

AMIGOS IAS

.... Journey To Achievement Starts Here

M.R.Reddy
Adv. Director

CIVILS, TSPSC & APPSC

7 నెలల కరెంట్ అప్డేర్స్ (జనవరి 2023 - జూలై 2023)

Scan this code for
ONLINE APP &
Online Courses

తెలుగు

Useful For

General Studies
Group-I, II, III, IV &
Other Competitive Exams

Ph: 04035052121, 9000230735

AMIGOS IAS

The Journey To Achievement Starts Here

UPSC CSE 2024 PRELIMS CUM MAINS

ONLINE /
Classroom Sessions

www.amigosias.com

OUR CIVILS FACULTY

New Batch Starts

E. SEENAIH SIR
World History

C. Hari Krishna Sir
Science & Technology,
Environment

Dr. Ramesh Sir
Geography &
Geography optional

Dr. Naga Sridhar Sir
History &
History Optional

Kalyan Sir
Chief Mentor

Sri Akella Raghavendra Sir
Senior Faculty

Chandra Shekar Yadav Sir
Governance

PENDYALA SATISH SIR
Polity & Governance &
Public Administration Optional

Neeraj Nachiketa Sir
S&T and Environment

Prabhakar Chouti Sir
Economy

Sudheer Kumar Ambati
Anthropology

Fazal Sir
Economy

Dr. Rajkumar Sharma Sir
International Relations

Janardhan Sir
Sociology Optional

Adnan Sir
Political Science &
International Relations

Ankur Agarwal Sir
Ethics

Scan this QR code
for Registration

More Info :

04035052121, 9000230735

AMIGOS IAS

పాపిటి అండ్ గవర్నెన్స్

ఎన్నికలు మరియు ఆకాశవాణి

వార్షికోత్సవం ఎందుకు ఉంది?

- 1) కర్ణాటక ఎన్నికల్లో అన్ని రాజకీయ పక్షాలకు ఉచిత ప్రసార సమయం కేటాయించారు.
- 2) గత ఎన్నికలలో పనితీరు ఆధారంగా పార్టీలకు 45 నిమిషాల బేస్ టైమ్ మరియు అదనపు స్లాట్లు కేటాయించబడ్డాయి. ఈ కేటాయింపు కింద మొత్తం 630 నిమిషాల ఉచిత ప్రసార సమయం అందజేయబడింది.

పథకం యొక్క హేతుబద్ధత ఏమిటి?

- 1) ప్రజాప్రాతినిధ్య చట్టం, 1951కి 2003 సవరణ ద్వారా రాజకీయ పార్టీలకు ఎన్నికల సమయంలో ఉచిత ప్రసార సమయాన్ని కల్పించే నడుపాతం చట్టబద్ధమైన ప్రాతిపదికన ఇవ్వబడినది.
- 2) సుప్రీం కోర్టు, దాని ప్రసిద్ధ తీర్పులో (ది సెక్రటరీ, ఇన్ఫర్మేషన్ అండ్ బ్రాడ్కాస్టింగ్ వర్సెస్ క్రికెట్ అసోసియేషన్ ఆఫ్ బెంగాల్ మరియు ఎఎన్ఆర్, 1995), ప్రసార తరంగాలు ప్రజల ఆస్తి అని మరియు వాటి వినియోగం ప్రధానంగా ప్రజా ప్రయోజనానికే ఉపయోగపడాలని పేర్కొంది. ఎన్నికలు అనేవి ప్రజాస్వామ్యానికి జీవనాధారం అయినందున, అన్యాయమైన ఎన్నికల ప్రయోజనాలను పొందేందుకు ప్రసార తరంగాలను దుర్వినియోగం చేయడాన్ని ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రభుత్వాలు కీలకమైన నియంత్రణ ఆందోళనలుగా భావిస్తున్నాయి.
- 3) యూఎస్ లో, ఉదాహరణకు, దేశంలో ఎలక్ట్రానిక్ మీడియాను నియంత్రించే ఫెడరల్ కమ్యూనికేషన్స్ కమిషన్, ఆకాశవాణిలో ఎన్నికల ప్రచారాన్ని సమానంగా ఉంచడానికి న్యాయమైన సిద్ధాంతాన్ని రూపొందించింది. అయితే ప్రస్తుతం ఈ కాలం చెల్లిన సిద్ధాంతం ఒక అభ్యర్థి యొక్క రాజకీయ సమాచారాన్ని తన కార్యక్రమంలో ప్రసారం చేసే ప్రసారకర్తలపై ఒక సానుకూల బాధ్యతను ఉంచింది. దీని ప్రకారం ఎన్నికల పోరులో ఉన్న మరొక అభ్యర్థికి కూడా అదే రకమైన సేవను అందించాలి.

- 4) యుకెలో రాజకీయ పార్టీల యొక్క ముఖ్యమైన రాజకీయ సమాచారాన్ని ప్రజలకు తెలియజేసేందుకు రాజకీయ పార్టీల ప్రసారాలు (పిపిబిలు) అని పిలువబడే పార్లమెంటరీ నిర్దేశిత స్లాట్లు కేటాయించబడినవి. 'ఆఫ్ కామ్' అనే బ్రిటీష్ వార్తా ప్రసార కాపలాదారు, ప్రతి లైసెన్స్ పొందిన పబ్లిక్ సర్వీస్ టెలివిజన్ ఛానెల్ మరియు వాణిజ్య రేడియో సేవలలో పిపిబిలు చేర్చబడ్డాయని నిర్ధారించడానికి బాధ్యత వహిస్తుంది.
- 5) సింగపూర్, బ్రెజిల్ మరియు జపాన్ లో కూడా ఇలాంటి విధానాలు అవలంబించబడ్డాయి.

సంచార్ సాధి పోర్టల్

★ ఇటీవల, కేంద్ర కమ్యూనికేషన్ల శాఖా మంత్రి వినియోగదారుల రక్షణ మరియు భద్రతను నిర్ధారించడానికి సంచార్ సాధి పోర్టల్ను ప్రారంభించారు.

సంచార్ సాధి పథకం గురించి

- 1) టెలికాం శాఖ సంచార్ సాధి పేరుతో ఒక పౌర కేంద్రీకృత పోర్టల్ను అభివృద్ధి చేసింది.
- 2) ఇది క్రింది మాడ్యూళ్ళను కలిగి ఉంది:
 - ఎ) నో యువర్ మొబైల్ %--% మొబైల్ పరికరం యొక్క ఐఏఈఐ యొక్క వాస్తవికత (అసలైనదా లేక నకిలీదా)ను తనిఖీ చేయడానికి
 - బి) సిఈఐఆర్ (సెంట్రల్ ఎక్స్ఛేంజ్ ఐడెంటిటీ రిజిస్టర్) - దొంగిలించబడిన/పోగొట్టుకున్న మొబైల్లను బ్లాక్ చేయడం కోసం.
 - సి) టెలికాం అనలిటిక్స్ ఫర్ ప్రాడ్ మేనేజ్ మెంట్ అండ్ కన్జ్యూమర్ ప్రొటెక్షన్ (టాఫ్ కాప్).
 - డి) ఏ.ఎస్.టి.ఆర్ (ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ అండ్ ఫేషియల్ రిక్గనిషన్ పవర్ట్ సొల్యూషన్ ఫర్ టెలికాం సిమ్ సబ్స్క్రిబర్ వెరిఫికేషన్) - మోసపూరిత చందాదారులను గుర్తించడానికి.

రైల్వేలో గుర్తుల వ్యవస్థ

★ తాజా డిజైన్ సూత్రాల ఆధారంగా ప్రయాణీకుల మెరుగైన ప్రయాణ సౌకర్యం కోసం రైల్వే స్టేషన్లలో గుర్తుల

వ్యవస్థను సవరించాలని భారతీయ రైల్వే యోచిస్తోంది. అమృత్ భారత్ స్టేషన్ పథకం కింద 1,275 స్టేషన్లు ఎంపిక చేయబడ్డాయి.

మరింత సమాచారం

- 1) దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న అన్ని స్టేషన్లలో ఏకరూప గుర్తులు, ప్రయాణీకులకు (వృద్ధులు, మహిళలు, పిల్లలు, దివ్యాంగులతో సహా) స్థిరమైన మరియు సులభంగా అర్థం చేసుకునే వ్యవస్థను నిర్ధారిస్తుంది.
- 2) ప్రపంచంలోని ఇతర రైలు నెట్వర్క్ల కంటే భారతీయ రైల్వే అత్యధిక సంఖ్యలో స్టేషన్లను కలిగి ఉంది. ప్రామాణిక గుర్తులను కలిగి ఉండటం ద్వారా ప్రతి ప్రయాణీకుడు సౌకర్యాలను సులభంగా పొందడం అనేది ముఖ్యమైనది.
- 3) ప్రస్తుత గుర్తుల వ్యవస్థ అస్థిరమైనది మరియు సరిపోదు.

★ ఇటీవల, గృహనిర్మాణ మరియు పట్టణ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ 'మేరీ రైఫ్, మేరా స్వచ్ఛ్ షెహర్' అనే భారీ ప్రచారాన్ని ప్రారంభించింది.

మేరీ రైఫ్, మేరా స్వచ్ఛ్ షెహర్ గురించి

- 1) బట్టలు, బూట్లు, పాత పుస్తకాలు, బొమ్మలు మరియు ఉపయోగించిన ప్లాస్టిక్ ను తిరిగి ఉపయోగించుకోవడానికి లేదా రీసైకిల్ చేయడానికి తగ్గింపు, పునర్వినియోగం చేయడం, రీసైకిల్ (ఆర్.ఆర్.ఆర్) కేంద్రాలు, వన్-స్టాప్ కలెక్షన్ సెంటర్లను నగరాలలో ఏర్పాటు చేయడం కోసం దేశవ్యాప్త ప్రచారం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 2) ఆర్.ఆర్.ఆర్ కేంద్రాలు దేశవ్యాప్తంగా ప్రారంభించబడటానికి షెడ్యూల్ చేయబడ్డాయి మరియు పౌరులు, సంస్థలు, వాణిజ్య సంస్థలు మొదలైన వాటికి ఉపయోగించిన లేదా ఉపయోగించిన ప్లాస్టిక్ వస్తువులు, బట్టలు, బూట్లు, పాదరక్షలు, పుస్తకాలు మరియు బొమ్మలను డిపాజిట్ చేయడానికి ఏకస్థాన పరిష్కారంగా పనిచేస్తాయి.
- 3) సేకరణ తర్వాత, ఈ వస్తువులు వివిధ వాటాదారులకు పునర్వినియోగం కోసం పునరుద్ధరించబడతాయి లేదా కొత్త ఉత్పత్తులుగా తయారు చేయబడతాయి, తద్వారా వృత్తాకార ఆర్థిక వ్యవస్థపై ప్రభుత్వ దృష్టిని నిజంగా ముందుకు తీసుకువెళుతుంది.

పోక్సో చట్టం అమలుపై ఎన్సీ ధ్వజసాగం

★ పనిప్రదేశాలలో మహిళలపై లైంగిక వేధింపుల (నివారణ,

నిషేధం మరియు పరిహారం) చట్టం, 2013 (పోప్) అమలులోకి వచ్చిన పదేళ్ల తర్వాత, దాని అమలుకు సంబంధించి "తీవ్రమైన లోపాలు" మరియు "అనిశ్చితి" ఉన్నాయని భారత సుప్రీంకోర్టు ధర్మాసనం పేర్కొంది. అన్ని ప్రభుత్వ సంస్థలు అంతర్గత ఫిర్యాదు కమిటీలను ఏర్పాటు చేశాయో లేదో దృవీకరించడానికి మరియు అటువంటి ప్యానెల్లల కూర్పు చట్టానికి ఖచ్చితంగా కట్టుబడి ఉందని నిర్ధారించుకోవడానికి కేంద్ర, రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు ఆదేశాలు జారీ చేసింది.

ది కేరళ స్టోరీ: కల్వన లేదా కళ 'ద్వేషపూరిత ప్రసంగం'గా ఉండగలదా?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) కొంతమంది మహిళలు ఇస్లామిక్ స్టేట్లో చేరిన సందర్భాల ఆధారంగా రూపొందించబడిన కేరళ స్టోరీ, సినిమా టీజర్ విడుదలైనప్పటి నుండి వివాదంలో చిక్కుకుంది. రాడికల్ ఇస్లామిస్ట్ గ్రూప్ ద్వారా నియామకం అయిన తర్వాత కేరళలో 32,000 మంది బాలికలు తప్పిపోయారన్న వాదనతో టీజర్ విస్తృత ఆగ్రహానికి దారితీసింది.
- 2) సినిమాపై నిషేధం విధించాలని కోరుతూ దేశంలోని వివిధ న్యాయస్థానాల ముందు అనేక పిటిషన్లు దాఖలు చేసిన తర్వాత, చిత్రనిర్మాతలు టీజర్ ను ఉపసంహరించుకోవడానికి మరియు చిత్రం యొక్క కంటెంట్ కల్పితమని ప్రకటనకు అంగీకరించారు.
- 3) కేరళ హైకోర్టు దాని ప్రదర్శనపై స్టే ఇవ్వడానికి నిరాకరించిన తర్వాత ఈ చిత్రం ఇటీవల సినిమా థియేటర్లలో విడుదలైంది, ఇందులో మొత్తంగా ఏ ప్రత్యేక సమాజానికి అభ్యంతరకరం లేదని మరియు పిటిషనర్లు ఎవరూ సినిమాను చూడలేదని అభిప్రాయపడ్డారు.
- 4) అయితే, భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి డి.వై చంద్రచూడ్ నేతృత్వంలోని సుప్రీంకోర్టు ధర్మాసనం కేరళ హైకోర్టు ఆదేశాలను నవాలు చేస్తూ దాఖలైన పిటిషన్ ను విచారించేందుకు అంగీకరించింది. సినిమాకు వ్యతిరేకంగా దాఖలైన పిటిషన్లు ఈ చిత్రం "ద్వేషపూరిత ప్రసంగానికి ఒక దారుణ ఉదాహరణ" అని మరియు "దృశ్య శ్రవణ దుష్ప్రచారం" అని వాదించారు.

కేరళ హైకోర్టు ఏం చెప్పింది?

- 1) విచారణ సందర్భంగా, ఒక ధర్మాసనం ఈ చిత్రం కేవలం ఒక కళ మాత్రమేనని, ద్వేషపూరిత ప్రసంగంతో దీనిని కలవలేమని వ్యాఖ్యానించింది.
- 2) సినిమా విడుదలపై స్టే ఇవ్వడానికి న్యాయస్థానం నిరాకరించింది, మొత్తంగా ఒక నిర్దిష్ట మతానికి వ్యతిరేకంగా ఎటువంటి ఆరోపణ లేదని మరియు ఐసిస్కి వ్యతిరేకంగా మాత్రమే కొన్ని వాదనలు చేయబడ్డాయి. కళాత్మక స్వేచ్ఛను కాపాడాలని, అందువల్ల పోటీ ప్రయోజనాలను సమతుల్యం చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉందని ధర్మాసనం ప్రధానంగా వ్యాఖ్యానించింది. హిందూ సన్యాసులను స్మగర్లుగా లేదా రేపిస్టులుగా చిత్రీకరించిన అనేక సినిమాలు ఉన్నాయని, అయితే అది ఎలాంటి ప్రతికూల పరిణామాలకు దారితీయలేదని కూడా పేర్కొంది.
- 3) అయితే, ఈ చిత్రాన్ని మళ్లీ పరిశీలించాలని కోరుతూ సెంట్రల్ బోర్డ్ ఆఫ్ ఫిల్మ్ సర్టిఫికేషన్ ముందు తమ ఫిర్యాదును ప్రాసిక్యూట్ చేయడానికి పిటిషనర్లను అనుమతించింది.

ప్రతిమా మూర్తి కమిటీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, ఇన్సూరెన్స్ రెగ్యులేటరీ అండ్ డెవలప్ మెంట్ అథారిటీ (ఐ.ఆర్.డి.ఎ.ఐ) మానసిక ఆరోగ్యం మరియు బీమాకు సంబంధించిన విషయాలపై సలహా కోసం వైద్య నిపుణులు మరియు బీమా సంస్థలతో కూడిన ఐదుగురు సభ్యుల నిపుణుల కమిటీని ఏర్పాటు చేసింది.

కమిటీ గురించి

- 1) బీమా కవరేజ్ కోసం శ్రద్ధ వహించాల్సిన ముఖ్యమైన ప్రాంతంగా మానసిక ఆరోగ్యం గుర్తించబడిన నేపథ్యంలో ఈ ప్యానెల్, రెండు సంవత్సరాల వదవీకాలంతో ఏర్పాటుచేయబడినది.
- 2) నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెంటల్ హెల్త్ అండ్ న్యూరో సైన్సెస్ (నిమ్హాన్) సంచాలకురాలు ప్రతిమా మూర్తి ఈ కమిటీకి అధ్యక్షత వహిస్తారు.
- 3) ఈ కమిటీ ప్రస్తుతం ఉన్న కవరేజీపై మరియు వాటితో పాటు మానసిక అనారోగ్యాల కోసం అందించబడవలసిన

- వాటికి సంబంధించిన సలహాలు మరియు ఇన్పుట్లను అందజేస్తుంది.
- 4) ఇది వైద్య రంగ దృక్పథం నుండి పరిభాష మరియు భావనపై మరియు భీమా దృక్పథం నుండి మానసిక అనారోగ్యాలకు సంబంధించిన అంశాలను కూడా మార్గనిర్దేశం చేస్తుంది.
- 5) మానసిక అనారోగ్యాలు మరియు ఇతర సంబంధిత అంశాలను కవర్ చేయడానికి రూపొందించిన ఉత్పత్తులతో వ్యవహరించేటప్పుడు షరతుల రకాలు, బీమా కోణం నుండి చికిత్సలు వంటి అంశాల సమగ్ర పరిశీలన అవసరం.

భారతదేశంలోని జైళ్లలో ప్రస్తుత సమస్యలు: రెండవ పరిపాలనా సంస్కరణల కమిషన్ (2007) వీక్షణ

- 1) ప్రస్తుతం ఉన్న చట్టం ప్రధానంగా నేరస్థులను అదుపులో ఉంచడం మరియు జైళ్లలో క్రమశిక్షణ మరియు క్రమాన్ని అమలు చేయడంపై దృష్టి పెడుతుంది. ప్రస్తుత చట్టంలో ఖైదీల సంస్కరణలు మరియు పునరావాసం కోసం ఎటువంటి నిబంధన లేదు.
- 2) భారతదేశంలోని జైళ్లు తీవ్రమైన రద్దీతో సతమత మౌతున్నాయి. 31 డిసెంబర్ 2004 నాటికి భారతదేశంలోని జైళ్లలో 331,391 మంది ఖైదీలు ఉన్నారు. ఇది ప్రతి లక్ష మంది భారతీయులకు 30 మంది ఖైదీలను ప్రతిబింబిస్తుంది మరియు జైలు ఆక్యుపెన్సీ స్థాయిలు 139% సామర్థ్యంలో ఉన్నాయి.
- 3) ఖైదీలలో ఎక్కువ మంది విచారణను ఎదుర్కొంటున్న (అండర్ ట్రయల్) ఖైదీలు గా ఉన్నారు. వీరు తరచుగా బెయిల్ కోసం లేదా మంచి చట్టపరమైన ప్రాతినిధ్యం కోసం డబ్బు చెల్లించలేని కారణంగా జైలులోనే ఉంటున్నారు. వీరిలో అత్యధికులు చట్టం యొక్క చిన్న మరియు సాంకేతిక ఉల్లంఘనలలో చిక్కుకున్న వెనుకబడిన నేపథ్యాల నుండి వచ్చిన వ్యక్తులే.
- 4) అనేక జైళ్లలో పరిస్థితి మానవ గౌరవంతోపాటు ఖైదీల ప్రాథమిక మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనగా పరిగణించబడేంత భయంకరంగా ఉంది. సరైన వసతి మరియు పారిశుధ్య సౌకర్యాలు లేని శిథిలావస్థలో ఉన్న భవనాలలో ఖైదీలు చాలా కాలం పాటు ఖైదు చేయబడతారు.
- 5) ఈ పరిస్థితులకు విరుద్ధంగా, శక్తివంతమైన కొంతమంది

వ్యక్తులు నిబంధనల ప్రకారం అనుమతించబడని అసాధారణ సౌకర్యాలను ఆస్వాదించడానికి అనుమతించబడుతున్నారు.

- 6) పెరోల్ కోసం మరియు శిక్షల ఉపశమనానికి సంబంధించిన నిబంధనలను దుర్వినియోగం చేయడం అనేది ప్రజాశాంతిపై గణనీయమైన ప్రభావాలను కలిగి ఉంది, ఎందుకంటే విచక్షణారహితంగా మరియు నిర్లక్ష్యంగా పెరోల్ మంజూరు చేయడం లేదా శిక్షల ఉపశమనం ప్రజాశాంతిని ప్రతికూలంగా ప్రభావితం చేస్తాయి.

సాక్షం

- ★ ఇటీవల, ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ సాక్షం (స్టిమ్యులేటింగ్ అడ్వాన్స్డ్ నాలెడ్జ్ ఫర్ సస్టెయినబుల్ హెల్త్ మేనేజ్మెంట్), లెర్నింగ్ మేనేజ్మెంట్ ఇన్స్పైర్షన్ సిస్టమ్ (ఎల్ఐఎంఎస్)ని ప్రారంభించింది.

సాక్షం గురించి మరింత

- 1) సాక్షం అనేది జాతీయ ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ సంస్థ (నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ హెల్త్ అండ్ ఫ్యామిలీ వెల్ఫేర్) ద్వారా అభివృద్ధి చేయబడిన ఒక చారవ, ఇది డిజిటల్ విధానంలో దేశంలోని ఆరోగ్య సంరక్షణ నిపుణులకు అన్ని ఆరోగ్య సంబంధిత శిక్షణా కార్యక్రమాలను అందిస్తుంది.
- 2) ఈ అంకితమైన మరియు ఏకీకృత వేదిక ఆన్లైన్ మోడ్లో శిక్షణ మరియు వైద్య విద్యను అందిస్తుంది.
- 3) ఇది ఒక అభ్యసన నిర్వహణ సమాచార వ్యవస్థ (లెర్నింగ్ మేనేజ్మెంట్ ఇన్స్పైర్షన్ సిస్టమ్). ఇది:
 - ఎ) శిక్షణ మరియు బోధనా సామగ్రి కోసం కేంద్రీకృత వనరుల నిల్వ కేంద్రంగా అభివృద్ధి చేయబడుతుంది.
 - బి) ఆరోగ్య రంగంలో కేసు ఆధారిత అభ్యసనంతో వ్యవహరిస్తుంది.
 - సి) ఆరోగ్యానికి సంబంధించిన బోధన మరియు శిక్షణలో అత్యుత్తమ అభ్యాసాలను నమోదు చేసి ఉంటుంది.
 - డి) దేశంలో శిక్షణ పొందిన ఆరోగ్య సంరక్షణ నిపుణుల కేంద్ర డేటాబేస్గా కూడా పని చేస్తుంది.
- 4) ప్రస్తుతం ఇది ఆన్లైన్ మోడ్ ద్వారా 200 కంటే ఎక్కువ ప్రజారోగ్య కోర్సులను మరియు 100 క్లినికల్ కోర్సులను నిర్వహిస్తోంది.

5) ఆరోగ్య నిపుణులు పోర్టల్లో ఈ కోర్సుల కోసం తమను తాము నమోదు చేసుకోవచ్చు మరియు అవసరమైన శిక్షణ మరియు అవసరమైన అంచనా ప్రమాణాలకు అర్హత పొందిన తర్వాత ధృవీకరణను పొందవచ్చు.

- 6) ఈ డిజిటల్ అభ్యసన వేదిక గ్రామీణ మరియు మారుమూల ప్రాంతాలలో ఉన్న ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాల నుండి తృతీయ సంరక్షణ మరియు మెట్రోపాలిటన్ నగరాల్లోని కార్పొరేట్ ఆసుపత్రుల వరకు ఆరోగ్య నిపుణుల సమ్మిళిత సామర్థ్యాన్ని నిర్ధారిస్తుంది.

హరిత్ సాగర్ మార్గదర్శకాలు 2023

హరిత్ సాగర్

- ★ ఇటీవల, ఓడరేవులు, నౌకాయానం మరియు జలమార్గాల మంత్రిత్వ శాఖ 'హరిత్ సాగర్' హరిత నౌకాశ్రయ మార్గదర్శకాలను ప్రవేశపెట్టింది.

మార్గదర్శకాల గురించి

- 1) నౌకాశ్రయ కార్యకలాపాల నుండి నున్నా వ్యర్థాల విడుదలను సాధించడానికి మరియు పర్యావరణ పనితీరు సూచికల ఆధారంగా పర్యవేక్షణను ప్రోత్సహించడానికి తగ్గింపు, పునర్వినియోగం చేయడం మరియు రీసైకిల్ చేయడం ద్వారా వ్యర్థాలను తగ్గించడం.
- 2) ఈ మార్గదర్శకాలు సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యాలను సాధించడానికి కర్చన ఉద్గారాలలో పరిమాణాత్మక తగ్గింపు పరంగా లక్ష్య ఫలితాలను సాధించడానికి సమగ్ర కార్యాచరణ ప్రణాళికను రూపొందించడానికి ప్రధాన నౌకాశ్రయాలకు కార్యచక్రాన్ని అందిస్తాయి.
- 3) ఇది నౌకాశ్రయ కార్యకలాపాలలో శుభ్ర/హరిత శక్తిని ఉపయోగించడం, హరిత హైడ్రోజన్, హరిత అమ్మోనియా, హరిత మిథనాల్ / ఇథనాల్ మొదలైన హరిత ఇంధనాలను నిల్వ చేయడం, నిర్వహించడం మరియు బంకరింగ్ చేయడం కోసం నౌకాశ్రయ సామర్థ్యాలను అభివృద్ధి చేయడంపై దృష్టి పెడుతుంది.
- 4) ఇది ఓడరేవులు, హరిత హైడ్రోజన్ సౌకర్యాల అభివృద్ధి, ద్రవీకృత సహజ వాయువు నిల్వ, ఆఫ్షోర్ పవన విద్యుత్తు మొదలైన వాటికి సంబంధించిన జాతీయ హరిత హైడ్రోజన్ మిషన్ యొక్క అంశాలను కూడా కలిగిఉంటుంది మరియు

ప్రపంచ హరిత రిపోర్టింగ్ చొరవ (జిఆర్ఐ) ప్రమాణాన్ని స్వీకరించడానికి సదుపాయాన్ని అందిస్తుంది.

ఐ-డ్రోన్

- ★ ఇటీవల, ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ మెడికల్ రిసెర్చ్ మరియు కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ తన ఐ-డ్రోన్ కార్యక్రమం కింద డ్రోన్ల ద్వారా రక్తపు సంచల డెలివరీ యొక్క ట్రయల్ రన్ను విజయవంతంగా నిర్వహించింది.

ఐ-డ్రోన్ కార్యక్రమం గురించి

- 1) ప్రాజెక్ట్ 'ఐ-డ్రోన్' (ఐ.సి.ఎం.ఆర్ యొక్క డ్రోన్ రెస్పాన్స్ అండ్ బెట్రీవ్ ఫర్ నార్త్ ఈస్ట్) టీకాలు మరియు వైద్య సామాగ్రిని పంపిణీ చేయడానికి డ్రోన్లను ఉపయోగించడంలో సాధ్యాసాధ్యాలను అంచనా వేసింది.
- 2) కోవిడ్ 19 మహమ్మారి సమయంలో చేరుకోలేని ప్రాంతాలకు వ్యాక్సిన్లను పంపిణీ చేయడానికి 'ఐ-డ్రోన్' మొదట ఉపయోగించబడింది.
- 3) ఇది భూభాగం, ద్వీపం, పర్వత ప్రాంతాలు మరియు కొండల మీదుగా కష్టతరమైన భౌగోళిక భూభాగాలలో నిర్వహించబడింది.
- 4) ఐ-డ్రోన్ ప్రాజెక్ట్ కింద డెలివరీ చేయబడిన వైద్య సామాగ్రిలో కోవిడ్-19 టీకాలు, సాధారణ టీకా కార్యక్రమాలలో ఉపయోగించే టీకాలు, యాంటెనాటల్ కేర్ మందులు, మల్టీ-విటమిన్లు, సిరంజిలు మరియు చేతి తొడుగులు ఉన్నాయి.
- 5) జిల్లా ఆసుపత్రులను జిల్లాలోని కమ్యూనిటీ మరియు ప్రాథమిక ఆరోగ్య సంరక్షణ కేంద్రాలకు ఈ కార్యకలాపాలు అనుసంధానం చేశాయి.

మహా వికాస్ ఆఘాడి

- 1) గత జూన్లో ఉద్ధవ్ థాకరే నేతృత్వంలోని మహా వికాస్ అఘాడి ప్రభుత్వం రాజీనామాకు దారితీసిన అప్పటి మహారాష్ట్ర గవర్నర్ భగత్ సింగ్ కోషియారీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని విశ్వాస ఓటును కోరడం అనేది చట్టవిరుద్ధమని సుప్రీంకోర్టు ఏకగ్రీవ తీర్పులో పేర్కొంది.
- 2) సభా వేదికపై తన మెజారిటీని నిరూపించుకోవాలని ముఖ్యమంత్రి ఉద్ధవ్ థాకరేని కోషియారీ కోరడం "న్యాయబద్ధం కాదు" అని పేర్కొంది. అయితే థాకరే విశ్వాస పరీక్షకు బదులు రాజీనామా చేసినందున ఆయనను

తిరిగి ముఖ్యమంత్రిగా నియమించలేమనిన్యాయస్థానం పేర్కొంది.

కేసు సుప్రీం కోర్టుకు ఎలా చేరింది?

- 1) గత సంవత్సరం, ఉద్ధవ్ థాకరే నేతృత్వంలోని మహా వికాస్ అఘాడి ప్రభుత్వం కూల్చివేయబడింది మరియు దాని స్థానంలో మరొక ప్రభుత్వం వచ్చింది, ఇందులో తమను "నిజమైన" సేన అని చెప్పుకునే శివసేన యొక్క ఒక వర్గం భారతీయ జనతా పార్టీ మరియు అనేక మంది స్వతంత్ర ఎమ్మెల్యేలు ఉన్నారు. విడిపోయిన సేన వర్గానికి చెందిన నాయకుడు ఏక్నాథ్ షిండే ముఖ్యమంత్రి అయ్యారు.
- 2) ఫిరాయింపు కారణాలపై అనర్హత వేటుకు సంబంధించిన రాజ్యాంగంలోని 10వ షెడ్యూల్ ప్రకారం 40 మంది తిరుగుబాటు ఎమ్మెల్యేలపై అప్పటి మహారాష్ట్ర అసెంబ్లీ డిప్యూటీ స్పీకర్ నరహరి జిర్వాల నోటీసులు జారీ చేసిన తర్వాత గత జూన్లో షిండే మొదటి పిటిషన్ను దాఖలు చేశారు. ఆ తర్వాత, విశ్వాస పరీక్షకు పిలుపునిచ్చిన మహారాష్ట్ర గవర్నర్ నిర్ణయాన్ని మరియు ముఖ్యమంత్రిగా షిండే ప్రమాణ స్వీకారాన్ని సవాలు చేస్తూ థాకరే బృందం పిటిషన్లు దాఖలు చేసింది. కొత్త స్పీకర్ రాహుల్ నార్వేకర్ ఎన్నిక కూడా సవాలు చేయబడినది.
- 3) రాజ్యాంగ ధర్యాసనం మార్చి 16న తన తీర్పును రిజర్వ్ చేసింది. మే 11న, ఐదు పిటిషన్లు మరియు ఇరుపక్షాల వాదనల ఆధారంగా, ఈ కేసులో తలెత్తిన న్యాయపరమైన ప్రశ్నలపై కోర్టు 141 పేజీల తీర్పులో తన తీర్పును ఇచ్చింది.

అనర్హత పిటిషన్పై సుప్రీంకోర్టు నిర్ణయం తీసుకోగలదా?

- 1) 10వ షెడ్యూలు ప్రకారం అనర్హత పిటిషన్లను తీర్పు చెప్పే అధికారం స్పీకర్ కే ఉంటుంది. షిండే మరియు అతని మద్దతుదారుల అనర్హత అంశంపై కోర్టు తన నిర్ణయాన్ని తెలియజేయాలని పిటిషనర్లు కోరారు. అయితే, కోర్టు "10వ షెడ్యూల్ ప్రకారం అనర్హత పిటిషన్లను సాధారణంగా తీర్పు చెప్పలేము. అనర్హత పిటిషన్లను తీర్పునిచ్చేందుకు ఈ న్యాయస్థానం ద్వారా అధికార పరిధిని వినియోగించుకోవడానికి ఈ కేసులో ఎలాంటి అసాధారణ పరిస్థితులు లేవు. స్పీకర్ అనర్హత పిటిషన్లను సహేతుకమైన వ్యవధిలోగా నిర్ణయించాలి" అని పేర్కొంది.

2) “అనర్హతకు సంబంధించి ఏవైనా పిటిషన్లు పెండింగ్లో ఉన్నప్పటికీ, సభా కార్యకలాపాలలో పాల్గొనే హక్కు ఎమ్మెల్యేకు ఉందని, ఇంటర్నెట్ (పాలన మార్పు మధ్య కాలం) లో సభ కార్యకలాపాల చెల్లుబాటు అనర్హత పిటిషన్ల ఫలితానికి ‘లోబడి’ ఉండదు” అని న్యాయస్థానం పేర్కొంది.

సభా వేదికపై విశ్వాస పరీక్ష సమర్థించబడిందా?

- 1) “థాకరే సభ విశ్వాసాన్ని కోల్పోయినట్లు నిర్ధారణకు రావడానికి అతనికి తగిన ఆధారాలతో కూడిన ఎటువంటి కారణాలు లేవు” కాబట్టి సభా వేదికపై తన మెజారిటీని నిరూపించుకోవాల్సిందిగా గవర్నర్ కొషియారీ ఉద్దవ్ రాక్రేను పిలవడం సమర్థనీయం కాదని కోర్టు పేర్కొంది.
- 2) అయితే “యథాతథ స్థితిని వునరుద్ధరించడం సాధ్యం కాదు” అని కూడా కోర్టు చెప్పింది, ఎందుకంటే ఉద్దవ్ రాక్రే విశ్వాస పరీక్షను ఎదుర్కోకుండానే పదవికి రాజీనామా చేశారు. కాబట్టి షిండేను ప్రభుత్వ ఏర్పాటుకు గవర్నర్ ఆహ్వానించడం సమర్థనీయమే అని న్యాయ స్థానం పేర్కొంది.

శాసనసభ పక్షానికి సంబంధించి రాజకీయ పార్టీ పాత్రపై కోర్టు తీర్పు ఏమిటి?

- 1) రాజకీయ పార్టీ నియమించిన విప్ మరియు శాసనసభా పక్షం (ఈ సందర్భంలో షిండే వర్గం) తరపున వ్యవహరిస్తున్న విప్ సభ్యులకు వేర్వేరు సూచనలు ఇస్తే, ఎవరి విప్ కట్టుబడి ఉంటుందనే ప్రశ్నలు తలెత్తుతాయి.
- 2) విప్ను నియమించేది శాసనసభా పక్షమేనని షిండే వర్గం వాదించింది. న్యాయస్థానం ఏకీభవించలేదు: “విప్ను నియమించేది శాసనసభా పక్షమే అని నిర్ధారించడం అంటే, సభలోని సభ్యుడిని రాజకీయ పార్టీకి అనుసంధానించే అలంకారిక బొడ్డు తాడును తెంచడమే. శాసనసభ్యులు ఎన్నికలలో నిలబడటానికి రాజకీయ పార్టీపై ఆధారపడతారు అని దీని అర్థం, వారి ప్రచారం రాజకీయ పార్టీ యొక్క బలాలు (మరియు బలహీనతలు) మరియు దాని వాగ్దానాలు మరియు విధానాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. పార్టీతో వారికున్న అనుబంధం ఆధారంగా ఓటర్లను వారికి మద్దతివ్వమని కోరతారు. అయితే వారు ఆ పార్టీ నుండి తమను తాము పూర్తిగా తెంచుకొని రాజకీయ పార్టీకి తమ విధేయత యొక్క సూచనను కూడా

ఇవ్వని ఎమ్మెల్యేల సమూహంగా పనిచేస్తారు”.
 3) ఒక నిర్దిష్ట పద్ధతిలో ఓటు వేయాలని లేదా దూరంగా ఉండాలనే ఆదేశాన్ని రాజకీయ పార్టీ జారీ చేస్తుందని, శాసనసభ పక్షం కాదని కోర్టు తీర్పు చెప్పింది. సభలో పార్టీ విప్ మరియు నాయకుడు ఇద్దరినీ రాజకీయ పార్టీ మాత్రమే నియమించాలి. దీని ప్రకారం, సభలో శివసేన నాయకుడిగా షిండే నియామకాన్ని ఆమోదించిన స్పీకర్ చర్య చట్ట విరుద్ధమని పేర్కొంది. ఈ విషయంలో విచారణ జరిపిన తర్వాత మరియు ఈ తీర్పులో చర్చించిన సూత్రాలకు అనుగుణంగా పార్టీ రాజ్యాంగంలోని నిబంధనలకు సంబంధించి శివసేన రాజకీయ పార్టీ ద్వారా సక్రమంగా అధికారం పొందిన విప్ మరియు నాయకుడిని స్పీకర్ గుర్తిస్తారు అని తీర్పులో పేర్కొనబడినది.

భారత విమానయాన పరిశ్రమ కష్టాలు

టిక్కెట్ల విక్రయం నిలిపివేత

- 1) ఇటీవల తక్కువ-ధర విమాన సంస్థ గో ఫస్ట్ దివాలా దాఖలు చేసిన తర్వాత, విమానయాన భద్రతా నియంత్రణ సంస్థ అయిన డైరెక్టరేట్ జనరల్ ఆఫ్ సివిల్ ఏవియేషన్ తక్షణమే విమాన టిక్కెట్ల విక్రయాన్ని నిలిపివేయాలని ఆ విమానయాన సంస్థను ఆదేశించింది. “సేవను సురక్షితమైన, సమర్థవంతమైన మరియు విశ్వసనీయమైన పద్ధతిలో కొనసాగించడంలో వైఫల్యం” కారణంగా డిజిసిఎ గో ఫస్ట్ కి షోకాజ్ నోటీసును జారీ చేసింది. వాణిజ్య విమానాలను నడపడానికి ఎయిర్లైన్ అనుమతిని రద్దు చేయడంపై ఈ నియంత్రణ సంస్థ నిర్ణయం తీసుకునే ముందు ప్రత్యుత్తరం ఇవ్వడానికి గో ఫస్ట్ కు 15 రోజుల గడువు ఇచ్చింది.
- 2) కేవలం రెండు సంవత్సరాల క్రితం రీబ్రాండ్ చేసుకున్న ఈ ఎయిర్లైన్ యొక్క దివాలా ఇప్పటికే మహమ్మారి నష్టాలతో కొట్టుమిట్టాడుతున్న భారతీయ విమానయాన పరిశ్రమ ఆరోగ్యం గురించి ఆందోళనలను పెంచింది.

స్కాట్

- 1) ప్రాజెక్ట్-స్కాట్ కోసం గృహ నిర్మాణ మరియు పట్టణ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ జపాన్ ఇంటర్నేషనల్ కోఆపరేషన్ ఏజెన్సీ (జికా) మరియు రైల్వే మంత్రిత్వ

శాఖతో అవగాహన ఒప్పందం (ఎంఓయూ)పై సంతకం చేసింది.

- 2) స్టార్ట్ అసగా స్టేషన్ ఏరియా డెవలప్ మెంట్ అలాంగ్ ముంబై-అహ్మదాబాద్ హై-స్పీడ్ రైల్.
- 3) హై-స్పీడ్ రైల్వే స్టేషన్ల చుట్టూ ఉన్న ప్రాంతాలను సందడిగా ఆర్థిక కేంద్రాలుగా మార్చే అవకాశం ఉన్న భారతదేశంలో రైల్వే మౌలిక సదుపాయాలను ఆధునికరించే దిశగా ఇది ఒక చొరవ.

భూగర్భ జలాల క్షీణత

- 1) భారతదేశం భూగర్భ జలాల క్షీణత మరియు జీవవైవిధ్య నష్టంతో కూడిన నీటి సంక్షోభాన్ని ఎదుర్కొంటోంది మరియు వాతావరణ మార్పులు వరదలు మరియు కరువుల యొక్క తరచుదనాన్ని పెంచుతున్నాయి. ఈ సందర్భంలో, జలాశయాలు/ జల వనరులు ముఖ్యమైనవి. అవి వాతావరణ వైవిధ్యానికి వ్యతిరేకంగా పని చేస్తాయి, వరద నీటిని నిల్వ ఉంచుకుని పొడి కాలాల్లో ఉపయోగకరంగా ఉంటాయి. అవి భూగర్భ జలాలను పునరుద్ధరణ చేయడం ద్వారా మరియు నీటిపారుదలకు మరియు పశువులకు నీటిని అందించడం ద్వారా ఆహార మరియు నీటి భద్రతకు మరియు జీవనోపాధికి దోహదం చేస్తాయి. వాటికి సాంస్కృతిక మరియు పర్యావరణ ప్రాముఖ్యత కూడా ఉంది. కానీ కాలువ్యం, ఆక్రమణలు, పట్టణీకరణ మరియు ఎండిపోవడం వల్ల జల వనరులకు ఎక్కువగా ముప్పు పొంచి ఉన్నది.
- 2) అవి సంరక్షించబడాలంటే మరియు సమర్థవంతంగా నిర్వహించబడాలంటే, మనకు కార్యాచరణ ప్రణాళికలు అవసరం మరియు వీటికి ప్రమాణ స్థాయి డేటా అవసరం. జల వనరులు రాష్ట్రం, స్థానిక పరిపాలన, ప్రైవేట్ సంస్థలు మొదలైన వివిధ ఏజెన్సీలచే నిర్వహించబడుతున్నందున, ఈ డేటా తప్పనిసరిగా ఏకరీతిగా మరియు సులభంగా లభ్యమయ్యే విధంగా ఉండాలి. వాస్తవానికి నీటి వనరులను నిర్వహించడానికి, అధికారిక డేటాతో ఏకీకృతం కావడానికి కమ్యూనిటీల యొక్క సందర్శించిత మరియు సాంప్రదాయ జ్ఞానం అవసరం.
- 3) గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా రిజర్వాయర్లు మరియు నదులపై సమాచారం భారతదేశ నీటి వనరుల సమాచార

వ్యవస్థ (డబ్ల్యూఆర్ఐఎస్)లో అందుబాటులో ఉంది, కానీ ఇప్పటివరకు గ్రామీణ భారతావనికి జీవనాధారమైన చిన్న నీటి వనరులపై మరియు క్షిప్రమైన సాంస్కృతిక, వరద-నియంత్రణ మరియు నగరాలలో మరియు వినోద ప్రదేశాలకు సంబంధించిన డేటా అందుబాటులో లేదు.

శాస్త్రీయ పదజాలం

- ★ కమీషన్ ఫర్ సైంటిఫిక్ అండ్ టెక్నికల్ టెర్మినాలజీ (సి.ఎస్.టీ.టీ) అభ్యసన రంగంలో తక్కువగా ప్రాతినిధ్యం వహించే 10 భారతీయ భాషలలో సాంకేతిక మరియు శాస్త్రీయ పదజాలాన్ని రూపొందిస్తోంది.

మరింత సమాచారం

- 1) ఈ 10 భాషలు బోడో, సంతాలి, డోగ్రీ, కాశ్మీరీ, కొంకణి, నేపాలీ, మణిపురి, సింధీ, మైథిలి మరియు సంస్కృతం.
- 2) ఇవి భారతదేశంలోని ఎనిమిదవ షెడ్యూల్లోని 22 అధికారిక భాషల జాబితాలో ఒక భాగం, అయినప్పటికీ, వాటిలో రూపొందించబడిన అధ్యయన సామగ్రి యొక్క కొరత ఉంది, ప్రధానంగా శాస్త్రీయ దృగ్విషయాలు మరియు సాంకేతిక పదాలను వివరించడానికి పదాలు లేకపోవడం. ఈ నేపథ్యంలో ఒక్కో భాషకు 5,000 పదాలతో కూడిన ప్రాథమిక (ప్రాథమిక) నిఘంటువులను శాస్త్రీయ మరియు సాంకేతిక పదజాల కమీషన్ తీసుకురానున్నది.
- 3) జాతీయ విద్యా విధానం 2020 పాఠశాల మరియు కళాశాల రెండింటిలోనూ ప్రాంతీయ భాషలను విద్యా మాధ్యమంగా ఉపయోగించడాన్ని సమర్థించినందున ఈ చర్యకు ప్రాముఖ్యత ఉంది.

కేంద్రం వైద్య విలువ పర్యాటకాన్ని ఎందుకు ప్రోత్సహిస్తోంది?

మెడికల్ టూరిజం

- 1) ఇటీవల, భారతదేశాన్ని మెడికల్ టూరిజంకు కేంద్రంగా ప్రోత్సహించే ప్రయత్నంలో, భారత ప్రభుత్వం న్యూఢిల్లీలో 'వన్ ఎర్త్ వన్ హెల్త్ %--% అడ్వాంటేజ్ హెల్త్ కేర్ ఇండియా %--% 2023' కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించింది. 70కి పైగా దేశాల నుండి ఈ సదస్సుకు హాజరైన 500 మంది విదేశీయులతో, భారతదేశం నుండి వైద్య సేవల

ఎగుమతిని ప్రోత్సహించడం మరియు మెడికల్ వాల్యూ ట్రావెల్ నిపుణులు, పరిశ్రమ వాటాదారులు మరియు నిపుణుల కోసం నెట్వర్కింగ్ అవకాశాలను అందించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

- 2) ఒత్తిడి మరియు జీవనశైలి వ్యాధులకు భారతదేశ సాంప్రదాయ ఆరోగ్య సంరక్షణ వ్యవస్థలు చాలా సమాధానాలను కలిగి ఉన్నాయని ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోదీ పేర్కొన్నారు. 'వసుధైవ కుటుంబం' (ప్రపంచం ఒక కుటుంబం) యొక్క భారతీయ తత్వశాస్త్రాన్ని ప్రధానంగా చూపుతూ, భారతదేశం ఆరోగ్యవంతమైన గ్రహం కోసం వైద్య విలువ ప్రయాణాన్ని మరియు ఆరోగ్య శ్రామిక చైతన్యాన్ని ముఖ్యమైనదిగా చూస్తుంది. భారతదేశ ఔషధ పరిశ్రమలో పెట్టుబడులు పెట్టాలని దేశాలను కోరుతూ, వైద్య పర్యాటక సూచిక 2020-2021 ప్రకారం, మెడికల్ టూరిజంలో భారతదేశం ప్రపంచవ్యాప్తంగా వడో స్థానంలో ఉందని ఆయన తెలియజేశారు.

వైద్య పర్యాటకం (మెడికల్ టూరిజం) అంటే ఏమిటి?

- 1) మెడికల్ టూరిజం - దీనినే మెడికల్ వాల్యూ ట్రావెల్, హెల్త్ టూరిజం లేదా గ్లోబల్ హెల్త్కేర్ అని కూడా పిలుస్తారు - వైద్య సేవలను, ప్రధానంగా ఎంపిక లేదా సంక్లిష్టమైన శస్త్రచికిత్సలను కోరుతూ అంతర్జాతీయ సరిహద్దుల గుండా ప్రయాణించే పద్ధతి.
- 2) మెడికల్ టూరిజంలో వాటాదారులలో విమానయాన సంస్థలు, ఆసుపత్రులు, వెల్నెస్ సెంటర్లు మరియు హోటళ్లు ఉన్నాయి. ప్రస్తుతం, అనుకూలమైన వాతావరణం, దృఢమైన మెడికల్ టూరిజం పరిశ్రమ మరియు దాని అత్యుత్తమ-నాణ్యత సౌకర్యాలు మరియు సేవలతో ఇటువంటి విధానాలకు అత్యంత కోరుకునే గమ్యస్థానంగా కెనడా నిలిచింది. సార్వత్రిక ఆరోగ్య సంరక్షణ దాని పౌరులకు అందుబాటులో ఉన్నప్పటికీ, కెనడాలోని చాలా ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులు విదేశీ రోగులకు కూడా సేవలు అందిస్తున్నాయి.

ఆహార ప్రకటనలపై పర్యవేక్షణ

- ★ ఇటీవల, ఫుడ్ సేఫ్టీ అండ్ స్టాండర్డ్స్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియాలోని ప్రచార పర్యవేక్షణ కమిటీ తప్పుదారి పట్టించే ప్రకటనలు చేస్తున్న ఆహార వ్యాపార ఆపరేటర్లపై 32

తాజా కేసులను నమోదుచేసింది. అవి ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాలు (ప్రకటనలు మరియు క్లెయిమ్స్) నిబంధనలు, 2018కి విరుద్ధంగా ఉన్నట్లు కనుగొనబడింది.

భారత ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల ప్రాధికార సంస్థ యొక్క ప్రారంభ ప్రతిస్పందన ఏమిటి?

- 1) ఈ ఆహార భద్రత నియంత్రణదారు ఉల్లంఘించిన వారి పేరు చెప్పనప్పటికీ, వారు ఆరోగ్య నష్టిమెంట్లు, సేంద్రీయ ఉత్పత్తులు, ఫాస్ట్ మూవింగ్ కన్యూమర్ గూడ్స్ ఉత్పత్తులు మరియు స్టేపుల్స్ వంటి వివిధ వర్గాల ఉత్పత్తులను పరిశీలించినట్లు ధృవీకరించారు, ప్రతి ఒక్కటి కొన్ని ఆరోగ్య మరియు ఉత్పత్తి క్లెయిమ్లను ఆమోదించాయి. ఆరోపించిన ఉల్లంఘించినవారిలో న్యూట్రాస్యూటికల్ ఉత్పత్తులు, శుద్ధి చేసిన నూనెలు, పప్పులు, పిండి, తృణ ధాన్య ఉత్పత్తులు మరియు నెయ్యి తయారీదారులు /లేదా విక్రయదారులు ఉన్నారు.
- 2) నోటీసులు జారీ చేయడానికి మరియు తదనంతరం, తప్పుదారి పట్టించే క్లెయిమ్లను ఉపసంహరించుకోవడానికి లేదా వాటిని శాస్త్రీయంగా రుజువు చేయడానికి కేసులు ఇప్పుడు సంబంధిత లైసెన్సింగ్ అధికారులకు సూచించబడ్డాయి. సంతృప్తికరంగా లేని పక్షంలో, క్లెయిమ్లు/ ప్రకటనలను ఉపసంహరించుకోవాలి లేదా సవరించాలి.
- 3) ఆ తర్వాత నిబంధనలను పాటించడంలో విఫలమైతే, పదే పదే చేసిన నేరాలకు లైసెన్సీలను తాత్కాలికంగా నిలుపుదల చేయడం లేదా రద్దు చేయడంతో సహా కఠినమైన శిక్షలు మాత్రమే కాకుండా రూ. 10 లక్షల వరకు జరిమానాలు విధించబడతాయి.
- 4) ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల చట్టం, 2006లోని సెక్షన్-53 ప్రకారం మోసపూరిత క్లెయిమ్ లు లేదా ప్రకటనలు చేయడం శిక్షార్హమైన నేరాలు.

మనీ లాండరింగ్ పరిధిలో సీపలు

- ★ చార్టర్డ్ అకౌంటెంట్లు, కంపెనీ సెక్రటరీలు మరియు వారి ఖాతాదారుల తరపున ఆర్థిక లావాదేవీలు నిర్వహించే కాస్ట్ అండ్ వర్క్స్ అకౌంటెంట్లు ఇప్పుడు మనీలాండరింగ్ నిరోధక చట్టం పరిధిలో ఉన్నారు.

ఇటీవలి సవరణలు

- 1) మనీలాండరింగ్ నిరోధక చట్టం క్రింద సవరణలు ఫైనాన్షియల్ యాక్షన్ టాస్క్ ఫోర్స్ యొక్క సిఫార్సులకు అనుగుణంగా ఉంటాయి.
- 2) ఈ నిపుణులు తమ క్లయింట్ తరపున ఏదైనా స్థిరాస్తిని కొనుగోలు చేయడం మరియు విక్రయించడం, క్లయింట్ డబ్బు, సెక్యూరిటీలు లేదా ఇతర ఆస్తులను నిర్వహించడంబీ బ్యాంక్, సేవింగ్స్ లేదా సెక్యూరిటీస్ ఖాతాల నిర్వహణబీ కంపెనీల సృష్టి, ఆపరేషన్ లేదా నిర్వహణ కోసం విరాళాల ఏర్పాటుబీ కంపెనీల సృష్టి, నిర్వహణ లేదా యాజమాన్యం, పరిమిత బాధ్యత భాగస్వామ్యాల లేదా ట్రస్టులు మరియు వ్యాపార సంస్థల కొనుగోలు మరియు అమ్మకం వంటి ఆర్థిక లావాదేవీలను నిర్వహిస్తే, మనీలాండరింగ్ నిరోధక చట్టం క్రింద అది ఒక కార్యకలాపంగా గుర్తించబడుతుందిబీ
- 3) చార్టర్డ్ అకౌంటెంట్లు, కంపెనీ సెక్రటరీలు, కాస్ట్ మరియు వర్క్ అకౌంటెంట్లుగా ప్రాక్టీస్ సర్టిఫికేట్లను పొందిన ఆర్థిక నిపుణులు తమ వ్యక్తిగత క్లయింట్ల తరపున లావాదేవీలను నివేదించడానికి సంబంధిత వ్యక్తులుగా నిర్వచించబడతారు.
- 4) నివేదనా సంస్థలు/ వ్యక్తులు అన్ని లావాదేవీల రికార్డును నిర్వహించాలని భావిస్తున్నారు మరియు వాటిని ఫైనాన్షియల్ ఇంటెలిజెన్స్ యూనిట్ డైరెక్టర్ కి అందించాల్సి ఉంటుంది.
- 5) రిపోర్టింగ్ ఎంటిటీలు ప్రతి పేర్కొన్న లావాదేవీని ప్రారంభించే ముందు కేవలసీని కూడా నిర్వహించాలని భావిస్తున్నారు మరియు క్లయింట్ యొక్క నిధుల మూలాలతో సహా యాజమాన్యం మరియు ఆర్థిక స్థితిని వరిశీలించాలి మరియు పేర్కొన్న లావాదేవీని నిర్వహించడం వెనుక ఉన్న ఉద్దేశ్యాన్ని నమోదు చేయాలి.

ఆహార వీధులు:

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రి, ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ మరియు భారత ఆహార భద్రత మరియు ప్రమాణాల అథారిటీ సీనియర్ అధికారులతో దేశవ్యాప్తంగా 100 ఆరోగ్యకరమైన మరియు పరిశుభ్రమైన ఆహార వీధులను అభివృద్ధి చేయడానికి 'ఫుడ్ స్ట్రీట్ ప్రాజెక్ట్'ను సమీక్షించారు.

ప్రపంచండ్ హెల్త్ ప్రకటన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ప్రపంచవ్యాప్తంగా పత్రికా స్వేచ్ఛ స్థితి గురించి అలాగే ఉద్యోగ బాధ్యతలు మరియు ప్రొఫైల్ గురించి అవగాహన కల్పించడానికి ప్రతి సంవత్సరం, మే 3ని ప్రపంచ పత్రికా స్వేచ్ఛా దినోత్సవంగా పాటిస్తారు.
- 2) ఇది డిసెంబర్ 1993లో ఐక్యరాజ్యసమితి సాధారణ సభవే ప్రకటించబడింది మరియు అప్పటి నుండి, విండ్ హెల్త్ ప్రకటన వార్షికోత్సవాన్ని ప్రపంచ పత్రికా స్వేచ్ఛా దినోత్సవంగా జరుపుకుంటారు.

విండ్ హెల్త్ డిక్లరేషన్ అంటే ఏమిటి?

- 1) నమీబియా దేశం స్వాతంత్ర్యం పొందిన కొద్దికాలానికే దాని రాజధాని విండ్ హెల్త్ లో ఏప్రిల్ 29 మరియు మే 3, 1991 మధ్య ఒక సెమినార్ జరిగింది. ఈ సెమినార్ "స్వతంత్ర మరియు బహుత్వ ఆఫ్రికన్ ప్రెస్ ను ప్రోత్సహించడం"పై దృష్టి సారించింది మరియు ఇది ఐరాస ఏజెన్సీల భాగస్వామ్యంతో జరిగింది. ఇందులో 38 దేశాల నుంచి 63 మంది పాల్గొన్నారు.
- 2) విండ్ హెల్త్ సెమినార్ సందర్భంగా, ప్రైవేట్ ఆఫ్రికన్ వార్తాపత్రికలు జర్నలిస్టుల మార్పిడి ద్వారా సమాచార మార్పిడికి అలాగే అనుభవాన్ని వంచుకోవడానికి సహకరించాలని నిర్ణయించాయి. వారు జర్నలిస్టులు, మేనేజర్లు మరియు సాంకేతిక సిబ్బందికి శిక్షణా కోర్సులు మరియు అధ్యయన యాత్రలను నిర్వహించాలని నిర్ణయించారు.
- 3) సెమినార్ లో చేపట్టిన ఇతర కార్యక్రమాలలో ప్రచురణకర్తలు, వార్తా సంపాదకులు మరియు జాతీయ సంఘాల ఏర్పాటుబీ జర్నలిజాన్ని రక్షించడానికి మరియు విశ్వసనీయతను నిర్ధారించడానికి ప్రభుత్వేతర నిబంధనలు మరియు నీతి నియమావళిని అభివృద్ధి చేయడంబీ ప్రాంతీయ ఆఫ్రికన్ ప్రెస్ సంస్థల సృష్టి మరియు మరిన్ని ఉన్నాయి.
- 4) సెమినార్ చివరి రోజు మే 3న విండ్ హెల్త్ డిక్లరేషన్

అమోదించబడింది. ఇది “స్వతంత్ర, బహుత్వ మరియు స్వేచ్ఛాయుత పాత్రికేయానికి” సంబంధించిన 19 సూత్రాలను కలిగి ఉంది. తరువాత, 1993లో, మే 3ని ప్రపంచ వత్రికా స్వేచ్ఛా దినోత్సవంగా ఐరాన ప్రకటించింది.

- 5) ఈ డిక్లరేషన్ మానవ హక్కుల సార్వత్రిక ప్రకటనలోని ప్రకరణ 19పై రూపొందించబడింది, ఇది అభిప్రాయం మరియు భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛకు సంబంధించిన హక్కు విండ్ హోక్ డిక్లరేషన్ ప్రకారం, ప్రజాస్వామ్యంతో పాటు ఆర్థికాభివృద్ధికి పత్రికా స్వేచ్ఛ అవసరం.
- 6) ఇది ఆఫ్రికన్ దేశాలలో జర్నలిస్టులు, సంపాదకులు మరియు ప్రచురణకర్తలపై వేధింపుల గురించి కూడా మాట్లాడుతుంది మరియు ప్రెస్ సెన్సార్షిప్ మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనగా గుర్తించాలని ఐరానను కోరుకుంటుంది. ఈ డిక్లరేషన్ కింద పేర్కొన్న కార్యక్రమాలు మరియు ప్రాజెక్ట్లకు సహకరించమని అంతర్జాతీయ సమాజాన్ని కూడా ఇది ప్రోత్సహిస్తుంది.

142వ రాజ్యాంగ సవరణ

- ★ రాజ్యాంగంలోని ప్రకరణ 142 ప్రకారం న్యాయస్థానం నేరుగా విడాకులు మంజూరు చేయగలదని సుప్రీంకోర్టు ఐదుగురు న్యాయమూర్తుల లేదా రాజ్యాంగ ధర్మాసనం పేర్కొంది.

మరింత సమాచారం

- 1) వివాహం తిరిగి కలుసుకోలేని విధంగా విచ్చిన్నమైన సందర్భాల్లో, ఇరు వక్షాలను ముందుగా కుటుంబ న్యాయస్థానానికి సూచించకుండానే విడాకులు మంజూరు చేయవచ్చని కోర్టు పేర్కొంది. గతంలో కుటుంబ న్యాయస్థానానికి సూచించినప్పుడు పరస్పర అంగీకారంతో విడాకుల డిక్రీ కోసం 6-18 నెలలు వేచి ఉండవలసి వచ్చేది.
- 2) కుటుంబ న్యాయస్థానాల్లో ఇలాంటి కేసులు పెద్ద సంఖ్యలో పెండింగ్లో ఉన్నాయి. దీనితో విడాకులు పొందడానికి సుదీర్ఘ సమయం వడుతున్నది. విడాకుల డిక్రీని పొందేందుకు సుదీర్ఘ సమయం తీసుకునే ఈ ప్రక్రియను దాటవేయడానికి ఈ నిర్ణయం జంటలకు వీలుకల్పిస్తుంది.

తయారీ ఆవిష్కరణ సర్వే

- 1) ఇటీవల, “జాతీయ తయారీ ఆవిష్కరణ సర్వే (నేషనల్ మాన్యుఫ్యాక్చరింగ్ ఇన్నోవేషన్ సర్వే (ఎన్ఎంఐఎస్) 2021-22” విడుదలైంది.
- 2) ఎన్ఎంఐఎస్ 2021-22 అనేది డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ మరియు యునైటెడ్ నేషన్స్ ఇండస్ట్రియల్ డెవలప్మెంట్ ఆర్గనైజేషన్ (యునిడో) లు భారతదేశంలోని తయారీ సంస్థల యొక్క ఆవిష్కరణ పనితీరును అంచనా వేయడానికి చేసిన సంయుక్త అధ్యయనం. ఈ అధ్యయనం 2011లో జరిగిన శాస్త్ర సాంకేతిక విభాగం యొక్క మొదటి జాతీయ ఆవిష్కరణ సర్వే యొక్క అనుసరణ.
- 3) ఎన్ఎంఐఎస్ 2021-22 సర్వేలో రెండు నిర్దిష్ట భాగాలు ఉన్నాయి: సంస్థ-స్థాయి సర్వే మరియు ఆవిష్కరణ రంగాత్మక వ్యవస్థల (ఎన్ఎస్ఐ) సర్వే. వ్యక్తిగతంగా లేదా సమిష్టిగా నిర్దిష్ట విధానాల ప్రభావాన్ని అంచనా వేయడానికి అధ్యయనం రూపొందించబడలేదు.

నివేదికలోని కొన్ని కనుగొనబడిన అంశాలు

- 1) సర్వే చేయబడిన 8,074 సంస్థలలో 25.01% వినూత్నమైనవిగా వరిగణించబడ్డాయి. సర్వేలో ఆవిష్కరణలను నివేదించిన 25% సంస్థలలో, 83% టర్నోవర్ను పెంచుకున్నాయి మరియు 80% కొత్త మార్కెట్ అవకాశాలను తెరిచాయి. సూక్ష్మ సంస్థలలో 15% మాత్రమే వినూత్నమైనవి కాగా పెద్ద సంస్థలలో 56% వినూత్నమైనవిగా ఉన్నాయి.
- 2) 45% కంటే ఎక్కువ సంస్థలు సంస్థ లేదా సమూహంలో నిధుల కొరత చాలా తరచుగా అవరోధంగా ఉన్నాయని నివేదించాయి, తరువాత స్థానాల్లో అధిక ఆవిష్కరణ ఖర్చులు (40.30%) మరియు బాహ్యవనరుల నుండి ఆర్థిక సహాయం లేకపోవడం (39.52%) ఉన్నాయి.
- 3) మార్కెట్లో నూతన ఆవిష్కరణలకు తక్కువ డిమాండ్ ఉండటం అనేది చాలా క్లిష్టమైన అడ్డంకి (71.23%).
- 4) వినూత్న సాధనాలు, పరిశ్రమ 4.0 వ్యూహం, పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి వ్యూహం ఉపయోగించే సిబ్బందితో కూడిన సంస్థలు మెరుగైన ఆవిష్కరణ పనితీరును కలిగి ఉంటాయి.

జైతాపూర్ అణు విద్యుత్ లియాక్టర్లు

వార్షికో ఎండుకు ఉంది?

- 1) భారతదేశం యొక్క అణు బాధ్యత చట్టానికి సంబంధించిన సమస్యలు మహారాష్ట్రలోని జైతాపూర్లో ఆరు అణు విద్యుత్ రియాక్టర్లను నిర్మించాలనే ఒక దశాబ్దం నాటి ప్రణాళికను నిలుపుదల చేస్తూనే ఉన్నాయి, ఇది ప్రస్తుతం పరిశీలనలో ఉన్న ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద అణు విద్యుత్ ఉత్పత్తి ప్రదేశం.
- 2) రెండేళ్ల క్రితం 9,900 మెగావాట్ల ప్రాజెక్ట్ నిర్మాణం కోసం తన టెక్నో-కమర్షియల్ ఆఫర్‌ను సమర్పించిన ఫ్రెంచ్ ఎనర్జీ కంపెనీ ఎలక్ట్రిసిటీ డి ఫ్రాన్స్, భారతదేశంతో ఏదైనా ఒప్పందం సంతకం చేయక ముందే బాధ్యత చట్టం నుండి ఉత్పన్నమయ్యే సమస్యలను పరిష్కరించవలసి ఉంటుంది అని పేర్కొంది.

జాతీయ పంచాయతీ రాజ్ దినోత్సవం

- ★ పంచాయతీరాజ్ మంత్రిత్వ శాఖ మధ్యప్రదేశ్ ప్రభుత్వంతో కలిసి జాతీయ పంచాయతీరాజ్ దినోత్సవాన్ని ఏప్రిల్ 30వ తేదీన జరుపుకుంది.

ఈ రోజు యొక్క ప్రధాన ముఖ్యాంశాలు

- 1) పంచాయతీ స్థాయిలో ప్రజా సేకరణ కోసం ఏకీకృత ఇ-గ్రామస్వరాజ్ మరియు జిఇఎమ్ పోర్టల్‌ను ప్రధాన మంత్రి ప్రారంభించారు. ఇ-గ్రామస్వరాజ్ ప్లాట్‌ఫారమ్‌ను ఉపయోగించుకొని జిఇఎమ్ ద్వారా పంచాయతీలు తమ పస్తువులు మరియు సేవలను మార్కెట్ చేయడానికి వీలు కల్పించడం ఈ ఏకీకరణ లక్ష్యం.
- 2) దేశంలో స్వామిత్వ పథకం కింద 1.25 కోట్ల ఆస్తి కార్డుల పంపిణీ మైలురాయిని చేరుకున్నందుకు ప్రతీకగా ఎంపికైన లబ్ధిదారులకు ప్రధాన మంత్రి స్వామిత్వ ఆస్తి కార్డులను అందజేశారు.
- 3) “ఆజాదీ కా అమృత్ మహోత్సవ్ %--% సమవేషి వికాస్” పై ఒక ప్రత్యేక వెబ్‌సైట్ మరియు మొబైల్ యాప్‌ను ప్రధాన మంత్రి ప్రారంభించారు.

ఈ-కామర్స్ పోర్టల్

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర జౌళి మంత్రిత్వ శాఖ హస్తకళలు మరియు చేనేత రంగానికి ఈ-కామర్స్ పోర్టల్‌ను అభివృద్ధి చేసింది.

పోర్టల్ గురించి

- 1) ఇది ఒక ప్రామాణికమైన భారతీయ చేనేత మరియు హస్తకళా వర్చువల్ దుకాణం, ఇక్కడ కళాకారులు/ నేత కార్మికులు నేరుగా కొనుగోలుదారులకు ఉమ్మడి ప్లాట్‌ఫారమ్ ద్వారా అనుసంధానం చేయబడతారు.
- 2) వివిధ రకాల ప్రామాణికమైన విక్రేతలు ఈ పోర్టల్‌లో నమోదు చేసుకోవచ్చు. వారు చేతివృత్తులవారు, చేనేత కార్మికులు, ఉత్పత్తిదారులు, స్వయం సహాయక సంఘాల సహకార సంఘాలు మొదలైనవారు.
- 3) ఇది దుస్తులు, గృహాలంకరణ, ఆభరణాలు, ఉపకరణాలు మరియు మరిన్నింటితో సహా అనేక రకాల ఉత్పత్తులను అందిస్తుంది.
- 4) సున్నితమైన లావాదేవీ అనుభవం కోసం సురక్షితమైన మరియు భద్రమైన, బహుళ చెల్లింపు గేట్‌వేలు ఉంటాయి.
- 5) “వ్యాపారం చేయడం సులభతరం” అని నిర్ధారించడానికి రిజిస్ట్రేషన్ నుండి ఆర్డర్ పూర్తయ్యే వరకు విక్రేతలకు ఉచిత సహాయం.

భారతీయ చేనేత పరిశ్రమ గురించి

- 1) చేనేత అనేది మనుషులే మగ్గాన్ని ఉపయోగించి వస్త్రాన్ని నేసే ప్రక్రియను సూచిస్తుంది.
- 2) వ్యవసాయం తర్వాత 35.23 లక్షల మంది నేత కార్మికులు మరియు అనుబంధ కార్మికులకు ప్రత్యక్షంగా మరియు వరోక్షంగా ఉపాధిని కల్పిస్తున్న అతిపెద్ద ఆర్థిక కార్యకలాపాలలో చేనేత రంగం ఒకటి.
- 3) ఈ రంగం దేశంలోని వస్త్ర ఉత్పత్తిలో దాదాపు 15% వాటాను అందిస్తుంది మరియు దేశం యొక్క ఎగుమతి ఆదాయానికి కూడా దోహదం చేస్తుంది. ప్రపంచంలో చేతితో నేసిన వస్త్రంలో 95% భారతదేశం నుండి వస్తుంది.
- 4) ఈ రంగం దేశవ్యాప్తంగా 43.31 లక్షల మంది నేత కార్మికులకు ప్రత్యక్షంగా మరియు పరోక్షంగా ఉపాధి కల్పిస్తోంది, వారిలో 77% మంది మహిళలు.
- 5) భారతదేశంలోని దాదాపు ప్రతి రాష్ట్రంలో అనగా ఉత్తరప్రదేశ్ నుండి జాక్వార్డ్, మధ్యప్రదేశ్ నుండి చందేరి, పంజాబ్ నుండి ఫుల్కర్, బెనారస్ నుండి బ్రోకేడ్ మరియు పశ్చిమ బెంగాల్ నుండి డాకై వంటి ప్రత్యేకమైన చేనేత ఉత్పత్తిని అందించడం జరిగింది.

లాజిస్టిక్స్ పనితీరు సూచిక

- 1) ప్రపంచ బ్యాంకు యొక్క లాజిస్టిక్ పనితీరు సూచిక (లాజిస్టిక్స్ పర్ఫార్మెన్స్ ఇండెక్స్- ఎల్.పి.ఐ) 2023 ప్రకారం, భారతదేశం ఆరు స్థానాలు ఎగబాకింది మరియు సాఫ్ట్ మరియు హార్డ్ అవస్థాపనతో పాటు సాంకేతికత రెండింటిలోనూ గణనీయమైన పెట్టుబడుల ఫలితంగా ఇప్పుడు 139 దేశాల సూచికలో 38వ స్థానంలో ఉంది.
- 2) 2014లో ఎల్పిఐలో 54వ స్థానంలో ఉన్నప్పటి నుండి భారతదేశం యొక్క పనితీరు బాగా మెరుగుపడింది.

లాజిస్టిక్స్ రంగం గురించి

- 1) లాజిస్టిక్స్ పరిశ్రమ అన్ని సరఫరా గొలుసు కార్యకలాపాలను కలిగి ఉంటుంది, ప్రధానంగా రవాణా, జాబితా నిర్వహణ, సమాచార ప్రవాహం మరియు కస్టమర్ సేవ.
- 2) దేశం యొక్క ఆర్థిక వ్యవస్థకు లాజిస్టిక్స్ అవసరం. వనరులు ఎలా పొందబడతాయి, ఉంచబడతాయి మరియు వాటి అంతిమ స్థానానికి ఎలా పంపిణీ చేయబడతాయి అనే దానిని నియంత్రించే సాధారణ వద్దతికి ఇది సంబంధించినది.
- 3) ఇది ఏ దేశం యొక్క ఎగుమతులను అయినా బాగా ప్రభావితం చేయగల విభిన్న రంగం, తద్వారా బలమైన లాజిస్టిక్స్ రంగం యొక్క అంతర్లీన అంచనాతో గణనీయమైన పోటీతత్వాన్ని జోడిస్తుంది.
- 4) ఇది దేశం యొక్క సరఫరా గొలుసు యొక్క విజయాన్ని మాత్రమే కాకుండా ప్రపంచ స్థాయిలో కూడా ప్రభావితం చేస్తుంది.

బౌద్ధ సమాఖ్య

- ★ ఇటీవల, అంతర్జాతీయ బౌద్ధ సమాఖ్య సహకారంతో సాంస్కృతిక మంత్రిత్వ శాఖ నిర్వహించిన మొదటి ప్రపంచ బౌద్ధ శిఖరాగ్ర సమావేశాన్ని ప్రధాన మంత్రి ప్రారంభించారు.

శిఖరాగ్ర సమావేశం గురించి

- 1) ఇతివృత్తం: “సమకాలీన సవాళ్లకు ప్రతిస్పందనలు: తత్వశాస్త్రం నుండి ప్రాక్టీస్ కు”.
- 2) లక్ష్యం: ఈ శిఖరాగ్ర సమావేశం బౌద్ధ మరియు సాంస్కృతిక ఆందోళనలకు సంబంధించిన విషయాలపై ప్రపంచ బౌద్ధ ధర్మ నాయకత్వం మరియు పండితులను నిమగ్నం చేయడానికి మరియు వాటిని సమిష్టిగా పరిష్కరించడానికి

విధానపరమైన కారకాలను రూపొందించే ప్రయత్నం.

కొన్ని ముఖ్యాంశాలు

- 1) ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న ప్రముఖ పండితులు, సంఘ నాయకులు మరియు ధర్మ సాధకుల భాగస్వామ్యానికి ఈ సమావేశం సాక్షిగా నిలిచింది.
- 2) ప్రధాన మంత్రి పండ్రామ్మిడి మంది ప్రముఖ సన్యాసులకు సన్యాసి వస్త్రాలను (చివర్ దాన) కూడా అందించారు.
- 3) చర్చలు నాలుగు అంశాల క్రింద జరిగాయి:
 - ఎ) బుద్ధ ధర్మం మరియు శాంతిబీ
 - బి) బుద్ధ ధర్మం: వర్యావరణ సంక్షోభం, ఆరోగ్యం మరియు స్థిరత్వబీ
 - సి) నలంద బౌద్ధ సంప్రదాయం పరిరక్షణబీ
 - డి) బుద్ధ ధమ్మ తీర్థయాత్ర, జీవన వారసత్వం మరియు బుద్ధ అవశేషాలు: దక్షిణ, ఆగ్నేయ మరియు తూర్పు ఆసియా దేశాలకు భారతదేశం యొక్క శతాబ్దాల నాటి సాంస్కృతిక సంబంధాలకు స్థిరమైన పునాది.
- 4) ప్రధాన మంత్రి మిషన్ లైఫ్ యొక్క ఉదాహరణను అందించారు, ఇది భారతదేశం యొక్క చొరవ, ఇది బుద్ధుని ప్రేరణలచే ప్రభావితమైందని ఆయన పేర్కొన్నారు.
- 5) ఈ సందర్భంగా, గుజరాత్లోని వాడ్ నగరం యొక్క వారసత్వం, బౌద్ధ యాత్రికుడు జువాన్ జాంగ్ యొక్క ప్రయాణ రచనలు, బౌద్ధ మత నాయకుడు మరియు గురువు అతిన దీపంకర సృజన యొక్క కృషి మరియు అజంతా పెయింటింగ్స్ యొక్క డిజిటల్ పునరుద్ధరణతో కూడిన బుద్ధుని యొక్క గొప్ప సాంస్కృతిక వారసత్వాన్ని వర్ణించే ఒక ప్రదర్శన అయిన పంచ ప్రదర్శనవాస్ ను ఏర్పాటు చేశారు.

ఉక్రెయిన్ కు జర్మనీ సాయం

- 1) ఫిబ్రవరి 2022లో ప్రారంభమైన రష్యా దాడికి వ్యతిరేకంగా ఉక్రెయిన్ పోరాటం కొనసాగిస్తున్నందున జర్మనీ ఇటీవల సుమారు 3 బిలియన్ డాలర్ల విలువైన తాజా సైనిక సహాయాన్ని ప్రకటించింది.
- 2) రష్యా దండయాత్ర తర్వాత ఉక్రెయిన్ అధ్యక్షుడు వ్లాడిమిర్ జెలెన్స్కి మొదటిసారి బెర్లిన్ ను సందర్శించడానికి ముందు జర్మనీ ఈ సాయాన్ని ప్రకటించింది.

జర్మనీ

- ★ ఉక్రెయిన్ కోసం కొత్త సైనిక సహాయ ప్యాకేజీలో 30

లెవర్డ్ 1 ఎ5 ట్యాంకులు, 20 మార్డర్ సాయుధ సిబ్బంది వాహకాలు, 100 కంటే ఎక్కువ పోరాట వాహనాలు, 18 స్వీయ చోదక హోవిట్జర్లు, 200 నిఘా డ్రోన్లు, నాలుగు ఐరిస్-టె

చైనా & కెనడా వివాదం

- 1) చైనా మానవ హక్కుల రికార్డును విమర్శిస్తున్న కెనడియన్ న్యాయవాదిని లక్ష్యంగా చేసుకున్నందుకు ఒట్టావా చైనా రాయబారిని దేశం విడిచి వెళ్లమని కోరడంతో కెనడా దౌత్యవేత్తను బీజింగ్ బహిష్కరించడంతో కెనడా మరియు చైనా మధ్య ఇప్పటికే దెబ్బతిన్న దౌత్య సంబంధాలు కొత్త స్థాయికి చేరుకున్నాయి.
- 2) ఇటీవల, జస్టిస్ ట్రూడో నేతృత్వంలోని ప్రభుత్వం చైనీస్ దౌత్యవేత్త జావో వీని “పర్సనా నాన్ గ్రాటా” అని ప్రకటించింది. కొన్ని గంటల తర్వాత, షాంఘైలోని కెనడియన్ కాన్సులేట్లోని ఉన్నత దౌత్యవేత్త జెన్సిఫర్ లిన్ లాలోండేను మే 13 నాటికి దేశం వదిలి వెళ్లిపోవాలని కోరడం ద్వారా చైనా “పరస్పర ప్రతిఘటన” ప్రకటించింది..
- 3) “ప్రతిస్పందనగా తదుపరి చర్యలు తీసుకునే హక్కు” తనకు ఉందని చైనా చెప్పడంతో ఉద్రిక్తతలు పెరిగాయి, అయితే ప్రధాన మంత్రి ట్రూడో కెనడా బెదిరింపులకు గురికాదని పునరుద్ఘాటిస్తూ బలమైన పదాలతో కూడిన ప్రకటనను విడుదల చేశారు.

కుల వివక్షకు వ్యతిరేకిస్తూ తీర్మానం

- ★ ఇటీవల, కాలిఫోర్నియా సెనేట్ ఎస్.బి 403 బిల్లును ఆమోదించింది, ఇది కుల వివక్షను స్పష్టంగా నిషేధించాలని కోరుతూ చట్టం చేసింది.

యూఎస్లో కుల వివక్ష

- 1) భారతీయ అమెరికన్లు యూఎస్ లో రెండవ అతిపెద్ద వలస సమూహం. యూఎస్ సెన్సస్ బ్యూరో నిర్వహించిన 2018 అమెరికన్ కమ్యూనిటీ సర్వే నుండి వచ్చిన డేటా ప్రకారం, యువైటెడ్ స్టేట్స్లో 4.2 మిలియన్ల భారతీయ సంతతి ప్రజలు నివసిస్తున్నారు.
- 2) కార్నెగీ ఎండోమెంట్ ఫర్ ఇంటర్నేషనల్ పీస్ ద్వారా భారతీయ అమెరికన్ల మధ్య 2020లో నిర్వహించిన ఒక అధ్యయనంలో దాదాపు సగం మంది హిందువులు కుల సమూహంతో ఉన్నట్లు గుర్తించారు.
- 3) యూఎస్లో, కులం అనేది చాలా కాలంగా సున్నితమైన

మరియు వివాదాస్పద సమస్యగా ఉంది. భారతీయ సంతతి ఒక “మోడల్ మైనారిటీ” అనగా ఇది బాగా చదువుకున్న మరియు కష్టపడి పనిచేసే వలసదారుల సమూహం మరియు అమెరికా దేశంతో బాగా కలిసి పోతుంది అనే అపోహకు ఇది నేరుగా వ్యతిరేకంగా నిలుస్తుంది.

- 4) 2018లో దళిత హక్కుల సంస్థ ఈక్వాలిటీ ల్యాబ్స్ నిర్వహించిన ఒక సర్వేలో ప్రతి నలుగురిలో ఒకరు దళితుల్లో ఒకరు మాటల లేదా భౌతిక దాడిని ఎదుర్కొన్నారని, ప్రతి ముగ్గురిలో ఇద్దరు వనిలో కుల వివక్షను ఎదుర్కొంటున్నారని తేలింది. 2020లో, కాలిఫోర్నియా రెగ్యులేటర్లు కుల ఆధారిత వేధింపులను అనుమతించినందుకు టెక్ దిగ్గజం సిస్కో సిస్టమ్స్ ఇంక్పై దావా వేశారు.
5. ఈ సంవత్సరం ప్రారంభంలో, కుల వివక్షను నిషేధించిన మొదటి యూఎస్ నగరంగా సీటెల్ అవతరించింది.

కాలిఫోర్నియా ఎస్.బి 403 బిల్లు

- 1) ఒక చట్టంగా సంతకం చేయడానికి గవర్నర్ కు పంపడానికి ముందు, ఇదే విధమైన బిల్లును రాష్ట్ర ప్రతినిధుల సభలో ప్రవేశపెడుతున్నారు. ఈ చట్టం కాలిఫోర్నియాను దాని వివక్ష వ్యతిరేక చట్టాలలో కులాన్ని రక్షిత వర్గంగా చేర్చిన మొదటి యూఎస్ రాష్ట్రంగా చేస్తుంది.
- 2) కాలిఫోర్నియాలోని ప్రజలందరికీ అన్ని వ్యాపార సంస్థలలో పూర్తి మరియు సమానమైన వసతి, ప్రయోజనాలు, సౌకర్యాలు, అధికారాలు లేదా సేవలకు అర్హులని అందించే ప్రస్తుత చట్టమైన అనుహ్ పౌర హక్కుల చట్టంలో కులాన్ని రక్షిత వర్గంగా ఈ బిల్లు చేర్చుతుంది.
- 3) కుల పక్షపాతం మరియు వివక్ష కారణంగా వ్యవస్థీకృతంగా సష్టపోయిన వారికి ఈ బిల్లు స్పష్టమైన రక్షణను అందిస్తుంది.

ఇండో-థాయ్ విన్యాసం

- ★ ఇటీవలే, ఇండియన్ నేవీ మరియు రాయల్ థాయ్ నేవీ మధ్య ఇండియా-థాయ్ లాండ్ కోఆర్డినేటెడ్ పెట్రోల్ (ఇండో-థాయ్ కార్పాట్) 35వ ఎడిషన్ నిర్వహించబడింది.

ఇండో-థాయ్ కార్పాట్ గురించి

- 1) భారత నౌకాదళం మరియు రాయల్ థాయ్ నౌకాదళం 2005 నుండి అంతర్జాతీయ సముద్ర సరిహద్దు రేఖ వెంబడి

ద్వై-వార్షిక కార్పాట్ విన్యాసాలను చేపడుతున్నాయి.

- 2) ఇది రెండు నౌకాదళాల మధ్య అవగాహన మరియు పరస్పర చర్యను పెంచుతుంది మరియు చట్టవిరుద్ధమైన నియంత్రణ లేని చేపలు పట్టడం, మాదకద్రవ్యాల అక్రమ రవాణా, పైరసీ మరియు సాయుధ దోపిడీ వంటి చట్టవిరుద్ధమైన కార్యకలాపాలను నిరోధించడానికి మరియు అణిచివేసేందుకు చర్యలను సులభతరం చేస్తుంది.

వాషింగ్టన్ ప్రకటన

- ★ దక్షిణ కొరియా అధ్యక్షుడు యూన్ యూఎస్-దక్షిణ కొరియా ద్వైపాక్షిక సంబంధాల 70వ వార్షికోత్సవాన్ని పురస్కరించుకుని యూఎస్ ను సందర్శించాడు. అణు నిరోధక వ్యూహంగా “వాషింగ్టన్ డిక్లరేషన్”పై సంతకం చేయడం ఈ పర్యటన యొక్క ముఖ్యాంశం.

యూఎస్ సందర్శనను ప్రేరేపించినది ఏది?

- 1) అణ్వాయుధాల డెలివరీకి కీలకమైన ఉత్తర కొరియా యొక్క హ్యూసాంగ్-8 ఘన-ఇంధన ఖండాంతర బాలిస్టిక్ క్షిపణి యొక్క విజయవంతమైన ప్రయోగం దక్షిణ కొరియా అధ్యక్షుడి యూఎస్ వర్యటనకు కారణమైందని భావించబడుతున్నది.
- 2) అధ్యక్షుడు యూన్ వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్లాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు, ఉత్తర కొరియా యొక్క ప్రాంతీయ దురాక్రమణకు వ్యతిరేకంగా విస్తరించిన అణు నిరోధక ప్రణాళికపై ఒక కూటమిని రూపొందించారు. వాషింగ్టన్ ఒప్పందం సియోల్ మరియు వాషింగ్టన్ మధ్య భాగస్వామ్యంలో కొత్త దశను ప్రారంభిస్తుంది.

వాషింగ్టన్ డిక్లరేషన్ ఏమి చెబుతుంది?

- 1) ఒప్పందం నిర్ణయం పట్ల సహకారాన్ని వివరిస్తుంది.
- 2) ఈ ప్రకటన ప్రకారం, ఒక అమెరికన్ న్యూక్లియర్ బాలిస్టిక్ జలాంతర్గామి కొరియా ద్వీపకల్పంలో మోహరించబడుతుందిబీ ఉమ్మడి ప్రతిస్పందన వ్యూహాల సూత్రాలను రూపొందించడానికి అణు సంప్రదింపుల బృందం ఏర్పడుతుందిబీ అణు పురోగతి గురించి దక్షిణ కొరియా యూఎస్ నుండి నిఘా సమాచారాన్ని అందుకుంటుంది. మరియు యూఎస్ ఉమ్మడి సైనిక శిక్షణ కార్యక్రమాల మరియు వార్షిక అంతర్ ప్రభుత్వ అనుకరణ ద్వారా దక్షిణ

కొరియా యొక్క అణు నిరోధక సామర్థ్యాలను బలోపేతం చేస్తుంది.

- 3) అణ్వస్త్ర వ్యాప్తి నిరోధక ఒప్పందాన్ని ఈ ప్రకటన పునరుద్ధాటించింది, దక్షిణ కొరియా తన స్వంత స్వతంత్ర అణు సామర్థ్యాలను సృష్టించే సాహసం చేయదని మరియు బదులుగా కూటమి ఆధారిత విధానం ద్వారా నిరోధక చర్యలపై దృష్టి సారిస్తుందని సూచిస్తుంది. అణు ఘర్షణ జరిగిన నందర్భంలో యూఎస్ యొక్క అణు ఆయుధాగారాన్ని ఉపయోగించే ఏకైక ‘ఏకైక అధికారం’ యూఎస్ అధ్యక్షునికే ఉంటుందని ఆదేశిస్తుంది.
- 4) ఒప్పందం యొక్క ఉనికి దక్షిణ కొరియా యొక్క భద్రతా అవసరాలపై ఆధారపడి ఉన్నప్పటికీ, ఈ విధానం అధికార రాజకీయాలను ప్రతిబింబిస్తుంది, ఇక్కడ పెద్ద శక్తి అయిన యూఎస్ ప్రయోజనాలకు ప్రాధాన్యత ఉంటుంది.

ఎందుకు ఆందోళన కలిగిస్తుంది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 27-సభ్యుల యూరోపియన్ యూనియన్ వాతావరణ చర్యలలో వేగాన్ని పెంచింది. వాతావరణ మెరుగుగుక చర్యలను వేగవంతం చేసింది

కార్టన్ బోర్డర్ అడ్వెన్స్ మెంట్ మెకానిజం (సి.బి.ఎ.ఎం) అంటే ఏమిటి?

- 1) ఇయు ఉద్గార తగ్గింపు ఆశయాలను అనుసరిస్తుండగా, ఇతర దేశాలలో బలహీన వాతావరణ విధానాల ప్రాబల్యం ‘కార్టన్ లీకేజ్’ అని పిలవబడే ప్రమాదాన్ని కలిగిస్తుంది.
- 2) కంపెనీలు, వాతావరణ విధాన అవసరాలను తీర్చడానికి లేదా వారి స్వదేశంలో కార్టన్ ఉద్గారాలపై పరిమితులను నివారించడానికి, కార్టన్-పూరిత పదార్థాల ఉత్పత్తి లేదా తయారీని తక్కువ కఠినమైన వాతావరణ నియమాలు ఉన్న దేశాలకు మార్చడాన్ని కార్టన్ లీకేజ్ అంటారు. దీనివల్ల, కర్షన ఉద్గారాలు వేరుచేయబడటానికి బదులుగా మరొక ప్రదేశంలో వెదజల్లబడతాయి. ఇయుకు సంబంధించి, కార్టన్ లీకేజ్ అనేది ఒక విస్తృతమైన అర్థాన్ని కూడా పొందుతుంది-ఇయులో ఉద్గార ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా తయారు చేయబడిన ఉత్పత్తుల స్థానంలో ఇతర దేశాల నుండి దిగుమతి చేసుకున్న

కార్బన్-ఇంటెన్సివ్ ఉత్పత్తులు వచ్చి చేరడం. దీనిని నిరోధించడానికి మరియు ఇతర వాతావరణ మార్పు ఉపశమన లక్ష్యాలను చేరుకోవడానికి, యూరోపియన్ యూనియన్ 2021లో కార్బన్ బోర్డర్ అడ్జస్ట్మెంట్ మెకానిజం కోసం ఒక ప్రతిపాదనతో ముందుకు వచ్చింది.

- 3) సి.బి.ఎ.ఎం అధిక కర్బన దిగుమతుల సమితిపై సుంకాన్ని విధించాలని యోచిస్తోంది, దీనిని ఇయు దిగుమతిదారులు మరియు ఇయు దేశాలకు అటువంటి వస్తువులను ఎగుమతి చేసే కంపెనీలు చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.
- 4) ఇయు యొక్క ఎమిషన్స్ ట్రేడింగ్ సిస్టమ్ అని పిలువబడే కార్బన్ మార్కెట్ యంత్రాంగం కింద, పరిశ్రమలు తయారీ సమయంలో కార్బన్ను విడుదల చేయడానికి కార్బన్ సర్టిఫికేట్లను కొనుగోలు చేయాలి. ఉద్గారాల మొత్తంపై ఒక పరిమితి ఉంది, ఆ తర్వాత వారు మిగులు ధృవీకరణ పత్రాలతో జారీ చేసే అధికారులు లేదా పరిశ్రమల నుండి మరిన్ని ధృవపత్రాలను కొనుగోలు చేయాల్సి ఉంటుంది (అంటే వారు పరిమితి కంటే తక్కువగా జారీ చేస్తారు).
- 5) ప్రస్తుతం, ఇయు వ్యాపారాలు వారి ప్రారంభ కార్బన్ అలవెన్సులు లేదా సర్టిఫికేట్లను ఉచితంగా పొందుతాయి. ఈ కూటమి, ప్రపంచ వాణిజ్య సంస్థ నిబంధనలతో చిక్కుల్లో పడకుండా, దేశీయ వ్యాపారానికి ఉచిత కార్బన్ అలవెన్సులను దశలవారీగా రద్దు చేస్తూ సి.బి.ఎ.ఎం లోకి దశలవారీగా ప్రవేశించాలని కోరుకుంటోంది.

మాల్దీవులకు రక్షణ సాయం

- 1) ఇటీవల, రక్షణ మంత్రి ఒక వేగవంతమైన గస్తీ నౌకను మరియు ఒక ల్యాండ్లింగ్ క్రాఫ్ట్ అసెంబ్లీ షిప్ను మాల్దీవుల జాతీయ రక్షణ దళాలకు అందజేశారు.
- 2) ఈ గస్తీ నౌక, అధిక వేగంతో తీరప్రాంత మరియు ఆఫ్షోర్ నిఘా సామర్థ్యం కలిగి ఉంది. ఇది మాల్దీవుల జాతీయ రక్షణ దళాల కోస్ట్ గార్డ్ షిప్ 'హురావీ'గా ప్రారంభించబడింది.

మరింత సమాచారం

- 1) వాతావరణ మార్పు మరియు సముద్ర వనరుల స్థిరమైన దోపిడీతో సహా హిందూ మహాసముద్ర ప్రాంతం (ఇండియన్ ఓషన్ రీజియన్- ఐఓఆర్) ఎదుర్కొంటున్న సాధారణ సవాళ్లను ఎదుర్కోవడానికి సహకార ప్రయత్నాలకు రక్షణ మంత్రి పిలుపునిచ్చారు.

- 2) ఈ ప్రాంతం ఎదుర్కొంటున్న సాధారణ సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి ఈ ప్రాంతంలోని దేశాల మధ్య సహకారాన్ని మెరుగుపరచాలని కూడా ఆయన పిలుపునిచ్చారు మరియు వనరులు మరియు వాతావరణ మార్పుల యొక్క స్థిరమైన దోపిడీని ఈ ప్రాంతం ఎదుర్కొంటున్న అత్యంత ముఖ్యమైన సాధారణ సవాళ్లగా గుర్తించారు.
- 3) ఇటీవలి సంవత్సరాలలో, ఐఓఆర్ లోని హిందూ మహాసముద్ర తీర రాష్ట్రాలు మరియు దేశాలకు సామర్థ్య నిర్మాణం మరియు సామర్థ్య పెంపుదలకు భారతదేశం గణనీయంగా సహాయాన్ని పెంచింది.
- 4) రెండు ప్లాట్ఫారమ్లు ఐఓఆర్ లో శాంతి మరియు భద్రత పట్ల భారతదేశం మరియు మాల్దీవుల భాగస్వామ్య నిబద్ధతకు చిహ్నంగా అప్పగించడం జరిగింది.

ఏఐ చాట్బోట్

- 1) ఇటీవల, ఓపెన్ ఏఐ యొక్క ప్రసిద్ధ కొత్త చాట్బోట్ చాట్ జిపిటి వంటి సాధారణ-ప్రయోజన కృత్రిమ మేధస్సు వ్యవస్థలను నియంత్రించే పరిధిలోకి ఎలా తీసుకురావాలనే దానిపై చివరి నిమిషంలో తీవ్రమైన చర్చలు జరిగాయి.
- 2) తరువాత, యూరోపియన్ పార్లమెంట్ సభ్యులు యూరోపియన్ యూనియన్ యొక్క ప్రతిష్టాత్మకమైన ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ చట్టం యొక్క కొత్త ముసాయిదాపై ప్రాథమిక ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నారు. ఈ చట్టం మొదటిసారిగా రెండు సంవత్సరాల క్రితం రూపొందించబడింది.

కృత్రిమ మేధస్సును ఎందుకు నియంత్రించాలి?

- 1) కృత్రిమ మేధస్సు సాంకేతికతలు సర్వవ్యాప్తి చెంది, వాటి అల్ట్రాథిమ్లు మరింత అధునాతనంగా మారడంతో- వాయిస్ అసిస్టెన్స్, మ్యూజిక్ సిఫార్సు చేయడం, కార్లు నడపడం, క్యాస్పర్ని గుర్తించడం మరియు ఒక వ్యక్తి ఒక ఉద్యోగం కోసం షార్ట్లిస్ట్ చేయబడాలా వద్దా అని కూడా నిర్ణయించడం వంటి అనేక రకాల పనులను చేయగలదు. ఇదే సమయంలో వాటితో సంబంధం కలిగిన ముప్పులు మరియు అనిశ్చితులు కూడా పెరిగిపోయాయి.
- 2) అనేక కృత్రిమ మేధస్సు సాధనాలు తప్పనిసరిగా బ్లాక్ బాక్సులు, అంటే వాటిని రూపొందించిన వారు కూడా నిర్దిష్ట అవుట్పుట్ను రూపొందించడానికి వాటి లోపల ఏమి జరుగుతుందో వివరించలేరు.

- 3) ఇటీవల, ట్విట్టర్ సికాఓ ఎలోన్ మస్క్ మరియు యాపిల్ సహ-వ్యవస్థాపకుడు స్టీవ్ వోజ్నియాక్తో సహా పరిశ్రమ వాటాదారులు సమాజానికి మరియు మానవాళికి సంభావ్య ప్రమాదాలను ఉటంకిస్తూ, జిపిటి-4 కంటే శక్తివంతమైన కృత్రిమ మేధస్సు నమూనాల శిక్షణను ఆరు నెలల పాటు నిలిపివేయాలని కృత్రిమ మేధస్సు ల్యాబ్‌లను కోరుతూ ఒక బహిరంగ లేఖపై సంతకం చేశారు.
- 4) చాట్జిపిటి వంటి అధునాతన కృత్రిమ మేధస్సులు ఊహించిన దాని కంటే వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్నాయని, వాటి అభివృద్ధిని నియంత్రించడానికి మార్గాలను మేధోమధనం చేయడానికి ఒక శిఖరాగ్ర సమావేశాన్ని నిర్వహించాలని ఇయు శాసనకర్తలు యూఎస్ అధ్యక్షుడు జో బిడెన్ తో సహా ప్రపంచ నాయకులను కోరారు.
- 5) కృత్రిమ మేధస్సుపై చట్టం విషయానికొస్తే, కృత్రిమ మేధస్సుకు పారదర్శకత, విశ్వాసం మరియు జవాబుదారీతనం తీసుకురావడం మరియు యూరోపియన్ యూనియన్ యొక్క భద్రత, ఆరోగ్యం, ప్రాథమిక హక్కులు మరియు ప్రజాస్వామ్య విలువలకు ప్రమాదాలను తగ్గించడానికి ఒక ఫ్రేమ్వర్క్‌ను రూపొందించే లక్ష్యంతో 2021లో చట్టం రూపొందించబడింది. ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు విద్య నుండి ఫైనాన్స్ మరియు శక్తి వరకు వివిధ రంగాలలో నైతిక ప్రశ్నలు మరియు అమలు సవాళ్లను పరిష్కరించడం కూడా దీని లక్ష్యం. “సాంకేతికత యొక్క నిర్దిష్ట ఉపయోగాలకు సంబంధించిన హానిని తగ్గించడం లేదా నిరోధించడం ద్వారా ఏమి యొక్క ఉపయోగాన్ని” ప్రోత్సహించడంలో సమతుల్యతను సాధించడానికి చట్టం ప్రయత్నిస్తుంది.
- 6) ముఖ్యంగా, ఇటీవలి కృత్రిమ మేధస్సు అభివృద్ధి యూఎస్లో కేంద్రీకృతమై ఉన్నందున, ఐరోపాలో కృత్రిమ మేధస్సు యొక్క అనువర్తనాల కోసం ఒకే మార్కెట్‌ను అభివృద్ధి చేయడానికి చట్టం ప్రయత్నిస్తుంది.

గూఢాచర్య నిరోధక చట్టం

- 1) ఇటీవల, గూఢాచర్యం మరియు జాతీయ భద్రతకు సంబంధించిన కార్యకలాపాలుగా నిర్వచించబడే వాటి పరిధిని విస్తృతం చేస్తూ, చైనా యొక్క గూఢాచర్య నిరోధక

- చట్టానికి విస్తృతమైన సవరణలను చైనా శాసనసభ ఆమోదించింది.
- 2) జర్నలిస్టులు, విదేశీ ఎగ్జిక్యూటివ్‌లు, అలాగే చైనాలోని అంతర్జాతీయ కంపెనీలు, జాతీయ భద్రతా కారణాలపై అధికారుల దృష్టికి వచ్చేలా ఉన్న ఉన్నత స్థాయి కేసులలో సవరణలు చేయబడినవి.
- 3) విస్తరింపబడిన చట్టం షి జిన్ పింగ్ ప్రభుత్వం “భద్రత”పై పెరుగుతున్న దృష్టిని మరియు ఇటీవలి విధాన మార్పును అనుసరిస్తుంది, ఇది ఇప్పుడు కేవలం ఆర్థిక అభివృద్ధిపై దృష్టి పెట్టకుండా “అభివృద్ధి మరియు భద్రత” యొక్క ద్వంద్వ ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెబుతుంది.

సవరించిన చట్టం ప్రభావం ఎలా ఉంటుంది?

- 1) సవరించిన చట్టం చైనా లోపల మరియు వెలుపల కూడా ప్రభావం చూపే అవకాశం ఉంది. చైనీస్ జర్నలిస్టులు, విద్యావేత్తలు మరియు ఎగ్జిక్యూటివ్‌లు తరచుగా తమ విదేశీ సహచరులతో నిమగ్నమవ్వడానికి ముందు కనీసం స్పష్టమైన ప్రభుత్వ అనుమతి పొందాలని ఒకటికి రెండుసార్లు ఆలోచించే అవకాశం ఉంది.
- 2) యూఎస్ పై చైనా అధికారులు ఇటీవల నివేదించిన కన్నుల్లింగ్ సంస్థ బైన్ అండ్ కంపెనీ మరియు అమెరికన్ డ్యూ డిలిజెన్స్ కంపెనీ మింట్స్ గ్రూప్‌పై దాడి పరిశోధనల నేపథ్యంలో విదేశీ సంస్థలు కూడా ఆందోళన చెందే అవకాశం ఉంది.
- 3) చైనాలో ఉనికిలో ఉన్న భారతీయ కంపెనీలు, ప్రత్యేకించి ఫార్మా మరియు ఐటి వంటి సున్నితమైనవిగా భావించే రంగాలలో, ఈ విస్తరింపజేయబడిన చట్టం మరియు విస్తృతమైన “జాతీయ భద్రత” యొక్క విస్తృత నిర్వచనాల క్రింద, ముఖ్యంగా పొరుగువారు వాటి మధ్య క్షీణిస్తున్న సంబంధాల మధ్య ముప్పుకి గురికావడాన్ని సమీక్షించవలసి ఉంటుంది.

అమెరికాతో వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్య ఒప్పందం

- ★ ఇటీవల, భారతదేశం మరియు యునైటెడ్ స్టేట్స్ యూఎస్-భారత వ్యూహాత్మక వాణిజ్య చర్చల యొక్క మొదటి సమావేశానికి ముందు, ద్వంద్వ వినియోగ వస్తువులకు సంబంధించిన ఎగుమతి నియంత్రణ సమస్యలను చర్చించాయి.

ఆపరేషన్ కావేరి

★ ఇటీవల, సుడాన్లో చిక్కుకుపోయిన 754 మంది పౌరులను భారతదేశం విమానంలో రప్పించింది.

ఆపరేషన్ కావేరి గురించి మరింత

- 1) సుడాన్లో ఆ దేశ సైన్యం మరియు ఒక పారామిలటరీ సమూహం మధ్య ఒక ఘోరమైన పోరాటం జరుగుతోంది. దీని వలన సుమారు 400 మంది మరణించారు.
- 2) ఆపరేషన్ కావేరి కింద, భారతదేశం తన పౌరులను ఖార్టూమ్లోని సంఘర్షణ ప్రాంతాల నుండి మరియు ఇతర సమస్యకర ప్రాంతాల నుండి పోర్ట్ సుడాన్కు బస్సులలో తరలిస్తోంది, అక్కడి నుండి వారిని భారత వైమానిక దళం యొక్క రవాణా విమానం మరియు భారత నావికాదళ నౌకల్లో జెడ్డాకు తీసుకువెళుతోంది.
- 3) జెడ్డా నుండి, భారతీయులను వాణిజ్య విమానాలలో లేదా భారతీయ వాయు సేన యొక్క విమానాలలో స్వదేశానికి తీసుకువస్తున్నారు.
- 4) భారతదేశం జెడ్డా మరియు పోర్ట్ సుడాన్లలో ప్రత్యేక కంట్రోల్ రూమ్లను ఏర్పాటు చేసింది మరియు ఖార్టూమ్లోని భారత రాయబార కార్యాలయం వారితో మరియు ఢిల్లీలోని విదేశాంగ మంత్రిత్వ శాఖ ప్రధాన కార్యాలయంతో సమన్వయం చేసుకుంటోంది.

సుడాన్లోని భారతీయ ప్రవాసులు

- 1) అధికారిక అంచనాల ప్రకారం, సుడాన్లో మొత్తం 3,400 మంది భారతీయులు ఉన్నారు, వీరితో పాటు 1,000 మంది భారత సంతతికి చెందిన వ్యక్తులు (పిఐఓలు) తరతరాలుగా సుడాన్లో నివసిస్తున్నారు.
- 2) చమురు మరియు గ్యాస్ పరిశ్రమ కోసం పనిచేస్తున్న చాలా మంది భారతీయులు సుదూర ప్రాంతాలలో ఉంటారు మరియు ఇటువంటి పరిస్థితులలో వారి గురించి తెలుసుకోవడం అంత సులభం కాదు. ప్రస్తుతం చాలా ఆస్థిరత ఉన్న డార్ఫూర్లోని ఎల్ ఫాషిర్ వంటి ప్రదేశాలలో చాలా మంది చిక్కుకుపోయారు కాబట్టి ఇది ఆపరేషన్లో మరింత సవాలుగా ఉండే అవకాశం ఉంది.
- 3) ఆపరేషన్ కావేరి దృష్టి ఇప్పుడు ఖార్టూమ్కు దూరంగా సుడాన్లోని సుదూర ప్రాంతాల్లో నివసించే భారతీయుల సమూహాలపైకి మళ్లుతోంది.

ఓకసిడీ

★ ఆర్థిక సహకార మరియు అభివృద్ధి సంస్థ (ఓఐసిడి) దేశాలలో ఆటోమేటిక్ ఎక్స్‌పోజ్ ఆఫ్ ఇన్ఫర్మేషన్ కింద స్థిరాస్తి ఆస్తుల వంటి ఆర్థికేతర ఆస్తులను చేర్చడానికి కామన్ రిపోర్టింగ్ స్టాండర్డ్ (సిఆర్ఎస్) పరిధిని విస్తరించాలని జి 20 దేశాలలో భారతదేశం ఒత్తిడి చేస్తోంది.

భారతదేశ డిమాండ్ వెనుక ఉన్న హేతుబద్ధత

- 1) ఓఐసిడి యొక్క పన్ను పారదర్శకత నివేదిక ప్రకారం, ప్రస్తుత భౌగోళిక రాజకీయ మరియు రుణ సంక్షోభం మధ్య, పన్ను ఎగవేత మరియు అక్రమ ఆర్థిక ప్రవాహాలను నిరోధించవలసిన అవసరం ఉంది. ఇటువంటి కార్యకలాపాల వలన ముఖ్యంగా ఆసియా దేశాలు 2016లో 25 బిలియన్ పౌండ్ల ఆదాయాన్ని కోల్పోయాయని అంచనా.
 - ఎ) ప్రస్తుతం ప్రపంచ దేశాలు పన్ను ఎగవేత మరియు ఇతర అక్రమ ఆర్థిక ప్రవాహాలకు (ఐఐఎఫ్ఎల్) వ్యతిరేకంగా పోరాటాన్ని మరింత పెంచుతున్నాయి. కోవిడ్-19 మహమ్మారి మరియు భౌగోళిక రాజకీయ సంక్షోభం ఫలితంగా ఆర్థిక వృద్ధి మందగించింది.
 - బి) పన్ను ఎగవేత మరియు ఇతర రకాల ఐఐఎఫ్ లు దేశీయ ఆదాయ సమీకరణకు అటంకం కలిగించే ప్రపంచ సమస్య.
- 2) స్వయంచాలక సమాచార మార్పిడి (ఆటోమేటిక్ ఎక్స్‌పోజ్ ఆఫ్ ఇన్ఫర్మేషన్- ఎఐఓఐ) యొక్క పరిధిని విస్తృతం చేయాల్సిన అవసరం ఉంది, తద్వారా సమాచారాన్ని పన్ను ఎగవేతలను నిరోధించడానికి మాత్రమే కాకుండా ఇతర పన్నేతర చట్ట అమలు ప్రయోజనాల కోసం కూడా ఉపయోగించవచ్చు.
- 3) సిఆర్ఎస్ ను ఆర్థిక నుండి కొత్త ఆర్థికేతర ఖాతాలు మరియు ఆస్తులకు విస్తరించాల్సిన అవసరం కూడా ఉంది, ఎందుకంటే నష్టాలు ఆర్థిక ఆస్తులలో మాత్రమే కాకుండా, ఆర్థికేతర మరియు వాస్తవ ఆస్తులు, ఆస్తులు మొదలైన వాటిలో పన్ను ఎగవేత ప్రమాదం ఉంది.

ఇన్నోవేషన్ వర్చువల్ సెంటర్

- 1) ఇటీవల, భారతదేశం మరియు యునైటెడ్ కింగ్‌డమ్ లు భారత్-యుకె నెట్ జీరో ఇన్నోవేషన్ వర్చువల్ సెంటర్‌ను రూపొందించడానికి అంగీకరించాయి.

2) ఉత్పాదక ప్రక్రియలు మరియు రవాణా వ్యవస్థల కర్పన రహితత్వం మరియు పునరుత్పాదకతల మూలంగా హరిత హైడ్రోజన్ తో సహా కొన్ని కీలక ప్రాంతాలలో పని చేయడానికి రెండు దేశాల నుండి వాటాదారులను తీసుకురావడానికి ఇది ఒక వేదికను అందిస్తుంది.

ఇతర కార్యక్రమాలు

- 1) ఆరోగ్యం, వాతావరణం, వాణిజ్యం, విద్య, సైన్స్ మరియు టెక్నాలజీ మరియు రక్షణ రంగాలన్నింటిలో యూకె-భారత్ సంబంధాల కోసం ఒక కార్యాచరణను అందించే ప్రతిష్టాత్మక 'రోడ్ మ్యాప్ 2030' ద్వారా భారతదేశం-యుకె మధ్య సన్నిహిత సహకారం బలపడింది.
- 2) వాతావరణ మరియు శీతోష్ణస్థితి శాస్త్రంలో భారత భూవిజ్ఞాన మంత్రిత్వ శాఖ మరియు యుకె యొక్క మెట్ ఆఫీస్ మధ్య సహకారం దక్షిణాసియా రుతుపవన వ్యవస్థలో సహజ విపత్తులపై ఉమ్మడి పరిశోధన నిర్వహించడం, వివిధ ప్రమాణాల వద్ద సహజ విపత్తుల మోడలింగ్ సామర్థ్యాలను మెరుగుపరచడం మరియు విపత్తు ఆధారిత (సమిష్టి) అంచనా కోసం సాధనాలు మరియు సాంకేతికతలను మెరుగుపరచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- 3) భారతదేశంలో డీప్ ఓషన్ మిషన్ కింద సముద్ర జీవవైవిధ్యం యొక్క అన్వేషణ మరియు పరిరక్షణ దిశగా భారత భూవిజ్ఞాన మంత్రిత్వ శాఖ -నెక్టాన్ ఉమ్మడి పరిశోధన కార్యక్రమం.

ప్రాముఖ్యత

- 1) భారతదేశం యొక్క రెండవ అతిపెద్ద అంతర్జాతీయ పరిశోధన మరియు ఆవిష్కరణ భాగస్వామిగా యుకె ఆవిర్భవించింది.
భారత్-యుకె సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ సహకారం వేగంగా పెరుగుతోంది మరియు ఉమ్మడి పరిశోధన కార్యక్రమం దాదాపు జీరో బేస్ నుండి ఇప్పుడు 300-400 మిలియన్ పౌండ్లకు చేరుకుంది.
- 2) పరస్పర ఆసక్తి ఉన్న రంగాలలో సహకారాన్ని విస్తరించడం మరియు గరిష్టికరించడం ద్వారా దీర్ఘకాలిక స్థిరమైన వృద్ధి కోసం రెండు దేశాలలో పరిశోధన మరియు ఆవిష్కరణలకు

మద్దతు ఇవ్వడానికి ఈ భాగస్వామ్యం గొప్ప యంత్రాంగాన్ని అందిస్తుంది.

అజయ్ వాలయర్

- ★ భారతదేశం మరియు యునైటెడ్ కింగ్డమ్ మధ్య సంయుక్త సైనిక వ్యాయామం "అజేయ్ వాలయర్-23" యొక్క 7వ ఎడిషన్ యునైటెడ్ కింగ్డమ్ లోని సాలిస్బరీ ఫైయిన్స్ లో 27 ఏప్రిల్ నుండి 11 మే 2023 వరకు నిర్వహించబడింది.

పర్యావరణ మెరుగులో స్థానికుల పాత్ర

- 1) స్థానికుల సమస్యలపై ఐక్యరాజ్యసమితి శాశ్వత ఫోరమ్ యొక్క 22వ సదస్సులో, వారి సామాజిక-ఆర్థిక అభివృద్ధి మరియు సంస్కృతి, భాషలతో పాటు పర్యావరణాన్ని పరిరక్షించడంలో స్థానిక ప్రజలను పూర్తిగా చేర్చుకోవాలని సంస్థ పిలుపునిచ్చింది.
- 2) అలాగే, ప్రతి సంవత్సరం, ఆగస్ట్ 9న, ప్రపంచ ఆదివాసీల అంతర్జాతీయ దినోత్సవాన్ని జరుపుకుంటారు.

వాగ్నర్ గ్రూప్

- ★ ఏప్రిల్ 15న సూడాన్ రాజధాని ఖార్టూమ్ లో యుద్ధం చెలరేగిన తర్వాత, ఆఫ్రికన్ దేశాలలో సంవత్సరాలుగా చురుకుగా ఉన్న వాగ్నర్ గ్రూప్ ప్రమేయం గురించి ప్రశ్నలు తలెత్తాయి.

వాగ్నర్ గ్రూప్ అంటే ఏమిటి?

- 1) వాగ్నర్ గ్రూప్ అనేది యువైసీ ప్రిగోజిన్ నేతృత్వంలోని రష్యన్ పారామిలిటరీ సంస్థ. ఇది ఆఫ్రికాలో ఉగ్రవాద వ్యతిరేక కార్యకలాపాలలో నిమగ్నమై ఉన్నట్లు నివేదించబడినప్పటికీ, దాని ప్రమేయం రాజకీయ, ఆర్థిక మరియు సైనిక రంగాలలో మరింత విస్తృతమైన పరిధిని కలిగి ఉందని నమ్ముతారు.
- 2) ఈ బృందం ఆయుధాలు మరియు మందుగుండు సామగ్రిని సరఫరా చేస్తున్నట్లు మరియు జిహాదీ ముప్పుతో పోరాడడంలో ప్రాంతీయ దళాలకు శిక్షణ ఇస్తున్నట్లు కూడా నివేదికలు ఉన్నాయి. రష్యా-ఉక్రెయిన్ యుద్ధంలో పాల్గొన్నప్పటికీ, ఆఫ్రికాలో వాగ్నర్ గ్రూప్ ఉనికి కొనసాగింది. అంతర్వర్ధ పరిస్థితిలో దేశీయ శక్తులతో పక్షం వహించడం ద్వారా, ఈ బృందం యొక్క చర్యలు

అప్రికాలో ప్రజాస్వామ్య ప్రక్రియను ప్రభావితం చేశాయి.
 3) అదనంగా, అప్రికాలో వాగ్డర్ గ్రూప్ ఉనికికి సంబంధించిన మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనలు మరియు పౌరుల దుర్వినియోగంపై వశ్చిమ దేశాలు ఆందోళనలు చేస్తున్నాయి.

క్రిస్టోకరెస్సీపై నియంత్రణ

- 1) ఇటీవల, 27-దేశాల కూటమి అయిన యూరోపియన్ యూనియన్ యొక్క చట్ట సభ యూరోపియన్ పార్లమెంట్ ఎక్కువగా నియంత్రించబడని క్రిస్టోకరెస్సీ మార్కెట్లను ప్రభుత్వ అధికారుల నియంత్రణ వరిధిలోకి తీసుకురావడానికి ప్రపంచంలోని మొట్టమొదటి సమగ్ర నియమాలను ఆమోదించింది.
- 2) మార్కెట్స్ ఇన్ క్రిస్టో అసెట్స్ (మికా) అని పిలువబడే ఈ నియంత్రణ, సభ్య దేశాల అధికారిక ఆమోదం తర్వాత అమల్లోకి వస్తుంది.

నియంత్రణ ఎందుకు?

- 1) ఒక విశ్లేషణ ప్రకారం, ప్రపంచ క్రిస్టో పరిశ్రమలో దాదాపు 22% మధ్య, ఉత్తర మరియు వశ్చిమ ఐరోపాలో కేంద్రీకృతమై ఉంది, ఇది 1.3 బ్రిలియన్ డాలర్ల విలువైన క్రిస్టో ఆస్తులను పొందింది. ఐరోపాలోని 27 దేశాలకు మికా వంటి సమగ్ర ఫ్రేమ్వర్క్ని కలిగి ఉండటం క్రిస్టో పరిశ్రమను సమన్వయం చేయడం మాత్రమే కాకుండా నియంత్రణ సృష్టత లేని యూఎస్ లేదా యుకెతో పోల్చితే ఇయు కు దాని వృద్ధిలో పోటీతత్వాన్ని అందిస్తుంది.
- 2) 2022లో క్రిస్టో పరిశ్రమలో దివాలాలు మరియు మోసాల కుంభకోణాలతో కూడిన కొన్ని అతిపెద్ద వైఫల్యాలు మరియు తుడిచిపెట్టుకుపోవడాలు సంభవించాయి. అది క్రిస్టో ఎక్స్చేంజ్ ఎఫ్.టి.ఎక్స్ పతనం మరియు బినాన్స్ విభేదాలు లేదా టెర్రా లూనా క్రిస్టోకరెస్సీ మరియు దాని అనుబంధ స్టేబుల్కాయిన్ వైఫల్యం కావచ్చు. ఈ కుదుపుల వల్ల ద్రవ్యత్వ కొరత కారణంగా ఇతర క్రిస్టో బుణ ఫ్లాట్ఫారమ్లు దివాలా దాఖలు చేయడానికి ముందుగా వినియోగదారులకు బదిలీలు మరియు ఉపసంహరణలను నిలిపివేసాయి.
- 3) పెట్టుబడులు మరియు క్రిస్టో పరిశ్రమ పరిమాణం పెరిగేకొద్దీ, స్థిరత్వం మరియు ఆర్థిక రంగ రౌటింగ్ మరియు కంటాజియన్ నిర్ధారించడానికి క్రిస్టో సంస్థలో

పాలనా పద్ధతులను తీసుకురావాల్సిన అవసరం ఉందని యూరోపియన్ మరియు ఇతర నియంత్రకాలు భావించాయి.

హరిత డిపాజిట్లపై ఆర్.బి.ఐ నిబంధనలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (ఆర్.బి.ఐ) బ్యాంకులు వినియోగదారుల నుండి హరిత డిపాజిట్లను స్వీకరించడానికి ఒక నియంత్రణ ఫ్రేమ్వర్క్ను రూపొందించింది.
- 2) కొత్త ఫ్రేమ్వర్క్ ప్రకారం, హరిత డిపాజిట్లను అంగీకరించే బ్యాంకులు ఈ డిపాజిట్లను ఎలా పెట్టుబడి పెట్టాలనే దానిపై మరింత సమాచారాన్ని వెల్లడించాలి.

హరిత డిపాజిట్లు అంటే ఏమిటి?

- 1) బ్యాంకులు తమ కస్టమర్ల నుండి అంగీకరించే సాధారణ డిపాజిట్లతో పోలిస్తే హరిత డిపాజిట్లు పెద్దగా భిన్నంగా ఉండవు. ప్రధాన వ్యత్యాసం ఏమిటంటే, బ్యాంకులు తాము స్వీకరించే డబ్బును పర్యావరణ అనుకూల ప్రాజెక్టుల కోసం హరిత డిపాజిట్లుగా కేటాయిస్తామని వాగ్దానం చేస్తాయి. ఉదాహరణకు, వాతావరణ మార్పులతో పోరాడే వునరుత్పాదక ఇంధన ప్రాజెక్టులకు నిధులు నమకూర్చేందుకు ఈ హరిత డిపాజిట్లు ఉపయోగించబడతాయని బ్యాంకు వాగ్దానం చేయవచ్చు.
- 2) హరిత డిపాజిట్ అనేది పర్యావరణపరంగా స్థిరమైన ప్రాజెక్టులలో పెట్టుబడిదారులకు డబ్బు పెట్టడంలో సహాయపడే గ్రీన్ బాండ్ల వంటి ఇతర ఆర్థిక ఉత్పత్తుల యొక్క విస్తృత శ్రేణిలో కేవలం ఒక ఉత్పత్తి.

ఐటి హార్వేవేర్ కోసం ఉత్పత్తి అనుసంధాన ప్రోత్సాహకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్నోవేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ ఐటి హార్వేవేర్ తయారీ కోసం నవీకరించబడిన ఉత్పత్తి అనుసంధాన ప్రోత్సాహకం (ప్రొడక్షన్ లింక్ ఇన్సెంటివ్- పి.ఎల్.ఐ) పథకాన్ని ఆమోదించింది.

AMIGOS IAS

The Journey To Achievement Starts Here

UPSC- IAS | IPS | IFS

* **GENERAL STUDIES**

* **OPTIONALS**

* **MENTORSHIP**

* **TEST SERIES**

www.amigosias.com

GROUP-I & II

* **APPSC / TSPSC**

* **TEST SERIES**

Ph: 040-35052121, 9000230735

Add : Near Sub Registrar Office,
Ashok Nagar, Hyderabad.

వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల విలువ గొలుసులను ఎందుకు స్థిరంగా ఉంచడం చాలా కష్టమైన పని

వార్తలలో (సందర్భం) ఎందుకు ఉంది?

- 1) భారతదేశం వ్యవసాయ వస్తువులను ఉత్పత్తి చేసే సుదీర్ఘ చరిత్రను కలిగి ఉంది మరియు అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రపంచ సుగంధ ద్రవ్యాలు, టీ మరియు కాఫీ వాణిజ్యానికి కేంద్రంగా ఉంది. వ్యవసాయ రంగం యొక్క మొత్తం జిడిపిలో అధిక-విలువైన వ్యవసాయ వస్తువుల వాటా గణనీయంగా విస్తరించే విధంగా, దాని స్థాయి మరియు వైవిధ్యం గత మూడు దశాబ్దాలుగా మరింత విజయానికి చేరుకుంది.
- 2) సరకు విలువ గొలుసులలో సుస్థిరత్వాన్ని నిర్ధారించడంపై దృష్టి సారించిన కథనాలు మరియు చొరవల పెరుగుదలతో వృద్ధి ఏకీభవించింది. మొత్తం సరఫరా గొలుసు అంతటా కర్షణ ఉద్గారాలు మరియు నీరు మరియు రసాయనాల అనాలోచిత వినియోగంతో సహా పర్యావరణ క్షీణతకు ఈ రంగం యొక్క సహకారానికి ఇది ఒక గుర్తింపు, ఇది ఉత్పత్తి యొక్క దీర్ఘకాలిక సాధ్యతకు కూడా ముప్పుగా పరిగమిస్తుంది. వివిధ ఉత్పత్తి వ్యవస్థల్లోని అనేక వస్తువులకు సంబంధించి ప్రతి ఉత్పత్తి యూనిట్‌కు వెలువడే ఉద్గారాల గురించి నమ్మదగిన అంచనాలు ఇప్పుడు ఉన్నాయి.

శుద్ధి మరియు పాలిషింగ్ ద్వారా తృణ ధాన్యాలలోని పోషకాలు ఎలా ప్రభావితమవుతాయి?

వార్తలలో ఎందుకు ఉంది?

- 1) యు.ఎన్. ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ 2023ని 'అంతర్జాతీయ తృణధాన్యాల సంవత్సరం'గా ప్రకటించింది,
- 2) తృణధాన్యాలు భారతదేశంలో వాటి తక్కువ ఉత్పాదక అవసరాలు మరియు అధిక పోషక సాంద్రత కారణంగా మరింత ప్రాచుర్యం పొందుతున్నాయి, రాబోయే దశాబ్దాల్లో ఆహార భద్రత గణనీయమైన సవాళ్లను ఎదుర్కొంటుందని భావిస్తున్న దేశానికి ఈ రెండూ విలువైనవి. అయినప్పటికీ, తృణధాన్యాల వినియోగం ఇప్పటికే భారతదేశ ప్రధాన ఆహార వంటలు ఎదుర్కొంటున్న ఒక ముప్పును

ఎదుర్కొంటుంది. అది ధాన్యం-ప్రాసెసింగ్.

డి-డాలరైజేషన్: గ్లోబల్ రిజర్వ్ కరెన్సీ హోదాను సాధించేందుకు పోటీ

వార్తలలో ఎందుకు ఉంది?

- 1) డి-డాలరైజేషన్ అనేది ప్రస్తుతం ప్రపంచ రిజర్వ్ కరెన్సీగా ఉన్న యూఎస్. డాలర్ స్థానంలోకి ఇతర కరెన్సీల రావడాన్ని సూచిస్తుంది.
- 2) రిజర్వ్ కరెన్సీ అనేది అంతర్జాతీయ లావాదేవీలలో విస్తృతంగా ఉపయోగించే ఏదైనా కరెన్సీని సూచిస్తుంది మరియు సాధారణంగా సెంట్రల్ బ్యాంకులచే నిల్వలుగా ఉంచబడుతుంది. వివిధ కారణాల వల్ల అనేక దశాబ్దాలుగా ప్రపంచ రిజర్వ్ కరెన్సీగా డాలర్‌ను తొలగించేందుకు దేశాలు ప్రయత్నిస్తున్నాయి. అయితే, గత ఏడాది ఉక్రెయిన్‌పై రష్యా దాడి చేసిన తర్వాత డి-డాలరైజేషన్ ప్రయత్నాలు ఊపందుకున్నాయి. రష్యా నుండి చమురు మరియు ఇతర వస్తువులను కొనుగోలు చేయడానికి యు ఎస్ డాలర్ వినియోగాన్ని పరిమితం చేసే అనేక ఆంక్షలను అమెరికా విధించింది. దీంతో, ఈ చర్యను డాలర్‌ను ఒక ఆయుధంగా చేసే అమెరికా యొక్క ప్రయత్నంగా అనేక దేశాలు భావించాయి.
- 3) సాధారణంగా డాలర్‌లో జరుగుతున్న అంతర్జాతీయ లావాదేవీలు అమెరికన్ బ్యాంకులచే క్లియర్ చేయబడతాయి. కాబట్టి ఈ లావాదేవీలను పర్యవేక్షించడానికి మరియు నియంత్రించడానికి అమెరికన్ ప్రభుత్వానికి గణనీయమైన అధికారాన్ని ఉంది. ప్రస్తుతం, చైనా యొక్క పెరుగుతున్న ఆర్థిక శక్తి కారణంగా చైనీస్ యువాన్ యూఎస్ డాలర్‌కి ప్రథమ ప్రత్యామ్నాయంగా పరిగణించబడుతున్నది.

రిజర్వ్ ఆన్ కరెన్సీ అండ్ ఫైనాన్స్ 2022-23

వార్తలలో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (ఆర్బీఐ) ఆర్థిక మరియు విధాన పరిశోధన విభాగం (డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ ఎకనామిక్ అండ్ పాలసీ రీసెర్చ్ (డి.ఈ.పి.ఆర్) కరెన్సీ

మరియు ఫైనాన్స్ పై నివేదిక- 2022-23 ను విడుదల చేసింది.

నివేదిక గురించి

- 1) 'మరింత హరిత మరియు శుభ్ర భారత్ వైపు (టువార్డ్ ఆ గ్రీనర్ క్లీనర్ ఇండియా దిశగా)' అనే ఇతివృత్తంతో రూపొందించబడిన నివేదిక, ఆర్బిఐ అభిప్రాయాలను సూచించదు కానీ దాని ఆర్థిక మరియు విధాన పరిశోధన విభాగానికి చెందిన వారి పరిశోధనలు మరియు కనుగొన్న అంశాల ఆధారంగా రూపొందించబడింది.
- 2) భారతదేశంలో స్థిరమైన అధిక వృద్ధికి భవిష్యత్ సవాళ్లను అంచనా వేయడానికి ఇది వాతావరణ మార్పు యొక్క నాలుగు ప్రధాన కోణాలకు సంబంధించినది. అవి: వాతావరణ మార్పుల యొక్క ఆసాధారణ స్థాయి మరియు వేగంబీ దాని స్థూల ఆర్థిక ప్రభావాలుబీ ఆర్థిక స్థిరత్వ చిక్కులుబీ మరియు వాతావరణ ప్రమాదాలను తగ్గించడానికి విధాన ఎంపికలు.

కనుగొనబడిన కొన్ని ప్రధాన అంశాలు

- 1) 2030 నాటికి భారతదేశంలో వాతావరణ మార్పులకు అనుగుణంగా మారడానికి మొత్తం వ్యయం రూ. 85.6 లక్షల కోట్లు (2011-12 ధరల ప్రకారం)గా ఉంటుందనీ అంచనా వేయబడినది.
- 2) 2070 నాటికి నికర తటస్థత లక్ష్యాన్ని సాధించాలనే భారతదేశ లక్ష్యం కోసం జిడిపి యొక్క శక్తి తీవ్రతను ఏటా 5% వేగవంతమైన తగ్గింపు మరియు 2070-71 నాటికి 80%కి వున్నప్పుడక శక్తికి అనుకూలంగా దాని శక్తి మిశ్రమంలో గణనీయమైన మెరుగుదల అవసరం.
- 3) వాతావరణ సంఘటనల వల్ల ఏర్పడే మౌలిక సదుపాయాల అంతరాన్ని పరిష్కరించడానికి అవసరమయ్యే భారతదేశం యొక్క గ్రీన్ ఫైనాన్సింగ్ 2030 వరకు సంవత్సరానికి జిడిపిలో కనీసం 2.5%గా అంచనా వేయబడింది.
- 4) వాతావరణ ఒత్తిడి పరీక్ష ఫలితాలు ప్రైవేట్ రంగ బ్యాంకుల కంటే ప్రభుత్వ రంగ బ్యాంకులు మరింత దుర్బలంగా ఉంటాయని వెల్లడిస్తున్నాయి.
- 5) అయితే ప్రపంచవ్యాప్తంగా, వాతావరణ సంబంధిత ఆర్థిక ముప్పులను కొలవడం అనేది పురోగతిలో ఉంది.
- 6) క్రెడిట్ మరియు డెబిట్ కార్డ్లతో సహా ప్రస్తుత చెల్లింపు రంగంలో చాలా వరకు కేంద్ర బ్యాంకు డిజిటల్ కరెన్సీలు

మరింత శక్తి సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటాయి. ముద్రణ, నిల్వ, రవాణా మరియు భౌతిక కరెన్సీని మార్చడం వంటి కార్యకలాపాలను రద్దు చేయడం ద్వారా ఉద్గారాలను అరికట్టడంలో కేంద్ర బ్యాంకు డిజిటల్ కరెన్సీ సహాయపడుతుంది.

రైలు వికాస్ నిగమ్ లిమిటెడ్ (ఆర్.వి.ఎన్.ఎల్) కు నవరత్న హోదా

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, రైల్వే మంత్రిత్వ శాఖకు చెందిన కేంద్ర ప్రభుత్వ రంగ సంస్థ అయిన రైల్ వికాస్ నిగమ్ లిమిటెడ్ (ఆర్.వి.ఎన్.ఎల్) కి నవరత్న హోదా మంజూరు చేయబడినది.
- 2) సెప్టెంబర్ 2013లో ఈ కంపెనీకి మినీ-రత్న హోదా లభించింది.

ఆర్.వి.ఎన్.ఎల్ గురించి

- ★ ఆర్.వి.ఎన్.ఎల్ 2003లో కింది విధులతో ఒక ప్రభుత్వ రంగ సంస్థగా విలీనం చేయబడింది:

 - 1) పూర్తి ప్రాజెక్ట్ జీవిత చక్రానికి సంబంధించిన ప్రాజెక్ట్ అభివృద్ధి మరియు పనుల అమలును చేపట్టడం.
 - 2) అవసరమైతే దాని వ్యక్తిగత పనుల కోసం ప్రాజెక్ట్ నిర్దిష్ట ప్రత్యేక ప్రయోజన వాహనాలను సృష్టించడం.
 - 3) ఆర్.వి.ఎన్.ఎల్ ద్వారా రైల్వే ప్రాజెక్ట్లను పూర్తి చేసిన తర్వాత, సంబంధిత జోనల్ రైల్వే దాని నిర్వహణ మరియు నిర్వహణను చేపడుతుంది.

నవరత్న హోదా యొక్క ప్రయోజనాలు

- 1) ఒక కంపెనీ నవరత్న హోదాను సాధించినప్పుడు, అది మెరుగైన ఆర్థిక మరియు కార్యాచరణ స్వేచ్ఛను పొందుతుంది.
- 2) ప్రభుత్వ అనుమతి తీసుకోకుండానే ఒక ప్రాజెక్ట్పై రూ. 1,000 కోట్లు లేదా వాటి నికర విలువలో 15% వరకు పెట్టుబడి పెట్టడానికి ఇది అధికారం ఇస్తుంది.
- 3) అవి ఉమ్మడి వెంచర్లలోకి ప్రవేశించడానికి, పొత్తులు ఏర్పరచుకోవడానికి మరియు విదేశాలలో అనుబంధ సంస్థలను నెలకొల్పడానికి కూడా స్వేచ్ఛను కలిగి ఉంటాయి.

రేడియో మెట్రిక్ డేటింగ్

- 1) 1947లో కనిపెట్టినప్పటి నుండి, ఒక సేంద్రియ పదార్థం ఎంత కార్బన్-14 ను కలిగి ఉందో దాని ఆధారంగా ఆ పదార్థం యొక్క వయస్సును అంచనా వేయడానికి శాస్త్రవేత్తలకు వీలుకల్పించడం ద్వారా కార్బన్ డేటింగ్ అనేక విజ్ఞాన రంగాలలో విప్లవాత్మక మార్పులు చేసింది. అయితే, కార్బన్-14 5,700 సంవత్సరాల అర్ధాయుష్షును కలిగి ఉంది, కాబట్టి ఈ సాంకేతికత 50,000 సంవత్సరాల కంటే పాత వస్తువుల వయస్సును నిర్ణయించలేదు.
- 2) 1979లో, శాస్త్రవేత్తలు రేడియో డేటింగ్ లో 99,400 సంవత్సరాల అర్ధాయుష్షును కలిగిన కాల్షియం-41ని ఉపయోగించాలని సూచించారు. అంతరిక్షం నుండి వచ్చే కాస్మిక్ కిరణాలు మట్టిలోని కాల్షియం పరమాణువులను ఢీకొన్నప్పుడు ఇది ఉత్పత్తి అవుతుంది మరియు భూమి యొక్క బాహ్య పొర లో కనుగొనబడింది, శిలాజ ఎముకలు మరియు రాక్షసు డేటింగ్ చేయడానికి ఇది వీలుకల్పిస్తుంది. కానీ వస్తువుల వయస్సును విశ్వననీయంగా నిర్ధారించడానికి ఉపయోగించే ముందు అనేక సమస్యలను అధిగమించాలి.

పీఎస్ఎల్వీ సీ-55

- ★ ఇటీవల, పి.ఎస్.ఎల్.వి-సి 55/టెలియోస్-2 శ్రీహరికోటలోని సతీష్ ధావన్ అంతరిక్ష కేంద్రం-షార్ నుండి విజయవంతంగా ప్రయోగించబడింది.

మిషన్ గురించి

- 1) పి.ఎస్.ఎల్.వి-సి55 మిషన్: ఇది న్యూస్పేస్ ఇండియా లిమిటెడ్ ద్వారా అంకితమైన వాణిజ్య మిషన్, టెలియోస్-2 ప్రాథమిక ఉపగ్రహంగా మరియు ల్యూమ్ లైట్-4 సహ- ఉపగ్రహంగా ఉంది. ఈ రెండూ సింగపూర్ కు చెందినవి. వాటిని తూర్పు దిశ తక్కువ వంపు కక్ష్యలోకి ప్రవేశపెట్టడానికి ఉద్దేశించబడింది. పి.ఎస్.ఎల్.వి-సి55 మిషన్ వినియోగించిన పిఎస్4 దశను కక్ష్య వేదికగా ఉపయోగించడం ద్వారా కక్ష్యలో శాస్త్రీయ ప్రయోగాలను నిర్వహిస్తుంది.
- 2) టెలియోస్-2 ఉపగ్రహం: ఇది డి.ఎస్.టి.ఎ (సింగపూర్ ప్రభుత్వానికి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తుంది) మరియు ఎస్.టి ఇంజనీరింగ్ మధ్య భాగస్వామ్యంతో అభివృద్ధి చేయబడింది. సింగపూర్ ప్రభుత్వంలోని వివిధ ఏజెన్సీల

ఉపగ్రహ చిత్రాల అవసరాలకు మద్దతు ఇవ్వడానికి ఇది ఉపయోగించబడుతుంది. ఇది సింథటిక్ ఎపర్చర్ రాడార్ పేలోడ్ను కలిగి ఉంటుంది. ఇది అన్ని వాతావరణ పరిస్థితులలో పగలు మరియు రాత్రికూడా చిత్రాలను అందించగలదు.

వాతావరణ నివేదిక

- ★ ఇటీవల, ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ ప్రపంచ వార్షిక ద్విదశాబ్ద వాతావరణ నివేదిక (అప్ డేట్) ను జారీ చేసింది.

ప్రపంచ వార్షిక ద్విదశాబ్ద వాతావరణ నివేదిక (అప్ డేట్) గురించి

- 1) ఇది ఏటా మేలో విడుదల చేయబడుతుంది మరియు రాబోయే ఏడాది మరియు తదుపరి ఐదు సంవత్సరాలలో ప్రపంచ వాతావరణం యొక్క అంచనా భవిష్యత్తును సంగ్రహిస్తుంది.
- 2) ప్రపంచ సగటు ఉపరితల ఉష్ణోగ్రత, అట్లాంటిక్ బహుళ దశాబ్ద వైవిధ్యం మరియు ఎల్ నినో/సదరన్ ఆసిలేషన్ వంటి వాతావరణ సూచికలపై, అలాగే ప్రాంతీయ సూచికలు మరియు వార్షిక మరియు బహుళ-సంవత్సరాల కాలానుగుణ మార్గాల సమీప ఉపరితల ఉష్ణోగ్రత, అంటే సముద్రం -స్థాయి ఒత్తిడి, మరియు అవపాతంపై దృష్టి కేంద్రీకరించబడింది.

సారచేపలు

- 1) ఇటీవల, సైన్స్ జర్నల్లో ప్రచురించబడిన ఒక అధ్యయనం ప్రకారం, ఆహారం కోసం వేటాడేందుకు సముద్రపు శీతలమైన లోతుల్లోకి వెళ్ళినప్పుడు స్కాలోప్డ్ హామర్ హెడ్ సారచేపలు తమను తాము వెచ్చగా ఉంచుకోవడానికి మొప్పలను మూసివేయడం ద్వారా శరీర ఉష్ణోగ్రతను కాపాడుకుంటాయి, ముఖ్యంగా అవి తమ శ్వాసను బిగిస్తాయి.
- 2) ఈ తరహా వ్యూహం మునుపెన్నడూ గమనించబడలేదు మరియు తీవ్రమైన చలిని తట్టుకోవడానికి వివిధ వ్యూహాలను ఉపయోగించే గొప్ప తెల్ల సారచేపలు లేదా అట్లాంటిక్ బ్లూఫిన్ ట్యూనా వంటి అధిక-పనితీరు గల చేపల నుండి హామర్ హెడ్ షార్కులను వేరు చేస్తుంది.

మురుగు నీటి శుద్ధి

- ★ ఇటీవలి విశ్లేషణ ప్రకారం, భారతీయ మురుగునీటి శుద్ధి కర్మాగారాలలో కనిపించే బురద (స్లడ్జ్) ఎరువుగా ఉపయోగించడానికి అధిక సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంది, అయితే

దీనిని పొలాలలో అనియంత్రితంగా లేదా సంభావ్య జీవ ఇంధనంగా ఉపయోగించే ముందు శుద్ధి చేయడం అవసరం.

స్ట్రా (బురద) అంటే ఏమిటి?

- 1) ఇది మురుగునీటి శుద్ధి కర్మాగారాల నుండి ఫిల్టర్ చేయబడిన మందపాటి అవశేషం.
- 2) ఇది సేంద్రీయ రసాయనాలతో సమ్మర్దిగా ఉంటుంది మరియు భారీ లోహాలు, పారిశ్రామిక వ్యర్థాలు మరియు బ్యాక్టీరియా కలుషితాల నిల్వ కూడా.

పీటర్ బర్గ్ లో చర్చలు

- 1) ఇటీవల, వాతావరణ మార్పుపై పీటర్స్ బర్గ్ చర్చలు బెర్లిన్ లో జరిగినవి. వాతావరణ మార్పులపై ఐక్యరాజ్యసమితి ఫ్రేమ్ వర్క్ కన్వెన్షన్ కు 28వ కాన్ఫరెన్స్ ఆఫ్ పార్టీస్ (కాప్ 28)ని నిర్వహిస్తున్న జర్మనీ మరియు యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ దీనికి ఆతిథ్యం ఇచ్చాయి.
- 2) కాప్ 28 దేశంగా ముందుకు వెళ్లే మార్గాన్ని చర్చించేందుకు 40 దేశాల మంత్రులు సదస్సుకు హాజరయ్యారు.

గ్రహ సరిహద్దులు

- 1) గ్లోబల్ ల్యాండ్ ఔట్ లుక్ నివేదిక యొక్క రెండవ ఎడిషన్ ప్రకారం, మానవులు తొమ్మిది గ్రహ సరిహద్దుల్లో నాలుగింటిని ఉల్లంఘించారు.
- 2) ఇది ఏడారీకరణతో పోరాడటానికి ఐరాస ఒప్పందం (యునైటెడ్ నేషన్స్ కన్వెన్షన్ టు కంట్రాట్ డెసర్టిఫికేషన్) మరియు దాని భాగస్వాములచే తయారు చేయబడింది మరియు పరిమిత భూ వనరుల క్షీణత మరియు ప్రపంచంలోని భూమిని అత్యవసరంగా పునరుద్ధరించవలసిన అవసరాన్ని దృష్టిలో ఉంచుతుంది.

శబ్దాల రికార్డ్

- ★ ఇటీవల, పరిశోధకులు వారి ప్రవర్తనను అర్థం చేసుకోవడానికి దక్షిణ గోవా తీరంలో పగడపు దిబ్బలలో సముద్ర జీవుల సందడి శబ్దాలను రికార్డ్ చేశారు.

వార్తల గురించి మరింత

- 1) ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ సైంటిఫిక్ అండ్ ఇండస్ట్రియల్ రీసెర్చ్ యొక్క నేషనల్ ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఓషనోగ్రఫీ (NIO) పరిశోధకులు హైడ్రోఫోన్లను ఉపయోగించి అరేబియా సముద్రంలోని ఒక రీఫ్ లో నీటి అడుగున జీవరాశులను విన్నారు.

II) జీవుల సమ్మర్ది, వైవిధ్యం మరియు ప్రవర్తనను అధ్యయనం చేయడానికి సాంకేతికత పరిశోధకులకు సహాయ పడుతుంది. వాతావరణ మార్పు మరియు మానవజన్య అవాంతరాలకు వారు ఎలా స్పందిస్తారో కూడా ఇది వెల్లడిస్తుంది.

III) చాలా చేపలు 100 హెర్ట్జ్ (Hz) నుండి 2,000 Hz వరకు పౌనఃపున్య శ్రేణిలో శబ్దం చేస్తాయి, అయితే రొయ్యలు 2,000-20,000 Hz వరిధిని ఉపయోగిస్తాయి.

IV) హైడ్రోఫోన్లు గాలి (50-20,000 Hz) మరియు సముద్ర ట్రాఫిక్ (10-10,000 Hz) శబ్దాలను కూడా అందుకుంటాయి.

గమ్ అరబిక్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కోకా కోలా మరియు పెప్సికో వంటి కంపెనీలు సూడాన్ వివాదం కారణంగా గమ్ అరబిక్ ను నిల్వ చేశాయి.

గమ్ అరబిక్ అంటే ఏమిటి?

- I) గమ్ అరబిక్ అనేది సహజమైన గమ్, ఇది అకాసియా చెట్టు యొక్క రెండు జాతుల గట్టిపడిన రసాన్ని కలిగి ఉంటుంది.
- II) “గమ్ అరబిక్” అనే పదం నిర్దిష్ట బొటానికల్ మూలాన్ని చట్టబద్ధంగా సూచించదు.
- III) గమ్ వాణిజ్యపరంగా అడవి చెట్ల నుండి పండిస్తారు, ఎక్కువగా సూడాన్ (80%) మరియు సహెల్ ప్రాంతం అంతటా, సెనెగల్ నుండి సోమాలియా వరకు.

జీరో షాడో డే

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ IST ఏప్రిల్ 25న మధ్యాహ్నం 12:17 గంటలకు, బెంగళూరు మరియు 130 ఉత్తర అక్షాంశం వెంబడి అన్ని ప్రదేశాలలో ‘జీరో షాడో డే’ని అనుభవించారు.

‘జీరో షాడో డే’ (ZSD) అంటే ఏమిటి?

- I) ZSD అనేది సూర్యుడు ఒక వస్తువు యొక్క నీడను సౌర మధ్యాహ్నం సమయంలో వేయని రోజు, సూర్యుడు సరిగ్గా అత్యున్నత స్థానం (ఆకాశంలో ఎత్తైన స్థానం) వద్ద ఉ

ంటాడు.

- II) ZSD ఉష్ణమండలంలో (+23.5 డిగ్రీల అక్షాంశంలో కర్కాటక రాశికి మధ్య మరియు -23.5 డిగ్రీల అక్షాంశంలో మకర రాశికి మధ్య) స్థానాలకు సంవత్సరానికి రెండుసార్లు జరుగుతుంది. కాబట్టి, భారతదేశంలోని రాంచీకి ఉత్తరాన ఉన్న ప్రదేశాలలో జీరో షాడో డే లేదు.
- III) ఉత్తరాయణంలో ఒక ZSD వస్తుంది (శీతాకాలపు అయనాంతం నుండి వేసవి కాలం వరకు దక్షిణం నుండి ఉత్తరానికి సూర్యుని కదలిక) మరియు మరొకటి దక్షిణాయణంలో (ఉత్తరం నుండి దక్షిణానికి) వస్తుంది.
- IV) భూమిపై వేర్వేరు స్థానాలకు తేదీలు మారుతూ ఉంటాయి.

ZSD ఎందుకు జరుగుతుంది?

- I) భూమి యొక్క భ్రమణ అక్షం సూర్యుని చుట్టూ ఉన్న విషవం యొక్క అక్షానికి దాదాపు 23.5° కోణంలో వంగి ఉంటుంది కాబట్టి ఉత్తరాయణం మరియు దక్షిణాయణం సంభవిస్తాయి.
- II) సూర్యుడు అత్యున్నత స్థానానికి చేరుకున్నప్పుడు, దాని కిరణాలు నీడను ఖచ్చితంగా దాని కింద ఉండేలా చేస్తాయి, అది నీడ లేనట్లు చేస్తుంది.
- ★ ప్రపంచ హైపర్టెన్షన్ దినోత్సవాన్ని పురస్కరించుకుని (మే 17), కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ 75/25 చొరవ మరియు శశక్త పోర్టల్‌ను ప్రారంభించింది.

వార్షిక గురించి మరింత

- I) 75/25 చొరవ కింద, కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ 2025 నాటికి 75 మిలియన్ల మంది హైపర్టెన్షన్ మరియు మధుమేహం ఉన్నవారిని స్క్రీనింగ్ చేసి ప్రామాణిక సంరక్షణలో ఉంచాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.
- II) 40,000 మంది ప్రైమరీ హెల్త్ కేర్ మెడికల్ ఆఫీసర్లకు నాన్-కమ్యూనికేబుల్ డిసీజెస్ (NCDలు) కోసం ప్రామాణిక చికిత్స వర్క్‌షాప్ శిక్షణ కోసం శశక్త పోర్టల్ ప్రారంభించబడింది. నాన్-కమ్యూనికేబుల్ డిసీజెస్ (COPD) నివారణ మరియు నియంత్రణ కోసం జాతీయ కార్యక్రమం
- II) నాన్-కమ్యూనికేబుల్ డిసీజెస్ (COPD) నివారణ మరియు నియంత్రణ కోసం జాతీయ కార్యక్రమం యొక్క సవరించిన కార్యాచరణ మార్గదర్శకాలు కూడా విస్తృత కవరేజీ లక్ష్యంతో విడుదల చేయబడ్డాయి.
- III) ప్రోగ్రామ్ ఇప్పుడు క్రానిక్ అబ్స్ట్రక్టివ్ పల్మనరీ డిసీజెస్

(COPD) మరియు అస్తమా, క్రానిక్ కిడ్నీ డిసీజెస్ (CKD) మరియు అల్కహాలిక్ ఫ్యాటీ లివర్ డిసీజెస్ NAFLD), ST ఎలివేషన్ ఆఫ్ మయోకార్డియల్ ఇన్ఫార్మియన్ (STEMI) మరియు డయాబ్ హైపర్టెన్షన్తో పాటు మూడు సేవలను అందిస్తోంది. నోటి, రొమ్ము మరియు గర్భాశయంతో సహా సాధారణ క్యాన్సర్లు.

డెంగీ

- I) డెంగ్యూ అనేది ప్రపంచంలో అత్యంత వేగంగా అభివృద్ధి చెందుతున్న వెక్టర్ ద్వారా వ్యాపించే వ్యాధి: గత 50 ఏళ్లలో భారతదేశం వంటి ఉష్ణమండల మరియు ఉపఉష్ణమండల దేశాలలో డెంగ్యూ కేసులు 30-50 రెట్లు పెరిగాయని రుజువు చూపిస్తుంది. డెంగ్యూ అనేక దేశాల్లో వార్షిక అంటువ్యాధిగా ఎక్కువగా అంగీకరించబడినప్పటికీ (3.6 బిలియన్ల కంటే ఎక్కువ మంది ప్రజలను ప్రభావితం చేస్తుంది) ప్రతి వర్షాకాలంలో పునరావృతమవుతుంది, వ్యాధి యొక్క ముఖం మరియు శరీర నిర్మాణ శాస్త్రం మారుతున్నాయి.
- I) ఈ సంవత్సరం లాస్సెట్ అధ్యయనం ఇదే విధమైన ముగింపును తీసుకుంది, పట్టణీకరణ, జనాభా పెరుగుదల, పెరుగుతున్న ఉష్ణోగ్రతలు మరియు వాతావరణ మార్పు “డెంగ్యూ వెక్టర్స్ మరియు వైరస్ల గుణించే పరిస్థితులు” సృష్టించాయి. ఏప్రిల్లో, అర్జెంటీనా 25 ఏళ్లలో ఎన్నడూ లేనంతగా డెంగ్యూ వ్యాప్తిని చూసింది.
- II) డెంగ్యూకి నిర్దిష్ట ఔషధం లేదా నివారణ లేదు, ఇన్సెక్షన్ మరియు వ్యాధి పురోగతిని నివారించడంలో టీకాలు కీలకమైనవి. అయితే, యూనివర్సల్ వ్యాక్సిన్‌ను అభివృద్ధి చేయడం ఒక సవాలుగా మిగిలిపోయింది.

అత్యవసర పరిస్థితి ఉపసంహరణ

- 1) ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ (WHO) mpox ఇకపై ప్రపంచ ఆరోగ్య అత్యవసర పరిస్థితి కాదని తెలిపింది.
- 2) సంస్థ జూలై 2022లో అంతర్జాతీయ ఆందోళనతో కూడిన ప్రజారోగ్య అత్యవసర పరిస్థితిని ప్రకటించింది మరియు నవంబర్ మరియు ఫిబ్రవరిలో దాని స్టాండ్‌కు మద్దతు ఇచ్చింది.

Mpox గురించి

- 1) ఇది మంకీపాక్స్ వైరస్ వల్ల కలిగే అంటు వ్యాధి.
- 2) ఇది బాధాకరమైన దద్దుర్లు, విస్తారిత శోషరస కణుపులు

మరియు జ్వరం కలిగిస్తుంది. చాలా మంది ప్రజలు మూర్తిగా కోలుకుంటారు, కానీ కొందరు చాలా అనారోగ్యానికి గురవుతారు.

- 3) ఇది డెన్వర్లో (1958) పరిశోధన కోసం ఉంచబడిన కోతులలో కనుగొనబడింది మరియు డెమోక్రటిక్ రిపబ్లిక్ ఆఫ్ కాంగోలో (DRC, 1970) తొమ్మిది నెలల బాలుడిపై మొట్టమొదటిగా నివేదించబడిన కేసు. 2022లో, దాని చుట్టూ ఉన్న జాతి మరియు లైంగిక కళంకాన్ని తగ్గించడానికి WHO ఈ వ్యాధి పేరును 'మంకీపాక్స్' నుండి 'mpox'గా మార్చింది.
- 4) ఇది వ్యక్తి నుండి వ్యక్తికి లేదా అప్పుడప్పుడు జంతువు నుండి వ్యక్తులకు వ్యాపిస్తుంది.
- 5) లక్షణాలను నిర్వహించడానికి మరియు తదుపరి సమస్యలను నివారించడానికి ముందస్తు మరియు సహాయక సంరక్షణ ముఖ్యం. పాక్స్ వ్యాక్సిన్ తీసుకోవడం వల్ల ఇన్ఫెక్షన్ రాకుండా చూసుకోవచ్చు.

జననాలపై ఎవరు నివేదిస్తారు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ యొక్క బోర్న్ టూ సూన్: ప్రీటర్మ్ బర్త్ రిపోర్ట్పై దశాబ్ద చర్య ప్రకారం, 2020లో 3.2 మిలియన్లతో, భారతదేశం అత్యధిక ముందస్తు జననాలను నమోదు చేసింది.
- 2) నివేదిక ప్రపంచవ్యాప్తంగా ముందస్తు జననాలను విశ్లేషిస్తుంది మరియు వాటిని నివారించడానికి ఆరోగ్య సంరక్షణ వ్యవస్థలు మరియు సమాజాలలో మార్పులను సూచిస్తుంది.

ముందస్తు జననాలు అంటే ఏమిటి?

- 1) గర్భం దాల్చి 37 వారాల ముందు సజీవంగా జన్మించిన శిశువులను ప్రీటర్మ్ బేబీస్ అంటారు. గర్భధారణ వయస్సు ఆధారంగా, %బి.నా.%చే నిర్వచించబడిన మూడు రకాల ముందస్తు జననాలు ఉన్నాయి:
 - ఎ) చాలా ముందస్తు (28 వారాల కంటే తక్కువ)
 - బి) చాలా ముందస్తు (28 నుండి 32 వారాల కంటే తక్కువ)

సి) మధ్యస్థం నుండి చివరి ముందస్తు (32 నుండి 37 వారాలు)

- 2) ముందస్తు జననాలు ఆకస్మికంగా లేదా ఇన్ఫెక్షన్తో సహా అనేక వైద్య కారణాల వల్ల సంభవించవచ్చు లేదా ప్రసవం లేదా సిజేరియన్ జననాన్ని ముందుగానే ప్రేరేపించాల్సిన ఇతర గర్భధారణ సమస్యలు.

భీషభకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర మహిళా మరియు శిశు అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ కేంద్రం యొక్క ఫ్లాగ్షిప్ ప్రోగ్రామ్ 'పోషన్ భీ, పద్దె భీ'ని ప్రారంభించింది.

పథకం గురించి

- 1) ఈ కార్యక్రమం దేశవ్యాప్తంగా అంగన్వాడీలలో బాల్య సంరక్షణ మరియు విద్య (ECCE)పై దృష్టి సారిస్తుంది. అంగన్వాడీ కేంద్రాలను పౌష్టికాహార కేంద్రాలుగా తీర్చిదిద్దడమే కాకుండా విద్యాబోధన కేంద్రాలుగా తీర్చిదిద్దడమే లక్ష్యం.
- 2) ECCEని అమలు చేయడానికి అంగన్వాడీ కార్యకర్తల శిక్షణ కోసం మంత్రిత్వ శాఖ రూ.600 కోట్లు కేటాయించింది.
- 3) నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ పబ్లిక్ కోఆపరేషన్ అండ్ చైల్డ్ డెవలప్‌మెంట్ (NIPCCD) అంగన్వాడీ కార్యకర్తలకు శిక్షణనిస్తుంది. NIPCCD అనేది కేంద్ర మహిళా మరియు శిశు అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ ఆధ్వర్యంలోని స్వయంప్రతిపత్త సంస్థ.

రెస్పిరేటరీ సిన్సిటియల్ వైరస్ (RSV)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మే 2023లో, యునైటెడ్ స్టేట్స్ ఫుడ్ అండ్ డ్రగ్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ (ఫీడా) రెస్పిరేటరీ సిన్సిటియల్ వైరస్ (RSV) కోసం సాతీవజుజు వ్యాక్సిన్‌ను ఆమోదించింది.

Arexvy టీకా గురించి

- 1) ప్రపంచంలో ఎక్కడైనా ఆమోదించబడిన మొదటి RSV వ్యాక్సిన్ ఇదే.

- 2) ఆరెక్స్వీ 60 సంవత్సరాల కంటే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్నవారిలో శ్వాసకోశ వ్యాధిని తగ్గిస్తుంది.
- 3) వ్యాక్సిన్‌ను GSK అనే సంస్థ తయారు చేసింది.

శ్వాసకోశ సిన్సిటియల్ వైరస్ (RSV)

- 1) RSV ఊపిరితిత్తులు మరియు శ్వాస మార్గము యొక్క అంటువ్యాధులకు కారణమవుతుంది.
- 2) RSV సాధారణంగా తేలికపాటి జలుబు లాంటి సంకేతాలు మరియు రద్దీ లేదా ముక్కు కారటం, పొడి దగ్గు, తక్కువ-స్థాయి జ్వరం, గొంతు నొప్పి, తుమ్ములు మరియు తలనొప్పి వంటి లక్షణాలను కలిగిస్తుంది.
- 3) తీవ్రమైన సందర్భాల్లో, RSV సంక్రమణ బ్రోన్కియోలిటిస్ (ఊపిరితిత్తులలోని చిన్న శ్వాసనాళాల వాపు) మరియు న్యూమోనియా (ఊపిరితిత్తుల ఇన్ఫెక్షన్)కి దారితీయవచ్చు.
- 4) RSV వైరస్ వల్ల కలిగే దిగువ శ్వాసకోశ వ్యాధి సుమారు 60,000-1,20,000 మంది ఆసుపత్రిలో చేరడానికి మరియు 65 సంవత్సరాలు మరియు అంతకంటే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్న పెద్దలలో 6,000-10,000 మరణాలకు దారి తీస్తుంది.
- 5) కొమోర్బిడిటీలు మరియు శిశువులు ఉన్న వృద్ధులు RSV నుండి అధిక ప్రమాదంలో ఉన్నారు.
- 6) చాలా మంది పిల్లలు మరియు పెద్దలు ఒకటి నుండి రెండు వారాల్లో కోలుకుంటారు, అయితే కొందరు ఆసుపత్రిలో చేరాల్సి ఉంటుంది.
- 7) మానవ కణితో ఇంకా పూర్తిగా కలిసిపోని పైబ్రోన్కియన్-బైండింగ్ ప్రోటీన్ అయిన ప్రోటీన్ ఎఫ్ - మానవులలో ప్రవేశపెట్టబడినప్పుడు, ఇది వైరస్‌కు వ్యతిరేకంగా తటస్థీకరించే ప్రతిరోధకాలను విడుదల చేస్తుందని శాస్త్రవేత్తలు గుర్తించారు.

తల సేమియా

- ★ ఇటీవల, ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క తలసేమియా బాల్ సేవా యోజన మూడవ దశను ఆరోగ్య శాఖ సహాయ మంత్రి న్యూఢిల్లీలో ప్రారంభించారు.

తలసేమియా బాల్ సేవా యోజన గురించి

- 1) కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ జాతీయ ఆరోగ్య మిషన్ (NHM) కింద 2017 నుండి తలసేమియా బాల్ సేవా యోజనను అమలు చేస్తోంది మరియు ఇటీవల మార్చి 2023లో రెండవ దశను పూర్తి చేసింది.

- 2) ప్రోగ్రామ్ యొక్క మూడవ దశ 10 లక్షల ప్యాకేజీ ఖర్చు కోసం హెమటోపోయిటిక్ స్టేమ్ సెల్ ట్రాన్స్‌ప్లాంట్ (HSCT) కోసం ఆర్థిక సహాయాన్ని అందించడం కొనసాగుతుంది, ఇది CIL నుండి నేరుగా %నూజు%ని నిర్వహిస్తున్న సంస్థలకు బదిలీ చేయబడుతుంది. ప్రపంచ తలసేమియా దినోత్సవాన్ని పురస్కరించుకుని వారి కార్పొరేట్ సామాజిక బాధ్యత చొరవలో భాగంగా కోల్ ఇండియా లిమిటెడ్ (CIL) దీనికి మద్దతునిస్తోంది.
- 3) సరిపోలిన తోబుట్టువుల దాత ఉన్నప్పటికీ, ప్రక్రియ యొక్క ఖర్చును భరించడానికి ఆర్థిక వనరులు లేని నిరుపేద తలసేమియా రోగులకు ఒక సారి నయం చేసే అవకాశాన్ని అందించడం లక్ష్యంగా ఇది ఒక ప్రత్యేకమైన చొరవ.

ప్రాముఖ్యత

- 1) తలసేమియా రోగులు మరియు వారి కుటుంబాల జీవితాల్లో నిజమైన మార్పును తెచ్చే విజయవంతమైన CSR చొరవకు ఈ కార్యక్రమం అద్భుతమైన ఉదాహరణ.
- 2) మూడవ దశ తలసేమియా రోగులకు మరియు వారి కుటుంబాలకు ఆశాజనకంగా మరియు ఉపశమనం కలిగించేలా కొనసాగుతుంది మరియు ఆరోగ్యకరమైన మరియు మరింత సమానమైన సమాజాన్ని నిర్మించడంలో దోహదపడుతుంది.
- 3) ఈ కార్యక్రమం అణగారిన తలసేమియా రోగులకు మరియు అప్లాస్టిక్ అనీమియా ఉన్నవారికి ప్రయోజనం చేకూరుస్తుంది, ఇది చికిత్స లేకుండా ప్రాణాపాయం కలిగించే ఒక కోలుకోలేని పరిస్థితి.

న్యాయస్థానంలో జువెనైల్స్ పెద్దలుగా ఎలా విచారించవచ్చు?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) జువెనైల్ జస్టిస్ యాక్ట్, 2015 (JJ చట్టం, 2015)లోని సెక్షన్ 15 ప్రకారం జువెనైల్ జస్టిస్ బోర్డ్ (JJB) ప్రాథమిక మూల్యాంకనాన్ని నిర్వహించడానికి నేషనల్ కమీషన్ ఫర్ ప్రొటెక్షన్ ఆఫ్ చిల్డ్రన్ (NCPCR) ఇటీవల మార్గదర్శకాలను జారీ చేసింది.
- 2) ఈ ప్రాథమిక అంచనా బాల్యదశను పెద్దవారిగా విచారించవచ్చో లేదో నిర్ధారించడం. జువెనైల్ జస్టిస్

యాక్ట్, 2000 స్థానంలో, 2015 చట్టం, మొదటిసారిగా, 16-18 ఏళ్ల మధ్య వయసున్న బాలనేరస్థులను క్రూరమైన నేరాల కేసుల్లో పెద్దలుగా విచారించేందుకు అవకాశం కల్పించింది.

పిల్లవాడు వయోజనంగా ఎలా ప్రయత్నించబడతాడు?

- 1) చట్టం పిల్లలు చేసే నేరాలను మూడు విభాగాలుగా వర్గీకరించింది - చిన్న నేరాలు, తీవ్రమైన నేరాలు మరియు ఘోరమైన నేరాలు.
- 2) జీజీ% చట్టంలోని సెక్షన్ 15, పదహారు సంవత్సరాలు నిండిన లేదా అంతకంటే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్న పిల్లవాడు చేసిన ఘోరమైన నేరం విషయంలో, బోర్డు అతని మానసిక మరియు శారీరక సామర్థ్యానికి సంబంధించి ప్రాథమిక అంచనాను నిర్వహిస్తుంది. అటువంటి నేరం చేయడానికి, నేరం యొక్క పరిణామాలు మరియు అతను నేరం చేసినట్లు ఆరోపించిన పరిస్థితులను అర్థం చేసుకోగల సామర్థ్యం.
- 3) చట్టంలోని సెక్షన్ 18 (3) ప్రకారం, సెక్షన్ 15 కింద ప్రాథమిక అంచనా వేసిన తర్వాత, పేర్కొన్న పిల్లవాడిని పెద్దవారిగా విచారించాల్సిన అవసరం ఉందని బోర్డు ఉత్తర్వు జారీ చేస్తే, బోర్డు బదిలీ చేయమని ఆదేశించవచ్చు. అటువంటి నేరాలను విచారించే అధికార పరిధిని కలిగి ఉన్న పిల్లల కోర్టులో కేసు.
- 4) అందువల్ల, అటువంటి ప్రాథమిక అంచనాను కలిగి ఉండటం యొక్క ఏకైక లక్ష్యం 16-18 సంవత్సరాల వయస్సు గల పిల్లలను హేయమైన నేరాల విషయంలో పెద్దవానిగా ప్రయత్నించాలా వద్దా అని నిర్ణయించడం.

బోర్డు బాధ్యతలు ఏమిటి?

- 1) ప్రాథమిక అంచనాకు JJB బాధ్యత వహించాలని మరియు పిల్లలకి, పిల్లల కుటుంబానికి మరియు వారి న్యాయవాదికి ఆర్డర్ కాపీని అందించాలని మార్గదర్శకాలు మరింత స్పష్టం చేస్తున్నాయి.
- 2) చైల్డ్ సైకాలజీ లేదా చైల్డ్ సైకియాట్రీలో డిగ్రీని కలిగి ఉన్న వృత్తి నిపుణుడు అయిన కనీసం JJB సభ్యుడు లేకుంటే, బోర్డ్ పిల్లలతో పనిచేసిన అనుభవం ఉన్న మనస్తత్వవేత్తలు లేదా నిపుణుల సహాయం తీసుకుంటుంది. కష్ట సమయాల్లో.
- 3) ప్రాథమిక మదింపు సమయంలో హాజరుకావాల్సిన జిల్లా లీగల్ సర్వీసెస్ అథారిటీ ద్వారా పిల్లలకు న్యాయ సహాయ

సలహాదారుని కూడా అందించాలి.

- 4) మార్గదర్శకాల యొక్క ముఖ్యమైన అంశాలలో ఒకటి, JJBకి సహాయం చేయడానికి అవసరమైన అర్హత కలిగిన నిపుణులను JJ చట్టం, 2015లోని సెక్షన్ 15కి సంబంధించి శిక్షణ పొందాలని ఇది తప్పనిసరి చేస్తుంది.
- 5) ప్రీలిమినరీ అసెస్మెంట్ సమయంలో, బోర్డ్ మరియు నిపుణులు సోషల్ ఇన్వెస్టిగేషన్ రిపోర్ట్ (SIR)ని కూడా విశ్లేషించి, పరిగణలోకి తీసుకుంటారు, ప్రొజెక్షన్ ఆఫీసర్ లేదా చైల్డ్ వెల్ఫేర్ ఆఫీసర్ లేదా ఏదైనా సోషల్ వర్కర్ లేదా సోషల్ బ్యూక్స్ గ్రాండ్ రిపోర్ట్ (SBR) తయారు చేస్తారు. పిల్లల లేదా పిల్లల కుటుంబంతో పరస్పర చర్య తర్వాత సిద్ధంగా ఉండాలి.

ఆపరేషన్ డ్యాష్

★ ఇటీవల, నేషనల్ ఇన్వెస్టిగేషన్ ఏజెన్సీ (NIA) తీవ్రవాద-గ్యాంగ్స్టర్-మాదకద్రవ్యాల స్మగ్లర్ల నెట్వర్క్ కేసులలో 'ఆపరేషన్ డ్యాష్' కోడ్ నేమ్ తో దేశవ్యాప్త డ్రైవ్ లో భాగంగా నిర్వహించిన దాడులకు సంబంధించి ముగ్గురు వ్యక్తులను అరెస్టు చేసింది.

వార్తల గురించి మరింత

- 1) తాజా శోధనలు టెర్రర్ నెట్వర్క్ లకు వ్యతిరేకంగా కొనసాగుతున్న NIA చర్యలో భాగంగా అలాగే వాటి నిధులు మరియు మద్దతు మౌలిక సదుపాయాలపై ఉన్నాయి, దీనికి సంబంధించి ఆగస్టు 2022 నుండి మూడు కేసులను విచారిస్తోంది.
- 2) లక్షిత హత్యలు, ఖలిస్థాన్ అనుకూల సంస్థల ఉగ్రవాద నిధులు, దోపిడీ మొదలైన వాటికి సంబంధించిన కుట్రలతో ఈ కేసులు అనుసంధానించబడి ఉన్నాయి.

త్రి-సూర్ పూరం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల కేరళలో 36 గంటల పాటు జరిగే పండుగను త్రిసూర్ పూరం అని పిలుస్తారు.

పండుగ త్రిసూర్ పూరం గురించి మరింత

- 1) త్రిసూర్ పూరం మలయాళ నెల మేడం (ఏప్రిల్-మే)లో జరుపుకుంటారు. ఈ పండుగను "అన్ని పూరముల తల్లి"గా పరిగణిస్తారు.

- 2) ఇది త్రిస్ఫూర్లోని తేక్కింకాడు మైదానంలో జరుగుతుంది.
- 3) ఇది దేవీలు మరియు శాస్తాల ఆలయాలకు పరిమితం చేయబడింది.
- 4) తిరువంబాడి మరియు పారమెక్కవు దేవస్వామీలు పూరంలో ప్రధానంగా పాల్గొంటారు.
- 5) వండుగ 10 దేవాలయాల సంకేత సమావేశాన్ని సూచిస్తుంది.
కణిమంగళం శాస్తా, నైతలక్కవు భగవతి, లాలూర్ భగవతి, అయ్యంతోలే భగవతి, వనముక్కంవల్లి శాస్తా, చూరక్కొట్టుకావు భగవతి, చెంబుక్కావు కార్యాయనీ, కారుముక్క భగవంతుడి విగ్రహాలను ఊరేగింపులు ఉదయం పడక్కున శ్రీతన్న ఆలయానికి బయలుదేరాయి.
- 6) కణిమంగళం శాస్తా రాకతో ఉదయం పూరం ఆచారాలు ప్రారంభమవుతాయి, తరువాత ఇతర పాల్గొనే దేవాలయాల నుండి ఊరేగింపు జరుగుతుంది.
- 7) ప్రముఖ ఏనుగులు తేచిక్కొట్టుకావు రాంచంద్రన్ మరియు పంపాడి రాజన్ ఉండటం ఈసారి చెరు పూరమేల వైభవాన్ని పెంచింది.

www.amigosias.com

APPSC

GROUP-II

**FREE
DEMO**

**13th AUGUST,
2023**

- * PRELIMS CUM MAINS
- * ENGLISH MEDIUM
- * ONLINE / OFFLINE

**NEW BATCH
STARTS FROM
14th AUGUST, 2023**

ADMISSIONS OPEN

More Info : 04035052121, 9000230734

Address : Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad.

AMIGOS IAS

DOWNLOAD Our Online App

Useful for Online Classes, Videos, Study Material,
UPSC, TSPSC, APPSC, Optional Subjects,
New Offered Courses, Test Series

AMIGOS IAS

నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూషనల్ ర్యాంకింగ్ ప్రీమ్వర్క్

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

1) గత ఐదేళ్లుగా, ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ (ఐఐఐఐ), మద్రాస్ భారతదేశంలో అగ్రశ్రేణి ఉన్నత-విద్యా సంస్థగా తన ఆధిపత్యాన్ని కొనసాగించింది. ఇటీవల విడుదల చేసిన నేషనల్ ఇన్స్టిట్యూషనల్ ర్యాంకింగ్ ప్రీమ్వర్క్ (ఎన్ఐఆర్ఎఫ్) 2023లోని 'ఓవరాల్ కేటగిరీ'లో 10 అగ్రగామి స్థానాల్లో ఏడు స్థానాలను ఇతర ఐఐఐఐ లు అనుసరిస్తున్నాయి.

బెంగళూరులోని ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సైన్స్ (ఐ.ఐ.ఎస్.సి), ఢిల్లీలోని ఆల్ ఇండియా ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ మెడికల్ సైన్సెస్ (ఎయిమ్స్) మరియు జవహర్లాల్ నెహ్రూ యూనివర్సిటీ (జె.ఎన్.యు) కూడా నిలకడగా టాప్ 10లో నిలిచాయి.

2) విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ విడుదల చేసిన ఎన్ఐఆర్ఎఫ్ యొక్క ఈ ఎనిమిదవ ఎడిషన్ భారతదేశంలోని విశ్వ విద్యాలయాలు మరియు కళాశాలల మూల్యాంకనం. ఇది విద్యార్థుల సంఖ్య, అధ్యాపకుల అర్హతలు, మౌలిక సదుపాయాలు మరియు ఆర్థికంగా మరియు సామాజికంగా వెనుకబడిన విద్యార్థుల సంఖ్య వంటి పరిగణన లోనికి తీసుకోబడే అంశాలపై సంస్థలను మూల్యాంకనం చేస్తుంది.

2023 ఎడిషన్ లో కనుగొనబడిన అంశాలు

1) ఐ.ఐ.ఐఐఐఐ మరియు ఐ.ఐ.ఎస్.సి బెంగళూరు అగ్ర స్థానాలను నిలుపుకుంటుండగా, మొదటి 25 ర్యాంక్లు గత సంవత్సరాలుగా పెద్దగా మార్పులేమీ లేకుండా ఉన్నాయి. ఐ.ఐ.ఎస్.సి ఆన్లైన్ విద్య, పరిశోధన మరియు పేటెంట్లు మరియు ఆర్థికంగా మరియు సామాజికంగా వెనుకబడిన విద్యార్థుల ప్రాతినిధ్యంలో ఐఐఐఐ మద్రాస్ కంటే వెనుకబడి ఉంది.

అయితే, అంతర్జాతీయంగా ప్రామాణికమైన క్యూఎస్ గ్లోబల్ వరల్డ్ ర్యాంకింగ్ 2023 (ఎడ్యుకేషన్ థింక్-ట్యాంక్ విద్యా మేధో నిధి అయిన క్వాకరెల్లి సిమండ్స్ ద్వారా) పరంగా గమనిస్తే ఐ.ఐ.ఎస్.సి భారతదేశపు అగ్రగామి విశ్వవిద్యాలయంగాను, ఐ.ఐ.ఐఐఐఐ బాంబే, ఢిల్లీ మరియు మద్రాస్ లు వరుసగా తర్వాతి స్థానాల్లో ఉన్నాయి.

2) ఉదాహరణకు "ఓవరాల్" కేటగిరీలోని అగ్రగామి 10 కళాశాలలు గత సంవత్సరం మాదిరిగానే ఉన్నాయి. అయితే వాటిలోని కొన్నింటి స్థానాలు స్వల్పంగా మారాయి. (ఐఐఐఐ బాంబే, ఐఐఐఐ ఖరగ్ పూర్ మరియు ఐఐఐఐ రూర్కీ ల స్థానాలు స్వల్పంగా పడిపోగా, ఢిల్లీ ఎయిమ్స్ 9 స్థానం నుండి 6వ స్థానానికి ఎగబాకింది).

3) "మొత్తం (ఓవరాల్)" కేటగిరీకి చెందిన 100 అగ్రగామి విద్యాసంస్థలలో 36 జాతీయ ప్రాముఖ్యత కలిగిన విద్యా సంస్థలు (ఐఐఐఐలు మరియు ఎన్ఐఐఐలు వంటివి), 26 రాష్ట్ర విశ్వవిద్యాలయాలు మరియు ఏడు కేంద్రీయ విశ్వవిద్యాలయాలు ఉన్నాయి. వైద్యవిద్యా రంగంలో, మునుపటి సంవత్సరాల మాదిరిగా కాకుండా, రాష్ట్ర-ప్రాయోజిత కళాశాలలు మరియు విశ్వవిద్యాలయాలు కేంద్ర ఉన్నత వైద్య విద్యా సంస్థల కంటే ఎక్కువగా ఉన్నాయి.

మ్యూజియంల డిజిటల్ కరణ

★ ఇటీవల, కళాఖండాల మెరుగైన పరిరక్షణ కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వం తన పరిపాలనా నియంత్రణలో ఉన్న అన్ని మ్యూజియంల యొక్క 3 డి డిజిటల్ కరణ ను ఈ సంవత్సరం చివరి నాటికి పూర్తి చేయాలని యోచిస్తోంది.

మరింత సమాచారం

1) ఈ మ్యూజియాలలో హైదరాబాద్ లోని సాలార్ జంక్ మ్యూజియం, ప్రయాగ్ రాజ్ లోని అలహాబాద్ మ్యూజియం, కోల్ కతా లోని ఇండియన్ మ్యూజియం, విక్టోరియా మెమోరియల్ హాల్, నేషనల్ మ్యూజియం మరియు నేషనల్ గ్యాలరీ ఆఫ్ మోడర్న్ ఆర్ట్ ఉన్నాయి.

2) 3డి డిజిటలైజేషన్ అనునది కళాఖండాల పరిరక్షణకు సహాయం చేయడంతో పాటు, మ్యూజియంలోని కళాఖండాలకు ప్రాప్యతను కలుగజేయడంతో సహా వాటిని అన్వేషించడానికి సందర్భులకు కొత్త మార్గాలను అందిస్తుంది.

3) 3డి నమూనాలను ఆగ్నెంటెడ్ రియాలిటీ మరియు వర్చువల్ రియాలిటీ అభ్యసన అనుభవాలలో ఉపయోగించవచ్చు. ఇది 3డి ప్రింటింగ్ కు వీలకల్పిస్తుంది.

ప్రమాదంపై విచారణ

★ ఇటీవల ఒడిశాలో జరిగిన ఘోర రైలు ప్రమాదంపై కమిషనర్ ఆఫ్ రైల్వే సేఫ్టీ (సిఆర్ఎస్) విచారణను నిర్వహిస్తున్నారు.

కమీషనర్ ఆఫ్ రైల్వే సేఫ్టీ

- 1) కమీషనర్ ఆఫ్ రైల్వే సేఫ్టీ అనేది దేశంలో రైల్వే భద్రతా ప్రాధికార సంస్థగా పనిచేసే ప్రభుత్వ సంస్థ. రైలు భద్రతా కమీషనర్లు సిఆర్ఎస్ లో భాగంగా ఉంటారు.
- 2) రైల్వే చట్టం, 1989లో నిర్దేశించినట్లుగా రైలు ప్రయాణం మరియు కార్యకలాపాల భద్రతకు సంబంధించిన విషయాలతో పాటు వ్యవస్థాపన, దర్యాప్తు మరియు సలహాపూర్వక విధులతో సహా కొన్ని ఇతర చట్టబద్ధమైన విషయాలతో సిఆర్ఎస్ వ్యవహరిస్తుంది.
- 3) దీని పరిపాలనా నియంత్రణ పౌర విమానయాన మంత్రిత్వ శాఖ క్రింద ఉంది.
- 4) సిఆర్ఎస్ రైల్వే బోర్డుకు లేదా రైల్వే మంత్రిత్వ శాఖకు నివేదించదు.
- 5) దీని ప్రధాన కార్యాలయం: లక్నో, ఉత్తరప్రదేశ్

సీఎం లెర్నె అండ్ ఎర్న్ స్కీమ్

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, మధ్యప్రదేశ్ ముఖ్య మంత్రి నేతృత్వంలోని మంత్రివర్గం 'సీఎం సీఫో-కామావో యోజన' (సీఎం లెర్నె అండ్ ఎర్న్ స్కీమ్)కి ఆమోదం తెలిపింది.
- ★ సీఎం సీఫో-కామావో యోజన' (సీఎం లెర్నె అండ్ ఎర్న్ పథకం) గురించి
 - 1) ఈ పథకం కింద, నిరుద్యోగ యువత వివిధ సంస్థల్లో నైపుణ్యాన్ని అభ్యసించే కాలంలో ఆర్థిక సహాయంగా నెలకు రూ. 8,000 నుండి 10,000 వరకు స్టెప్పెడ్ పొందుతారు.
 - 2) శిక్షణ కోసం ఇంజనీరింగ్, టూరిజం, హెల్త్ కేర్ మేనేజ్మెంట్, హాస్పిటల్, రైల్వే, ఐటీఐ, సాఫ్ట్వేర్ డెవలప్మెంట్, బ్యాంకింగ్, చార్టర్డ్ అకౌంటెంట్, పరిశ్రమలు మరియు ఇతర ఆర్థిక సేవలతో సహా 703 పని ప్రాంతాలు గుర్తించబడ్డాయి.
 - 3) ఇది ట్రైనీలకు పరిశ్రమ-ఆధారిత తాజా సాంకేతికత మరియు ప్రక్రియలలో నైపుణ్య శిక్షణను అందిస్తుంది, తద్వారా వారి సాధారణ ఉపాధిని మెరుగుపరుస్తుంది.

అర్హత ఏమిటి?

- 1) మధ్యప్రదేశ్లోని స్థానిక నివాసితులు, 18 నుండి 29

సంవత్సరాల మధ్య వయస్సు గలవారు, వారి విద్యార్హత 12వ లేదా ఐటిఐ లేదా అంతకంటే ఎక్కువ కలిగినవారు ఈ పథకం క్రింద అర్హులు.

- 2) ఎంపికైన యువతను స్టూడెంట్ ట్రైనీలు అంటారు.

కేరళ ఫైబర్ ఆప్టిక్ నెట్వర్క్

హక్కుగా ఇంటర్నెట్

- 1) నవంబర్ 7, 2019న, కేరళలోని లెఫ్ట్ డెమోక్రటిక్ ఫ్రంట్ (ఎల్డీఎఫ్) ప్రభుత్వం రాష్ట్రంలో ఇంటర్నెట్ కనెక్షన్ ప్రాథమిక హక్కు అని ప్రకటించింది, దేశంలో అలా చేసిన మొదటి రాష్ట్రంగా అవతరించింది. ఇంటర్నెట్ యాక్సెస్ను ప్రాథమిక మానవ హక్కుగా గుర్తిస్తూ ఐక్యరాజ్యసమితి తీర్మానాన్ని ఆమోదించిన మూడేళ్ల తర్వాత ఈ ప్రకటన వచ్చింది.
- 2) కేరళ ఫైబర్ ఆప్టిక్ నెట్వర్క్ ఏర్పాటుతో ఇది క్షేత్ర స్థాయిలో వాస్తవరూపం దాల్చుతుందని ఒక వివరణాత్మక ప్రణాళికతో పాటు దీని ద్వారా దారిద్ర్యరేఖకు దిగువనున్న 20 లక్షల కుటుంబాలకు ఉచితంగా ఇంటర్నెట్ కనెక్షన్లు అందించబడతాయి అనే కేరళ ప్రభుత్వ ప్రకటన ఉంది.
- 3) ఈ ప్రాజెక్ట్ సార్వత్రిక ఇంటర్నెట్ యాక్సెస్ని నిర్ధారించడం మరియు కోవిడ్-19 వ్యాప్తి తర్వాత ముఖ్యంగా తీవ్రరూపం దాల్చిన డిజిటల్ అంతరాన్ని తగ్గించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ఆన్లైన్ తరగతులు ఆనవాయితీగా మారినప్పుడు, చాలా మంది విద్యార్థులు కనెక్టివిటీ లేదా డిజిటల్ పరికరాలు అందుబాటులో లేక ఇబ్బందులను ఎదుర్కొన్నారు. ఇది పరికరాలను అందించడానికి మరియు తరగతుల సామాజిక స్పీనింగ్ను నిర్వహించడానికి రాష్ట్ర స్థానిక సంస్థలు పథకాలను ప్రారంభించడానికి దారితీసింది.
- 4) గృహ కనెక్షన్లతో పాటు, కార్యాలయాలు, విద్యా సంస్థలు మరియు ఆసుపత్రులతో సహా దాదాపు 30,000 ప్రభుత్వ సంస్థలకు కూడా ఫైబర్ ఆప్టిక్ నెట్వర్క్ కనెక్షన్లు అందించబడతాయి.

యూజీసీ నియంత్రణలు

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర విద్యా మంత్రి యుజీసీ (ఇన్స్టిట్యూషన్స్ డీవ్లప్మెంట్ టు బి యూనివర్సిటీస్) రెగ్యులేషన్స్, 2023ని విడుదల చేశారు. ఇది 2019 మార్గదర్శకాల స్థానంలో

తీసుకొనిరాబడినది.

మెకధాతు ప్రాజెక్ట్

- ★ మేకెడాటు డ్యాం ప్రాజెక్టు రామనగరం జిల్లాలో బెంగళూరుకు దక్షిణంగా 100 కిలోమీటర్ల దూరంలో, కావేరి నది తమిళనాడులోకి ప్రవేశించే ప్రదేశానికి సమీపంలో ఉంది. ఈ ప్రాజెక్ట్ కొన్నాళ్లగా వివాదాస్పదంగా ఉంది.

వివాదం ఏమిటి?

- 1) కావేరీ జలాలపై కర్ణాటక మరియు తమిళనాడుల మధ్య విభేదాలు ఆ రాష్ట్రాలు అసలు ఉనికిలోనే లేని కాలానివి అని చెప్పవచ్చు. నదీ పరీవాహక ప్రాంతంలో ఎగువనున్న రాష్ట్రం (కర్ణాటక) నదిపై ఏదైనా నిర్మాణ కార్యకలాపాల కోసం దిగువనున్న నదీ తీర రాష్ట్రం (తమిళనాడు) యొక్క సమ్మతిని పొందాలనే సూత్రం చుట్టూ ఈ వివాదం కేంద్రీకృతమై ఉంది.
- 2) 1990లో, ఈ సమస్యను పరిష్కరించడానికి కావేరీ జల వివాదాల ట్రిబ్యునల్ స్థాపించబడింది మరియు 2007లో, నీటి భాగస్వామ్యంపై తన తుది ఉత్తర్వును జారీ చేసింది. తమిళనాడుకు కర్ణాటక నీటి కేటాయింపులను తగ్గిస్తూ 2018లో భారత సుప్రీంకోర్టు ఈ ఉత్తర్వును సమర్థించింది.

లిథియం నిల్వల గుర్తింపు

- 1) ఇటీవల, జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ లో ఎలక్ట్రిక్ కార్లు మరియు ఇతర పునరుత్పాదక ఇంధన మౌలిక సదుపాయాలలో ఉపయోగించే బ్యాటరీల తయారీకి అవసరమైన లిథియం యొక్క గణనీయ నిల్వల వార్తలు విశ్వవ్యాప్తంగా స్వాగతించబడ్డాయి.
- 2) దీనిపై వ్యాఖ్యాతలు సంభావ్య సామాజిక మరియు పర్యావరణ ప్రభావాల గురించిన ఆందోళనలను తోసిపుచ్చకుండానే జాతీయ శ్రేయస్సు మరియు భద్రతకు ఇది ఊతమిస్తుందని పేర్కొన్నారు.

భారతదేశంలోని లిథియం పరిశ్రమ పరిస్థితి ఏమిటి?

- 1) భారతదేశం యొక్క ఎలక్ట్రిక్-వాహనాల(ఈవీ) మార్కెట్ విలువ 2021లో 383.5 మిలియన్ డాలర్లు, మరియు 2030లో 152.21 బిలియన్ డాలర్లకు విస్తరించవచ్చని అంచనా. భారతదేశం 2019-20లో 929.26 మిలియన్ డాలర్ల (రూ. 6,600 కోట్లు) విలువ చేసే 450 మిలియన్ యూనిట్ల లిథియం బ్యాటరీలను దిగుమతి చేసుకుంది.

ఇది దేశం యొక్క దేశీయ లిథియం నిల్వల అభివృద్ధిని అధిక ప్రాధాన్యత గల విషయంగా చేస్తుంది.

- 2) తక్కువ-కార్బన్ ఆర్థిక వ్యవస్థలకు కొనసాగుతున్న ప్రపంచ పరివర్తన, కృత్రిమ మేధస్సు మరియు 5జి నెట్వర్క్ల యొక్క వేగవంతమైన విస్తరణ ప్రపంచ మరియు ప్రాంతీయ భౌగోళిక రాజకీయాలను గొప్పగా మారుస్తుందని నిపుణులు వాదిస్తారు. లిథియం మరియు కోబాల్ట్ వంటి అరుదైన ఖనిజాలకు ప్రాప్యత మరియు నియంత్రణ ఈ యుగపు మార్పులలో కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి.

సిటీస్ 2.0

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ఇటీవల, కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆవిష్కరణ, ఏకీకరణ మరియు సుస్థిరత కొరకు నగర పెట్టుబడులు (సిటీ ఇన్వెస్ట్మెంట్స్ టు ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్, ఇంటిగ్రేట్ అండ్ సస్టైన్ 2.0 - సిటీస్ 2.0)కు ఆమోదం తెలిపింది.

సిటీస్ 2.0 గురించి

- 1) నగర స్థాయిలో ఏకీకృత వ్యర్థాల నిర్వహణ, రాష్ట్ర స్థాయిలో వాతావరణ ఆధారిత సంస్కరణ చర్యలు మరియు జాతీయ స్థాయిలో సంస్థాగత బలోపేతం మరియు జ్ఞాన వ్యాప్తిపై దృష్టి నిలిపి వృత్తాకార ఆర్థిక వ్యవస్థను ప్రోత్సహించే పోలీలో ఎంచుకోబడిన ప్రాజెక్టులకు మద్దతు ఇవ్వడం ఈ కార్యక్రమం లక్ష్యం.
- 2) సిటీస్ 2.0 కోసం నిధులు ఫ్రెంచ్ డెవలప్మెంట్ ఏజెన్సీ మరియు కె ఎఫ్ డబ్ల్యూ (ఓక్కాక్కుటి 100 మిలియన్ యూరోల చొప్పున) నుండి రూ.1760 కోట్లు (200 మిలియన్ యూరోలు) మరియు యూరోపియన్ యూనియన్ నుండి (12 మిలియన్ యూరోలు) రూ.106 కోట్ల సాంకేతిక సహాయ గ్రాంట్ను కలిగి ఉంటాయి.
- 3) సిటీస్ 2.0 అనేది ఫ్రెంచ్ డెవలప్మెంట్ ఏజెన్సీ (ఏ ఎఫ్ డి), క్రెడిటాన్ స్టాల్ట్ ఫర్ వైడెరౌఫ్ బౌ (కె ఎఫ్ డబ్ల్యూ), యూరోపియన్ యూనియన్ (ఇయు) మరియు జాతీయ పట్టణ వ్యవహారాల సంస్థ భాగస్వామ్యంతో కేంద్ర గృహ నిర్మాణ మరియు పట్టణ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ ద్వారా రూపొందించబడిన కార్యక్రమం.

4) ఈ కార్యక్రమం నాలుగు సంవత్సరాల పాటు అనగా 2023 నుండి 2027 వరకు అమలు చేయబడుతుంది.

సిటీస్ 2.0 మూడు ప్రధాన భాగాలను కలిగి ఉంది

- 1) 1 వ భాగం: 18 స్టార్ట్ నగరాల్లో వాతావరణ దృఢత్వం, అనుసరణ మరియు ఉపశమనాన్ని నిర్మించడంపై దృష్టి సారించిన ప్రాజెక్ట్లను అభివృద్ధి చేయడానికి ఆర్థిక మరియు సాంకేతిక మద్దతు.
- 2) భాగం 2: ఈ క్రింది వాటి కొరకు అన్ని రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు మద్దతు అందించబడుతుంది
 - (ఎ) రాష్ట్ర వాతావరణ కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేయడం
 - (బి) రాష్ట్ర మరియు నగర స్థాయి వాతావరణ డేటా అబ్జర్వేటరీలను సృష్టించడం
 - (సి) వాతావరణ-డేటా ఆధారిత ప్రణాళికను అందజేయడం, వాతావరణ కార్యాచరణ ప్రణాళికలను అభివృద్ధి చేయడం మరియు
 - (డి) పురపాలక అధికారుల సామర్థ్యాలను అభివృద్ధి చేయడం.
- 3) భాగం 3: కేంద్రం, రాష్ట్రం మరియు నగరం అనే మూడు స్థాయిలలో సంస్థాగత బలోపేతం ద్వారా పట్టణ భారతదేశంలో మరింత వాతావరణ పాలనకు పథకాలు.

ప్రాముఖ్యత

- 1) సిటీస్ 2.0 దాని కొనసాగుతున్న జాతీయ కార్యక్రమాల ద్వారా (నేషనల్ మిషన్ ఆన్ సస్టెయినబుల్ హాబిటాట్, అమృత్ 2.0, స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్ 2.0 మరియు స్టార్ట్ సిటీస్ మిషన్) ద్వారా భారత ప్రభుత్వ వాతావరణ చర్యలకు అనుబంధంగా ఉంటుంది.
- 2) సిటీస్ 2.0 భారతదేశం యొక్క ఉద్దేశించిన జాతీయంగా నిర్ణయించబడిన విరాళాలు (ఐ.ఎన్.డి.సిలు) మరియు కాన్ఫరెన్స్ ఆఫ్ పార్టీస్ (కాప్ 26) కట్టుబాట్లకు సానుకూలంగా దోహదపడుతుంది.

స్మారక నాణెం

నూతన పార్లమెంట్ భవనం ప్రారంభోత్సవం సందర్భంగా ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ రూ.75 విలువ కలిగిన నూతన స్మారక నాణెంను ఆవిష్కరించారు.

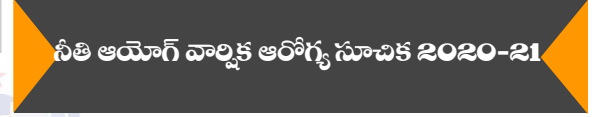
లక్షణాలు

- 1) ఈ రూ.75 నూతన నాణెం 44మి.మీ వ్యాసంతో వృత్తాకారంలో ఉంది.

2) ఈ నాణెం నాలుగు లోహాల మిశ్రమం - 50 శాతం వెండి, 40 శాతం రాగి, 5 శాతం నికెల్ మరియు 5 శాతం జింక్.

నాణెంపై చిత్రాలు, లక్షణాలు

- 1) నాణెం మధ్యలో నాలుగు సింహాల గుర్తు ఉంటుంది, క్రింద సత్యమేవ జయతే అని వ్రాయబడి ఉంటుంది, ఎడమ అంచున “భారత్” అని దేవనాగరి లిపిలో మరియు కుడి అంచున ఆంగ్లంలో “భారత్” అనే పదం ఉంటుంది.
- 2) నాణెం యొక్క మరొక వైపు కొత్త పార్లమెంటు భవనం యొక్క చిత్రం ఉంటుంది. “సంసద్ సంకుల్” అనే శాసనం ఎగువ అంచున దేవనాగరి లిపిలో వ్రాయబడి ఉండగా, నాణెం యొక్క దిగువ అంచున ఆంగ్లంలో “పార్లమెంట్ కాంప్లెక్స్” అని వ్రాయబడింది.

వార్షికోపసంహిత ఉంది?

★ 2020-21 కోవిడ్ సంవత్సరానికి సంబంధించి నీతి ఆయోగ్ వార్షిక ‘ఆరోగ్య సూచిక’లో కేరళ, తమిళనాడు మరియు తెలంగాణ ‘పెద్ద రాష్ట్రాల’లో అగ్రగామిగా నిలిచాయి.

కీలక అంశాలు ఏమిటి?

- 1) మొత్తం పనితీరు ఆధారంగా:
 - ఎ) 19 ‘పెద్ద రాష్ట్రాల’లో, కేరళ, తమిళనాడు మరియు తెలంగాణ మొత్తం పనితీరు పరంగా వరుసగా మొదటి, రెండవ మరియు మూడవ స్థానాలను ఆక్రమించాయి.
 - బి) బీహార్ (19వ స్థానం), ఉత్తరప్రదేశ్ (18వ స్థానం), మధ్యప్రదేశ్ (17వ స్థానం) జాబితాలో అట్టడుగున ఉన్నాయి.
 - సి) ఎనిమిది చిన్న రాష్ట్రాలలో, త్రిపుర ఉత్తమ మొత్తం పనితీరును నమోదు చేసింది, తరువాత సిక్కిం మరియు గోవా ఉన్నాయి బీ అరుణాచల్ ప్రదేశ్ (6వ స్థానం), నాగాలాండ్ (7వ స్థానం), మణిపూర్ (8వ స్థానం) అట్టడుగున ఉన్నాయి.
 - డి) మరియు ఎనిమిది కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో, లక్షద్వీప్ మొత్తం పనితీరు పరంగా అగ్రగామిగా

ర్యాంక్ పొందింది, ఢిల్లీ అట్టడుగు స్థానంలో ఉంది.

- పురోగతి (ఇంక్రిమెంటల్) పనితీరు ఆధారంగా: 2019-20లో వాటి పనితీరుతో పోలిస్తే 2020-21లో రాజస్థాన్, ఉత్తరాఖండ్ మరియు ఒడిశా మొదటి మూడు స్థానాల్లో నిలిచాయి.

భారత హక్కుల సంఘానికి గుర్తింపు వాయిదా

- ఈ దశాబ్దంలో రెండవ సారి ఐరాస గుర్తింపు పొందిన ప్రపంచ జాతీయ మానవ హక్కుల సంస్థల కూటమి (గ్లోబల్ అలయన్స్ ఆఫ్ నేషనల్ హ్యూమన్ రైట్స్ ఇన్స్టిట్యూషన్స్ - జిఎఎన్ హెచ్ఆర్ఐ) భారత జాతీయ మానవ హక్కుల సంఘం యొక్క గుర్తింపును వాయిదా వేసింది.
- 2017లో, గ్లోబల్ అలయన్స్ ఆఫ్ నేషనల్ హ్యూమన్ రైట్స్ ఒక సంవత్సరం పాటు వాయిదా తర్వాత జాతీయ మానవ హక్కుల కమిషన్ కు గుర్తింపును మంజూరు చేసింది. ఇది భారతదేశ చట్టబద్ధమైన మానవ హక్కుల సంఘం పనితీరు గురించి ఆందోళన వ్యక్తం చేసింది.

వాయిదాకు కారణాలు ఏమిటి?

జాతీయ మానవ హక్కుల సంస్థల గ్లోబల్ అలయన్స్ (GANHRI)

పంటి అభ్యంతరాలను పేర్కొంటూ వాయిదా వేసింది:

- నియామకాలలో రాజకీయ జోక్యం, మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనలపై విచారణలో పోలీసులను చేర్చడం
- సిబ్బంది మరియు నాయకత్వంలో వైవిధ్యం లేకపోవడం
- అట్టడుగు వర్గాలను రక్షించడానికి తగిన చర్యలు తీసుకోకపోవడం
- పౌర సమాజంతో పేద సహకారం.

పంచ కర్మ సంకల్పం

పంచకర్మ సంకల్ప

- ★ ఇటీవల, కేరళలోని మున్నార్ లో జరిగిన మంత్రిత్వ శాఖ రెండవ చింతన్ శిబిర్ సందర్భంగా ఓడరేవులు, నౌకాయానం మరియు జలమార్గాల కేంద్ర మంత్రి 'పంచ కర్మ సంకల్ప'ను ప్రకటించారు.

'పంచ కర్మ సంకల్ప'లో 5 ప్రధాన ప్రకటనలు ఉన్నాయి:

- హరిత నౌకాయానానికి ప్రోత్సాహం కోసం 30% ఆర్థిక

సహాయాన్ని అందించడం

- హరిత టర్గ్ పరివర్తన కార్యక్రమం కింద జవహర్ లాల్ నెహ్రూ ఫోర్డ్ (నవీ ముంబై), చిదంబరనార్ ఫోర్డ్ (టుటికోరిన్, తమిళనాడు), పారాదీప్ ఫోర్డ్ (ఒడిశా) మరియు దీనదయల్ ఫోర్డ్, కాండ్లా (గుజరాత్) ఒక్కొక్కటి రెండు టర్గ్ లను (ఓడ రేవులలో పెద్ద నౌకలను లాగడానికి ఉపయోగించే శక్తివంతమైన చిన్న బోట్లు) కొనుగోలు చేస్తాయి
- దీనదయల్ ఫోర్డ్ మరియు విఠ్ చిదంబరనార్ ఫోర్డ్లను హరిత హైడ్రోజన్ హబ్ గా అభివృద్ధి చేయడం
- జవహర్ లాల్ నెహ్రూ ఫోర్డ్ మరియు విఠ్ చిదంబరనార్ ఫోర్డ్, టుటికోరిన్ వచ్చే ఏడాది నాటికి స్మార్ట్ ఫోర్డ్లుగా మారతాయి
- నది మరియు సముద్ర ప్రయాణాలను పర్యావేక్షించడానికి సింగిల్ విండో ఫోర్వల్.

ఫోరమ్ షాపింగ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ఇటీవల భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి (సీజేఐ) డీవై చంద్రచూడ్ 'ఫోరమ్ షాపింగ్'ను ఖండించారు.

ఫోరమ్ షాపింగ్ అంటే ఏమిటి?

- న్యాయవాదులు లేదా కక్షిదారులు తమకు తీర్పు మరింత అనుకూలంగా ఉంటుందని భావించి ఉద్దేశపూర్వకంగా తమ కేసును నిర్దిష్ట న్యాయమూర్తి లేదా న్యాయస్థానానికి తరలించడానికి ప్రయత్నించినప్పుడు, దానిని "ఫోరమ్ షాపింగ్" అని పిలుస్తారు.
- ఈ అభ్యాసంలో ప్రామాణిక న్యాయ ప్రక్రియను అనుసరించడం కంటే, అత్యంత అనుకూలమైన ఫలితాన్ని అందించే న్యాయస్థానాన్ని ఎంచుకోవడం ఉంటుంది.
- న్యాయవాదులు తమ వ్యాజ్య వ్యాహంలో భాగంగా సంప్రదించడానికి సరైన వేదిక ఏది అని ఆలోచిస్తారు. ఉదాహరణకు, సంబంధిత హైకోర్టుకు బదులుగా ఎవరైనా నేరుగా ప్రజా ప్రయోజన వ్యాజ్యం ద్వారా సుప్రీంకోర్టును ఆశ్రయించవచ్చు, ఎందుకంటే సమస్య మరింత మంది దృష్టిలో పడే అవకాశం ఉంది.

జాతీయ వైద్య పరికరాల విధానం

- 1) ఇటీవల, కేంద్ర మంత్రివర్గం జాతీయ వైద్య పరికరాల విధానం (నేషనల్ మెడికల్ డివైజెస్ పాలసీ), 2023కి ఆమోదం తెలిపింది. ఈ విధానం రంగం యొక్క క్రమమైన వృద్ధిని సులభతరం చేయడానికి ప్రయత్నిస్తుంది మరియు తద్వారా ప్రజారోగ్య లక్ష్యాలైన ప్రాప్యత, అందుబాటు, నాణ్యత మరియు ఆవిష్కరణలను సాధించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది.
- 2) వచ్చే 25 సంవత్సరాల్లో 10-12% ప్రపంచ మార్కెట్ వాటాను సాధించడంతోపాటు దేశీయ వైద్య పరికరాల రంగ మార్కెట్ 2030 నాటికి 11 బిలియన్ డాలర్ల నుండి 50 బిలియన్ డాలర్లకు పెరగడానికి ఇది సహాయపడుతుందని భావించబడుతున్నది.
- 3) అవసరమైన మద్దతు మరియు దిశను అందించడం మరియు దేశీయ అవసరాలను మాత్రమే కాకుండా ప్రపంచ అవసరాలను తీర్చడానికి ఈ రంగం “పోటీ, స్వచ్ఛమైన, స్థితిస్థాపకత మరియు వినూత్నంగా” మారడంలో సహాయపడటం దీని లక్ష్యం.

నియంత్రణ సమర్థతకు సంబంధించి ఇది ఏమి చేస్తుంది?

- 1) ప్రవేశపెట్టిన చర్యలలో అత్యంత ముఖ్యమైనది నియంత్రణ క్రమబద్ధీకరణను కలిగి ఉంటుంది. ఈ విధానం బ్యూరో ఆఫ్ ఇండియన్ స్టాండర్డ్స్ పాత్రను మెరుగుపరుస్తుంది, దానితో పాటు పొందికైన ధరల నియంత్రణను రూపొందించింది.
- 2) దేశీయ పరికరాల తయారీ రంగంలో విస్తృత సవాళ్లను పరిష్కరించడానికి ధర నియంత్రణ చాలా ముఖ్యమైనది, ఎందుకంటే కొన్ని ప్రైవేట్ ఆసుపత్రులు అందుబాటులో ఉన్న తక్కువ-ధర ఉత్పత్తులకు బదులుగా అధిక ధర కలిగిన ఉత్పత్తులను అందిస్తాయి.
- 3) ధరలను పరిమితం చేయడంతో పాటు, అణుశక్తి నియంత్రణా మండలి, ఎలక్ట్రానిక్స్, సమాచార సాంకేతిక మంత్రిత్వ శాఖ మరియు పశుసంవర్ధక మరియు పాడి పరిశ్రమ విభాగం వంటి సంబంధిత విభాగాలను కలిపి వైద్య పరికరాల అనుమతుల కోసం సమర్థతా పెంపు ప్రయత్నం సింగిల్ విండో క్లియరెన్స్ వ్యవస్థను కూడా సృష్టిస్తుంది.

జల్లికట్టు

- 1) ఇటీవల, ఎద్దులతో నిర్వహించబడే సాంప్రదాయ గ్రామీణ

క్రీడ అయిన జల్లికట్టు న్యాయపరమైన ఆమోదాన్ని పొందింది. కఠినమైన నిబంధనలతో క్రీడను సజావుగా నిర్వహించేందుకు వీలుగా జంతువులపై క్రూరత్వ నిరోధక చట్టం, 1960కి తమిళనాడు అసెంబ్లీ 2017లో చేసిన సవరణ చెల్లుబాటు అవుతుందని సుప్రీంకోర్టు రాజ్యాంగ ధర్మాసనం తీర్పునిచ్చింది.

- 2) అందువల్ల, జంతువుల పట్ల అనవసరమైన క్రూరత్వం మరియు జంతు హక్కులను ఉల్లంఘించడం వంటి కారణాలతో క్రీడను అనుమతించకూడదా అనే ప్రశ్నను కోర్టు పరిష్కరించింది. కర్ణాటకలోని కంబాల (గేదెల పందెం) మరియు మహారాష్ట్రలో ఎద్దుల బండి పందెం వంటి పశువులతో కూడిన ఇతర క్రీడలకు కూడా ఈ తీర్పు వర్తిస్తుంది.

జల్లికట్టుపై వివాదాలు ఏమిటి?

- 1) బలమైన ఎద్దులను రంగంలోకి దింపడం మరియు వాటిని పురుషులు వెంబడించి వాటిచేత తోసివేయబడకుండా వాటి మూపురం పట్టుకోగలిగితే విజేతలుగా పరిగణించబడే క్రీడకు సంబంధించిన ప్రధాన వివాదం, ఈ క్రీడ అనవసరమైన క్రూరత్వమేనా అనే దానికి సంబంధించినది. జంతు హక్కుల కార్యకర్తలు దీనిని నిర్వహించే విధానం చాలా క్రూరంగా ఉందని, ఎందుకంటే ఇది బాధను మరియు హింసను కలిగిస్తుందని వాదిస్తున్నారు. ఈ క్రీడలో ఎద్దు యొక్క క్రూరత్వం వాస్తవానికి భయం నుండి వుట్టిన ప్రతిస్పందన. ఎద్దులను కొట్టడం లేదా వాటి తోకలను మెలితిప్పడం మరియు వాటిని మరింత రెచ్చగొట్టేలా ఉండే నొప్పిని కలిగించే ఇతర చర్యలు చట్టం ద్వారా నియంత్రించబడక ముందు గతంలో జరిగేవి. ఇప్పుడు అటువంటి క్రూరమైన చర్యలు చాలా అరుదు.
- 2) 2006లో, మద్రాసు హైకోర్టు న్యాయమూర్తి, రెక్కా పందెం (ఒక రకమైన ఎద్దుల బండ్ల పందెం) నిర్వహించడానికి అనుమతి కోసం ఒక పిటిషన్ వచ్చినప్పుడు, జల్లికట్టుతో సహా అలాంటి ఏ కార్యక్రమం నిర్వహించకూడదని నిషేధించారు. ఈ నిషేధంపై అప్రీల్ చేయగా, హైకోర్టు ధర్మాసనం ఆ ఆదేశాన్ని పక్కన పెట్టింది, అయితే హింస లేదా క్రూరత్వాన్ని నిరోధించడానికి, అలాగే పాల్గొనేవారు మరియు ప్రేక్షకుల భద్రతను నిర్ధారించడానికి ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోవాలని కోరింది. ఇది పూర్తి నిషేధం కంటే

నియంత్రణకు అనుకూలంగా ఉంది.

- 3) తమిళనాడు రాష్ట్ర అసెంబ్లీ 2009లో జల్లికట్టు నియంత్రణా చట్టాన్ని ఆమోదించింది. నిబంధనలు మరియు భద్రతా చర్యలను అనుసరిస్తూ ఈ క్రీడను నిర్వహించడానికి తన వాదనను బలపరిచింది. జూలై 2011లో, కేంద్ర పర్యావరణ మరియు అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ ఒక నోటిఫికేషన్‌ను జారీ చేసింది. ప్రదర్శనలు ఇవ్వకుండా లేదా విన్యాసాలు ప్రదర్శించడానికి శిక్షణ పొందకుండా నిషేధించబడిన జంతువుల జాబితాలో 'ఎద్దులు' కూడా ఉన్నాయి. ఈ క్రీడను నియంత్రిత కార్యక్రమంగా నిర్వహించేందుకు చేసిన ప్రయత్నాలు విఫలం కావడంతో కొన్నేళ్ల పాటు జల్లికట్టు జరగలేదు.
- 4) ఈ నిషేధం సమాజంలోని రెండు వర్గాల మధ్య విభజనకు కారణమైంది: జల్లికట్టు రాష్ట్ర సంప్రదాయం మరియు సంస్కృతిలో భాగమైనందున ఎటువంటి ఆటంకం లేకుండా నిర్వహించాలని మరియు స్థానిక జాతుల ఎద్దులను సంరక్షించడానికి దాని కొనసాగింపు అవసరమని ఒక వర్గం నమ్ముతుండగా జంతువులను ఏ రూపంలోనైనా క్రూరత్వం మరియు చెడుగా ప్రవర్తించడం వంటి వాటికి గురి చేయడాన్ని నియంత్రిత విధానంలో నిర్వహించలేమని మరో వర్గం భావిస్తుంది. వీటితో పాటు, ప్రతి సంవత్సరం ఈ పోటీల సమయంలో సంభవిస్తున్న మానవ మరణాల సంఖ్య పోటీలో పాల్గొనేవారి మరియు ప్రేక్షకుల భద్రత గురించి ఆందోళనను మరింత పెంచింది.

యునెస్కోలో తిరిగి చేరన అమెరికా

యునెస్కో నేషన్స్ ఎడ్యుకేషనల్, సైంటిఫిక్ అండ్ కల్చరల్ ఆర్గనైజేషన్ (యునెస్కో)లో అమెరికా మళ్లీ చేరింది. ఇజ్రాయెల్ పట్ల పక్షపాతంతో వ్యవహరిస్తోందని ఆరోపిస్తూ, ఈ ఏజెన్సీ నుండి (ఇజ్రాయెల్ తో పాటు) వైదొలగిన నాలుగు సంవత్సరాల తర్వాత, జూలైలో యునెస్కో స్టేట్స్ తిరిగి దానిలో చేరుతుందని ప్రకటించింది. తిరిగి చేరడం అనేది యునెస్కో యొక్క నభ్య దేశాల ఓటును ఎదుర్కొంటుంది మరియు నులభంగా ఆమోదించబడుతుందని భావిస్తున్నారు. యునెస్కో పారిస్ కేంద్రంగా పనిచేసే సంస్థ

అట్లాంటిక్ డిక్లరేషన్

ఇటీవల, యుఎస్ అధ్యక్షుడు జో బిడెన్ మరియు యుకె ప్రధాన

మంత్రి రిషి సునక్ “అట్లాంటిక్ డిక్లరేషన్”పై అంగీకరించారు.

అట్లాంటిక్ డిక్లరేషన్ గురించి

- 1) అట్లాంటిక్ డిక్లరేషన్ మరియు దానితో కూడిన కార్యాచరణ ప్రణాళిక ఆర్థిక, సాంకేతిక, వాణిజ్య మరియు వాణిజ్య సంబంధాల సంపూర్ణ రంగాలలో కొత్త రకం వినూత్న భాగస్వామ్యానికి ఆధారం. రెండు దేశాల విస్తృత రంగాలకు సంబంధించిన వాటిలో ఇది “ఈ రకమైన మొదటిది”.
- 2) ఇది క్లిష్టమైన మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న సాంకేతికతలు మరియు బలమైన రక్షణ సదుపాయాలపై ఎప్పటికప్పుడు సన్నిహిత సహకారాన్ని కలిగి ఉండే కొత్త ఆర్థిక భద్రతా ఫ్రేమ్వర్క్ను ఏర్పరుస్తుంది.
- 3) అన్ని వర్గాలను కలుపుకొనిపోతూ విస్తృతంగా భాగస్వామ్య వృద్ధిని నడపడానికి, మంచి ఉద్యోగాలను సృష్టించడానికి శక్తి పరివర్తన మరియు సాంకేతిక పురోగతులను ఉపయోగించుకునే ప్రయత్నాలలో ఇది యునైటెడ్ స్టేట్స్ మరియు యునైటెడ్ కింగ్డమ్లకు మద్దతు ఇస్తుంది.
- 4) ఇది వాణిజ్యం మరియు పెట్టుబడి సంబంధాలను మరింతగా పెంచుకోవడానికి మార్గాలను అన్వేషిస్తుంది.
- 5) ఇతర కేంద్రీకృత ప్రాంతాలు: సమగ్రమైన మరియు బాధ్యతాయుతమైన డిజిటల్ పరివర్తనపై భాగస్వామ్యం, భవిష్యత్తులో స్వచ్ఛమైన ఇంధన ఆర్థిక వ్యవస్థను నిర్మించడం మరియు రక్షణ, ఆరోగ్య భద్రత మరియు అంతరిక్షంలో ఈ రెండు దేశాల కూటమిని మరింత బలోపేతం చేయడం.

కొసావో & సెర్బియాల మధ్య ఉద్రిక్తత

- 1) కనీసం ఒక దశాబ్ద కాలం తర్వాత కొసావో మరియు సెర్బియాల మధ్య తీవ్ర ఉద్రిక్తతలు ఏర్పడిన నేపథ్యంలో, నార్త్ అట్లాంటిక్ ట్రిటీ ఆర్గనైజేషన్ (నాటో) ఇటీవల కొసావోకు 700 మంది శాంతి పరిరక్షక దళాలను పంపింది.
- 2) మే 29న ఉత్తర కొసావోలో నిరసన తెలుపుతున్న సెర్బ్లు మరియు నాటో నేతృత్వంలోని కొసావో ఫోర్స్ (కె ఫోర్) మధ్య ఘర్షణలు చెలరేగాయి, దాదాపు 30 మంది నాటో సైనికులు మరియు 50 మంది సెర్బ్లు గాయపడ్డారు. అప్పటి నుండి, సెర్బియా మరియు కొసావో అధ్యక్షులు ఫ్రెంచ్ మరియు జర్మన్ నాయకుల నమక్షంలో యూరోపియన్ యూనియన్ ఒత్తిడితో జూన్ 1న ఒకసారి

సమావేశమయ్యారు. అయితే, దీర్ఘకాల వివాదానికి పరిష్కారం అనిశ్చితంగానే ఉంది.

చొల్లిమ

- 1) మే 31న, చోల్లిమా-1 అనే కొత్త రకం రాకెట్ ద్వారా ఉత్తర కొరియా సైనిక నిఘా ఉపగ్రహం మల్లిగ్ యాంగ్ - 1ని ప్రయోగించారు. యెల్లో సీ లో కూలిపోయే ముందు ఉపగ్రహం దాదాపు 10 నిమిషాల పాటు ఎగిరిందని ఉత్తర కొరియా పేర్కొంది.
- 2) కొరియన్ సెంట్రల్ న్యూస్ ఏజెన్సీ రాకెట్ ఇంజన్ మరియు ఇంధన వ్యవస్థలో అస్థిరతలు ఈ వైఫల్యానికి కారణంగా పేర్కొంది.
- 3) అయితే, ఈ ప్రయోగం దక్షిణ కొరియా మరియు జపాన్ లోని కొన్ని ప్రాంతాలలో తరలింపు హెచ్చరికలు మరియు అత్యవసర హెచ్చరికలను ప్రేరేపించింది. అమెరికా, జపాన్, దక్షిణ కొరియాలు ఈ ప్రయోగంపై 'తీవ్ర ఖండనను' వ్యక్తం చేశాయి.

నూతన వీసా విధానం

- 1) ఇటీవల, యూఎస్ సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ ఆంటోనీ బ్లింకెన్ "నూతన వీసా విధానాన్ని" ప్రకటించారు. ఇది స్వదేశంలో ప్రజాస్వామ్య ఎన్నికల ప్రక్రియను బలహీనపరిచే బంగ్లాదేశీయులకు వీసాలను పరిమితం చేస్తామని బెదిరించింది. ప్రస్తుత మరియు మాజీ బంగ్లాదేశ్ అధికారులు, ప్రభుత్వ అనుకూల మరియు ప్రతిపక్ష రాజకీయ పార్టీల సభ్యులు మరియు చట్టాన్ని అమలు చేసే సభ్యులు, న్యాయవ్యవస్థ మరియు భద్రతా సేవల సభ్యులకు ఈ పరిమితి వర్తిస్తుందని నోటిఫికేషన్ పేర్కొంది.
- 2) 2014 మరియు 2018 ఎన్నికలలో రిగ్గింగ్ జరిగినట్లు ఆరోపణలు వచ్చాయి, వాటిని ప్రధాన మంత్రి షేక్ హసీనా ప్రభుత్వం తిరస్కరించింది. అమెరికా బెదిరింపుపై బంగ్లాదేశ్ వెంటనే స్పందించింది, ఎన్నికల్లో జోక్యం చేసుకోకుండా చర్యలు తీసుకుంటామని ప్రభుత్వం తెలిపింది.
- 3) బంగ్లాదేశ్ లో అతిపెద్ద విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడిదారుగా యూఎస్ తర్వాత స్థానాల్లో జపాన్ మరియు చైనా ఉన్నాయి.

నోటిఫికేషన్ ఏమి సూచిస్తుంది?

నూతన వీసా విధానం ప్రజాస్వామ్య ఎన్నికల ప్రక్రియను బలహీనపరిచే చర్యలను నిర్దేశిస్తుంది:

- a) రిగ్గింగ్, ఓటరును బెదిరించడం, ప్రజలు సంఘటితం చేసే స్వేచ్ఛ మరియు శాంతియుతంగా సమావేశమయ్యే హక్కును వినియోగించుకోకుండా హింసను ఉపయోగించడం, మరియు
- b) రాజకీయ పార్టీలు, ఓటర్లు, పౌర సమాజం లేదా మీడియా తమ అభిప్రాయాలను ప్రచారం చేయకుండా నిరోధించడానికి రూపొందించిన చర్యల ఉపయోగం.

ఎఫ్ఐపీఐ సమావేశం

ఇటీవల, పాపువా న్యూ గినియాలో జరిగిన ఫోరమ్ ఫర్ ఇండియా పసిఫిక్ ఐలాండ్స్ కోఆపరేషన్ (ఎఫ్ఐపీఐ) సదస్సుకు ప్రధాని హాజరయ్యారు.

ఈ సదస్సు లోని ముఖ్యాంశాలు

- 1) భారతదేశ యాక్ట్ ఈస్ట్ విధానంలో భాగంగా, ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోదీ పసిఫిక్ ద్వీప దేశాల కోసం 12 అంశాలతో కూడిన అభివృద్ధి ప్రణాళికను ప్రకటించారు.
- 2) 12-అంశాల అభివృద్ధి ప్రణాళిక ఆరోగ్య సంరక్షణ, పునరుత్పాదక శక్తి మరియు సైబర్-భద్రతతో సహా అనేక రంగాలపై దృష్టి సారిస్తుంది.
- 3) పసిఫిక్ ద్వీప దేశాలతో భారతదేశం యొక్క సంబంధంలో ప్రధాన భాగం దక్షిణ-దక్షిణ సహకారం కింద అభివృద్ధి సహాయం ద్వారా ప్రధానంగా సామర్థ్యం పెంపుదల మరియు సమాజ అభివృద్ధి ప్రాజెక్టుల రూపంలో ఉంటుంది.

జన్మ ఇంజనీరింగ్ మధింపు కమిటీ

- 1) ఇటీవల, మూడు రాష్ట్రాలు- గుజరాత్, మహారాష్ట్ర మరియు తెలంగాణలు కేంద్రం యొక్క జన్మ ఇంజనీరింగ్ మదింపు కమిటీ ఆమోదించిన ప్రతిపాదనను వాయిదా వేశాయి, ఇది పత్తికి సోకే ఒక ప్రధాన తెగులు అయిన గులాబీ రంగు తొలుచు పురుగును తట్టుకోగలిగే క్రై2విబ అనే జన్మపును కలిగి ఉన్న కొత్త రకమైన జన్మమార్పిడి పత్తి విత్తనాన్ని పరీక్షించడానికి సంబంధించినది.
- 2) జన్మపరంగా మార్పు చెందిన పంటల యొక్క విస్తృత ఆమోదం అస్పష్టంగానే కొనసాగుతోందని ఈ సంఘర్షణ చూపిస్తుంది.

కృత్రిమ మేధస్సు పాలనను ప్రపంచవ్యాప్తం చేసేందుకు హిరోషిమా ప్రక్రియ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, జపాన్ ఆతిథ్యమిచ్చిన వార్షిక గ్రూప్ ఆఫ్ సెనెన్ (జి 7) శిఖరాగ్ర సదస్సు, 2023 మే 19 నుండి 21 వరకు, హిరోషిమాలో జరిగింది.
- 2) ఇతర విషయాలతోపాటు, జి 7 హిరోషిమా ప్రకటన హిరోషిమా కృత్రిమ మేధస్సు ప్రక్రియ (హెచ్ఎపి) ని ప్రారంభించింది - ఇది కృత్రిమ మేధస్సు (ఏఐ)ని నియంత్రించడానికి ముందుకు వెళ్లే మార్గాన్ని నిర్ణయించడానికి ఈ కూటమి చేసిన ప్రయత్నం.
- 3) ఏప్రిల్ 30, 2023న జరిగిన జి 7 డిజిటల్ మరియు టెక్ మంత్రుల సమావేశం యొక్క మంత్రిత్వ ప్రకటన, “బాధ్యతాయుతమైన కృత్రిమ మేధస్సు” మరియు గ్లోబల్ ఏఐ గవర్నెన్స్ పై చర్చించి, “ఓఇసిడి కృత్రిమ మేధస్సు సూత్రాల ఆధారంగా మానవ-కేంద్రీకృత మరియు విశ్వసనీయమైన కృత్రిమ మేధస్సును ప్రోత్సహించడానికి మరియు కృత్రిమ మేధస్సు సాంకేతికతల ద్వారా అందించబడిన అన్ని ప్రయోజనాలను పెంచడానికి సహకారాన్ని పెంపొందించడానికి మేము మా నిబద్ధతను పునరుద్ఘాటిస్తున్నాము” అని ప్రకటించారు.

హిరోషిమా ఏఐ ప్రక్రియ అంటే ఏమిటి?

- 1) ఉక్రెయిన్లో యుద్ధం, ఆర్థిక భద్రత, సరఫరా గొలుసు అంతరాయాలు మరియు అణు నిరాయుధీకరణ వంటి ఇతర సమస్యలతో జి 7 నాయకులు నిమగ్నమై ఉన్నప్పటికీ, అటువంటి వేదికలో సాంకేతిక పరిజ్ఞానం పొందని దాని కంటే నాయకులు ఏఐకి ఎక్కువ ప్రాముఖ్యతనిచ్చారు. “మా భాగస్వామ్య ప్రజాస్వామ్య విలువకు అనుగుణంగా మా ఉమ్మడి దృష్టి మరియు విశ్వసనీయమైన ఏఐ లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి కలుపుకొని ఏఐ పాలన మరియు ఇంటర్ఆపరేటిబిలిటీపై అంతర్జాతీయ చర్చలను ముందుకు తీసుకెళ్లడానికి” ఇతరులతో కలిసి పనిచేయాలని జి 7 నిశ్చయించుకుంది.
- 2) దేశాలు మరియు రంగాలలో ప్రముఖంగా ఉన్న ఉత్పాదక ఏఐ యొక్క అవకాశాలు మరియు సవాళ్లను తక్షణమే అంచనా వేయవలసిన అవసరాన్ని ఈ ప్రకటన గుర్తించింది

మరియు విధాన పరిణామాలు మరియు ప్రపంచ భాగస్వామ్యం యొక్క ప్రభావంపై విశ్లేషణను పరిశీలించడానికి ఓఇసిడి వంటి అంతర్జాతీయ సంస్థలను ప్రోత్సహిస్తుంది. ఈ విషయంలో, సంబంధిత మంత్రులు జి7 వర్కింగ్ గ్రూప్ ద్వారా, ఓఇసిడి మరియు జిపిఐఐ సహకారంతో, ఈ సంవత్సరం చివరి నాటికి ఉత్పాదక కృత్రిమ మేధస్సుపై చర్చల కోసం హిరోషిమా ఏఐ ప్రక్రియను ఏర్పాటు చేస్తారు.

ఈ చర్చలలో పాలన, కాపీరైట్లతో సహా మేధో సంపత్తి హక్కుల పరిరక్షణ, పారదర్శకతను ప్రోత్సహించడం, తప్పుడు నమాచారంతో సహా విదేశీ నమాచార తారుమారుకి ప్రతిస్పందన మరియు ఈ సాంకేతికతలను బాధ్యతాయుతంగా ఉపయోగించడం వంటి అంశాలు ఉండవచ్చు.

- 3) హిరోషిమా ఏఐ ప్రక్రియ డిసెంబర్ 2023 నాటికి ముగిసే అవకాశం ఉంది. ఈ ప్రక్రియ కింద మొదటి సమావేశం మే 30న జరిగింది. ప్రకటన ప్రకారం, ఖచ్చితమైన వివరాలు స్పష్టంగా లేనప్పటికీ, జి 7 వర్కింగ్ గ్రూప్ ద్వారా ప్రక్రియ నిర్వహించబడుతుంది.

ప్రక్రియ ఎందుకు గుర్తించదగినది?

- 1) హిరోషిమా ఏఐ ప్రక్రియ నుండి ఆశించిన ఫలితాలను ఈ ప్రకటన సూచించనప్పటికీ, దానికి ఏ విలువలు మరియు నిబంధనలు మార్గనిర్దేశం చేస్తాయో మరియు ఏఐని నియంత్రించే దాని ఆధారంగా దాని మార్గదర్శక సూత్రాలను ఎక్కడ పొందుతాయో సూచించడానికి తగినంత అవకాశం ఉంది.
- 2) కృత్రిమ మేధస్సు అభివృద్ధి మరియు అమలు స్వేచ్ఛ, ప్రజాస్వామ్యం మరియు మానవ హక్కుల వంటి విలువలకు అనుగుణంగా ఉండాలని ప్రకటన మరియు మంత్రిత్వ ప్రకటన కూడా ఒకటి కంటే ఎక్కువసార్లు చెబుతున్నాయి. నియంత్రణను నడిపించే సూత్రాలకు విలువలను అనుసంధానం చేయాలి. ఈ క్రమంలో, ఈ ప్రకటన న్యాయమైన, జవాబుదారీతనం, పారదర్శకత మరియు భద్రతను కూడా నొక్కి చెబుతుంది.

క్యాష్టాగన్ మాత్రలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ఇస్లామిక్ స్టేట్ మరియు సిరియన్ తీవ్రవాదులు తమ భీకర యుద్ధాల సమయంలో చురుకుదనాన్ని పెంచడానికి మరియు ఆకలిని అణచివేయడానికి క్యాష్టాగన్ మాత్రలను విస్తృతంగా వినియోగించారని నివేదికలు సూచిస్తున్నాయి.

మరింత సమాచారం

- 1) క్యాష్టాగన్ అనేది అత్యంత వ్యవసాయానికి మైన యాంఫేటమిన్-రకం మాదక ద్రవ్యం. ఇది ప్రధానంగా సిరియాలో ఉత్పత్తి చేయబడుతుంది మరియు పశ్చిమాసియా అంతటా విస్తృతంగా అక్రమంగా రవాణా చేయబడుతుంది.
- 2) నాజీ జర్మనీ తన సైనికులకు పెర్విటిన్, మెథాంఫేటమిన్ (ప్రస్తుతం క్రిస్టల్ మెత్ అని పిలుస్తారు) సరఫరా చేయగా, మిత్రరాజ్యాల దళాలు తమ దళాలకు బెంజెడ్రీన్ ను అందించాయి, ఇది యాంఫేటమిన్ సల్ఫేట్.
- 3) 1965లో దశాబ్దాల దుర్వినియోగం తర్వాత యూఎస్ బెంజెడ్రీన్ ఇన్ హేలర్ లను నిషేధించే వరకు యుద్ధం తర్వాత కూడా ఈ ఔషధం ప్రజాదరణ పొందింది. తరువాతి దశాబ్దాలలో, కొత్త అక్రమ ట్యాబ్లెట్ లు, ప్రధానంగా యాంఫేటమిన్ ను కలిగి ఉంటాయి, క్యాష్ గాన్ అని పేరు పెట్టబడిన బల్గేరియాలో బాల్కన్ మరియు టర్కీ నేర నెట్ వర్క్ లు వాటిని అరేబియా ద్వీపకల్పానికి అక్రమంగా రవాణా చేశాయి.

క్యాష్టాగన్ అంటే ఏమిటి?

- 1) అసలైన క్యాష్టాగన్ లో ఫెనెథైలిన్ అనే సింథటిక్ ఔషధం ఉంది, ఇది యాంఫేటమిన్ కూడా చెందిన ఫెనెథైలమైన్ కుటుంబానికి చెందినది.
- 2) ఇది 1980ల వరకు అనేక దేశాలలో వాణిజ్యపరంగా విక్రయించబడింది మరియు దాని అత్యంత వ్యవసాయానికి స్వభావం యొక్క భయాల కారణంగా నిషేధించబడింది.

యాంఫేటమిన్ ఆధారిత మందులు ఏమి చేస్తాయి?

- 1) వోక్స్ ప్రచురించిన 2015 నివేదిక ప్రకారం, ఇతర యాంఫేటమిన్ ఆధారిత ఔషధాల మాదిరిగానే క్యాష్ గాన్ మాత్రలు కేంద్ర నాడీ వ్యవస్థను ఉత్తేజపరుస్తాయి, “శక్తిని పెంచుతాయి, ఏకాగ్రతను పెంచుతాయి, ఎవరినైనా

ఎక్కువసేపు మెలకువగా ఉండనిస్తాయి మరియు ఆనంద భావనను ఉత్పత్తి చేస్తాయి”.

- 2) ఏదైనా యాంఫేటమిన్ ఆధారిత ఔషధాన్ని తీసుకునే వ్యక్తి ఏదో ఒక విధమైన ప్లేసిబో ప్రభావాన్ని అనుభవించవచ్చు, ఇది అస్థిరమైన ప్రవర్తనలకు దారితీయవచ్చు.
- 3) క్యాష్టాగన్ లేదా ఇతర యాంఫేటమిన్-రకం మందులు సాధారణంగా రక్తంలో దాదాపు 36 గంటల పాటు ఉంటాయి.

దాని ప్రతికూల ప్రభావాలు ఏమిటి?

- 1) యాంఫేటమిన్ ల వినియోగం వల్ల ఆకలి మరియు బరువు తగ్గడం, వేగవంతమైన హృదయ స్పందన రేటు, సక్రమంగా లేని హృదయ స్పందన, పెరిగిన రక్తపోటు మరియు గుండెపోటు వంటి గుండె సమస్యలు మరణానికి దారితీయవచ్చు.
- 2) అవి అధిక శరీర ఉష్ణోగ్రత, చర్మం ఎర్రబడటం, జ్ఞాపకశక్తి కోల్పోవడం, స్పష్టంగా ఆలోచించడంలో సమస్యలు మరియు పక్షవాతాన్ని కూడా కలిగిస్తాయి.

గగన్ రికవరీ శిక్షణ

- ★ ఇటీవల, భారత నౌకాదళం మరియు భారత అంతరిక్ష పరిశోధన సంస్థ (ఇస్రో) కొచ్చిలోని ఐఎన్ఎస్ గరుడలో గగన్యాన్ రికవరీ శిక్షణ ప్రణాళికను విడుదల చేసింది.

మరింత సమాచారం

- 1) గగన్యాన్ మిషన్ యొక్క సిబ్బంది మాడ్యూల్ ను తిరిగిపొందడానికి శిక్షణ ప్రణాళికను ఈ వ్రతం వివరిస్తుంది.
- 2) డైవర్లు, మార్కోలు (మెరైన్ కమాండోలు), వైద్య నిపుణులు, ప్రసారకులు, సాంకేతిక నిపుణులు మరియు నావికా వివియోటర్లతో సహా తిరిగిపొందే కార్యకలాపాలలో పాల్గొనే వివిధ బృందాలకు శిక్షణకు సంబంధించి మొత్తం అవసరాలను వ్రతం నిర్వచిస్తుంది.
- 3) ఈ రికవరీ శిక్షణ మానవ రహిత రికవరీ నుండి నౌకాశ్రయం మరియు బహిరంగ సముద్ర పరిస్థితులలో మానవ సహిత రికవరీ శిక్షణ వరకు పురోగమన దశలలో ప్రణాళిక చేయబడింది.

గగన్యాన్ మిషన్ గురించి

- 1) మానవులను (ముగ్గురు సిబ్బందిని) దిగువ భూ కక్ష్యలోకి ప్రవేశపెట్టి, వారిని బంగాళాఖాతం లేదా అరేబియా

సముద్రంలో దిగడం ద్వారా సురక్షితంగా తిరిగి భూమికి తీసుకురాగల సామర్థ్యాన్ని ప్రదర్శించడం గగన్యాన్ మిషన్ యొక్క లక్ష్యం.

- 2) దిగువ-భూ కక్ష్య (తరచుగా లో ఎర్త్ ఆర్బిట్ - ఎల్ఈఓ అని పిలుస్తారు) 2,000 కిమీ లేదా అంతకంటే తక్కువ ఎత్తుతో భూమి-కేంద్రీకృత కక్ష్యలను చుట్టు ఉంటుంది.
- 3) ఎల్ఈఓ కి మానవ అంతరిక్ష విమాన మిషన్‌ను చేపట్టే స్వదేశీ సామర్థ్యాన్ని ప్రదర్శించడం దీని లక్ష్యం.
- 4) వాహక నౌక మార్క్-3 (ఎల్ఎంవి3) గగన్యాన్ మిషన్ కోసం ప్రయోగ వాహనంగా ఉపయోగించబడుతుంది.
- 5) ఎల్ఎంవి 3 లాంచ్ వెహికల్‌లోని అన్ని వ్యవస్థలు మానవ రేటింగ్ అవసరాలకు అనుగుణంగా రీకాన్ఫిగర్ చేయబడ్డాయి మరియు దీనికి హ్యూమన్ రేటెడ్ ఎల్ఎంవి 3 (హెచ్ఎల్ఎంవి 3) అని పేరు పెట్టారు.

సూపర్ కంప్యూటర్ సామర్థ్యం

★ మినిస్టీ ఆఫ్ ఎర్త్ సైన్సెస్ ప్రకారం, భారతదేశం తన సూపర్-కంప్యూటింగ్ సామర్థ్యాన్ని గణనీయంగా పెంపొందించుకోవడానికి మరియు ఈ ఏడాది కాలంలో 18-పెటాఫ్లాప్ సిస్టమ్‌ను ఇన్స్టాల్ చేయడానికి సిద్ధంగా ఉంది.

సూపర్ కంప్యూటర్ అంటే ఏమిటి?

- 1) సూపర్కంప్యూటర్ అనేది కంప్యూటర్లకు సంబంధించి అత్యధిక కార్యాచరణ రేటు స్థాయికి లేదా ఆ రేటు సమీప స్థాయికి పనిచేసే కంప్యూటర్.
- 2) ఈ కంప్యూటర్లు కొన్నిసార్లు వదివేల 'కంప్యూట్ నోడ్లు' కూడా సమూహం చేయబడిన బహుళ సెంట్రల్ ప్రొసెసింగ్ యూనిట్లతో పాటు మెమరీ బ్లాక్‌ను ఉపయోగించుకుంటాయి.
- 3) ప్రస్తుతం భారతదేశం యొక్క అత్యంత శక్తివంతమైన, రెండు పౌర సూపర్కంప్యూటర్లు - ప్రత్యూష్ మరియు మిహిర్ లు - 6.8 పెటాఫ్లాప్ల సంయుక్త సామర్థ్యంతో మొదటిది ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ట్రాపికల్ మెటియోరాలజీ, పూణే లోనూ మరియు రెండవది నేషనల్ సెంటర్ ఫర్ మీడియం రేంజ్ వెదర్ ఫోర్కాస్టింగ్, నోయిడా లోనూ ఉన్నాయి.
- 4) కొత్త సూపర్ కంప్యూటర్లు కూడా ఐ ఐ టీ ఎం మరియు ఎస్ సిఎంఆర్ డబ్ల్యూఎఫ్ వద్ద ఉంచబడతాయి.

5) ప్రస్తుతం యునైటెడ్ స్టేట్స్‌లోని ఓక్రిడ్జ్ నేషనల్ లాబొరేటరీలో ఉన్న ఫ్రాంటియర్-క్రీ సిస్టమ్ ప్రపంచంలోనే అత్యంత వేగవంతమైన అధిక-పనితీరు గల కంప్యూటింగ్ సిస్టమ్.

పాంగెనోమ్ రిఫరెన్స్ మ్యాప్

ఇటీవల, ఒక కొత్త అధ్యయనం ప్రధానంగా ఆఫ్రికా మరియు కరీబియన్, అమెరికా, తూర్పు ఆసియా మరియు ఐరోపా నుండి 47 మంది వ్యక్తుల (19 మంది పురుషులు మరియు 28 మంది మహిళలు) నుండి జన్యువులను ఉపయోగించి నిర్మించబడిన పాంగెనోమ్ రిఫరెన్స్ మ్యాప్‌ను వివరించింది.

జీనోమ్ అంటే ఏమిటి?

- 1) జీనోమ్ అనేది జీవి యొక్క బ్ల్యాస్టింట్, మన 23 జతల క్రోమోజోమ్లలో ఉన్న అన్ని జన్యువులు మరియు జన్యువుల మధ్య ప్రాంతాల సమాహారం.
- 2) ప్రతి క్రోమోజోమ్ డిఎన్ఎ తీగ యొక్క ఒక వరుస విస్తరణ. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, మన జన్యువు 23 వేర్వేరు తీగలను కలిగి ఉంటుంది, ప్రతి ఒక్కటి న్యూక్లియోటైడ్లు లేదా బేస్లు అని పిలువబడే మిలియన్ల నిర్మాణాలను కలిగి ఉంటుంది.
- 3) నాలుగు రకాల బిల్డింగ్ బ్లాక్లు (ఎ, టి, జి మరియు సి) అమర్చబడి, మన 23 క్రోమోజోమ్లను తయారు చేయడానికి వివిధ కలయికలలో మిలియన్ల సార్లు పునరావృతమవుతాయి.
- 4) జీనోమ్ సీక్వెన్సింగ్ అనేది నాలుగు అక్షరాల యొక్క ఖచ్చితమైన క్రమాన్ని మరియు క్రోమోజోమ్లలో ఎలా అమర్చబడిందో నిర్ణయించడానికి ఉపయోగించే పద్ధతి. వ్యక్తిగత జన్యువులను క్రమం చేయడం వల్ల జన్యు స్థాయిలో మానవ వైవిధ్యాన్ని అర్థం చేసుకోవడంలో మరియు మనం కొన్ని వ్యాధులకు ఎంత అవకాశం ఉన్నామో అర్థం చేసుకోవడంలో సహాయపడుతుంది.
- 5) జీనోమ్ అనేది ఆధార్ లాంటి గుర్తింపు కార్డు. మన ఆధార్ కార్డు ప్రతి ఒక్కటి ప్రత్యేకమైనది కాబట్టి, మన జీనోమ్ కూడా అలాగే ఉంటుంది. మానవులందరి వ్యక్తిగత జన్యువులను క్రమం చేయడం చాలా ఖరీదైనది కాబట్టి, మన వద్ద ఇంకా అన్ని జన్యు గుర్తింపు కార్డులు లేవు. దీన్ని తప్పించుకోవడానికి, సామూహిక గుర్తింపు కార్డును కలిగి ఉండవచ్చు. ఉదాహరణకు, మనం ఒక ప్రాంతంలో నివసించే ప్రతి ఒక్కరికీ ఒకే జన్యు గుర్తింపు కార్డును కలిగి ఉండవచ్చు.

అత్యవసర పరిస్థితుల కోసం రిజర్వు బ్యాంకు

యొక్క ప్రణాళికాబద్ధమైన 'లైట్ వెయిట్' చెల్లింపుల వ్యవస్థ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్ (ఆర్.బి.ఐ) తేలికైన చెల్లింపు మరియు పరిష్కార వ్యవస్థను రూపొందించింది, ఇది డిజిటల్ చెల్లింపులకు సమానమైన "బంకర్" అని పిలుస్తోంది, ఇది ప్రకృతి వైపరీత్యాలు లేదా యుద్ధం వంటి అత్యవసర పరిస్థితుల్లో కనీస సిబ్బంది ద్వారా ఎక్కడి నుండైనా నిర్వహించవచ్చు.
- 2) యుపిఐ, నెఫ్ట్ మరియు ఆర్.టి.ఐ.ఎస్ వంటి చెల్లింపుల యొక్క ప్రస్తుత వ్యవస్థలకు ఆధారమైన సాంకేతికతలతో సంబంధం లేకుండా ఈ వ్యవస్థ యొక్క మౌలిక సదుపాయాలు స్వతంత్రంగా ఉంటాయి.
- 3) ఈ చెల్లింపుల వ్యవస్థను ప్రారంభించేందుకు సెంట్రల్ బ్యాంక్ ఇంకా సమయసూచికను అందించలేదు.

గోధుమ నిల్వలపై ప్రభుత్వం పరిమితి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, "మొత్తం ఆహార భద్రతను నిర్వహించడానికి మరియు అక్రమ నిల్వలు మరియు ఊహాగాన లావాదేవీలను నిరోధించడానికి" ప్రయత్నిస్తున్న ఒక చర్యలో, వ్యాపారులు, టోకు వ్యాపారులు, చిల్లర వ్యాపారులు, పెద్ద చైన్ రిటైలర్లు మరియు ప్రాసెసర్లు కలిగి ఉండే గోధుమల నిల్వలపై కేంద్ర ప్రభుత్వం పరిమితులను విధించింది.
- 2) స్థిరమైన సరఫరా ద్వారా నిత్యావసర వస్తువుల ధరను స్థిరీకరించడం ఇక్కడ లక్ష్యం.

పరిమితులు ఏమిటి?

- 1) వ్యాపారులు/హోల్ సేల్ వ్యాపారులు కలిగి ఉండగల అనుమతించదగిన నిల్వ 3,000 మెట్రిక్ టన్నులు. రిటైలర్లు మరియు పెద్ద చైన్ రిటైలర్లు తమ ప్రతి ఔట్ లెట్ లో 10 మెట్రిక్ టన్నుల వరకు ఉంచుకోవచ్చు, అయితే పెద్ద చైన్ రిటైలర్లు తమ అన్ని డిపోలలో కలిపి 3,000 మెట్రిక్ టన్నుల వరకు ఉంచుకోవచ్చు. ప్రాసెసర్లు వాటి వార్షిక వ్యవస్థాపక సామర్థ్యంలో 75%

నిల్వ ఉంచుకోగలవు.

- 2) ఈ పేర్కొన్న సంస్థలు ఎప్పటికప్పుడు తమ నిల్వల స్థితులను ప్రకటించాలని మరియు ఆహార మరియు ప్రజా పంపిణీ శాఖ పోర్టల్ లో వాటిని క్రమం తప్పకుండా అప్ డేట్ చేయాలని భావిస్తున్నారు. వారి వద్ద ఉన్న నిల్వలు వరిమితికి మించి ఉంటే, నిర్ణీత వరిమితుల్లోకి తీసుకురావడానికి నోటిఫికేషన్ జారీ చేసిన రోజు నుండి 30 రోజుల గడువు ఉంటుంది.

కనీస మద్దతు ధరలో పెంపు రైతులకు సహాయం చేస్తుందా?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, కేంద్రం ఈ సంవత్సరం వేసవి (ఖరీఫ్) సీజన్ పంటలకు కనీస మద్దతు ధర (మినిమమ్ సపోర్టింగ్ ప్రైస్ - ఎం.ఎస్.పి) ప్రకటించింది, గత సీజన్ నుండి 5-10% మధ్య ధరలను పెంచడం, సాగుదారులకు వారి ఉత్పత్తులకు లాభదాయకమైన ధరలను నిర్ధారించడానికి మరియు పంటల వైవిధ్యతను ప్రోత్సహించడానికి ఇది ప్రకటించబడినది.
- 2) రైతు ప్రతినిధులలో ఒక వర్గం వారు ఎంఎస్పిలో 'తక్కువ' పెంపుదలను పేర్కొనడంపై అసంతృప్తిని వ్యక్తం చేశారు, ఇది "మంచి ధర"ను పొందాలనే ప్రభుత్వ ఉద్దేశాన్ని దెబ్బతీసింది.
- 3) మరోవైపు, వ్యవసాయ రంగ నిపుణులు కనీస మద్దతు ధరలో ఈ పెరుగుదల వ్యవసాయదారులకు కొంచెం ఉపశమనం కలిగించవచ్చని భావిస్తున్నారు. అయితే చాలా ప్రాంతాలలో కనీస మద్దతు ధరపై వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల సేకరణ-కొనుగోలుకు సంబంధించి ఎటువంటి ఆధారపడదగిన లేదా హామీ ఇవ్వబడిన మార్కెట్ విధానం లేనందువలన దేశం యొక్క "పంటల వైవిధ్యాన్ని" ప్రోత్సహించే ఉద్దేశ్యం ఓడిపోతుందని వారు వాదించారు..

యుపిఐ లావాదేవీలపై రోజువారీ పరిమితి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) యూనిఫైడ్ పేమెంట్స్ ఇంటర్ ఫేస్ (యుపిఐ) ద్వారా వీలుకల్పించబడిన లావాదేవీలు రికార్డు గరిష్టాలను ఉ

ల్లంఘించినందున, బ్యాంకులు రోజువారీ పరిమితులను ఎంచుకున్నాయి. ఇవి 2021లో నేషనల్ పేమెంట్స్ కార్పొరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా (ఎన్.పి.సి.ఐ) ద్వారా ఇప్పటికే విధించబడిన పరిమితుల కంటే ఎక్కువగా ఉన్నాయి.

- 2) పేమెంట్స్ ఇంటర్ ఫేస్ జనాదరణ పొందడం కొనసాగిస్తున్నందున దాని సున్నితమైన పనితీరును కొనసాగించాలనే ఆలోచన ఉంది.

అంతర్జాతీయ (ఆర్థిక చేరిక/సమ్మిళితం)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా గవర్నర్ అంతర్జాతీయ పేరుతో ఆర్థిక చేరిక/సమ్మిళితం (ఫైనాన్షియల్ ఇన్ క్లజన్) డ్యాష్ బోర్డ్ ను ప్రారంభించారు.

అంతర్జాతీయ గురించి

- 1) సంబంధిత పాఠామితులను సంగ్రహించడం ద్వారా ఆర్థిక చేరిక యొక్క పురోగతిని అంచనా వేయడానికి మరియు పర్యవేక్షించడానికి డ్యాష్ బోర్డ్ అవసరమైన అంతర్జాతీయ అందిస్తుంది.
- 2) ప్రస్తుతం ఆర్.బి.ఐ లో అంతర్గత ఉపయోగం కోసం ఉద్దేశించిన డ్యాష్ బోర్డ్, బహుళ-భాగస్వామ్య విధానం ద్వారా మరింత ఎక్కువ ఆర్థిక చేరికకు వీలుకల్పిస్తుంది.

ఆర్థిక చేరిక/ సమ్మిళితం గురించి

- 1) ఆర్థిక చేరిక/ సమ్మిళితం అనేది సంస్థాగత సంస్థలచే పారదర్శక పద్ధతిలో సరసమైన ఖర్చుతో బలహీన సమూహాలకు అవసరమైన ఆర్థిక ఉత్పత్తులు మరియు సేవలకు ప్రాప్యతను నిర్ధారించే ప్రక్రియ.
- 2) రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా ద్వారా 2005లో అధికారికంగా భారతదేశంలో ఆర్థిక చేరిక/ సమ్మిళితం అనే భావన మొదటిసారిగా ప్రవేశపెట్టబడింది.
- 3) ఆర్థిక చేరిక యొక్క లక్ష్యం ఈ క్రింది వాటిని అందించడం:
 - ఎ) చెల్లింపులు చేయడానికి మరియు స్వీకరించడానికి ఎటువంటి హాంబులు లేని ప్రాథమిక బ్యాంకింగ్ ఖాతా
 - బి) పొదుపు సదుపాయాలు (పెట్టుబడి మరియు పెన్షన్ తో సహా)
 - సి) ఈ ప్రాథమిక ఖాతాలతో అనుసంధానించబడిన

సాధారణ బుణ సదుపాయాలు మరియు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్ లు

- డి) రెమిటెన్స్, లేదా డబ్బు బదిలీ సౌకర్యాలు
- ఇ) సూక్ష్మ బీమా (జీవిత) మరియు సూక్ష్మైతర బీమా (జీవిత మరియు ఇతర బీమా)
- ఎఫ్) సూక్ష్మ పంచన మరియు ఆర్థిక అక్షరాస్యత

వాణిజ్య వేగాన్ని ప్రభావితం చేస్తున్నది ఏమి?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) మందగిస్తున్న ఆర్థిక వ్యవస్థ, ద్రవ్యోల్బణ అమరిక మరియు ప్రపంచవ్యాప్తంగా కఠినమైన ద్రవ్య నియంత్రణల కారణంగా, భారతదేశ సరుకుల ఎగుమతులు ఏప్రిల్ లో సంవత్సరానికి 12.7% తగ్గి 34.66 బిలియన్ డాలర్లకు పడిపోయాయి - ఇది ఆరు నెలల కనిష్టం. ఇదే కాలంలో దిగుమతులు 14% తగ్గి 49.90 బిలియన్ డాలర్లకు చేరుకున్నాయి.
- 2) దిగుమతులు మరియు ఎగుమతుల పతనం భారతదేశానికి మాత్రమే పరిమితం కాదు ఎందుకంటే ఇతర దేశాలు కూడా ఇదే విధమైన క్షీణతను నమోదు చేశాయి. ఇది ప్రపంచ డిమాండ్ మందగించడం అనే భావనను ధృవీకరిస్తుంది.

టాంపూన్ పన్ను

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ప్రపంచ బ్యాంకు ప్రకారం, ప్రపంచవ్యాప్తంగా రుతుక్రమంలో ఉన్న స్త్రీలు మరియు బాలికలలో నాలుగింట ఒక వంతు మంది అనగా దాదాపు 500 మిలియన్ల మంది శానిటరీ ప్యాప్లను కొనుగోలు చేయలేని కారణంగా వారి రుతుక్రమ కాలంలో చాలా కష్టపడుతున్నారు.
- 2) “రుతుక్రమ పేదరికం” గురించిన ఆందోళన ప్రపంచవ్యాప్తంగా టాంపూన్ పన్ను అని పిలవబడే పన్ను రద్దు కోసం పిలుపునిచ్చే ప్రచారాలకు ఆజ్యం పోసింది. ఈ పన్ను చాలా దేశాలు శానిటరీ ప్యాప్లు, టాంపూన్లు,

ప్యాంటీ లైనర్లు మరియు మెన్స్ట్రువల్ కప్పులు వంటి వస్తువులపై వసూలు చేసే విలువ ఆధారిత పన్ను వంటి వినియోగ పన్నులను సూచిస్తుంది.

- 3) కొన్ని దేశాల్లో, రుతుక్రమ ఉత్పత్తులు వ్యాట్ ప్రయోజనాల కోసం అనవసరమైన వస్తువులుగా పరిగణించబడతాయి, అయితే టాయిలెట్ పేపర్, కండోమ్లు మరియు ఓవర్-ది-కౌంటర్ మందులతో సహా కొన్ని వస్తువులు పూర్తి పన్ను రహితంగా ఉంటాయి లేదా తక్కువ లెవీని కలిగి ఉంటాయి.

రైల్వేలో ఎలక్ట్రానిక్ ఇంటర్లాకింగ్ సిస్టమ్ అంటే ఏమిటి?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఒడిశాలోని బాలాసోర్ జిల్లాలో గత వారం రెండు ఎక్స్ప్రెస్ రైళ్లు మరియు ఒక గూడ్స్ రైలుతో కూడిన భయంకరమైన రైలు ప్రమాదంలో 275 మంది ప్రయాణికులు మరణించారు మరియు 1,000 మందికి పైగా గాయపడిన తర్వాత రైల్వేలు ఉపయోగించే ఎలక్ట్రానిక్ ట్రాక్ మేనేజ్మెంట్ సిస్టమ్ పరిశోధనల కేంద్రంగా మారింది.
- 2) రైల్వే మంత్రి ప్రకారం “ఎలక్ట్రానిక్ ఇంటర్లాకింగ్ మరియు పాయింట్ మెషీన్లో చేసిన మార్పు” ప్రమాదానికి దారితీసింది. ఆదివారం, రైల్వే బోర్డు తన ప్రాథమిక విచారణలో ప్రమాదానికి ప్రధాన కారణం “సిగ్నలింగ్ జోక్యం” అని గుర్తించినందున సిబిఐ దర్యాప్తును సిఫార్సు చేసింది.
- 3) కవచ్ అనేది భారతీయ పరిశ్రమ సహకారంతో రీసెర్చ్ డిజైన్ అండ్ స్టాండర్డ్స్ ఆర్గనైజేషన్ ద్వారా స్వదేశీంగా అభివృద్ధి చేయబడిన స్వయంచాలక రైళ్ల రక్షణ (ఆటోమేటిక్ ట్రెన్ ప్రొటెక్షన్) వ్యవస్థ. ఇది రెడ్ సిగ్నల్స్ దాటి వెళ్లకుండా రైళ్లను నిరోధించడం ద్వారా రక్షణ కల్పించడం మరియు తద్వారా ఢీకొనడాన్ని నివారించడం చేస్తుంది.

కవచ్ వ్యవస్థను అర్థం చేసుకోవడం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఒడిశాలోని బాలాసోర్ జిల్లాలోని బహునాగ బజార్ రైల్వే

స్టేషన్లో జూన్ 2న జరిగిన ఘోర రైలు ప్రమాదంలో 288 మందికి పైగా ప్రయాణికులు మరణించడం అటువంటి విషాదాలను నివారించడానికి అవసరమైన భద్రతా యంత్రాంగాలపై తీవ్ర దృష్టి సారించింది.

కవచ్ అంటే ఏమిటి?

- 1) కవచ్ అనేది భారతీయ పరిశ్రమ సహకారంతో రీసెర్చ్ డిజైన్ అండ్ స్టాండర్డ్స్ ఆర్గనైజేషన్ ద్వారా స్వదేశీంగా అభివృద్ధి చేయబడిన ఆటోమేటిక్ ట్రెన్ ప్రొటెక్షన్ వ్యవస్థ.
- 2) భారతీయ రైల్వేల అంతటా రైలు కార్యకలాపాలలో భద్రతను సాధించడానికి దక్షిణ-మధ్య రైల్వే ద్వారా ప్రయోగ పరీక్షలు చేయబడ్డాయి. ఇది భద్రతా సమగ్రత స్థాయి (సేఫ్టీ ఇంటెగ్రిటీ లెవల్)-4 ప్రమాణాలతో కూడిన అత్యాధునిక ఎలక్ట్రానిక్ సిస్టమ్.
- 3) ఇది రెడ్ లో సిగ్నల్ను దాటకుండా రైళ్లను నిరోధించడం ద్వారా రక్షణ కల్పించడం (ఇది ప్రమాదాన్ని సూచిస్తుంది) మరియు ఢీకొనడాన్ని నివారించడం చేస్తుంది. వేగ పరిమితుల ప్రకారం రైలును నియంత్రించడంలో డ్రైవర్ విఫలమైతే ఇది రైలు బ్రేకింగ్ సిస్టమ్ను ఆటోమేటిక్ గా యాక్టివేట్ చేస్తుంది. అదనంగా, ఇది ఫంక్షనల్ కవచ్ సిస్టమ్లతో కూడిన రెండు లోకోమోటివ్లు ఢీకొనడాన్ని నివారిస్తుంది.
- 4) ఈ వ్యవస్థ అత్యవసర పరిస్థితుల్లో ఎన్ఓఎస్ సందేశాలను కూడా ప్రసారం చేస్తుంది. నెట్వర్క్ మానిటర్ సిస్టమ్ ద్వారా రైలు కదలికల యొక్క కేంద్రీకృత ప్రత్యక్ష పర్యవేక్షణ దీనిలోని అదనపు ఫీచర్.
- 5) ‘కవచ్’ అనేది చౌకైన, భృవీకరణ పొందిన సాంకేతికతలలో ఒకటి. దీనిలో లోవం సంభావ్యత 10,000 సంవత్సరాలలో ఒకటి ఉంటుంది.
- 6) షాలిమార్-చెన్నై కోరమాండల్ ఎక్స్ప్రెస్ మరియు యశ్వంత్ పూర్-హౌరా ఎక్స్ప్రెస్ రెండింటిలోను కవచ్ వ్యవస్థ అమర్చబడలేదు. హౌరా-ఖరగ్ పూర్-చెన్నై మార్గంలో కవచ్ వ్యవస్థ ప్రాజెక్ట్ ఇంకా అమలు కాలేదు.
- 4) అయితే, ఆపరేషన్ మరియు బిజినెస్ డెవలప్ మెంట్, రైల్వే బోర్డు సీనియర్ సభ్యుని ప్రకారం, రైలు చాలా ఎక్కువ వేగంతో ప్రయాణిస్తున్నందున ప్రతిచర్య సమయం మరియు దూరం చాలా తక్కువగా ఉందని వాదించారు. అతివేగంగా వెళ్లే వాహనం ముందు అకస్మాత్తుగా ఏదైనా

అడ్డంకి వస్తే, ప్రపంచంలోని ఏ సాంకేతికత కూడా ప్రమాదాన్ని నిరోధించలేదు.

ఏంజెల్ పన్ను

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, యుఎస్, యుకె, ఫ్రాన్స్, ఆస్ట్రేలియా, జపాన్ తో సహా 21 దేశాల పెట్టుబడిదారులకు అన్ లిస్టెడ్ భారత స్టార్టప్ లలో పెట్టుబడి కోసం ఏంజెల్ ట్యాక్స్ నుండి మినహాయింపు ఇచ్చారు.

ఏంజెల్ ట్యాక్స్ అంటే ఏమిటి?

- 1) కొన్ని అన్ లిస్టెడ్ కంపెనీలు కార్యచరణలో చాలా బాగా వనిచేస్తున్నాయి మరియు మొదటి షేర్లు జారీ చేయబడినప్పుడు పెట్టుబడిదారులు అలాంటి కంపెనీల షేర్లను కొనుగోలు చేయడానికి వేచి ఉంటారు.
- 2) అటువంటి పరిస్థితిలో, కంపెనీ, దాని బ్రాండ్ విలువ మరియు మార్కెట్ అంచనాలను తెలుసుకుని, ఎక్కువ ధరకు లేదా మార్కెట్ లో పోల్చదగిన స్టాక్ ను మంజూరు చేసిన దాని కంటే ఎక్కువ ధరకు షేర్లను జారీ చేయవచ్చు.
- 3) ఇది స్టార్టప్ కోసం ఆదాయంగా పరిగణించబడుతుంది మరియు సంబంధిత ఆర్థిక సంవత్సరానికి సంబంధించి 'ఇతర వనరుల నుండి వచ్చే ఆదాయం' శీర్షిక కింద ఆదాయపు పన్నుకు లోబడి ఉంటుంది.
- 4) ఇది లిస్టెడ్ కంపెనీలు (రీడ్-స్టార్టప్ లు) వాటాల జారీ ద్వారా సేకరించే మూలధనంపై బాధ్యతగా తప్పనిసరిగా చెల్లించవలసిన పన్ను.
- 5) ఏంజెల్ ట్యాక్స్ మొదటిసారిగా 2012లో ప్రవేశపెట్టబడింది.

గెయిన్స్ 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, గార్డెన్ రీచ్ షిప్ బిల్డ్స్ అండ్ ఇంజనీర్స్ (జిఆర్ఎస్ఈ) లిమిటెడ్ గెయిన్స్ 2023ని ప్రారంభించింది.

గెయిన్స్ 2023 అంటే ఏమిటి?

★ గెయిన్స్ 2023 (జిఆర్ఎస్ఈ యాక్సిలరేటెడ్ ఇన్నోవేషన్ నర్చరంగ్ స్కీమ్ - 2023) అనేది స్టార్టప్ ల ద్వారా నౌకా నిర్మాణంలో సాంకేతిక పురోగతికి సంబంధించి వినూత్న

పరిష్కారాల అభివృద్ధిని గుర్తించడానికి మరియు ప్రోత్సహించడానికి ఒక స్టార్టప్ సవాలు.

గార్డెన్ రీచ్ షిప్ బిల్డ్స్ అండ్ ఇంజనీర్స్ లిమిటెడ్ (జిఆర్ఎస్ఈ) గురించి

- 1) ఇది కేటగిరీ 1 మినీ రత్న ప్రభుత్వ రంగ సంస్థ మరియు రక్షణ మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క పరిపాలనా నియంత్రణలో ఉంది.
- 2) జిఆర్ఎస్ఈ భారతదేశంలోని ప్రముఖ షిప్ యార్డ్ లలో ఒకటి. ఇది వాణిజ్య మరియు నౌకాదళ నౌకలను నిర్మిస్తుంది మరియు మరమ్మత్తు చేస్తుంది. జిఆర్ఎస్ఈ ఎగుమతి నౌకలను కూడా నిర్మిస్తుంది.
- 3) ఇది 100 యుద్ధనౌకలను నిర్మించిన మొదటి భారతీయ షిప్ యార్డ్ మరియు స్టాక్ ఎక్స్చేంజ్ లో జాబితా చేయబడిన మొదటి రక్షణరంగ షిప్ యార్డ్.
- 4) ఇది కోల్ కతాలోని హూగ్లీ నది తూర్పు ఒడ్డున 1884లో స్థాపించబడింది.

ఓపెన్ నెట్ వర్క్ ఫర్ డిజిటల్ కామర్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) “ఇ-కామర్స్ ను ప్రజాస్వామ్యీకరించడానికి” మరియు “యాజమాన్య ఇ-కామర్స్ సైట్ లకు ప్రత్యామ్నాయాలను అందించడానికి” ఈ సంవత్సరం ఓపెన్ నెట్ వర్క్ ఫర్ డిజిటల్ కామర్స్ (ఓ.ఎన్.డి.సి) ని అధికారికంగా ప్రారంభించాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం చూస్తోంది.
- 2) ఓ.ఎన్.డి.సి ప్లాట్ ఫారమ్ లో చేరాలని ప్రభుత్వం కంపెనీలను కోరినప్పటికీ, అమెజాన్ మరియు ఫ్లిప్ కార్డ్ వంటి ప్రధాన ఇ-కామర్స్ సంస్థలు దీనిలోకి రావడానికి ఇష్టపడలేదు. వాణిజ్య మంత్రి ఇటీవల ఈ కంపెనీలను త్వరలో ఓ.ఎన్.డి.సిలో చేరాలని లేదా వెనుకబడిపోయే ప్రమాదం ఉందని కోరారు.

విదేశీ ఖర్చులన్నీ పన్ను పరిధిలోకి వస్తాయా?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ విదేశాలకు పంపే కొన్ని రకాల నిధులపై అధిక పన్ను విధించాలనే ప్రతిపాదన కేంద్ర బడ్జెట్ లో జులై 1 నుంచి

అమలుకు నోటిఫికేషన్ జారీ చేసిన తర్వాత ఇటీవల వెలుగులోకి వచ్చింది.

ఈ మార్పుల మూలాలు ఏమిటి?

1) ఫిబ్రవరి 1న సమర్పించిన 2023-24 బడ్జెట్లో, ఆర్థిక మంత్రి విదేశీ పర్యాటక ప్రోత్సాహంపై మూలం పై పన్ను వసూలు రేటుతో పాటు సరళీకృత రెమిటెన్స్ పథకం కింద విదేశీ చెల్లింపులను పెంచాలని ప్రతిపాదించారు.

ఎ) భారతీయులు ఎల్ఆర్ఎస్ కింద విదేశాలకు సంవత్సరానికి 2.5 లక్షల డాలర్ల వరకు చెల్లించడానికి అనుమతించబడతారు.

బి) విదేశీ టూర్ ప్రోత్సాహం కోసం, మూలం వద్ద పన్ను వసూలు రేటును 5% నుండి 20%కి పెంచాలి. అదేవిధంగా, ఎల్ఆర్ఎస్ కింద అన్ని చెల్లింపులకు 20% పన్ను ప్రతిపాదించబడింది. ప్రస్తుతం 7 లక్షల కంటే ఎక్కువ రెమిటెన్స్లపై 5% మూలం వద్ద పన్ను వసూలు చేయబడుతున్నది. ఇది విదేశాల్లో విద్య లేదా వైద్య ఖర్చుల కోసం చేసిన చెల్లింపులను కవర్ చేయదు, ఇవి సంవత్సరానికి రూ. 7 లక్షల వరకు అనుమతించబడతాయి మరియు ఇప్పటికే 5% పన్నుని ఆకర్షించాయి.

2) మార్చి 24న, 2023 ఆర్థిక చట్టంలో మార్పులను ప్రవేశపెడుతున్నప్పుడు, “క్రెడిట్ కార్డ్ల ద్వారా విదేశీ పర్యటనల కోసం చెల్లింపులు ఎల్ఆర్ఎస్ కింద గమనించబడటం లేదని మరియు అలాంటి చెల్లింపులు మూలం వద్ద పన్ను వసూలు నుండి తప్పించుకుంటున్నాయని సూచించబడింది. విదేశీ పర్యటనల కోసం క్రెడిట్ కార్డ్ చెల్లింపులను ఎల్ఆర్ఎస్ పరిధిలోకి తీసుకు రావడానికి మరియు మూలాలపై పన్ను వసూళ్లను తీసుకురావడానికి రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియాని అభ్యర్థించడం జరిగింది” అని ఆర్థిక మంత్రి పేర్కొన్నారు.

భారతదేశంలో అసాంక్రమిక వ్యాధులు

మధు మేహం

మధుమేహం మరియు ఇతర అసాంక్రమిక (నాన్-కమ్యూనికబుల్) వ్యాధుల కోసం కొత్త జాతీయ అంచనాల ప్రకారం నాలుగు సంవత్సరాలలో (2019-2021) 31

మిలియన్ల మంది భారతీయులు మధుమేహ వ్యాధిగ్రస్తులుగా మారారు.

కనుగొన్న విషయాలు ఏమిటి?

1) 2021లో, భారతదేశంలో 101 మిలియన్ల మందికి మధుమేహం మరియు 136 మిలియన్ల మందికి ప్రీడయాబెటిస్ ఉన్నట్లు ఒక అధ్యయనం కనుగొంది. అదనంగా, 315 మిలియన్ల మందికి అధిక రక్తపోటు ఉంది. 254 మిలియన్లకు సాధారణ ఊబకాయం ఉంది, మరియు 351 మిలియన్లకు ఉదర ఊబకాయం ఉంది. 213 మిలియన్ల మందికి హైపర్ కొలెస్టెరోలేమియా ఉంది (దీనిలో కొవ్వు ధమనులలో పోగుపడుతుంది మరియు వ్యక్తులకు గుండెపోటు మరియు పక్షవాతం ప్రమాదం ఎక్కువగా ఉంటుంది) మరియు 185 మిలియన్ల మందికి అధిక తక్కువ సాంద్రత కలిగిన లిపోప్రోటీన్ (ఎల్.డి.ఎల్) కొలెస్ట్రాల్ ఉంది.

2) దశాబ్దం పాటు సాగిన దేశవ్యాప్త అధ్యయనానికి ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ మెడికల్ రీసెర్చ్ మరియు డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ హెల్త్ రీసెర్చ్, మినిస్ట్రీ ఆఫ్ హెల్త్ అండ్ ఫ్యామిలీ వెల్ఫేర్ మరియు మద్రాస్ డయాబెటిస్ రీసెర్చ్ ఫౌండేషన్ ద్వారా నిధులు సమకూర్చబడ్డాయి.

కృత్రిమ తీపి పదార్థాలు

1) ఇటీవల, ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ బరువు తగ్గడానికి మరియు మధుమేహం వంటి జీవనశైలి వ్యాధులను నివారించడానికి కృత్రిమ తీపి పదార్థాలను (ఆర్టిఫీషియల్ స్వీటెనర్లను) ఉపయోగించకూడదని సిఫార్సు చేసింది. చక్కెర తీసుకోవడం తగ్గించాల్సిన అవసరం ఉన్నప్పటికీ, దానిని కృత్రిమ స్వీటెనర్లతో భర్తీ చేయరాదని ఆరోగ్య సంస్థ నొక్కి చెప్పింది. ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థచే అధ్యయనం చేయబడిన కృత్రిమ తీపి పదార్థాల తరగతులలో అసెసల్ఫేమ్ కె, యాస్పర్టేమ్, ఎడ్వాన్టేమ్, సైక్లమేట్స్, నియోటేమ్, శకారిన్, శుక్రాలోజ్, స్టీవియా మరియు స్టీవియా నుండి తీసిన ఉత్పత్తులు ఉన్నాయి.

2) కృత్రిమ స్వీటెనర్లు చాలా తక్కువ కేలరీలతో తీపి రుచిని అందిస్తాయి. చాలా మంది మధుమేహ వ్యాధిగ్రస్తులు తమ టీ మరియు కాఫీలలో స్వీటెనర్లను ఉపయోగిస్తారు, అయితే తక్కువ కేలరీల ఎంపికలను అందించడానికి ఈ స్వీటెనర్లను ఉపయోగించి ప్యాక్ చేసిన ఆహారాలు మరియు

పాసియాల కోసం పెరుగుతున్న మార్కెట్ ఉంది.

- 3) బరువు నియంత్రణను సాధించడానికి లేదా అసాంక్రమిక వ్యాధుల ప్రమాదాన్ని తగ్గించడానికి నాన్-షుగర్ స్వీటెనర్లను ఉపయోగించరాదని వ్రవంచ ఆరోగ్య సంస్థ సూచిస్తుంది.

లెప్టోస్పైరోసిస్

- 1) లెప్టోస్పైరోసిస్ నేడు ప్రపంచంలో ఒక ముఖ్యమైన అంటు వ్యాధిగా ఉద్భవించింది. ఇది ఒక ప్రాణాంతకమైన జంతు జనిత బాక్టీరియల్ వ్యాధి, ఇది భారీ వర్షపాతం లేదా వరదల తర్వాత విపరీతంగా వ్యాప్తి చెందుతుంది.
- 2) ఈ వ్యాధి వెచ్చని, తేమతో కూడిన దేశాల్లో మరియు పట్టణ మరియు గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఎక్కువగా ఉంటుంది. ఇది ప్రతి సంవత్సరం 1.03 మిలియన్ల మందిని ప్రభావితం చేస్తుంది, దాదాపు 60,000 మందిని చంపుతున్నది. పారిశుధ్య మౌలిక సదుపాయాలు తక్కువగా ఉన్న, ఉష్ణమండల దేశాలలో పట్టణ పేద జనాభా పెరుగుతున్నందున లెప్టోస్పైరోసిస్ యొక్క భారం భవిష్యత్తులో పెరుగుతుందని భావిస్తున్నారు. భారతదేశంలో, ప్రతి సంవత్సరం వేలాది మంది ప్రజలు లెప్టోస్పైరోసిస్ బారిన పడుతున్నారు.
- 3) ఏది ఏమైనప్పటికీ, ప్రపంచ మరియు ప్రాంతీయ స్థాయిలలో సంఖ్యలు ఖచ్చితమైనవి కావు ఎందుకంటే తప్పు నిర్ధారణ (దాని లక్షణాలు డెంగ్యూ, మలేరియా మరియు హెపటైటిస్ లను పోలి ఉంటాయి), నమ్మకమైన రోగనిర్ధారణకు పరిమిత ప్రాప్యత, చికిత్స చేసే వైద్యులలో అవగాహన లేకపోవడం మరియు నిఘా పర్యవరణం లేకపోవడం కారణాలుగా ఉన్నాయి.
- 4) భారతదేశంలో, లెప్టోస్పైరోసిస్ దక్షిణాదిలో సర్వసాధారణంగా ఉందని అధ్యయనాలు కనుగొన్నాయి, అయితే ఇది ఈ ప్రాంతం యొక్క మెరుగైన ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు తద్వారా మెరుగైన వ్యాధిని గుర్తించడం వల్ల కావచ్చు.

ప్రతిఘటనలను రూపొందించడానికి ప్రజారోగ్య నిపుణులు పశు సంవర్ధక శాఖతో కలిసి పని చేయాలి.

పోషకాహార లోపం

ఐక్యరాజ్యసమితి బాలల నిధి (యునిసెఫ్), ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ (డబ్ల్యూ. హెచ్. ఓ.) మరియు ప్రపంచ బ్యాంకులు సంయుక్త

పోషకాహార లోప అంచనాలను విడుదల చేశాయి.

మరింత సమాచారం

- 1) యునిసెఫ్, డబ్ల్యూ. హెచ్. ఓ. మరియు ప్రపంచ బ్యాంకు యొక్క ఇంటర్-ఎజెన్సీ బృందం ప్రతి సంవత్సరం 5 సంవత్సరాల కంటే తక్కువ వయస్సు ఉన్న పిల్లలలో పోషకాహార లోపం యొక్క ఉమ్మడి ప్రపంచ మరియు ప్రాంతీయ అంచనాలను అప్డేట్ చేస్తాయి.
- 2) ఎత్తు పెరగని, అధిక బరువు, బక్కపలుచని మరియు తీవ్రమైన బక్కపలుచని పిల్లల సంబంధిత సంఖ్యల అంచనాలు ప్రపంచ జనాభాతో పాటు ఐక్యరాజ్యసమితి ప్రాంతాలు మరియు ఉప-ప్రాంతాల ప్రాంతీయ సమూహాలు, సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యాలు, యునిసెఫ్, ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ మరియు ప్రపంచ బ్యాంక్ ప్రాంతాలు, అలాగే ప్రపంచ బ్యాంక్ దేశం-ఆదాయ సమూహం వర్గీకరణల నుండి తీసుకోబడ్డాయి.

గర్భాశయ శస్త్ర చికిత్స

- 1) జాతీయ కుటుంబ ఆరోగ్య సర్వే-5 డేటా ప్రకారం, సగం మంది మహిళలు 35 ఏళ్లు నిండకముందే గర్భాశయ శస్త్రచికిత్స చేయించుకుంటున్నారు.
- 2) ఆర్థిక లాభాలు మరియు దోపిడీ కోసం అట్టడుగు ప్రాంతాలలోని మహిళలలో అన్యాయంగా గర్భాశయాన్ని తొలగించే ప్రమాదం ఉందని వాదిస్తూ సుప్రీంకోర్టులో వేయబడిన పిటిషన్ కు ప్రతిస్పందనగా, కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ ఇటీవల రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేట్ ఆసుపత్రులలో గర్భాశయ విచ్ఛేదన ధోరణులను ఆడిట్ చేయాలని కోరింది.
- 3) అలాగే, ఉన్నత న్యాయస్థానం ఇటీవల రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలకు మూడు నెలల గడువు ఇచ్చింది, ఈ ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ మార్గదర్శకాలను అమలు చేయమని నిర్దేశించింది.

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, జూలాజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా శాస్త్రవేత్తలు ఒడిశాలోని గంజాం జిల్లాలోని పాలూర్ కాలువలో కొత్త

జాతి ఈల్ను కనుగొన్నారు.

ఈల్స్

- 1) ఈల్స్ అనేవి పొడుగుగా ఉన్న రే-ఫిన్ చేపలు, ఇవి ఎనిమిది ఉప క్రమాలు మరియు దాదాపు 800 జాతులను కలిగి ఉన్న అంగుల్లిఫార్మ్ క్రమానికి చెందినవి.
- 2) ఈల్స్ ఉప్పు మరియు మంచి నీటిలో నివసిస్తాయి మరియు కొన్ని జాతులు గుడ్లు పెట్టడానికి మంచినీటి నుండి ఉప్పు నీటికి ప్రయాణించేవిగా ఉంటాయి.

మిస్సి

- ★ ఇటీవలే, ప్రధాని మోదీ మిస్సి (మాంగ్రూవ్ ఇనీషియేటివ్ ఫర్ షోర్ లైన్ హాబీటాట్స్ అండ్ టాంజిబల్ ఇన్స్మమ్) అనే పథకాన్ని ప్రారంభించారు. ఈ పథకాన్ని తొలిసారిగా 2023-24 కేంద్ర బడ్జెట్లో కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రి ప్రకటించారు.
 - ★ మిస్సి (తీర రేఖ ఆవాసాలు మరియు ప్రత్యక్ష ఆదాయాల కోసం మడ అడవుల కార్యక్రమం)
- 1) తొలుత దేశవ్యాప్తంగా తొమ్మిది రాష్ట్రాల్లో మడ అడవులను పునరుద్ధరించనున్నారు. మొత్తంమీద, ఈ పథకం 2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరం నుండి ఐదేళ్లలో 11 రాష్ట్రాలు మరియు రెండు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో విస్తరించి దాదాపు 540 చదరపు కిలోమీటర్ల విస్తీర్ణంలో ఉన్న మడ అడవులను అభివృద్ధి చేస్తుంది.
 - 2) సముద్ర మట్టాలు పెరగడం మరియు తుఫానుల వంటి విపత్తుల నుండి తీరప్రాంతాలలో జీవితాలు మరియు జీవనోపాధికి ముప్పును తగ్గించడంలో ఈ పథకం సహాయపడుతుంది.
 - 3) ఇది ప్లాంటేషన్ పద్ధతులు, నిర్వహణ పద్ధతులు, పరిరక్షణ చర్యలు మరియు ప్రభుత్వ-ప్రైవేట్ భాగస్వామ్య మార్గం ద్వారా వనరుల సమీకరణపై ఉత్తమ అభ్యాసాలను పంచుకోవడం.
 - 4) ప్రాజెక్ట్ వ్యయంలో 80% కేంద్రం భరిస్తుంది, మిగిలిన 20% రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు జమ చేస్తాయి.

పెరగనున్న నగర జనాభా

- 1) 2050 నాటికి, ఏడు వందల కోట్ల మంది ప్రజలు నగరాల్లో నివసిస్తారు. 2020లోనే, ఈ నగరాలు 29 ట్రిలియన్ టన్నుల కార్బన్ డయాక్సైడ్ను వాతావరణంలోకి విడుదల చేశాయి. ఈ కార్బన్ డయాక్సైడ్ ఇతర గ్రీన్

హౌస్ వాయువులతో కలిసి తీవ్రమైన ఆరోగ్య ప్రమాదాన్ని కలిగిస్తుంది. ఇది తీవ్రమైన వాతావరణ సంఘటనలుగా కూడా వ్యక్తమవుతుంది, ఇది జీవితాలు, జీవనోపాధి, ఆస్తులు మరియు సామాజిక శ్రేయస్సు నష్టానికి దారితీస్తుంది.

- 2) పర్యావరణంపై నగరాలు చూపే ముఖ్యమైన ప్రభావాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని, వాతావరణ మార్పుల ప్రభావాలను తగ్గించడానికి తక్కువ కార్బన్ (లో కార్బన్) నగరాలు కీలకమైనవి.
- 3) తక్కువ-కార్బన్ లేదా నికర-సున్నా నగరాలకు మారడం అనేది ఇంధనం, భవనాలు, రవాణా, పరిశ్రమలు మరియు పట్టణ భూ-వినియోగంతో సహా పలు రంగాలలో ఉపశమన మరియు అనుసరణ ఎంపికలను ఏకీకృతం చేయడం అవసరం. దీనిని 'సెక్టార్-కప్లింగ్ విధానం' అని పిలుస్తారు మరియు పట్టణ వ్యవస్థలను డీకార్బోనైజ్ చేయడం అవసరం.

1.5 డిగ్రీ సెల్సియస్ లక్ష్యం ఎందుకు కీలకం?

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ "గ్లోబల్ యాన్యువల్ టు డెకాడల్ క్వెస్ట్ అవ్ డెడ్లై 2023-2027" మరియు "స్టేట్ ఆఫ్ గ్లోబల్ క్వెస్ట్ 2022" పేరుతో రెండు నివేదికలను విడుదల చేసింది.
- 2) ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ యొక్క దశాబ్దపు అంచనాలు 2023 మరియు 2027 మధ్య వార్షిక సగటు ప్రపంచ ఉపరితల ఉష్ణోగ్రత 1850-1900 లేదా పారిశ్రామిక పూర్వ స్థాయిల ఆధార స్థాయి ఉష్ణోగ్రత కంటే 1.1-1.8 డిగ్రీల సెల్సియస్ ఎక్కువగా ఉంటుందని పేర్కొంది. 2022లో, ఇది ఆధార స్థాయి కంటే 1.15 డిగ్రీలు ఎక్కువగా ఉంది మరియు 2027 నాటికి, సగటు 1.5 డిగ్రీల కంటే ఎక్కువగా ఉంటుంది. ఒక కీలక స్థాయి, దీని కంటే తక్కువ ఉష్ణోగ్రతకు తిరిగి రాలేకపోవచ్చు.

స్పెషల్ ప్రొటెక్షన్ గ్రూప్ నియామకాలు

- ★ ఇటీవల, హెంబు వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ విశిష్టమైన స్పెషల్ ప్రొటెక్షన్ గ్రూప్ కు సంబంధించిన తాజా నియమాలను నోటిఫై చేసింది.

కొత్త నిబంధనలు ఏమిటి?

- 1) స్పెషల్ ప్రొటెక్షన్ గ్రూప్ ని ఇప్పుడు ఇండియన్ పోలీస్ సర్వీస్ కు చెందిన అడిషనల్ డైరెక్టర్ జనరల్ ర్యాంక్ కంటే తక్కువ హోదా లేని అధికారి నిర్వహిస్తారు, అయితే జూనియర్ ఆఫీసర్లు ప్రారంభ కాలానికి ఆరు సంవత్సరాల పాటు డిప్యూటీషన్ పై నియమింపబడతారు.
- 2) రెండవ సారి పదవీకాల నియామకం నమోదు చేయబడిన కారణాలతో కేంద్ర ప్రభుత్వ ముందస్తు అనుమతితో చేయవచ్చు.
- 3) ఎస్పీజీ, దాని ప్రధాన కార్యాలయాన్ని న్యూఢిల్లీలో కలిగి ఉంటుంది మరియు ఇప్పుడు ఇండియన్ పోలీస్ సర్వీస్ కు చెందిన అడిషనల్ డైరెక్టర్ జనరల్ ర్యాంక్ కంటే తక్కువ కాని హోదా కలిగిన అధికారి నిర్వహిస్తారు.
- 4) ఎస్పీజీ యొక్క సాధారణ పర్యవేక్షణ, దిశ, కమాండ్ మరియు నియంత్రణ, పర్యవేక్షణ, శిక్షణ, క్రమశిక్షణ మరియు పరిపాలన డైరెక్టర్ కు అప్పగించబడుతుంది.
- 5) ఈ పారామితులు స్పెషల్ ప్రొటెక్షన్ గ్రూప్ యాక్ట్, 1988 (34 ఆఫ్ 1988) కింద హెంబ్ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ జారీ చేసిన కొత్త నిబంధనల ద్వారా పరిష్కరించబడ్డాయి.

ఎల్ నినో మరియు రుతుపవనాలపై దాని ప్రభావం

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఈ రోజుల్లో భారతీయ రుతుపవనాలపై ఏదైనా చర్చ ఎల్ నినో దృగ్విషయానికి సంబంధించిన సూచనలను కలిగి ఉంటుంది. భారతీయ రుతుపవనాల విధి సుదూర పసిఫిక్ మహాసముద్రంలోని సముద్ర ఉపరితల ఉష్ణోగ్రతలలోని అసాధారణతలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ ఏడాది రుతుపవనాలు కూడా పసిఫిక్ మహాసముద్రంలో ఎల్ నినో మేఘాల కింద పురోగమిస్తున్నాయి.
- 2) ఎల్ నినో, సాధారణంగా తెలిసినట్లుగా, భూమధ్యరేఖ పసిఫిక్ మహాసముద్రంలో ఉపరితల జలాలు అసాధారణంగా వేడెక్కుడాన్ని సూచిస్తుంది. ఇది రుతుపవన వర్షపాతాన్ని అణచివేయడానికి ప్రసిద్ధి చెందింది.
 - ◆ వ్యతిరేక దశ, లా నినా, ఇది అదే ప్రాంతంలో సముద్ర ఉపరితల జలాల అసాధారణ శీతలీకరణ,

- ◆ భారతదేశంపై వర్షపాతానికి సహాయం చేస్తుంది.
 - ◆ మూడవ, తటస్థ దశ ఉంది, అలాగే సముద్ర ఉపరితల ఉష్ణోగ్రతలు దీర్ఘ-కాల సగటులకు అనుగుణంగా ఉంటాయి.
 - ◆ పసిఫిక్ మహాసముద్రంలోని ఈ మూడు దశలను కలిపి ఎల్ నినో సదరన్ ఆసిలేషన్ లేదా ఎన్సోగా సూచిస్తారు.
- 3) ఎల్ నినో దృగ్విషయాన్ని శాస్త్రవేత్తలు 1920లలో మొదటిసారిగా గుర్తించారు, అయితే పెరూ మరియు ఈక్వెడార్ లోని స్థానిక జనాభా ఆవర్తన వేడెక్కుడం గురించి చాలా ముందుగానే తెలుసు. అయితే లా నినా దృగ్విషయం 1980లలో మాత్రమే కనుగొనబడింది.

బిపర్ణాయ్ తుఫాను మరియు దాని నామకరణం

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అరేబియా సముద్రంలో బిపర్ణాయ్ అనే తుఫాను ఏర్పడింది. అంతకుముందు, ఇది గోవాకు పశ్చిమాన 850 కి.మీ మరియు ముంబైకి నైరుతి దిశలో 900 కి.మీ. తుఫాను రాబోయే మూడు రోజుల్లో బలపడి జూన్ 13 నాటికి చాలా తీవ్రమైన తుఫానుగా అభివృద్ధి చెందుతుందని అంచనా వేయబడింది.

బిపర్ణాయ్ తుఫానుకు ఆ పేరు ఎలా వచ్చింది మరియు తుఫానులకు ఎలా పేరు పెడతారు?

- 1) 'బిపర్ణాయ్' అనే పేరు బంగ్లాదేశ్ చే సూచించబడింది మరియు ఈ పదానికి బెంగాలీలో 'విపత్తు' అని అర్థం. తుఫానులకు పేర్లు పెట్టడం అనేది ఇప్పటికే ఉన్న కొన్ని మార్గదర్శకాలను అనుసరించి భ్రమణ ప్రాతిపదికన దేశాలు నిర్వహిస్తాయి.
- 2) ప్రపంచవ్యాప్తంగా, ఆరు ప్రాంతీయ ప్రత్యేక వాతావరణ కేంద్రాలు మరియు ఐదు ప్రాంతీయ ఉష్ణమండల తుఫాను హెచ్చరిక కేంద్రాలు ఉష్ణమండల తుఫానులకు సలహాలు మరియు పేరు పెట్టడం కోసం ఆదేశించబడినవి.
- 3) బంగ్లాదేశ్, భారతదేశం, ఇరాన్, మాల్డీవులు, మయన్మార్, ఒమన్, పాకిస్తాన్, ఖతార్, సౌదీ అరేబియా, శ్రీలంక, థాయిలాండ్, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ మరియు యెమెన్ సహా ఆసియా-పసిఫిక్ కోసం ఎకనామిక్ అండ్ సోషల్

కమిషన్ ప్యానెల్ కింద 13 సభ్య దేశాలకు ఉష్ణమండల తుఫాను మరియు తుఫాను హెచ్చరికలను అందించే ఆరు ప్రాంతీయ ప్రత్యేక వాతావరణ కేంద్రాలలో భారత వాతావరణ విభాగం ఒకటి.

4) బంగాళాఖాతం మరియు అరేబియా సముద్రం సహా ఉత్తర హిందూ మహాసముద్రం మీదుగా అభివృద్ధి చెందుతున్న ఉష్ణమండల తుఫానులకు పేరు పెట్టడానికి న్యూఢిల్లీలోని ప్రాంతీయ ప్రత్యేక వాతావరణ కేంద్రం కూడా ఆదేశించబడినది. కాబట్టి, వివిధ మహాసముద్రాల పరీవాహక ప్రాంతాలలో ఏర్పడే ఉష్ణమండల తుఫానులకు సంబంధిత ప్రాంతీయ ప్రత్యేక వాతావరణ కేంద్రాలు మరియు ప్రాంతీయ ఉష్ణమండల తుఫాను హెచ్చరిక కేంద్రాలు పేరు పెడతాయి.

5) 2000లో ఉష్ణమండల తుఫానులపై ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ/ఎస్కాప్ ప్యానెల్ ఈ సముద్రాల్లోని ఉష్ణమండల తుఫానులకు పేర్లు పెట్టేందుకు నూత్రప్రాయంగా అంగీకరించింది. చర్చల తర్వాత, నామకరణం సెప్టెంబర్ 2004లో ప్రారంభమైంది. ఈ జాబితాలో ప్రపంచ వాతావరణ సంస్థ/ఎస్కాప్ ప్రాంతీయ పానెల్ యొక్క ఎనిమిది సభ్య దేశాలు ప్రతిపాదించిన పేర్లు ఉన్నాయి, అవి బంగ్లాదేశ్, ఇండియా, మాల్దీవులు, మయన్మార్, ఒమన్, పాకిస్తాన్, శ్రీలంక మరియు థాయ్ లాండ్. ఇది 2018లో మరో ఐదు దేశాలు - ఇరాన్, ఖతార్, సౌదీ అరేబియా, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ మరియు యెమెన్లను చేర్చడానికి విస్తరించబడింది.

6) 2020లో ఐఎండి విడుదల చేసిన 169 తుఫాను పేర్ల జాబితాను ఈ దేశాలు అందించాయి ప్రతి 13 దేశాల నుండి 13 సూచనలు. తుఫానులకు పేరు పెట్టేటప్పుడు కొన్ని నియమాలను పాటించాలి, అవి:

- ◆ ప్రతిపాదిత పేరు (ఎ) రాజకీయాలు మరియు రాజకీయ ప్రముఖులు (బి) మత విశ్వాసాలు, (సి) సంస్కృతులు మరియు (డి) లింగానికి తటస్థంగా ఉండాలి.
- ◆ ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న ఏ సమూహ జనాభా మనోభావాలను దెబ్బతీయని విధంగా పేరును ఎంచుకోవాలి.
- ◆ ఇది చాలా మొరటుగా మరియు క్రూరంగా ఉ

ండకూడదు.

- ◆ ఇది చిన్నదిగా ఉండాలి, ఉచ్చరించడానికి సులభంగా ఉండాలి మరియు ఏ సభ్యునికీ అభ్యంతరకరంగా ఉండకూడదు.
- ◆ పేరు యొక్క గరిష్ట పొడవు ఎనిమిది అక్షరాలు.
- ◆ బంగ్లాదేశ్ తర్వాత, భారతదేశ నూచన ఆధారంగా తదుపరి తుఫానుకు 'తేజ్' అని పేరు పెట్టబడుతుంది.

ఫేలో ఇండియా యూనివర్సిటీ గేమ్స్ (కియూగ్)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, ప్రధాన మంత్రి ఫేలో ఇండియా విశ్వ విద్యాలయ క్రీడలను ప్రారంభించారు.

మరింత సమాచారం

- 1) ఫేలో ఇండియా యూనివర్సిటీ గేమ్స్, భారతదేశంలో జరిగే జాతీయ స్థాయి బహుళ-క్రీడా ఈవెంట్, ఇక్కడ దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న విశ్వవిద్యాలయాల నుండి అద్భుత వివిధ క్రీడా విభాగాలలో పోటీపడతారు.
- 2) ప్రారంభ ఎడిషన్ 2020లో ఒడిషాలో జరిగింది. దీనిని స్పోర్ట్స్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా మరియు యువజన వ్యవహారాలు మరియు క్రీడల మంత్రిత్వ శాఖ, అసోసియేషన్ ఆఫ్ ఇండియన్ యూనివర్సిటీస్, ఇండియన్ ఒలింపిక్ అసోసియేషన్ మరియు నేషనల్ స్పోర్ట్స్ ఫెడరేషన్తో కలిసి నిర్వహించింది.
- 3) ఇది భారతదేశంలో అతిపెద్ద విశ్వవిద్యాలయ స్థాయి క్రీడా పోటీ.
- 4) ఫేలో ఇండియా యూత్ గేమ్స్ విజయవంతం అయిన తర్వాత ఫేలో ఇండియా యూనివర్సిటీ గేమ్స్ ప్రారంభించబడ్డాయి.

AMIGOS IAS

The Journey To Achievement Starts Here

www.amigosias.com

APPSC

GROUP-II

FREE

DEMO

**13th AUG 2023,
SUNDAY @ 9 AM**

- * PRELIMS CUM MAINS
- * ENGLISH MEDIUM
- * ONLINE / OFFLINE

NEW BATCH
STARTS FROM
14th AUGUST, 2023

ADMISSIONS OPEN

More Info : 04035052121, 9000230734

Address : Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad.

    AMIGOS IAS

పాపిటీ అండ్ గవర్నెన్స్

ఇందిరా గాంధీ పట్టణ ఉపాధి హామీ పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇందిరా గాంధీ పట్టణ ఉపాధి హామీ పథకం రాజస్థాన్ లో ప్రారంభించారు. ఇది నగరాల్లో నివసిస్తున్న పేద మరియు నిరుపేద కుటుంబాలకు సంవత్సరానికి 100 రోజులు డిమాండ్ పై అందించడానికి పని ద్వారా ఆర్థిక మద్దతునిచ్చే లక్ష్యంతో ప్రారంభించబడింది.
- ★ 2006లో కేంద్రంలో ప్రారంభించిన మహాత్మాగాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ చట్టం తరహాలో, నగరాల్లో నివసించే ప్రజలకు హామీతో కూడిన ఉద్యోగాలు కల్పించేందుకు దీనిని రూపొందించారు.

ఎవరు అర్హులు?

- ★ పట్టణ స్థానిక సంస్థల పరిధిలో నివసిస్తున్న 18 నుండి 60 సంవత్సరాల వయస్సు గల వారు గుర్తించబడిన విభాగాలలో డిమాండ్ చేయడానికి మరియు ఉపాధిని పొందడానికి అర్హులు.

పౌరసత్వ సవరణ చట్టం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ వివాదాస్పద పౌరసత్వ (సవరణ) చట్టంపై సవాలును విచారించడానికి భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి

నేతృత్వంలోని ముగ్గురు న్యాయమూర్తుల బెంచ్ అంగీకరించింది.

- ★ పౌరసత్వ సవరణ చట్టం, 2019 ఆప్టనిస్టాన్, బంగ్లాదేశ్ లేదా పాకిస్తాన్ నుండి వలస వచ్చిన హిందూ, సిక్కు, బౌద్ధ, జైన్, పార్సీ లేదా క్రైస్తవ వర్గాలకు చెందిన వర్గానికి పౌరసత్వం మంజూరు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. ఈ చట్టం డిసెంబర్ 12, 2019న ఆమోదించబడింది మరియు జనవరి 10, 2020న నోటిఫై చేయబడింది.
- ★ ప్రభుత్వం ఈ సవరణ సానుభూతితో కూడుకున్నదని మరియు సమ్మిళితమని పేర్కొన్నప్పటికీ, విమర్శకుల మాత్రం ఇది రాజ్యాంగ విరుద్ధమైనది మరియు ముస్లిం వ్యతిరేకమైనది అని వాదిస్తున్నారు. ఈ చట్టం దేశంలో పెద్ద ఎత్తున నిరసనలు రేకెత్తించింది.

ఇంటర్నెట్ లో కంటెంట్ నియంత్రణ

అర్షదీప్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ క్రికెటర్ అర్షదీప్ సింగ్ కు చెందిన వికీపీడియా పేజీలో అతను “ఖలిస్తానీ” అని తప్పుదారి పట్టించే సమాచారంతో నవరించబడటంపై

ప్రతిస్పందనగా భారతదేశం వికీపీడియా అధికారులను పిలిపించింది. పాకిస్తాన్ తో జరిగిన మ్యాచ్ లో అర్షదీప్ సింగ్ క్యాచ్ ను జారవిడుచుకోవడంతో ఆన్ లైన్ ట్రోల్స్ ద్వారా ఇది జరిగింది. సురక్షితమైన మరియు విశ్వసనీయమైన ఇంటర్నెట్ పై ప్రభుత్వ నిరీక్షణను ఉల్లంఘించినందున “భారతదేశంలో పనిచేసే ఏ మధ్యవర్తి ఈ రకమైన తప్పుడు సమాచారాన్ని అనుమతించలేరు” అని ఎలక్ట్రానిక్స్ మంత్రి ట్విట్ చేశారు.

ప్రధానమంత్రి శ్రీ పథకం

14,500 పాఠశాలల మెరుగు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ **జాతీయ విద్యా విధానం**, 2020లో భాగంగా దేశ వ్యాప్తంగా 14,500 పాఠశాలలు అప్ గ్రేడ్ చేయనున్నట్లు ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోడీ ప్రకటించారు. వీటినే **పీఎం శ్రీ పాఠశాలలు** అని వ్యవహరిస్తారు, పీఎం శ్రీ విస్తరణ రూ పం- పీఎం స్కూల్స్ ఫర్ రైజింగ్ ఇండియా జాతీయ విద్యా విధానం ల్యాబ్ల వంటి నమూనాలను తయారు పీఎం శ్రీ స్కీము వెనుక ఉన్న ఐడియా

లోకాయుక్త సవరణ బిల్లుకు ఆమోదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ కేరళ శాసనసభ రాష్ట్ర లోకాయుక్త (సవరణ) బిల్లును ఆమోదించింది. లోకాయుక్త సిఫారసులకు సంబంధించిన పలు అంశాలను ఇందులో సవరించారు.

★ ముఖ్యమంత్రికి వ్యతిరేకంగా లోకాయుక్త ఏదైనా నిర్ణయం వెలువరిస్తే దానిపై గవర్నర్ నిర్ణయం తీసుకుంటారని ప్రస్తుత చట్టంలో ఉంది. తాజా బిల్లులో దీనిని సవరించారు. కొత్త బిల్లు ప్రకారం, గవర్నర్ కు బదులు శాసన సభ నిర్ణయం తీసుకుంటుంది.

మ్యానిఫెస్టోపై వివరణ: ఎస్ సీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఎన్నికల్లో పార్టీలు తమ మేనిఫెస్టోలో భారీగా హామీలు

ఇస్తాయి. వాటిని నెరవేర్చేందుకు ఎంత మొత్తం అవసరం అవుతుంది, వాటిని ఎక్కడ నుంచి తెస్తారన్న విషయాన్ని వెల్లడించాలన్న పిటిషన్ దాఖలు అయింది. నగదు మొత్తం ఎక్కడ నుంచి తెస్తారన్న అంశంపై వివరణ ఇవ్వాలిందే అని సుప్రీంకోర్ట్ అభిప్రాయపడింది. గతంలో ఎన్.సుబ్రమణ్యం బాలాజీ వర్సెస్ తమిళనాడు కేసులో సుప్రీంకోర్ట్ వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాన్ని మార్చుకుంది. ఆ కేసులో ప్రజాప్రాతినిధ్య చట్టంలోని సెక్షన్ 123 ప్రకారం ఎన్నికల మేనిఫెస్టోలో వాగ్దానాలు చేయడం అవినీతికి పాల్పడినట్లు కాదని సుప్రీంకోర్ట్ డివిజన్ బెంచ్ పేర్కొంది.

★ అయితే, ఎన్నికలలో గెలవడానికి రాజకీయ పార్టీలు వాగ్దానం చేసే ఉచితాల వల్ల ప్రభుత్వ ఖజానాకు గండి పడుతుందని సుప్రీంకోర్ట్ ఇప్పుడు ఆందోళన చెందుతోంది.

అంతర్జాతీయ సంబంధాలు

70 సంవత్సరాల దౌత్య సంబంధాలలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ భారత్ - జపాన్ ల మధ్య 2022 నాటికి దౌత్య సంబంధాలు 70 సంవత్సరాలు పూర్తి చేసుకున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో రెండు దేశాలకు చెందిన రక్షణ మంత్రులు చర్చలు నిర్వహించారు. ద్వైపాక్షిక రక్షణ సహకారంతో పాటు ప్రాంతీయ వ్యవహారాలకు సంబంధించిన వివిధ అంశాలను సమీక్షించారు.

★ భారత్ - జపాన్ దేశాల మధ్య రక్షణ భాగస్వామ్యానికి గల ప్రాముఖ్యతను వారు గుర్తించారు.

★ స్వేచ్ఛాయుతమైన, నిరుమ నిబంధనలతో కూడిన ఇండో-

పసిఫిక్ ప్రాంతాన్ని ఏర్పాటు చేయడంలో రెండు దేశాల మధ్య రక్షణ భాగస్వామ్యం కీలక పాత్ర పోషిస్తుందని వారు అభిప్రాయపడ్డారు

- ★ ‘ధర్మ గార్డియన్’, ‘జమెక్స్’ మరియు ‘మలబార్’ తో సహా ద్వైపాక్షిక మరియు బహుపాక్షిక రక్షణ బలగాల విన్యాసాలను కొనసాగించడంలో ఇరు దేశాల మంత్రులు తమ సుముఖతను వ్యక్తం చేశారు.

భారత్ - బంగ్లాదేశ్

బంగ్లాదేశ్ ప్రధాని పర్యటన

- ★ బంగ్లాదేశ్ ప్రధాని షేక్ హసీనా సెప్టెంబర్ 5 నుంచి సెప్టెంబర్ 8 వరకు భారత్ లో పర్యటించారు

- ★ సమగ్ర ఆర్థిక భాగస్వామ్య ఒప్పందంపై సంతకం చేశాయి. కుషియారా నది నీటికి సంబంధించిన ఒప్పందం కూడా రెండు దేశాల మధ్య కుదిరింది.

అణ్వాయుధాల వ్యాప్తి నిరోధక ఒప్పందం (ఎన్పీటీ)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అణ్వస్త్ర వ్యాప్తి నిరోధక ఒప్పందం (ఎన్పీటీ)ను సమీక్షించేందుకు న్యూయార్క్ లోని ఐక్యరాజ్య సమితిలో ఏర్పాటు చేసిన అంతర్జాతీయ సమావేశం ఎలాంటి ఏకాభిప్రాయం కుదరకుండానే ముగిసింది. వాస్తవానికి ఈ సమావేశం 2020లోనే జరగాల్సి ఉన్నప్పటికీ.. కరోనా కారణంగా ఆలస్యమైంది.

ఎన్పీటీ గురించి:

- ★ 1970లో ఎన్పీటీ అమలులోకి వచ్చినప్పటి నుంచీ నిర్వహించిన 10 సమీక్ష సమావేశాలలో నాలుగు మాత్రమే (1980, 1990, 2000 మరియు 2010లో) ఏకాభిప్రాయంతో ముగిశాయి.
- ★ అయితే, 2022లో ఒక కీలకమైన తేడా ఉంది. గతంలో ఇరాన్, ఇజ్రాయెల్, పశ్చిమాసియా దేశాలు, లేకపోతే, అణ్వాయుధాలు కలిగి ఉన్న దేశాలు, అవి లేని దేశాల మధ్య విభేదాలు ఉండేవి. 2022లో మాత్రం, పశ్చిమ దేశాలకు వ్యతిరేకమంటూ రష్యాను దోషిగా నిలబెట్టింది. దీనికి ప్రధాన కారణం.. ఉక్రెయిన్ లోని జాపోరిజ్షియా అణు విద్యుత్ ప్లాంట్ ను ఆక్రమించుకున్నప్పటికీ.. దానిలో అణు భద్రతా సంక్షోభాన్ని పరిష్కరించలేకపోవడమే.

ఐరాస ప్రతిపాదించిన హై సీస్ ఒప్పందం :

- ★ దీనిని ‘పారిస్ ఒప్పందం ఫర్ ది ఓషన్’ అని కూడా పిలుస్తారు. జాతీయ అధికార పరిధిని దాటి జీవవైవిధ్యంతో వ్యవహరించే ఈ ఒప్పందం చాలా సంవత్సరాలుగా చర్చలో ఉంది. దీనిని సభ్య దేశాలు అంగీకరించాయి.
- ★ ఈ ప్రతిపాదిత ఒప్పందం ఒక దేశం యొక్క తీరం నుండి సుమారు 200 నాటికల్ మైళ్లు లేదా సముద్రంలోకి 370 కి.మీ వరకు ఉన్న ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలాల (ఎక్స్ క్లూజివ్ ఎకనామిక్ జోన్)కు అవతల ఉన్న సముద్రానికి సంబంధించినది. ఈ మండలాలకు అవతల ఉన్న సముద్రాన్ని “ఓషన్ సీస్ లేదా హై సీస్” అంటారు.
- ★ సముద్ర వనరులకు సంబంధించి దేశాల హక్కులను నియంత్రించే 1982 నాటి యునైటెడ్ నేషన్స్ కన్వెన్షన్ ఆన్ లాస్ ఆఫ్ ది సీ (యూఎన్ సీఎల్ఓఎస్) ప్రకారం.. ఈ హై సీస్ ఒప్పందంపై చర్చలు జరగాలి. మహాసముద్రాలను పరిరక్షించడానికి ఎటువంటి ఒప్పందం లేనందున, 2022 నాటికి అటువంటి ఒప్పందాన్నొకదానిని తీసుకురావాలని ఐరాస 2017లో తీర్మానించింది.

అకూస్ ఒప్పందం

- ★ అకూస్ అనేది ఆస్ట్రేలియా, యునైటెడ్ కింగ్ డమ్ మరియు యునైటెడ్ స్టేట్స్ మధ్య త్రైపాక్షిక భద్రతా ఒప్పందం. ఇది

ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతం కోసం సెప్టెంబర్ 2021లో ప్రకటించబడింది. ఈ ఒప్పందం ప్రకారం అణుశక్తితో నడిచే జలాంతర్గాములను కొనుగోలు చేసేందుకు అమెరికా మరియు బ్రిటన్లు ఆస్ట్రేలియాకు సహాయం చేస్తాయి. ఈ ఒప్పందంలో “సైబర్ సామర్థ్యాలు, కృత్రిమ మేధస్సు, క్వాంటం టెక్నాలజీలు మరియు అదనపు సముద్రగర్భ సామర్థ్యాలు” పై సహకారం కూడా ఉంది.

విక్రాంత్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత దేశం తొలి స్వదేశీ విమాన వాహక నౌక (ఐఎస్-ఎ) ‘విక్రాంత్’

- ★ విక్రాంత్, భారతదేశంలో ఇప్పటివరకు నిర్మించబడిన అతిపెద్ద యుద్ధనౌక. ఇది భారత నావికాదళం కోసం స్వదేశీ పరిష్కారంతో నిర్మించారు.

పెగాసస్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇజ్రాయెల్ నిర్మిత సైవేర్ పెగాసస్ని ఉపయోగించి జర్నలిస్టులు, పౌర సమాజ కార్యకర్తలు, రాజకీయ నాయకులు మొదలైన వ్యక్తుల వ్యక్తిగత కమ్యూనికేషన్ పరికరాలను అక్రమంగా లక్ష్యంగా చేసుకున్నారనే ఆరోపణలపై దర్యాప్తు చేయడానికి నియమించిన కమిటీ నివేదికను ఇటీవల సుప్రీంకోర్టు రికార్డు చేసింది.

పెగాసస్ కేసు ఏమిటి?

- ★ జూలై 2021లో, ఇజ్రాయెల్ సైబర్ సెక్యూరిటీ కంపెనీ అభివృద్ధి చేసిన శక్తివంతమైన సైవేర్ పెగాసస్. భారతదేశంతో సహా అనేక దేశాలలో వ్యక్తుల మొబైల్

ఫోన్లను లక్ష్యంగా చేసుకోవడానికి దీనిని ఉపయోగించి ఉండవచ్చని గ్లోబల్ సహకార పరిశోధనాత్మక ప్రాజెక్ట్ వెల్లడించింది.

- ★ లీక్ అయిన డేటా డంప్ లోని సంబంధంలో దాదాపు 300 మంది భారతీయ పౌరులవి ఉన్నట్లు తెలిసింది, ఇందులో కేంద్ర ప్రభుత్వంలోని కనీసం ఇద్దరు మంత్రులు, ప్రతిపక్షానికి చెందిన ముగ్గురు నాయకులు, రాజ్యాంగ సంస్థల అధికారులు మరియు పలువురు జర్నలిస్టులు, పౌర సమాజ నాయకులు ఉన్నారు.
- ★ అక్టోబరు 2021లో, పెగాసస్ని ఉపయోగించి అసాధికారికంగా నిఘా పెట్టారనే ఆరోపణలను పరిశీలించేందుకు జస్టిస్ రవీంద్రన్ నేతృత్వంలోని దర్యాప్తు సుప్రీంకోర్టు ఆదేశించింది.

ఇంటిగ్రేటెడ్ థియేటర్ కమాండ్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఏ దేశానికైనా భద్రతా పరమైన సవాళ్లు, ప్రతిస్పందనల విషయంలో.. ‘ఇంటిగ్రల్, ఇంటిగ్రేటెడ్ జాయింట్ నెస్’ అనేవి కీలకమైన పదాలు. ఉక్రెయిన్ యుద్ధానంతరం వెలుగులోకి వచ్చినదే ఈ ‘ఇంటిగ్రేటెడ్ థియేటర్ కమాండ్స్’ భావన.

ఇంటిగ్రేటెడ్ థియేటర్ కమాండ్స్

- ★ సరళంగా చెప్పాలంటే, ఇది ఒక ఏకీకృత ఆదేశం. దీని కింద ఆర్మీ, నేవీ మరియు వైమానిక దళం ఉంటాయి. సముద్రమార్గన పొంచి ఉన్న ప్రమాదాలు సహా నిర్దిష్ట సరిహద్దులకు సంబంధించి ఈ కమాండ్లు భౌగోళికంగా ఉంటాయి.

క్రియేటివ్ ఎకానమీ

ఎగ్జిమ్ బ్యాంక్ పరిశోధన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కళలు మరియు చేతిపనులు, ఆడియో మరియు వీడియో కళలు మరియు డిజైన్లతో కూడిన భారతదేశ సృజనాత్మక ఆర్థిక వ్యవస్థ.. 2019లో 121 బిలియన్ డాలర్ల విలువైన

వస్తువులు మరియు సేవల ఎగుమతులకు కారణమైందని ఎగ్జిమ్ బ్యాంక్ అధ్యయనంలో తేలింది.

- ★ ఎగ్జిమ్ బ్యాంక్ మొట్టమొదటి అధ్యయనం 'రిఫైక్షన్ & డెవలప్ మెంట్ ఆఫ్ ఇండియాస్ క్రియేటివ్ ఎకనమీ' ఐక్యరాజ్యసమితి వర్గీకరణ ప్రకారం, ఎగుమతి సామర్థ్యాన్ని గుర్తించడానికి ఆర్డ్ & క్రాఫ్ట్స్, ఆడియో విజువల్స్, డిజైన్, విజువల్ ఆర్ట్స్ వంటి ఏడు విభిన్న సృజనాత్మక విభాగాలను విశ్లేషించింది.
- ★ అంకితమైన మంత్రిత్వ శాఖలు లేదా సంస్థలతో సృజనాత్మక ఆర్థిక వ్యవస్థకు గణనీయమైన ప్రాముఖ్యత ఉన్న యూకే, ఆస్ట్రేలియా, ఫ్రాన్స్, దక్షిణ కొరియా, ఇండోనేషియా మరియు థాయ్ లాండ్ వంటి దేశాల సజనాత్మక ఆర్థిక విధానాలను కూడా ఇది విశ్లేషించింది.

విదేశీ వాణిజ్యానికి ప్రత్యేక ఏర్పాట్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఎగుమతి, దిగుమతుల లావాదేవీలను నిర్వహించేందుకు అదనపు ఏర్పాటు చేయాలని నిర్ణయించుకున్నట్లు భారతీయ రిజర్వు బ్యాంకు ఒక సర్క్యులర్ ను జారీ చేసింది.

- ★ భారతదేశం మరియు ఇతర దేశాల మధ్య వాణిజ్య సంబంధ పరిష్కారాలను రూపాయలలో అనుమతించే ఈ చర్య..

రష్యాతో వాణిజ్యానికి ప్రధానంగా లాభదాయకంగా కనిపించినప్పటికీ, ఇది డాలర్ ప్రవాహాన్ని, రూపాయి క్షీణతను తగ్గించడంలో చాలా పరిమిత స్థాయిలో మాత్రమే సాయపడుతుందని అంచనా వేస్తున్నారు.

ఇది ఎలా పని చేస్తుంది?

- ★ ఏ దేశంతోనైనా వాణిజ్య లావాదేవీలను సెటిల్ చేయడానికి, భారతదేశంలోని బ్యాంకులు భాగస్వామ్య దేశం యొక్క కరెన్సాండెంట్ బ్యాంకింగ్ వోస్ట్రో ఖాతాలను ట్రేడింగ్ కోసం తెరుస్తాయి.
- ★ భారతీయ దిగుమతిదారులు తమ దిగుమతుల కోసం ఈ ఖాతాల్లోకి రూపాయలను డిపాజిట్ చేసుకోవచ్చు. దిగుమతుల ద్వారా వచ్చే ఈ ఆదాయాలను భారతీయ ఎగుమతిదారులకు రూపాయలలో చెల్లించడానికి ఉపయోగించవచ్చు. (వోస్ట్రో ఖాతా అనేది ఒక బ్యాంకు తరపున మరొక కరెన్సాండెంట్ బ్యాంకు కలిగి ఉండే ఖాతా. ఉదాహరణకు, హెచ్ఎస్బీసీ వోస్ట్రో ఖాతా భారతదేశంలో ఎస్బీఐ కలిగి ఉంది).
- ★ ప్రస్తుతం, నేపాల్ మరియు భూటాన్ దేశాలు మినహా ఇతర దేశాలతో చేసే ఎగుమతులు లేదా దిగుమతులు లావాదేవీలన్నీ ఎల్లప్పుడూ విదేశీ కరెన్సీలో ఉంటాయి. కాబట్టి, దిగుమతుల విషయంలో, భారతీయ కంపెనీలు విదేశీ కరెన్సీలోనే చెల్లించాలి.

ఉద్దేశించిన ప్రయోజనం:

- ★ ఆర్బిఐ తన ఆర్డర్ లో ప్రత్యేకంగా చెప్పనప్పటికీ, ఈ ఏర్పాటును ప్రధానంగా రష్యా కోసం ఉపయోగించాలని భావించారు. ఉక్రెయిన్ యుద్ధం తర్వాత రష్యాపై ఆంక్షలు ఉన్నాయి. దానికి తోడు స్విస్ట్ సిస్టమ్ (విదేశీ కరెన్సీలో చెల్లింపుల కోసం బ్యాంకులు ఉపయోగించే సిస్టమ్) నిలిపివేయబడింది.

లయిదో అతిపెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ యునైటెడ్ కింగ్ డమ్ ను అధిగమించడం ద్వారా భారతదేశం ప్రపంచంలో ఐదవ అతిపెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థ గా అవతరించింది. ఇప్పుడు, అమెరికా, చైనా, జపాన్, జర్మనీ తర్వాత భారతదేశం నిలిచింది

యునైటెడ్ కింగ్డమ్లో పోలిక :

1) ఆర్థిక వ్యవస్థ పరిమాణం : మార్చి, 2022 నుండి త్రైమాసికంలో 'నామమాత్రపు' నగదు పరంగా భారతీయ ఆర్థిక వ్యవస్థ పరిమాణం 854.7 బిలియన్ డాలర్లు కాగా.. బ్రిటన్ది 816 బిలియన్ డాలర్లు.

తలసరి జీడీపీ : తలసరి జీడీపీ.. ప్రజల ఆదాయ స్థాయిల వాస్తవిక పోలికను అందిస్తుంది. ఎందుకంటే ఇది ఒక దేశ జీడీపీని ఆ దేశ జనాభాతో భాగిస్తుంది. ఆశ్చర్యకరమైన విషయం ఏమిటంటే.. నగటు భారతీయుని ఆదాయం యూకే ప్రజల సగటు కంటే చాలా తక్కువ.

ఒక దేశం ఒక ఎరువు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఎరువులన్నింటిని 'షన్ నేషన్ షన్ ఫెర్టిలైజర్' కిందకు తీసుకు రావాలని కేంద్రం నిర్ణయించింది. భారతీయ జనువరక్ పరియోజన (ప్రధానమంత్రి ప్రజా ఎరువుల పథకం) లోని 'షీఎంబీజీపీ' పథకంలో భాగంగా ఎరువులపై రాయితీ ఇస్తున్నారు.

“ఒక దేశం ఒక ఎరువు” అంటే ఏమిటి?

- ★ “షన్ నేషన్ షన్ ఫెర్టిలైజర్” పథకం ప్రకారం, కంపెనీలు తమ పేరు, బ్రాండ్, లోగో మరియు ఇతర సంబంధిత ఉత్పత్తి సమాచారాన్ని తమ బ్యాగ్ లలో మూడింట ఒక వంతు స్థలంలో మాత్రమే ప్రదర్శించడానికి అనుమతించబడతాయి. మిగిలిన మూడింట రెండు వంతుల స్థలంలో, “భారత్” బ్రాండ్ మరియు ప్రధానమంత్రి భారతీయ జన్ ఉర్వరక్ పరియోజన లోగోను చూపించాల్సి ఉంటుంది.
- ★ దీని ప్రకారం, “యూరియా, డిఎపి, ఎంఓపి మరియు ఎస్కెకె మొదలైన వాటికి ఒకే బ్రాండ్ పేరు వరుసగా భారత్ యూరియా, భారత్ డిఎపి, భారత్ ఎంఓపి మరియు భారత్ ఎస్కెకె మొదలైనవి అన్ని ఎరువుల కంపెనీలకు వర్తిస్తుంది.
- ★ అలాగే, “ప్రధానమంత్రి భారతీయ జనువరక్ పరియోజన అనే ఎరువుల సబ్సిడీ పథకాన్ని సూచించే లోగోను ఎరువుల సంఘాలపై ఉపయోగిస్తారు”.

ఇథనాల్ బ్లెండింగ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ పెట్రోల్ లో 10% ఇథనాల్ కలపాలని భారత్ లక్ష్యంగా

నిర్దేశించుకుంది. అయితే అనుకున్న గడువు కంటే ముందే చేరుకున్నట్లు ప్రకటించింది. పెట్రోల్ లో 10% మేర చెరకుతో తయారు చేసిన ఇథనాల్ ను కలుపుతారు. దీని వల్ల వాతావరణ కాలుష్యం తగ్గుతుంది, అలాగే విదేశాల నుంచి 10% మేర తక్కువగా కొనవచ్చు, అంటే విదేశీ మారక ద్రవ్యం మిగులుతుంది. చెరకు రైతులకు కూడా లాభసాటిగా ఉంటుంది.

క్వాంటమ్ కంప్యూటింగ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఐబీఎమ్ అధ్యయనం ప్రకారం, భారత్ లో క్వాంటమ్ కంప్యూటింగ్ పై ఆసక్తి పెరుగుతోంది. విద్యార్థులు, డెవలపర్లు మరియు విద్యావేత్తలు ఇందులో చురుకుగా పాల్గొంటున్నారు. ఫలితంగా.. క్వాంటం కంప్యూటింగ్ కు టాలెంట్ హబ్ గా భారత్ మారుతోంది. ఈ నేపథ్యంలోనే రూ 6003 కోట్లతో క్వాంటమ్ కంప్యూటింగ్ కు అనుమతి ఇస్తూ కేంద్ర క్యాబినెట్ నిర్ణయం తీసుకుంది.

నాసల్ వ్యాక్సిన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ భారత్ బయోటెక్ తయారు చేసిన కోవిడ్-19 రీకాంబినెంట్ నాసల్ వ్యాక్సిన్ ను ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క సెంట్రల్ డ్రగ్స్ స్టాండర్డ్ కంట్రోల్ ఆర్గనైజేషన్ ఆమోదించింది. అత్యవసర పరిస్థితుల్లో 18 ఏళ్లు మరియు అంతకంటే ఎక్కువ వయస్సు ఉన్నవారికి ప్రాథమిక రోగనిరోధకత కోసం దీనిని ఉపయోగించవచ్చు.

నాసల్ వ్యాక్సిన్ అసగా..

- ★ వ్యాక్సిన్లు సాధారణంగా వివిధ మార్గాల ద్వారా ఇవ్వబడతాయి, అత్యంత సాధారణమైన ఇంజెక్షన్లు కండరాలు (ఇంట్రామస్కులర్) లేదా చర్మం మరియు కండరాల మధ్య (సబ్కుటానియస్) కణజాలంలోకి పంపబడతాయి.
- ★ ఇతర మార్గాలు కూడా ఉన్నాయి. ముఖ్యంగా శిశువులకు కొన్ని టీకాలలో, ఇంజెక్షన్కు బదులుగా ద్రవ ద్రావణాన్ని నోటి ద్వారా అందించేవి కూడా ఉన్నాయి.
- ★ ఇంట్రానాసల్ మార్గంలో, వ్యాక్సిన్ నాసికా రంధ్రాలలోకి స్ప్రే చేసేవి, పీల్చేవి కూడా ఉన్నాయి.

ఐపీడీ సాంకేతికత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారతీయ అంతరిక్ష పరిశోధనా సంస్థ (ఇస్రో) ఇన్ ఫ్లైటబుల్ ఏరోడైనమిక్ డిసిలరేటర్ (ఐపీడి) సాంకేతికతను విజయవంతంగా పరీక్షించింది. ఇది ఖర్చుతో కూడిన రాకెట్ దశల రికవరీకి మరియు ఇతర గ్రహాలపై పేలోడ్లను సురక్షితంగా ల్యాండ్ చేయడానికి సహాయపడుతుంది.

ఇన్ ఫ్లైటబుల్ ఏరోడైనమిక్ డిసిలరేటర్ (ఐపీడి) గురించి:

- ★ ఈ ఐపీడిని ఇస్రోకు చెందిన విక్రమ్ సారాభాయ్ స్పేస్ సెంటర్ రూపొందించి, విజయవంతంగా పరీక్షించింది.
- ★ తుంబ రాకెట్ లాంచింగ్ స్టేషన్ నుండి రోహిణి-300 సౌండింగ్ రాకెట్తో విజయవంతంగా ప్రయోగించబడింది.
- ★ రోహిణి సౌండింగ్ రాకెట్లను ఇస్రో అభివృద్ధి చేస్తున్న కొత్త సాంకేతికతలను, భారత్, విదేశాలకు చెందిన శాస్త్రవేత్తలు విమాన ప్రదర్శనకు ఉపయోగిస్తారు.
- ★ వాతావరణం గుండా కిందికి పడిపోతున్న వస్తువు వేగాన్ని తగ్గించడానికి ఐపీడి ఉపయోగపడుతుంది.
- ★ ఐపీడిని తొలుత మడతపెట్టి, రాకెట్ యొక్క పేలోడ్ బే లోపల ఉంచబడింది. సుమారు 84 కి.మీ ఎత్తు నుంచి అది సౌండింగ్ రాకెట్ యొక్క పేలోడ్ భాగం వాతావరణం గుండా దిగింది.

హైడ్రోజన్ ఇంధన బ్యాటరీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారతదేశం మొట్టమొదటి దేశీయంగా అభివృద్ధి చేసిన హైడ్రోజన్ ఇంధన బ్యాటరీ ఆధారిత బస్సును ఆవిష్కరించారు.
- ★ బస్సులో ఉండే హైడ్రోజన్ ఇంధన బ్యాటరీలు హైడ్రోజన్ మరియు ఆక్సిజన్ అణువులను కలపడం ద్వారా విద్యుత్తును ఉత్పత్తి చేస్తాయి. రెండు వాయువులు విద్యుత్, నీరు మరియు చిన్న మొత్తంలో వేడిని ఉత్పత్తి చేయడానికి సాంప్రదాయ బ్యాటరీ లాగానే ఎలక్ట్రోకెమికల్ సెల్లో ప్రతిస్పందిస్తాయి. ఈ విద్యుత్తు వాహనాన్ని ముందుకు నడపడానికి ఎలక్ట్రిక్ మోటార్లు ఉపయోగిస్తాయి.

మంధన్ ప్లాట్ ఫారమ్

- ★ దేశంలోని అన్ని శాస్త్ర మరియు సాంకేతిక రంగాలను ఎనేబుల్ మరియు సాధికారత కల్పించే దార్శనికతతో మంధన్ ప్లాట్ ఫారమ్ను ప్రారంభించినట్లు భారత ప్రభుత్వ ప్రిన్సిపల్ సైంటిఫిక్ అడ్వైజర్ కార్యాలయం ప్రకటించింది.
- ★ ఈ ప్రయోగం భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం పొందిన 75 సంవత్సరాల - ఆజాదీ కా అమృత మహోత్సవం గుర్తు చేస్తుంది. భారతదేశ సాంకేతిక విప్లవానికి జాతీయ మరియు ప్రపంచ కమ్యూనిటీలను చేరువ చేసే అవకాశాన్ని అందిస్తుంది.
- ★ ప్రిన్సిపల్ సైంటిఫిక్ అడ్వైజర్ కార్యాలయం నేతృత్వంలో, మంధన్ భారతదేశంలో సైన్స్ మరియు టెక్నాలజీ-ఆధారిత సామాజిక ప్రభావ ఆవిష్కరణలు మరియు పరిష్కారాల యొక్క ప్రకృతి దృశ్యాన్ని సమర్థవంతంగా మార్చగలదు.
- ★ భవిష్యత్ శాస్త్రం, ఆవిష్కరణలు మరియు సాంకేతికత-నేతృత్వంలో వృద్ధి కోసం ఒక ఫ్రీమ్ వర్క్ను అభివృద్ధి చేయడానికి సమాచార మార్పిడి సెషన్లు, ప్రదర్శనలు మరియు ఈవెంట్ల ద్వారా జ్ఞాన బదిలీలు మరియు పరస్పర చర్యలను ప్లాట్ ఫారమ్ సులభతరం చేస్తుంది.

మానవ అభివృద్ధి నివేదిక - 2022

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఐక్యరాజ్యసమితి అభివృద్ధి కార్యక్రమం (యూఎన్ డిపీ)

తన తాజా మానవ అభివృద్ధి నివేదిక (హెచ్డీఆర్)ను విడుదల చేసింది.

మానవ అభివృద్ధి నివేదికలో ఉన్న ఆరు వేర్వేరు సూచికలు:

- ★ మానవ అభివృద్ధి సూచిక (హెచ్డీఐ)
- ★ అసమానత-సర్దుబాటు హెచ్డీఐ (ఐహెచ్డీఐ)
- ★ లింగ అభివృద్ధి సూచిక (జీడీఐ)
- ★ లింగ అసమానత సూచిక (జీఐఐ)
- ★ బహుమితీయ పేదరిక సూచిక (ఎమ్పీఐ)
- ★ ప్రపంచ ఒత్తిడి-సర్దుబాటు చేసిన మానవ అభివృద్ధి సూచిక (పీహెచ్డీఐ)

పై సూచికల్లో ఒక్కో డానిలో భారత్ ప్రదర్శన:

- ★ **మానవ అభివృద్ధి సూచిక :** 191 దేశాలలో భారతదేశం **132వ స్థానంలో** ఉంది. భారతదేశం యొక్క స్కోరు 0.633 అగ్ర ర్యాంకింగ్ స్కోర్లకు చాలా దూరంగా ఉంది. స్విట్జర్లాండ్ 0.962 స్కోర్తో **1వ స్థానంలో** ఉంది
- ★ **లింగ అభివృద్ధి సూచిక :** జీడీఐ తప్పనిసరిగా మహిళలు మరియు పురుషులకు హెచ్డీఐ విలువలను అంచనా వేస్తుంది. స్త్రీ, పురుష నిష్పత్తిని చూస్తుంది. ఈ నిష్పత్తి 1కి దగ్గరగా ఉంటే, హెచ్డీఐ పరంగా స్త్రీలు మరియు పురుషుల మధ్య లింగ అంతరం తక్కువగా ఉంటుంది.
- ★ **లింగ అసమానత సూచిక:** మూడు కోణాలను ఉపయోగించి మిశ్రమ కొలతను సిద్ధం చేయడం ద్వారా లింగ అసమానత సమస్యను పరిశీలిస్తుంది:
 - ◆ **పునరుత్పత్తి ఆరోగ్యం:** ప్రసూతి మరణాల నిష్పత్తి మరియు కౌమార జనన రేటు పునరుత్పత్తి ఆరోగ్య సూచికలు.
 - ◆ **సాధికారత:** సాధికారత సూచికలు మహిళలు కలిగి ఉన్న పార్లమెంటరీ సీట్ల శాతం మరియు లింగం వారీగా కనీసం కొంత మాధ్యమిక విద్యను కలిగి ఉన్న జనాభా శాతం.
 - ◆ **లేబర్ మార్కెట్:** లేబర్ మార్కెట్ సూచిక లింగం ద్వారా కార్మిక శక్తిలో పాల్గొనడం.
- ★ గుర్తుంచుకోవలసిన ముఖ్య విషయం ఏమిటంటే, లింగ అసమానత సూచిక విలువ తక్కువగా ఉండటం అంటే.. స్త్రీలు పురుషుల మధ్య తక్కువ అసమానతను సూచిస్తుంది.

ప్రధాన మంత్రి టీబి ముక్తే భారత్ అభియాన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2025 నాటికి క్షయవ్యాధి (టిబి) నిర్మూలన లక్ష్యంతో పని చేస్తూ, కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ ప్రధాన మంత్రి టీబి ముక్తే భారత్ అభియాన్‌ను ప్రారంభించనుంది. ఇందులో రోగులకు నమాజు మద్దతు - వారికి పోషకాహారం మరియు అదనపు రోగనిర్ధారణ మద్దతు మరియు వారి కుటుంబాలకు వృత్తిపరమైన శిక్షణ ఉంటుంది.
- ★ పథకం కింద, వ్యక్తులు, ఎన్జీవోలు మరియు కార్పొరేట్ సంస్థలు 1-3 సంవత్సరాల పాటు మద్దతు ఇవ్వడం ద్వారా టీబి రోగులను దత్తత తీసుకోవచ్చు.

తావరణ నష్టపరిహారం పాకిస్థాన్‌లో భారతీ పరదలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ చరిత్రలో కనీవినీ ఎరుగని వరదలను చవిచూసిన పాకిస్థాన్.. ఆ వరదలను సృష్టించిన వాతావరణ మార్పులకు కారణమైన ధనిక దేశాలను నష్ట పరిహారం కోరడం ప్రారంభించింది.
- ★ గ్లోబల్ వార్మింగ్ కు సంబంధించి తమ దేశం అందించే సహకారం తక్కువే అయినప్పటికీ వాతావరణ మార్పుల వల్ల అధికంగా ప్రభావితమయ్యే దేశాల్లో తమ దేశం కూడా ఒకటి పాకిస్థాన్ వాతావరణ శాఖ మంత్రి పదే పదే వాదిస్తున్నారు.

వ్యర్థాల నిర్వహణ నిబంధనలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత ప్రభుత్వం పర్యావరణ, అటవీ మరియు వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖ, ప్లాస్టిక్ వ్యర్థాల నిర్వహణ సవరణ నియమాలు-2021ని నోటిఫై చేసింది.
- ★ 'అజాదీ కా అమితే మహోత్సవ్' స్ఫూర్తితో.. ప్లాస్టిక్ వ్యర్థాల కాలుష్యాన్ని అరికట్టడానికి భారత్ చర్యలు తీసుకుంటోంది. జూలై 1, 2022 నుండి, వాడి పారేసే ప్లాస్టిక్ వస్తువుల తయారీ, దిగుమతి, నిల్వ, పంపిణీ,

అమ్మకం, వినియోగాలను నిషేధించింది.

- ★ ఐక్యరాజ్య సమితి పర్యావరణ అసెంబ్లీలో భారత్ కూడా సభ్య దేశమే. ఉత్పత్తి నుండి పారవేయడం వరకు ప్లాస్టిక్ నిర్వహణకు చట్టబద్ధంగా కట్టుబడి ఉండాలంటూ ఐరాస పర్యావరణ అసెంబ్లీ చేసిన తీర్మానంపై భారత్ కూడా సంతకం చేసింది.

బొగ్గు క్షేత్రాల్లో గ్రీన్ కవర్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ బొగ్గు మంత్రిత్వ శాఖ బొగ్గు క్షేత్రాలలో మరియు చుట్టూపక్కల 2400 హెక్టార్ల కంటే ఎక్కువ ప్రాంతాన్ని గ్రీన్ కవర్లోకి తీసుకురావాలని కోరింది. 2022-23 సంవత్సరానికి 50 లక్షలకు పైగా మొక్కలు నాటాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకున్నారు.

గ్రీనింగ్ ఇనిషియేటివ్స్ ముఖ్యాంశాలు:

- ★ కొన్ని ప్రాంతాల్లో బొగ్గు వెలికితీసిన, లీజు పూర్తయి.. తోటల పెంపకానికి అనువుగా ఉన్న భూములను రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఏజెన్సీలు అందుబాటులో ఉంచాయి.
- ★ ప్రస్తుతానికి, బొగ్గు గనుల ప్రాంతాల్లో హరితహారం కార్యక్రమం జోరందుకుంది. 15 ఆగస్టు 2022 నాటికి బ్ల్యాక్ ప్లాంటేషన్, అవెన్యూ ప్లాంటేషన్, గడ్డి భూముల సాగు, వెదురు తోటల పెంపకం మరియు హైటెక్ సాగు ద్వారా దాదాపు 1000 హెక్టార్ల భూమిని ఇప్పటికే కవర్ చేశారు.

లీ వ్యర్థాల నిర్వహణ నియమాలు - 2022

బ్యాటరీ వ్యర్థాల నిర్వహణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ పర్యావరణం, అటవీ మరియు వాతావరణ మార్పుల

మంత్రిత్వ శాఖ, భారత ప్రభుత్వం వ్యర్థ బ్యాటరీల నిర్వహణ అనువైన నిర్వహణను నిర్ధారించడానికి బ్యాటరీ వ్యర్థాల నిర్వహణ నియమాలు - 2022ను ప్రచురించింది. ఈ కొత్త నియమాలు బ్యాటరీలు (నిర్వహణ మరియు నిర్వహణ) నియమాలు - 2001 స్థానంలో అమలవుతాయి.

- ★ ఈ నియమాలు అన్ని రకాల బ్యాటరీలను కవర్ చేస్తాయి, అవి. ఎలక్ట్రిక్ వాహన బ్యాటరీలు, పోర్టబుల్ బ్యాటరీలు, ఆటోమోటివ్ బ్యాటరీలు మరియు పారిశ్రామిక బ్యాటరీలు.

గ్లోబల్ వాల్యుంగ్ - పంచాయతీరాజ్ శాఖ

విపత్తు నిర్వహణ ప్రణాళిక

- ★ కేంద్ర గ్రామీణాభివృద్ధి & పంచాయతీరాజ్ శాఖ మంత్రి విపత్తు నిర్వహణ ప్రణాళికను విడుదల చేశారు.

పంచాయతీ రాజ్ విపత్తు నిర్వహణ ప్రణాళిక లక్ష్యం:

- ★ పంచాయతీలు మరియు గ్రామీణ స్థానిక సంస్థలలో అట్టడుగు స్థాయిలో విపత్తు తట్టుకునే సంస్కృతిని అభివృద్ధి చేయడం.
- ★ గ్రామీణ ప్రాంతాల్లోని విపత్తు నిర్వహణ చర్యలను జాతీయ విపత్తు నిర్వహణ అధికారికి సమలేఖనం చేయడానికి ఒక ఫ్రేమ్వర్క్ను ఏర్పాటు చేయడం.
- ★ కమ్యూనిటీ ఆధారిత విపత్తు నిర్వహణ ప్రణాళికలను ఊహించడం, ప్లాన్ చేయడం మరియు అమలు చేయడం కోసం సమిష్టి చర్యలు తీసుకోవడం.
- ★ ప్రణాళిక ప్రకారం, ప్రతి భారతీయ గ్రామం “గ్రామ విపత్తు నిర్వహణ ప్రణాళిక”ను కలిగి ఉంటుంది మరియు ప్రతి పంచాయతీ వారి విపత్తు నిర్వహణ ప్రణాళికను కలిగి ఉంటుంది.

దీని అవసరం ఏమిటి?

- ★ భారతదేశం విపత్తుల బారిన పడే అవకాశం ఎక్కువగా ఉంది. బాన్ మరియు బెర్లిన్ (జర్మనీ) కేంద్రంగా ఉన్న జర్మన్ వాచ్ విడుదల చేసిన “గ్లోబల్ క్లైమేట్ రిస్క్ ఇండెక్స్ 2021” ప్రకారం భారతదేశం ప్రపంచంలో అత్యంత విపత్తులకు గురయ్యే 7వ దేశంగా ఉంది.

రామ్సర్ సైట్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ దేశంలోని 13,26,677 హెక్టార్ల విస్తీర్ణంలో మొత్తం 75 రామ్సర్ సైట్లను రూపొందించడానికి భారతదేశం రామ్సర్ సైట్ల జాబితాలో మరో **11 చిత్తడి నేలలను** చేర్చింది.
- ★ **11 కొత్త సైట్లు ఉన్నాయి:**
 - 1) తంపర సరస్సు, ఒడిశా
 - 2) హిరాకుడ్ రిజర్వాయర్, ఒడిశా
 - 3) అన్నపా సరస్సు, ఒడిశా
 - 4) యశ్వంత సాగర్, మధ్య ప్రదేశ్
 - 5) చిత్రంగుడి పక్షుల అభయారణ్యం, తమిళనాడు
 - 6) నుచింద్రం తేరూర్ వెట్‌ల్యాండ్ కాంప్లెక్స్, తమిళనాడు
 - 7) వడువూరు పక్షుల అభయారణ్యం, తమిళనాడు
 - 8) కంజిరంకులం పక్షుల అభయారణ్యం, తమిళనాడు
 - 9) థానే క్రీక్, మహారాష్ట్ర
 - 10) హైగామ్ వెట్‌ల్యాండ్ కన్సర్వేషన్ రిజర్వ్, జమ్ము కశ్మీర్
 - 11) షాల్‌బగ్ వెట్‌ల్యాండ్ కన్సర్వేషన్ రిజర్వ్, జమ్ము కశ్మీర్
- ★ రామ్సర్ సమావేశాన్ని వెట్‌ల్యాండ్స్‌పై సమావేశం అని కూడా పిలుస్తారు.
- ★ ఇది ఇరాన్‌లోని రామ్సర్‌లో 1971లో ఆమోదించబడిన అంతర్ ప్రభుత్వ ఒప్పందం. 1975లో అమల్లోకి వచ్చింది.
- ★ ఇది చిత్తడి నేలలు, వాటి వనరుల సంరక్షణ, ఉపయోగంపై జాతీయ చర్యలు వంటి వాటి సాయంతో అంతర్జాతీయ

కర్తవ్య పథ్

- ★ ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోడీ “కర్తవ్య పథం”ని ప్రారంభించారు. ఇది ఒకప్పటి రాజ్‌పథ్.. అధికార చిహ్నంగా ఉంది. కర్తవ్య పథం ప్రజా యాజమాన్యం మరియు సాధికారతను సూచిస్తుంది.
- ★ ఇండియా గేట్ వద్ద నేతాజీ సుభాష్ చంద్రబోస్ విగ్రహాన్ని ప్రధాని ఆవిష్కరించారు. నేతాజీ 125వ జయంతిని

పురస్కరించుకుని ఈ సంవత్సరం ప్రారంభంలో పరాక్రమ్ దివాన్ (జనవరి 23) నాడు నేతాజీ హోలోగ్రామ్ విగ్రహాన్ని ఆవిష్కరించిన ప్రదేశంలోనే ఈ విగ్రహాన్ని ఏర్పాటు చేశారు.

- ★ ఈ విగ్రహం 28 అడుగుల ఎత్తు ఉంది. భారతదేశంలోని ఇతర స్మారక విగ్రహాల ప్రమాణాల ప్రకారం, ఇది చాలా చిన్నది. స్టాట్యూ ఆఫ్ యూనిటీ దాదాపు **600 అడుగుల పొడవు** ఉంటుంది.

హైదరాబాద్ విమోచన దినోత్సవం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ నిజాం పాలనలో ఉన్న హైదరాబాద్ స్టేట్‌ను ఇండియన్ యూనియన్‌లో విలీనానికి గుర్తుగా.. 17 సెప్టెంబర్ 2022 న హైదరాబాద్ విమోచన దినోత్సవాన్ని జరుపుకుంటారు. ఈ ఏడాదికి హైదరాబాద్ విమోచన పొంది 75 సంవత్సరాలు పూర్తవుతుంది.

హైదరాబాదు సంస్థానాన్ని భారతదేశంలో విలీనం చేయడం గురించి చరిత్ర

- ★ భారతదేశంలోని అతిపెద్ద రాచరిక ప్రాంతాలలో హైదరాబాద్ ఒకటి. బ్రిటిష్ సార్వభౌమాధికారాన్ని అంగీకరించిన నిజాంలు దీనిని పాలించారు.
- ★ హైదరాబాద్ నిజాం స్వాతంత్ర్యానికి ముందు (ఆగస్టు 15, 1947) భారతదేశంతో కలవలేదు.
- ★ స్వతంత్రంగా ఉండేలానూ, సైనిక శక్తిని మెరుగుపరుచుకొనేలాగానూ అతనిని పాకిస్తాన్ మరియు ముస్లిం స్థానిక ప్రజలు ప్రోత్సహించారు.
- ★ ఈ సైనిక మెరుగుదల సమయంలో, హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలో అంతర్గత గందరగోళం ఏర్పడింది. దీని కారణంగా, 13 సెప్టెంబర్ 1948న, ఆపరేషన్ పోలో (హైదరాబాద్‌ను భారత యూనియన్‌లో విలీనం చేయడానికి సైనిక చర్య) కింద భారత సైన్యాన్ని హైదరాబాద్‌కి పంపారు.
- ★ దళాలు రజాకార్ల (ఏకీకరణను ప్రతిఘటిస్తున్న ప్రైవేట్ మిలీషియా) నుండి స్వల్ప ప్రతిఘటనను ఎదుర్కొన్నాయి. అయినప్పటికీ.. సెప్టెంబర్ 13 - 18 తేదీల మధ్య హైదరాబాద్‌ను భారత సైన్యం పూర్తి నియంత్రణలోకి

తీసుకుంది. దీంతో నిజాం నవాబు హైదరాబాద్‌ను భారత యూనియన్‌లో విలీనం చేశారు.

సైబర్ సురక్షిత భారత్

- ★ సైబర్ సురక్షిత భారత్ అనేది సైబర్-క్రైమ్ గురించి అవగాహన కల్పించడం మరియు పెరుగుతున్న విపత్తును ఎదుర్కోవడానికి తగిన భద్రతా చర్యలను పర్యవేక్షించడం కోసం అన్ని ప్రభుత్వ విభాగాలలోని చీఫ్ ఇన్‌స్పెక్టర్స్ సెక్యూరిటీ ఆఫీసర్ల సామర్థ్యాలను పెంపొందించే లక్ష్యంతో రూపొందించినది.
- ★ సంస్థలు తమ డిజిటల్ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్‌లను రక్షించుకోవడానికి మరియు సైబర్-దాడులను ఎదుర్కొనేందుకు సిద్ధంగా ఉండటానికి ఇది సాయపడుతుంది.
- ★ విద్య మరియు ఎనేబుల్‌మెంట్ సూత్రాలపై పనిచేస్తూ.. నేషనల్ ఇ-గవర్నెన్స్ డివిజన్ డీవ్-డెవ్ శిక్షణా కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించింది.

స్పార్క్ (SPARK) ప్రోగ్రామ్

- ★ గుర్తింపు పొందిన సంస్థల్లో ఆయుర్వేద చదువుతున్న విద్యార్థులను పరిశోధన రంగంలో ప్రోత్సహించేందుకుగానూ సెంట్రల్ కౌన్సిల్ ఫర్ రీసెర్చ్ ఇన్ ఆయుర్వేద సైన్సెస్ (సీసీఆర్పీఎస్) కొత్త కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించింది. దాని పేరు.. స్టూడెంట్‌షిప్ ప్రోగ్రామ్ ఫర్ ఆయుర్వేద రీసెర్చ్ కెస్ (స్పార్క్).
- ★ భారతదేశం అంతటా ఆయుర్వేద కళాశాలల్లో గ్రాడ్యుయేషన్ చదువుతున్న విద్యార్థుల పరిశోధన ఆలోచనలకు మద్దతునివ్వడం ఈ కార్యక్రమ లక్ష్యం.
- ★ ఆసక్తి గల అభ్యర్థులు తమ పరిశోధన ప్రతిపాదనలను 'స్పార్క్' పోర్టల్ ద్వారా సమర్పించవలసి ఉంటుంది. ప్రతిపాదనలు ప్రముఖ నిపుణులు మరియు సమీక్షకులచే మూల్యాంకనం చేయబడతాయి. ఎంపికైన సభ్యులకు ఫెలోషిప్ కింద రూ.50,000 ఆర్థిక సహాయం అందించబడుతుంది.

SPARSH

- ★ SPARSH అనేది పెన్షన్ క్లెయిమ్ల వెబ్ ఆధారిత సిస్టమ్ ప్రాసెసింగ్. ఎటువంటి మధ్యవర్తి లేకుండా నేరుగా రక్షణ రంగంలో పెన్షన్ తీసుకొనే వారి బ్యాంక్ ఖాతాలలో పెన్షన్‌ను జమ చేయడం.
- ★ ఈ వ్యవస్థ ద్వారా 2020-21 ఆర్థిక సంవత్సరంలో కేవలం రూ. 57 కోట్ల పంపిణీ మాత్రమే జరగగా.. 2021-22 ఆర్థిక సంవత్సరంలో రూ. 11,600 కోట్లకు పైగా పంపిణీ జరిగింది.
- ★ డిజిటల్ ఇండియా కార్యక్రమానికి ప్రోత్సాహాన్ని అందిస్తూ, సిస్టమ్ ఫర్ పెన్షన్స్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ (స్పర్ష్) 2022 ఆగస్టు నెలలో డిఫెన్స్ పెన్షనర్లకు రూ. 3,090 కోట్లు పైగా మొత్తాన్ని డిజిటల్‌గా పంపిణీ చేసింది.
- ★ స్పార్ష్‌లో చేరిన మొత్తం పెన్షనర్ల సంఖ్య 11 లక్షల మంది.

చినుక్ హెలికాప్టర్లు

- ★ హెలికాప్టర్ ఇంజిన్ మంటలకు గురయ్యే ప్రమాదం ఉందని గుర్తించిన తర్వాత అమెరికా సైన్యం సీహెచ్-47 చినుక్ హెలికాప్టర్ల విమానాలను నిలిపివేసింది.
- ★ చినుక్ హెలికాప్టర్ బహుళ పాత్రలను నిర్వహించగలవు. ఇది దళాలను, ఆయుధాలను, పరికరాలు మరియు ఇంధనాన్ని రవాణా చేయడానికి ఉపయోగించబడుతుంది. విపత్తు సహాయ కార్యకలాపాలకు మరియు సహాయ సామగ్రి రవాణా మరియు శరణార్థులను పెద్దఎత్తున తరలించడం వంటి వాటికి కూడా దీనిని వినియోగించవచ్చు. రవాణా లేని భూభాగాలకు రహదారి నిర్మాణ సామగ్రి వంటి భారీ పరికరాలను కూడా రవాణా చేయగల సామర్థ్యం దీనికి ఉంది.
- ★ ఇది 2019లో భారత వైమానిక దళంలోకి చేర్చబడింది.

NATIONAL ACTION PLAN FOR MECHANISED SANITATION ECOSYSTEM (NAMASTE)

- ★ నమస్తే పథకాన్ని.. గృహ నిర్మాణం, పట్టణ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ మరియు సామాజిక న్యాయం &

సాధికారత మంత్రిత్వ శాఖ సంయుక్తంగా చేపట్టాయి.

- ★ మురుగు మరియు సెప్టిక్ ట్యాంక్ శుభ్రపరిచే అసురక్షిత పద్ధతులను నిర్మూలించడం, పారిశుధ్య కార్మికుల పునరావాస ప్రక్రియను క్రమబద్ధీకరించడం దీని లక్ష్యాలు. దీని ద్వారా '2007లో ప్రారంభించబడిన మాన్యువల్ స్వావేంజర్ల పునరావాసం కోసం స్వయం ఉపాధి పథకం'లో విలీనం చేయడం ఈ పథకం యొక్క అంతిమ లక్ష్యం.
- ★ పథకం కింద ఉన్న ఇతర ప్రయోజనాలలో రూ. 15 లక్షల ఖరీదు చేసే పారిశుధ్య యంత్రాలపై రూ. 5 లక్షల వరకు రాయితీలు మరియు రుణాలపై వడ్డీ రాయితీలు ఉన్నాయి.

పాండురంగ్ ఖంఖోజే

- ★ లోక్ సభ స్పీకర్ ఓం బిర్లా మెక్సికో పర్యటన సందర్భంగా స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు మరియు వ్యవసాయ శాస్త్రవేత్త పాండురంగ్ ఖాన్ఖోజే విగ్రహాన్ని ఆవిష్కరించారు.
- ★ 19వ శతాబ్దం చివరలో మహారాష్ట్రలోని వార్ధాలో జన్మించిన పాండురంగ్ ఖాన్ఖోజేకు ఇతర విప్లవకారులతో చాలా త్వరగా పరిచయం ఏర్పడింది. విద్యార్థిగా, ఖంఖోజే ఫ్రెంచ్ విప్లవం మరియు అమెరికన్ స్వాతంత్ర్య పోరాటానికి అమితమైన ఆరాధికుడు.
- ★ ఖంఖోజే విప్లవాత్మక పద్ధతులు మరియు సైనిక వ్యూహంలో తదువరి శిక్షణ కోసం విదేశాలకు వెళ్లాలని నిర్ణయించుకున్నాడు.

Pandurang Khankhoje

A Ghadarite revolutionary and a hero of Mexico

- ★ 1914లో విదేశాల్లో నివసిస్తున్న భారతీయులు స్థాపించిన గదర్ పార్టీ వ్యవస్థాపక సభ్యులలో ఖంఖోజే ఒకరు.

భారతదేశంలో బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా విప్లవాత్మక పోరాటానికి నాయకత్వం వహించడం ఈ పార్టీ లక్ష్యం.

- ★ గదర్ పార్టీతో ఆయనకున్న అనుబంధం కారణంగా మెక్సికోలో ఆశ్రయం పొందారు.
- ★ మెక్సికో నగర సమీపంలోని నేషనల్ స్కూల్ ఆఫ్ అగ్రికల్చర్ లో ప్రొఫెసర్ గా నియమితులయ్యారు.
- ★ మొక్కజన్న, గోధుమలు, పప్పులు మరియు రబ్బరుపై పరిశోధనలు చేశారు. మంచు మరియు కరువు-నిరోధక రకాలను ఆయన అభివృద్ధి చేశారు. మెక్సికోలో హరిత విప్లవాన్ని తీసుకురావడానికి చేసిన ప్రయత్నాలలో భాగంగా ఉన్నారు.

హిజాబ్ నిషేధంపై సుప్రీంకోర్టు తీర్పు

హిజాబ్ వివాదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కర్ణాటక ప్రభుత్వం హిజాబ్ ధరించడంపై నిషేధం విధించడంపై సుప్రీంకోర్టు ద్వీసభ్య ధర్మాసనం ఇటీవల భిన్నమైన విభజన తీర్పును వెలువరించింది.

నిషేధాన్ని సమర్థిస్తూ..

- ★ న్యాయమూర్తుల్లో ఒకరు నిషేధాన్ని చెల్లుబాటు చేస్తూ కర్ణాటక హైకోర్టు ఆదేశాలను సమర్థించారు.
- ★ ఈ నిర్ణయం తరగతి గదులలో “ఏకరూపతను ప్రోత్సహించడానికి మరియు లౌకిక వాతావరణాన్ని ప్రోత్సహించడానికి మాత్రమే” అని అన్నారు.
- ★ ఆయన తీర్పు ప్రకారం.. మత విశ్వాసాన్ని ప్రభుత్వ నిధులతో నిర్వహించబడే లౌకిక పాఠశాలల్లో అనుసరించడం సాధ్యం కాదు.
- ★ అందువల్ల, ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు పరంగా హిజాబ్ ధరించడాన్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిషేధించవచ్చు.

నిషేధాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ తీర్పు.

- ★ అయితే మరో న్యాయమూర్తి అన్నింటికంటే ముఖ్యమైనది ఆడపిల్లల విద్య అని నొక్కి చెప్పారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మరియు కర్ణాటక హైకోర్టు ఆదేశాలను పక్కన పెట్టాలని ఆదేశించారు.
- ★ తరగతి గదులలో హిజాబ్ ధరించే హక్కును “ఎంపిక విషయం” అని అన్నారు. అది “ప్రాథమిక హక్కు” అనీ, అమ్మాయి యొక్క “గౌరవం మరియు ఆమె పాఠశాల గేట్ల లోపల ఉన్నప్పుడు కూడా ఆమె గోప్యత”తో ముడిపడి ఉందని ఆయన చెప్పారు.

విభజన తీర్పు విషయంలో ఏమి జరుగుతుంది?

- ★ విభజన తీర్పు అంటే, తదుపరి ఆదేశాల కోసం ఈ అంశాన్ని ఇప్పుడు భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి ముందు ఉంచడం - ఇది పెద్ద బెంచ్ కు వెళ్లే అవకాశం ఉంది.
- ★ సుప్రీంకోర్టు ఏదైనా ఆదేశాలు జారీ చేసే వరకు, కర్ణాటక తరగతి గదులలో హిజాబ్ పై నిషేధం అమలులో ఉంటుంది.

మిషన్ కర్మయోగి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, పౌర సేవా సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించడానికి భారతప్రభుత్వం చేపట్టిన మిషన్ కర్మయోగి కార్యక్రమం ప్రపంచ బ్యాంకు నుండి 47 మిలియన్ డాలర్ల ప్రోత్సాహాన్ని పొందింది.

లక్ష్యాలు మరియు అవసరం

- ★ సివిల్ సర్వీసెస్ అన్ని ప్రభుత్వ కార్యకలాపాలకు కేంద్రంగా ఉన్నాయి. అవి విధాన రూపకల్పనకు ఏజెంట్లు మరియు భూమిపై అందించే కార్యనిర్వాహక హస్తం.
- ★ సర్వీస్ డెలివరీ, ప్రోగ్రామ్ అమలు మరియు కోర్ గవర్నెన్స్ విధులను నిర్వహించడంలో పౌర సేవకుల నైపుణ్యం సెట్లు మరియు సామర్థ్యం కీలక పాత్ర పోషిస్తాయి. ఈకీలక బాధ్యతను గుర్తిస్తూ మిషన్ కర్మయోగి కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించారు.
- ★ ఇది భారతీయ బ్యూరోక్రసీని సంస్కరించడానికి మరియు

భవిష్యత్తు కోసం పౌర సేవకులను సిద్ధం చేయడానికి ఉద్దేశించబడింది.

మధ్యవర్తిత్వం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మధ్యవర్తిత్వం బిల్లు - 2021 డిసెంబర్ 20, 2021న రాజ్యసభలో ప్రవేశ పెట్టారు. బిల్లును సమీక్షించే బాధ్యతను పార్లమెంటరీ స్టాండింగ్ కమిటీకి అప్పగించారు. కమిటీ నివేదికను 2022 జూలై 13న రాజ్యసభకు సమర్పించారు.
- ★ తన నివేదికలో, కమిటీ మధ్యవర్తిత్వ బిల్లుకు గణనీయమైన మార్పులను సిఫార్సు చేసింది. ఇది మధ్యవర్తిత్వాన్ని సంస్థాగతీకరించడం మరియు మధ్యవర్తిత్వ మండలి ఆఫ్ ఇండియాను స్థాపించడం.
- ★ భారతదేశంలో మధ్యవర్తిత్వం అనేది స్వచ్ఛంద, కట్టుబడి ఉండే ప్రక్రియ. దీనిలో నిష్పక్షపాత మరియు తటస్థ మధ్యవర్తి వివాదాస్పద పక్షాలను సెటిల్మెంట్ చేయడంలో సులభతరం చేస్తుంది.
- ★ మధ్యవర్తిత్వ ప్రక్రియలు ఒక రకమైన ప్రత్యామ్నాయ వివాద పరిష్కారం ఎందుకంటే అవి వ్యాజ్యానికి ప్రత్యామ్నాయ కొలతను అందిస్తాయి.
- ★ మధ్యవర్తి ఒక పరిష్కారాన్ని విధించదు. కానీ వివాదాస్పద పక్షాలు మధ్యవర్తిత్వ బిల్లు 2021 అందించే మధ్యవర్తిత్వ ప్రక్రియ ద్వారా వారి అన్ని వివాదాలను పరిష్కరించుకునే అనుకూల వాతావరణాన్ని సృష్టిస్తుంది.

ఆన్లైన్ భద్రతపై కసరత్తు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ యూరోపియన్ యూనియన్ (ఈయూ) ఆన్లైన్ భద్రతపై దృష్టి కేంద్రీకరించిన చట్టానికి తుది ఆమోదం ఇచ్చింది. ఇది ప్రాంతం యొక్క సోషల్ మీడియా మరియు ఇ-కామర్స్ నిబంధనలను సవరించింది.
- ★ సమగ్ర పరిశీలనలో భాగంగా, సోషల్ మీడియాకంపెనీలు చట్టవిరుద్ధమైన లేదా హానికరమైన కంటెంట్‌ను “వేగంగా తీసివేయడానికికొత్త విధానాలను” జోడించాలి.

- ★ తమ కంటెంట్ తొలగింపు విధానం ఎలా పనిచేస్తుందో కూడా వారు వినియోగదారులకు వివరించాల్సి ఉంటుంది.
- ★ ప్లాట్ఫారమ్లు తీసుకున్న ఉపసంహరణ నిర్ణయాలను నవాలు చేయడానికి మరియు కోర్టు వెలువల సెటిల్మెంట్లను కోరడానికి కూడా DSA వినియోగదారులను అనుమతిస్తుంది.

భారత్లో ఆన్లైన్ గేమింగ్ మార్కెట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఆన్లైన్ గేమింగ్ను నియంత్రించడానికి జాతీయ స్థాయి చట్టం, మూసాయిదా ప్రతిపాదించడానికి ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ ఏర్పాటు చేసిన ఇంటర్-మినిస్ట్రీరియల్ టాస్క్ఫోర్స్.ను ఏర్పాటు చేసింది. ఈ రంగానికి కేంద్ర నియంత్రణ సంస్థను స్పష్టంగా ప్రతిపాదించింది.
- ★ మే 2022లో ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ ఏర్పాటు చేసిన టాస్క్ఫోర్స్లో నీతి ఆయోగ్, వివిధ మంత్రిత్వ శాఖల సెక్రటరీలు (ఐటీ, హెమామ్, పైనాన్స్, ఇన్ఫర్మేషన్ మరియు బ్రాడ్కాస్టింగ్ మరియు వినియోగదారుల వ్యవహారాలు) ఉన్నారు. ఈ టాస్క్ఫోర్స్ తన సిఫార్సుల తుది నివేదికను సిద్ధం చేసి ఐటీ శాఖకు సమర్పించినట్లు తెలిసింది.

చిప్ తయారీ దారులకు ప్రోత్సహకాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ చిప్ తయారీ దారులు భారత్లో మరిన్ని పెట్టుబడులు పెట్టేందుకు భారత్ విధానంలో మార్పులను చేసింది. ఇప్పటికే చిప్ మేకింగ్ వ్యవస్థ భారత్లో 10 బిలియన్ డాలర్లుగా ఉంది. పెట్టుబడిదారులకు మరింతగా ఆకట్టుకొనే లక్ష్యంతో పలు మార్పులను చేశారు
- ★ డిసెంబర్ 2021లోనే సెమి కండక్టర్ల పరిశ్రమను ఉత్పత్తి-అనుసంధాన ప్రోత్సాహక (పీఎల్ఐ) పథకం పరిధిలోకి తెచ్చింది. కొత్త విధానంలో భాగంగా టెక్నాలజీ నోడల్ కు కూడా ప్రభుత్వ ప్రోత్సహకాలు వర్తిస్తాయి

- ★ సవరించిన పథకం అన్ని నోడల్ కు ఏకరీతి 50% ఆర్థిక మద్దతును అందిస్తుంది. అంతే కాకుండా, ఇది ప్రక్రియ యొక్క ఇతర దశలకు కూడా మూలధన వ్యయంలో 50% అందిస్తుంది.

ఆహార పదార్థాలకు రేటింగ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారతదేశపు ఆహార నియంత్రణ, భద్రతా ప్రమాణాల సంస్థ (ఎఫ్ఎస్ఎస్ఎఐ) ఒక డ్రాఫ్ట్ నోటిఫికేషన్ను విడుదల చేసింది. ఇది ఎలక్ట్రానిక్ వస్తువులపై ఇంధన - సమర్థత రేటింగ్ల మాదిరిగానే - ముందుగా ప్యాక్ చేసిన ఆహార పదార్థాలకు స్టార్ రేటింగ్ని కలిగి ఉండటం తప్పనిసరి చేస్తుంది.
- ★ నాన్-కమ్యూనికేబుల్ వ్యాధుల ప్రభావం పెరుగుతున్న నేపథ్యంలో ముందుగా ప్యాక్ చేసిన ఆహారాలలో పోషకాల యొక్క ఫ్రంట్-ఆఫ్-ప్యాక్ లేబుల్ను ప్రవేశపెట్టాలనే నిర్ణయం వచ్చింది.

సోషల్ ఆడిట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 'సోషల్ ఆడిట్ క్యాలెండర్ వర్సెస్ పూర్తయిన ఆడిట్లు' పేరిట నివేదికను గ్రామీణ మంత్రిత్వ శాఖ విడుదల చేసింది. దీనిప్రకారం ఈ ఆర్థిక సంవత్సరంలో ప్రణాళికా బద్ధమైన ఆడిట్లలో 14.29% మాత్రమే పూర్తయ్యాయి.
- ★ ప్రభుత్వం అమలు చేస్తున్న పథకాల తీరును ప్రభుత్వంతో పాటు ప్రజలు పరిశీలించడాన్నే సోషల్ ఆడిట్గా చెప్పొచ్చు. సోషల్ ఆడిట్ అనేది ఆర్థిక ఆడిట్ల నుండి భిన్నంగా ఉంటుంది. దీనిలో సంస్థ యొక్క లాభాలు, నష్టాలు మరియు ఆర్థిక స్థిరత్వం యొక్క నిజమైన చిత్రాన్ని అందించడానికి ఆర్థిక లావాదేవీలకు సంబంధించిన పత్రాలను తనిఖీ చేయడం మరియు అంచనా వేయడం ఉంటుంది.

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అంబేద్కర్ జీవితంతో ముడిపడి ఉన్న వివిధ ప్రదేశాలను అనుసంధానం చేసేందుకు కేంద్ర పర్యాటక, సాంస్కృతిక శాఖ అంబేద్కర్ సర్క్యూట్ పేరుతో ఒక పర్యాటక రైలును ప్రకటించారు. 2016లోనే అంబేద్కర్ సర్క్యూట్ లేదా పంచతీర్థాన్ని తొలిసారిగా ప్రతిపాదించింది.

పంచతీర్థం గురించి

ప్రధానమంత్రి ప్రకారం, పంచతీర్థంలో ఇవి ఉంటాయి:

- ★ జన్మ భూమి - మధ్యప్రదేశ్ లోని మోవ్ లోని అంబేద్కర్ జన్మస్థలం
- ★ శిక్షా భూమి - ఆయన బ్రిటన్ లో చదువుతున్నప్పుడు బస చేసిన లండన్ లోని ప్రదేశం
- ★ నాగ్ పూర్ లోని దీక్షా భూమి - అక్కడ ఆయన బౌద్ధమతాన్ని స్వీకరించారు
- ★ మహాపరినిర్వాన్ భూమి - ఢిల్లీలో ఆయన మరణించిన ప్రదేశం
- ★ ముంబైలోని చైత్య భూమి- అతని దహన స్థలం.

లాజిస్టిక్స్ విధానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోడీ జాతీయ లాజిస్టిక్స్ విధానాన్ని ప్రకటించారు. ఇది వస్తువుల కదలికను సులభతరం చేయడం మరియు భారత ఆర్థిక వ్యవస్థలో వాణిజ్య రంగాన్ని పెంచడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. ప్రస్తుతం, లాజిస్టిక్స్ ఖర్చులు భారతదేశ జీడీపీలో 13 నుండి 14% వరకు ఉన్నాయని, అవి దాదాపు రెట్టింపు అని పేర్కొన్నారు.

లాజిస్టిక్స్ పాలసీ అవసరం ఏమిటి?

- ★ లాజిస్టిక్స్ విస్తృతంగా వాణిజ్యానికి కీలకమైన సౌకర్యాలను కలిగిఉంటుంది: వస్తువుల తరలింపుకోసం రవాణాసేవలు, ఆహార పదార్థాలు, పండ్లు మరియు కూరగాయలు వంటి పాడైపోయే వస్తువుల వ్యాపారం కోసం ప్రత్యేకంగా అవసరమైన నిల్వ సౌకర్యాలు మరియు వాణిజ్యాన్ని సులభతరం చేసే ప్రభుత్వసేవలు సజావుగా పనిచేయడం.

దళితుల స్థితిపై అధ్యయనం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ హిందూ, బౌద్ధ, సిక్కు మతాలు కాకుండా ఇతర మతాల్లోకి మారిన షెడ్యూల్డ్ కులాలు లేదా దళితుల సామాజిక, ఆర్థిక, విద్యా స్థితిగతులను అధ్యయనం చేసేందుకు జాతీయ కమిషన్ ను ఏర్పాటు చేసింది. దీనికి బాలకృష్ణన్ నేతృత్వం వహిస్తారు, ఇందులో సభ్యులుగా సుష్మా యాదవ్, రవీందర్ జైన్ ఉన్నారు.

ఎస్టీ జాబిత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ హిమాచల్ ప్రదేశ్, తమిళనాడు, ఛత్తీస్ గఢ్ మరియు ఉత్తరప్రదేశ్ వంటి రాష్ట్రాల్లో అనేక తెగలను షెడ్యూల్డ్ తెగల (ఎస్టీ) జాబితాలో చేర్చే ప్రతిపాదనను కేంద్ర మంత్రివర్గం ఆమోదించింది. తద్వారా వారు రిజర్వేషన్ తో సహా ఎస్టీలకు ఉద్దేశించిన ప్రయోజనాలను పొందగలరు.

ఎస్టీ జాబితాలోకి ఏయే కమ్యూనిటీలు చేర్చబడ్డాయి?

ఎస్టీ జాబితాలో చేర్చడానికి ఆమోదించబడిన సంఘాలు:

- ★ హిమాచల్ ప్రదేశ్ లోని సిర్మూర్ జిల్లాలోని ట్రాన్స్-గిరి ప్రాంతంలో హట్టి తెగ
- ★ తమిళనాడులోని నారికొరవన్ మరియు కురివిక్కరన్ కొండతెగలు
- ★ ఛత్తీస్ గఢ్ లోని బింజియా కమ్యూనిటీ
- ★ ఉత్తరప్రదేశ్ లోని కొన్ని జిల్లాల్లో గోండు సమాజం.
- ★ ఛత్తీస్ గఢ్ మరియు కర్నాటకలో ఇప్పటికే ఉన్న షెడ్యూల్డ్ తెగల కోసం అనేక ప్రత్యామ్నాయ పేర్లను జోడించడానికి క్యాబినెట్ ఆమోదించింది, తద్వారా స్పెల్లింగ్లు మరియు ఉచ్చారణలలో తేడాలు ఈ వర్గాల సభ్యులకు ఉద్దేశించిన ప్రయోజనాలకు దూరంగా ఉండవు.
- ★ ముఖ్యంగా, ఈ వర్గాలను ఎస్టీ జాబితాలో చేర్చాలని కేంద్ర మంత్రివర్గం నిర్ణయించినప్పటికీ, రిజర్వేషన్ ప్రయోజనాల కోసం వర్గీకరించడం ఇదే మొదటిసారి కాదు.
- ★ ఈ వర్గాలలో చాలా వరకు షెడ్యూల్డ్ కులాలు (ఎస్సీ) లేదా అత్యంత వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో చేర్చబడ్డాయి.

మహిళల ప్రాధాన్యం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ న్యాయవ్యవస్థలో ఎక్కువ మహిళాప్రాతినిధ్యం అవసరమని భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి అభిప్రాయపడ్డారు
- ★ **హైకోర్టులు:** మొత్తం హైకోర్టు న్యాయమూర్తులలో దాదాపు 7% మంది మాత్రమే మహిళలు ఉన్నారు.
- ★ **సుప్రీం కోర్ట్:** 34 మందిలో కేవలం 1 మహిళా న్యాయమూర్తి మరియు 420 మంది సీనియర్ న్యాయవాదులు మహిళలు 17 మంది మాత్రమే. స్వాతంత్ర్యం వచ్చినప్పటి నుంచి కేవలం 8 మంది మహిళలు మాత్రమే సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తులుగా ఉన్నారు.
- ★ **సబార్డినేట్ కోర్టులు:** సబార్డినేట్ న్యాయవ్యవస్థలో 27% మంది మాత్రమే మహిళా న్యాయమూర్తులు ఉన్నారు.

యూనిఫాం సివిల్ కోడ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ యూనిఫాం సివిల్ కోడ్ కు సంబంధించిన వివిధ సమస్యలను మరింతగా పరిశీలించి, దానిపై సిఫార్సులు చేయాలని ఇటీవల భారత న్యాయ కమిషన్ కు ప్రభుత్వం సూచించింది
- ★ ఒక **యూనిఫాం సివిల్ కోడ్ (యూసీసీ)** దేశం మొత్తానికే ఒకే చట్టాన్ని అందిస్తుంది. అన్ని మత సంఘాలకు వారి వ్యక్తిగత విషయాలైన వివాహం, విడాకులు, వారసత్వం, దత్తత మొదలైనవి వర్తిస్తాయి. ఇది మతం మరియు చట్టాల మధ్య ఎటువంటి సంబంధం ఉండదనే భావనపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

రాజ్యాంగ నిబంధన

- ★ **ఆర్టికల్ 44:** “భారత భూభాగం అంతటా పౌరులకు ఒకే విధమైన సివిల్ కోడ్ ను అందించడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తుంది”.

భారతదేశంలో పెరుగుతున్న నీటి సంక్షోభం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ప్రవాహాలు, సరస్సులు, జలాశయాలు, మానవ నిర్మిత

రిజర్వాయర్ల నుంచి నీటి వినియోగం విపరీతంగా పెరిగిందని యునెస్కో నివేదిక తాజాగా పేర్కొంది. ఏటా మార్చి 22వ తేదీన ప్రపంచ నీటి దినోత్సవం ఉంటుంది. 2007 నుంచి దీనిని నిర్వహిస్తున్నారు. నీటి ప్రాధాన్యం తెలియచేయడం, నీటి వినియోగాన్ని ఏ విధంగా అవసరం అయినంత మేరకు చేయవచ్చో ప్రజలకు అవగాహన కల్పిస్తారు.

- ★ 2007లో, ‘నీటి కొరతను ఎదుర్కోవడం’ అనేది ప్రపంచ నీటి దినోత్సవపు ఇతివృత్తం.
- ★ రెండు బిలియన్లకు పైగా ప్రజలు ఇప్పుడు అధిక నీటి ఒత్తిడిని ఎదుర్కొంటున్నదే శాలలో నివసిస్తున్నారని నివేదికలు చెబుతున్నాయి.

అత్యవసర ఔషధాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రి నేషనల్ లిస్ట్ ఆఫ్ ఎసెన్షియల్ మెడిసిన్స్ (ఎన్ఎల్ఈఎమ్)- 2022ను ప్రారంభించారు. 34 ఔషధాలతో కలిపి మొత్తం 384 ఔషధాలు జాబితాలో చోటు దక్కించుకున్నాయి. మునుపటి జాబితా నుండి ఇరవై ఆరు మందులు జాబితా నుండి తొలగించబడ్డాయి. ఔషధాలను 27 చికిత్సా విభాగాలుగా వర్గీకరించారు.
- ★ మొదటి ఎన్ఎల్ఈఎమ్ 1996లో సంకలనం చేయబడింది మరియు 2003, 2011 మరియు 2015లో మూడుసార్లు సవరించబడింది.
- ★ ఎన్ఎల్ఈఎమ్ యొక్క ప్రాథమిక ఉద్దేశ్యం మూడు ముఖ్యమైన అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకుని ఔషధాల యొక్క హేతుబద్ధ వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడం - ఖర్చు, భద్రత మరియు సమర్థత. ఇది ఆరోగ్య సంరక్షణ వనరులు మరియు బడ్జెట్ యొక్క వాంఛనీయ వినియోగంలో కూడా సహాయపడుతుంది. ఔషధసేకరణ విధానాలుబీ ఆరోగ్య భీమాబీ సూచించే అలవాట్లను మెరుగుపరచడం. వైద్య విద్య మరియు ఫార్మాస్యూటికల్ విధానాలను రూపొందించడం.

అంతర్జాతీయ సంబంధాలు

ఇజ్రాయెల్ & లెబనాన్ ఒప్పందం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇజ్రాయెల్, లెబనాన్ దేశాలు “చారిత్రాత్మక” ఒప్పందాన్ని ప్రకటించాయి. ఇది మధ్యధరాజలాలపై సుదీర్ఘకాలంగా కొనసాగుతున్న సముద్ర సరిహద్దు వివాదాన్ని పరిష్కరించే లక్ష్యంతో ఉంది. ఇజ్రాయెల్ మరియు లెబనాన్లకు అధికారికదౌత్య సంబంధాలు లేవు మరియు రెండు దేశాలు సాంకేతికంగా యుద్ధంలో ఉన్నాయి.
- ★ ఈ ఒప్పందం దేశాల మధ్య ఉద్రిక్తతలను తగ్గించడానికి మార్గం సుగమం చేస్తుందని విశ్లేషకులు భావిస్తున్నారు.
- ★ ఈ ప్రాంతంలోని ఆఫ్ఝోర్ గ్యాస్ ఫీల్డ్లపై ఇజ్రాయెల్ మరియు లెబనాన్ల పోటీ వాదనలను పరిష్కరించడం ముసాయిదాఒప్పందం లక్ష్యం.

సెతి ప్రాజెక్ట్ అవగాహన ఒప్పందం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ పశ్చిమ సేతి, సేతి నది ప్రాజెక్టులను అభివృద్ధి చేయడానికి భారతదేశానికి చెందిన నేషనల్ హైడ్రో ఎలక్ట్రిక్ పవర్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్తో నేపాల్కు చెందిన ఇన్వెస్ట్మెంట్ బోర్డ్ అవగాహన ఒప్పందం కుదుర్చుకుంది.
- ★ చారిత్రాత్మకంగా, 750మెగావాట్ల వెస్ట్ సెటిజలవిద్యుత్ ప్రాజెక్ట్ 1980ల ప్రారంభంలో 37 మెగావాట్ల రన్-ఆఫ్-ది-రివర్ పథకంగా చెప్పొచ్చు.

సీఈపీఐ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మే 1, 2022 నుండి అమల్లోకి వచ్చిన భారతదేశం-యుఎజి సమగ్రఆర్థిక భాగస్వామ్యఒప్పందం (సిఇపిఎ) ఇప్పటికే భారతదేశం-యుఎజి వాణిజ్యంపై గణనీయమైన సానుకూల ప్రభావాన్ని సృష్టిస్తోంది.
- ★ భారత్, యూఏఈల మధ్య ప్రస్తుతం 60 బిలియన్ డాలర్ల

వాణిజ్యం జరుగుతోంది. దీనిని రానున్న అయిదు సంవత్సరాలలో 100 బిలియన్ డాలర్లకు తీసుకెళ్లడమే లక్ష్యం. ఈ ఒప్పందానికి మరో ప్రత్యేకత కూడా ఉంది. మధ్య ప్రాచ్యం-ఉత్తర ఆఫ్రికా ప్రాంతంలో భారత్కు తొలి సమగ్ర ఆర్థిక వాణిజ్య ఒప్పందం ఇదే ప్రణాళిక.

సరిహద్దు ఘర్షణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కిర్గిస్టాన్ మరియు తజికిస్తాన్ మధ్య హింసాత్మక సరిహద్దు ఘర్షణలలో 100 మందికి పైగా మరణించారు రష్యా మధ్యవర్తిత్వంతో కాల్పుల విరమణకు ఇరు దేశాలు అంగీకరించాయి.
- ★ రెండు భూపరివేష్టిత దేశాలు 1,000-కిమీ పొడవైన సరిహద్దును పంచుకుంటాయి, వీటిలో ఎక్కువ భాగం వివాదాస్పదంగా ఉంది. నీరు, భూ వనరులను పంచుకోవడంపై గతంలోనూ మంటలు చెలరేగాయి.

ఎస్సీఐ సమావేశం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, షాంఘై కోఆపరేషన్ ఆర్గనైజేషన్ (ఎస్సీఐ) సమ్మిట్ 2022 ఉజ్బెకిస్తాన్లోని సమర్కండ్లో జరిగింది. సమర్కండ్ ప్రకటనపై సభ్యదేశాలు సంతకం చేశాయి.
- ★ 2023కి భారతదేశం ఎస్సీఐ అధ్యక్ష పదవిని చేపట్టింది.

సమ్మిట్లోని ముఖ్యాంశాలు ఏమిటి?

- ★ సమర్కండ్ డిక్లరేషన్ “సంభాషణ మరియు సంప్రదింపుల ద్వారా దేశాల మధ్య విభేదాలు మరియు వివాదాలను శాంతియుతంగా పరిష్కరించుకోవడానికి కట్టుబడి ఉంది” అని సూచించింది.
- ★ సార్వభౌమాధికారం, స్వాతంత్ర్యం, రాష్ట్రాల ప్రాదేశిక సమగ్రత, సమానత్వం, పరస్పరప్రయోజనం, అంతర్గత వ్యవహారాల్లో జోక్యం చేసుకోకపోవడం మరియు బలాన్ని ఉపయోగించకపోవడం లేదా ముప్పు వంటి వాటిపై పరస్పరగౌరవం అంతర్జాతీయ స్థిరమైన అభివృద్ధికి ఆధారమని వారు నొక్కి చెప్పారు.

అజర్ బైజాన్ & ఆర్మేనియాల మధ్య వివాదం

- ★ ఆర్మేనియా, అజర్ బైజాన్ మధ్య 2020 నుంచి జరుగుతున్న ఘర్షణతో ఎందరో ప్రాణలు కోల్పోయారు.
- ★ క్రిస్టియన్ మెజారిటీ ఆర్మేనియా మరియు ముస్లిం మెజారిటీ అజర్ బైజాన్ శతాబ్దాలుగా దాదాపుగా సంఘర్షణలో ఉన్నాయి, మొదట్లో మతం విషయంలో కానీ ఇటీవలి కాలంలో ప్రాదేశిక వివాదాలకు సంబంధించి కూడా ఇరు దేశాల మధ్య బేధాభిప్రాయాలు వ్యక్తం అయ్యాయి

ఇంటర్పోల్ సమావేశం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇంటర్పోల్ 90వ వార్షికోత్సవ సమావేశం భారత్ లో నిర్వహించారు. దీనికి కోణార్క్ సూర్య దేవాలయాన్ని లోగోగా వినియోగించారు. ఇంటర్పోల్ ఫ్రాన్స్ లోని లిండన్ కేంద్రంగా పనిచేస్తుంది. సమావేశం అనంతరం న్యూఢిల్లీ డిక్లరేషన్ ను విడుదల చేశారు. ఉగ్రవాదులు, అదేవిధంగా అంతర్జాతీయ నేరగాళ్ల ఆట కట్టించాలన్న అంశంతో ఈ ప్రకటన ఉంది. 91వ ఇంటర్పోల్ సమావేశం వియన్నాలో జరగనుంది.

ఫచండ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ స్వదేశీంగా అభివృద్ధి చేసిన లైట్ కంబాట్ హెలికాప్టర్

(ఎల్సీహెచ్) - ప్రచండ్ అర్థం, భయంకరమైనది అని. జోధ్పూర్ ఎయిర్ బేస్ లో అధికారికంగా భారత వైమానిక దళంలోకి దీనిని చేర్చారు

- ★ ఎల్సీహెచ్ అనేది 5,000 మీటర్ల (16,400 అడుగులు) ఎత్తులో ల్యాండ్ మరియు టేకాఫ్ చేయగల ప్రపంచంలోని ఏకైక దాడి హెలికాప్టర్. ఇది గగనతలం నుండి భూమి మరియు గగనతలం నుండి గగనతలంలోకి ప్రయోగించే క్షిప్రణులను కూడా ప్రయోగించగలదు.

ఆదివాసీలతో ఒప్పందం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కేంద్రంతో పాటు అస్సాం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, ఎనిమిది సాయుధ ఆదివాసీ గ్రూపుల వ్రతినీధుల మధ్య చారిత్రాత్మక ఒప్పందం కుదిరింది. అసోంలో ఆదివాసీలు, తేయాకు తోటల కార్మికుల దశాబ్దాల నాటి సంక్షోభానికి ముగింపు పలికేందుకు ఈ ఒప్పందంపై సంతకాలు చేశారు.
- ★ ఈ త్రైపాక్షిక ఒప్పందంపై సంతకం చేయడంతో, అస్సాంలోని 1182 గిరిజన సమూహాలు ఆయుధాలు వదులుతూ ప్రధాన స్రవంతిలో చేరాయి.
- ★ ఈ ఒప్పందం సమూహాల సామాజిక, సాంస్కృతిక, భాషా మరియు కమ్యూనిటీ ఆధారిత గుర్తింపును రక్షించడానికి & బలోపేతం చేయడానికి ఉద్దేశించబడింది.
- ★ ఆదివాసీ సమూహాల రాజకీయ, ఆర్థిక మరియు విద్యా ఆకాంక్షలను నెరవేర్చడం దీని లక్ష్యం.
- ★ రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ఉన్న ఆదివాసీ గ్రామాలు / ప్రాంతాలతో పాటు టీతోటల వేగవంతమైన మరియు కేంద్రీకృత అభివృద్ధిని నిర్ధారించడం కూడా దీని లక్ష్యం.

డాట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ డబుల్ ఆస్టరాయిడ్ రీడైరెక్షన్ టెస్ట్ (డాట్) మిషన్ ను అమెరికా అంతరిక్ష పరిశోధన సంస్థ నేషనల్ ఏరోనాటిక్స్ అండ్ స్పేస్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ (నాసా) నిర్వహించింది

- ★ అంతరిక్షం నుంచి భూమిపైకి వచ్చే ఏ వస్తువు అయినా సరే, దారి మళ్లించడం, లేదా ఢిక్కాట్టడం అనే ప్రక్రియలతో కూడిన ప్రయోగమే డార్ట్.
- ★ డార్ట్ అనేది తక్కువ ఖర్చుతో కూడిన అంతరిక్ష నౌక.
- ★ ఇది రెండు సౌర శ్రేణులను కలిగి ఉంది. ఈ వ్యోమనౌకలో హైడ్రోజెన్ ప్రొపెల్లెంట్‌ను ఉపయోగిస్తారు.
- ★ ఇది దాదాపు 10 కిలోల జినాన్‌ను కూడా కలిగి ఉంటుంది. నాసా తయారు చేసిన **ఎవల్యూషనరీజినాన్ డ్రస్టర్-కమర్షియల్ (ఎక్స్-సి)** అనే డ్రస్టర్‌లను అంతరిక్షంలో ప్రదర్శించడానికి ఈ జినాన్ ఉపయోగించబడుతుంది.
- ★ అత్యంత రిజల్యూషన్ కలిగిన **డిడిమాస్ రికనెసెన్స్ అండ్ ఆప్టరాయిడ్ కెమెరా ఫర్ ఆప్టికల్ నావిగేషన్ (డ్రాకో)** అనే పరికరం ఈ అంతరిక్ష నౌకలో ఉంది. డ్రాకో నుండి చిత్రాలు ఎప్పటికప్పుడు భూమికి పంపబడతాయి.

జ్ఞానవాపీ కేసు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, జ్ఞానవాపీకేసులో... మసీదు ఉనికిలోకి రాకముందే దాని స్థానంలో 'శివలింగం' ఉన్నట్టు రేడియో కార్బన్ సాయంతో వయోనిర్ధారణ (కార్బన్ డేటింగ్) చేయాలని పిటిషనర్లు కోరుతున్నారు. ఈ మేరకు కోర్ట్ అంగీకరించింది
- ★ గత కాలపు సేంద్రియ పదార్థాలను, మనుగడలో ఉన్న వస్తువుల వయసును తెలుసుకోవడానికి విస్తృతంగా ఉపయోగించే పద్ధతే కార్బన్ డేటింగ్. గతంలో జీవించిన ప్రతి వస్తువులోనూ ఏదో ఒక రూపంలో సి-14 అనే ఐసోటోప్‌తో ఉండే ప్రత్యేకమైన కార్బన్ ఉంటుంది. ఆ ఐసోటోప్‌ను, పరమాణు ద్రవ్యరాశి, రేడియో ధార్మికతను ఉపయోగించి పరీక్షిస్తున్న వస్తువు ఏ వేగంతో క్షీణిస్తుందో తెలుసుకుంటుంది.

సీఆర్ఐఎస్ పీఆర్ కు ఆమోదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, సి కిల్ సెల్ అనీమియాను నయం

చేసేందుకుగానూ CRISPRని అభివృద్ధి పరిచే ఐదేళ్ల ప్రాజెక్ట్‌ను భారత్ ఆమోదించింది.

CRISPR సాంకేతికత

- ★ CRISPR అనగా.. క్లస్టర్ రెగ్యులర్లీ ఇంటర్స్పేస్ షార్ట్ పాలిండ్రోమిక్ రిపీట్. ఇది బ్యాక్టీరియాలో కనుగొనబడిన డీఎన్ఎ యొక్క క్లస్టర్ మరియు రిపీటిటివ్ సీక్వెన్స్‌లకు సూచన.
- ★ CRISPR సాంకేతికత సరళమైనది మరియు చాలా ఖచ్చితమైనది. ఇది బయటి నుండి ఏ కొత్తజన్యువును పరిచయం చేయదు. వ్యాధికి కారణమైన డీఎన్ఎ శ్రేణిలో చెడు స్ట్రెచ్‌ను గుర్తించి, దానిని తీసివేసి, ఆపై 'సరైన' దానితో భర్తీ చేస్తారు.
- ★ వైరస్ దాడుల నుండి తనను తాను రక్షించుకోవడానికి కొన్ని బ్యాక్టీరియాలు అభివృద్ధి చేసుకొనే సహజ రక్షణ యంత్రాంగాన్ని ఈ సాంకేతికత ప్రతిబింబిస్తుంది.

ఆర్థిక వ్యవస్థ

బ్యాంకింగ్ వ్యవస్థపై పరిశోధనకు నోబెల్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2022లో ఆర్థిక శాస్త్రాలలో స్వేరిజెస్ రిక్స్ బ్యాంక్ ప్రెజిడెంట్ - ఆర్థిక శాస్త్రానికి నోబెల్ బహుమతిగా ప్రసిద్ధి చెందిన బహుమతి ముగ్గురు ఆర్థికవేత్తలకు లభించింది.
- ★ బెన్ ఎస్ బెర్నాంకే (అమెరికా ఫెడరల్ రిజర్వ్ మాజీ చైర్ పర్సన్), డగ్లస్ డబ్ల్యూ. డైమండ్ (చికాగో విశ్వవిద్యాలయం) ఫిలిప్ డైబ్విగ్ (సెయింట్ లూయిస్ లోని వాషింగ్టన్ విశ్వవిద్యాలయం).
- ★ వీరు ముగ్గురు చేసిన పరిశోధనలు ఆధునిక బ్యాంకు నిబంధనలకు పునాది వేసింది.
- ★ ఈ అవార్డు 10 మిలియన్ల స్వీడిష్ క్రోనార్ (దాదాపు రూ. 7.31 కోట్లు) ప్రైజ్ మనీని కలిగి ఉంటుంది. ఈ సొమ్మును గ్రహీతలకు సమానంగా పంచుతారు.
- ★ ఈ సంవత్సరం గ్రహీతలు "ఆర్థిక వ్యవస్థలో, ముఖ్యంగా ఆర్థిక సంక్షోభాల సమయంలో బ్యాంకుల పాత్రపై ప్రపంచానికి ఉన్న అవగాహనను గణనీయంగా మెరుగుపరిచారు. వారి పరిశోధనలో ముఖ్యమైన విషయం ఏమిటంటే, 'బ్యాంకు పతనాలను నివారించడం ఎందుకు చాలా ముఖ్యమైనది'. ఈ పరిశోధన 1980ల ఆరంభం నాటిది.

తృణధాన్యాలకు ఊతం ఇచ్చే ఒప్పందం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ వ్యవసాయ & రైతుల సంక్షేమ శాఖ, వ్యవసాయ మంత్రిత్వ శాఖ మరియు నేషనల్ అగ్రికల్చరల్ కోఆపరేటివ్ మార్కెటింగ్ ఫెడరేషన్ ఆఫ్ ఇండియా (నాఫెడ్) కలిసి మిల్లెట్ల అంతర్జాతీయ సంవత్సరం 2023 ప్రకటించడంలో భాగంగా మిల్లెట్ల వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించే కార్యక్రమాలను పెంచడానికి అవగాహన ఒప్పందంపై సంతకం చేశాయి.

లక్ష్యాలు:

- ★ ఆహార భద్రత మరియు పోషకాహారానికి మిల్లెట్ యొక్క

సహకారంపై అవగాహన.

- ★ మిల్లెట్ల స్థిరమైన ఉత్పత్తి మరియు నాణ్యతను మెరుగుపరచడానికి వాటాదారులను ప్రేరేపించడం.
- ★ ఇతర రెండు లక్ష్యాలను సాధించడానికి పరిశోధన మరియు అభివృద్ధి మరియు విస్తరణ సేవలలో మెరుగైన పెట్టుబడిపై దృష్టి పెట్టడం.

బియ్యం ఎగుమతులపై ఆంక్షలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ తాజాగా, నూకలు (విరిగిన బియ్యం) ఎగుమతిపై కేంద్రం నిషేధం విధించింది. వీటికి తోడు పొట్టు (వరి లేదా గరుకు), పొట్టు (ట్రాన్సరైస్) మరియు సెమీ మిల్లింగ్ లేదా పూర్తి మిల్లింగ్ చేసిన బియ్యంపై 20% ఎగుమతి సుంకాన్ని తప్పనిసరి చేసింది. అయితే, ఈ చర్యలు బాస్మతి లేదా ఉడకబెట్టిన (స్టీమ్) బియ్యం ఎగుమతులపై ప్రభావం చూపవు.
- ★ దేశీయ పౌల్ట్రీ పరిశ్రమ మరియు ఇతర పశుగ్రాసం కోసం వినియోగించే విరిగిన బియ్యం తగినంతగా అందుబాటులో ఉండేలా చర్యలు తీసుకుంటామని ఆహార మరియు ప్రజా పంపిణీ శాఖ కార్యదర్శి తెలిపారు.
- ★ అదనంగా, నూకలు ఇథనాల్ ఉత్పత్తిలో కూడా వినియోగిస్తున్నారు. కాబట్టి, కేంద్ర ప్రభుత్వ ఇథనాల్ బ్లెండింగ్ ప్రోగ్రామ్ విజయవంతంగా అమలు చేయడంలో ఇది మరింత సహాయం చేస్తుంది.
- ★ అయితే, రష్యాతో వివాదం కారణంగా ఉక్రెయిన్ లో పంటలను కోల్పోయిన నేపథ్యంలో ఈ చర్యలు భారతీయ ఆహార ఎగుమతులపై ఆధారపడిన దేశాలపై ప్రభావం చూపవచ్చు.

పిండిఫాల్ పన్నుకు సమర్థన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ముడి చమురు ఉత్పత్తిదారులపై కేంద్రం విధించిన

విండ్‌ఫాల్ పన్నును ఆర్థిక మంత్రి ఇటీవల సమర్థించారు. ఇది తాత్కాలిక చర్యకాదని, పరిశ్రమతో పూర్తి సంప్రదింపుల తర్వాత చేశామని చెప్పారు.

విండ్ ఫాల్ టాక్స్ అంటే ఏమిటి?

- ★ విండ్ ఫాల్ పన్నుల అనగా దేశీయంగానూ, అంతర్జాతీయంగా జరిగే కొన్ని అనూహ్య పరిణామాల వలన పొందే లాభాలపై విధించే పన్ను.
- ★ ఉదాహరణకు, రష్యా-ఉక్రెయిన్ వివాదం ఫలితంగా ఇంధన ధరల పెరుగుదల వలన ఎలాంటి అదనపు పెట్టుబడులు, వ్యూహాలు అమలు చేయకుండానే ఇంధన కంపెనీలు భారీ లాభాలను ఆర్జించాయి. ఆ లాభాలపై విధించే పన్నునే విండ్ ఫాల్ పన్ను అంటారు.

లివింగ్ ఫ్లానెట్ లిపోర్ట్

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, వరల్డ్ వైడ్ ఫండ్ ఫర్ నేచర్ (డబ్ల్యూడబ్ల్యూఎఫ్) లివింగ్ ఫ్లానెట్ రిపోర్ట్ 2022ని విడుదల చేసింది.
- ★ గత 50 ఏళ్లలో ప్రపంచవ్యాప్తంగా క్షీరదాలు, పక్షులు, ఉభయ చరాలు, నరీన్ద్రులు మరియు చేపల వన్యప్రాణుల జనాభాలో 69 శాతం క్షీణత ఉంది.
- ★ మంచినీటి జనాభా 1970 మరియు 2018 మధ్య సగటున 83% క్షీణతతో అత్యంత క్షీణించింది.
- ★ ఐయూసీఎన్ రెడ్ లిస్ట్ సైకాడ్లు, విత్తన మొక్కల యొక్క పురాతన సమూహం, అత్యంత ప్రమాదకరమైన జాతులని చూపిస్తుంది, అయితే పగడాలు వేగంగా క్షీణిస్తున్నాయి, తరువాత ఉభయచరాలు ఉన్నాయి.
- ★ అత్యధిక క్షీణత (94 శాతం) లాటిన్ అమెరికా మరియు కరేబియన్ ప్రాంతంలో ఉంది.
- ★ ఆఫ్రికా 1970-2018 వరకు దాని వన్యప్రాణుల జనాభాలో 66 శాతం పతనాన్ని నమోదు చేసింది.
- ★ ఆసియా పసిఫిక్ యొక్క పర్యవేక్షించబడిన జనాభా 55% తగ్గింది.
- ★ ఆగ్నేయాసియా అనేది జాతులు గణనీయ స్థాయిలో బెదిరింపులను ఎదుర్కొనే అవకాశం ఉన్న ప్రాంతం.

ఆర్కిటిక్ మంచు కరగుదల

ఆర్కిటిక్ లో పెరిగిన ఆమ్లత్వం

- ★ ఇటీవల, పరిశోధకుల బృందం ఆర్కిటిక్ మహాసముద్రం యొక్క పశ్చిమ ప్రాంతంలో మారుతున్న రసాయన శాస్త్రాన్ని ప్లాగ్ చేసింది.
- ★ ఆర్కిటిక్ సముద్రాలలో ఆమ్లత్వ స్థాయిలు ఇతర చోట్ల సముద్ర జలాల కంటే మూడు నుండి నాలుగు రెట్లు వేగంగా పెరుగుతున్నాయని పరిశోధన కనుగొంది. సముద్రపునీరు సాధారణంగా ఆల్కలీన్, పీహెచ్ విలువ 8.1.
- ★ మంచు కరిగే వేగవంతమైన రేటు మరియు సముద్రపు ఆమ్లీకరణ రేటు మధ్య బలమైన సహసంబంధాన్ని కూడా బలం గుర్తించింది.
- ★ శాస్త్రవేత్తలు ఈ వేగవంతమైన పీహెచ్ తగ్గుదలని వివరించడానికి సముద్ర-మంచు కరగడాన్ని ప్రధాన యంత్రాంగాన్ని సూచిస్తారు. ఎందుకంటే ఇది ఉపరితల నీటిని మూడు ప్రాథమిక మార్గాల్లో మారుస్తుంది:
 - ◆ కార్బన్ డయాక్సైడ్ లోటు ఉన్న సముద్రపు మంచు కింద ఉన్న నీరు ఇప్పుడు వాతావరణ కార్బన్ డయాక్సైడ్ కు గురవుతుంది మరియు దానిని స్వీచ్ గా తీసుకోవచ్చు.
 - ◆ కరిగే నీటిలో కలిపిన సముద్రపు నీరు తేలికగా ఉంటుంది మరియు లోతైన నీటిలో సులభంగా కలపదు, అంటే కార్బన్ డయాక్సైడ్ ఉపరితలం వద్ద కేంద్రీకృతమై ఉంటుంది.
 - ◆ కరిగే నీరు సముద్రపు నీటిలో కార్బోనేట్ అయాన్ గాఢతను పలుచన చేస్తుంది, కార్బన్ డయాక్సైడ్ ను బైకార్బోనేట్ గా తటస్థీకరించే సామర్థ్యాన్ని బలహీనపరుస్తుంది మరియు సముద్రపు పీహెచ్ వేగంగా తగ్గుతుంది.

డోస్వీరాక్ కన్నుమూత

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- ★ వాతావరణ ప్రముఖ శాస్త్రవేత్త వెర్నాన్ డోస్వీరాక్ కన్నుమూశారు. ఆయన అమెరికా దేశానికి చెందిన వ్యక్తి.

వాతావరణ అంచనా నివ్వబడు. ఈ సాంకేతిక పరిజ్ఞానానికి ఆయన పేరు పెట్టారు.

- ★ అమెరికన్ మెటీరోలాజికల్ సొసైటీ జర్నల్ లో ప్రచురించబడిన 2006 పరిశోధనా పత్రం ప్రకారం, డ్యోరాక్ టెక్నిక్ అనేది ఉష్ణమండల తుఫాను అభివృద్ధి మరియు క్షయం యొక్క భావన నమూనా ఆధారంగా క్లౌడ్ నమూనా గుర్తింపు సాంకేతికత.
- ★ ఇది మొదట 1969లో అభివృద్ధి చేయబడింది మరియు వాయువ్య పసిఫిక్ మహాసముద్రంలో తుఫానులను పరిశీలించడానికి పరీక్షించబడింది.
- ★ భవిష్య నూచకులు అభివృద్ధి చెందుతున్న ఉష్ణమండల తుఫానులు (తుఫానులు, తుఫానులు మరియు టైఫూన్లు) యొక్క లక్షణాలను పరిశీలించడానికి ధ్రువ కక్ష్య ఉపగ్రహాల నుండి పొందిన అందుబాటులో ఉన్న ఉపగ్రహ చిత్రాలను ఉపయోగిస్తారు. పగటి సమయంలో, కనిపించే స్పెక్ట్రంలోని చిత్రాలను ఉపయోగించారు, రాత్రి సమయంలో, పరారుణ చిత్రాలను ఉపయోగించి సముద్రం గమనించబడుతుంది.

భారత్ లోకి చిరుత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ నమీబియా, దక్షిణాఫ్రికా దేశాల నుంచి చిరుతలను భారత్ లో ప్రవేశపెట్టారు. భారత్ లో చిరుతలు 1952లోనే అంతరించాయి. అప్పట్లోనే అధికారిక ప్రకటన కూడా వెలువడింది. నమీబియా నుంచి ఎనిమిది, దక్షిణాఫ్రికా నుంచి 12 చిరుతలను తీసుకొచ్చారు. మధ్య ప్రదేశ్ లోని కునో జాతీయ పార్క్ లో వీటిని విడిచిపెట్టారు.

బౌద్ధమత మార్పిడి రోజు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2022 అక్టోబర్ 5 న మిషన్ జై భీమ్ మరియు ది బౌద్ధ సంఘం ఆఫ్ ఇండియా బౌద్ధ మార్పిడి దినోత్సవాన్ని నిర్వహించింది.
- ★ 1956 అక్టోబర్ 14వ తేదీన అంబేద్కర్ దాదాపు 50 వేల మందితో కలిసి బౌద్ధ మతాన్ని స్వీకరించారు. అందుకే ఈ రోజును బౌద్ధమత మార్పిడి రోజుగా నిర్వహిస్తారు.

గూగుల్ కు 1,300 కోట్ల జరిమానా విధించిన సీసీఐ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఆండ్రాయిడ్ మొబైల్ డివైస్ ఎకోసిస్టంకు సంబంధించిన మార్కెట్ లో “దాని ఆధిపత్య స్థానాన్ని దుర్వినియోగం చేసినందుకు” ఆల్ఫాబెట్ యాజమాన్యంలోని గూగుల్ పై కాంపిటీషన్ కమిషన్ ఆఫ్ ఇండియా (సిసీఐ) 1,337.76 కోట్ల జరిమానా విధించింది.

- ★ మొదటిది స్టార్ట్ ఫోన్ లో గూగుల్ ఇన్ బిల్ట్ గా రావడాన్ని తప్పుపట్టింది. వినియోగదారుడు తనకు కావాల్సిన ఆపరేటింగ్ సిస్టమ్ ను ఎంపిక చేసుకొనే అవకాశాన్ని ఇవ్వకుండా చేసినందుకు ఆరోపణ

విద్యా మంత్రుల సమావేశం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ వియత్నాంలోని హనోయ్ లో జరిగిన 6వ తూర్పు ఆసియా శిఖరాగ్ర సదస్సు విద్యా మంత్రుల సమావేశంలో భారత్ పాల్గొంది. ప్రతి పేదవాడు కూడా చదువుకునే అవకాశాన్ని కల్పించాలని నిర్ణయించారు. అలాగే కరోనా మహమ్మారితో విద్యార్థులు విద్య సంస్థలకు దూరం అయినా, నైపుణ్యానికి మాత్రం దూరం కాకుండా చూడాలని తీర్మానించారు.

సరోగసీ చట్టం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ సరోగసీ (నియంత్రణ) చట్టం 2021 పై చర్చ జరిగింది.
- ★ ఐసిఎంఆర్ అంచనాల ప్రకారం వాణిజ్య సరోగసీ (ఒక స్త్రీ తన గర్భాన్ని అద్దెకు తీసుకున్నందుకు అంగీకరించిన మొత్తాన్ని చెల్లించడం) ద్వారా సంవత్సరానికి 2,000 మందికి పైగా పిల్లలు పుడుతున్నారు.

- ★ సిబిఐ గణాంకాల ప్రకారం సరోగసీ అనేది నిబంధనల కొరత మరియు పేదరికంతో కూడుకున్న దాదాపు 2.5-3 వందల కోట్ల డాలర్ల విలువ గల పరిశ్రమ.

సరోగసీ (నియంత్రణ) చట్టం, 2021 యొక్క ప్రధాన నిబంధనలు మరియు అంశాలు:

- ★ **సరోగసీని నిర్వచిస్తుంది:** పుట్టిన తర్వాత బిడ్డను ఉద్దేశించిన జంటకు అప్పగించాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఒక మహిళ బిడ్డకు జన్మనిచ్చే పద్ధతిగా సరోగసీని ఈ చట్టం నిర్వచిస్తుంది.
- ★ **సరోగసీ నియంత్రణ:** ఈ బిల్లు వాణిజ్య సరోగసీని నిషేధిస్తుంది, కానీ పరోపకార సరోగసీని అనుమతిస్తుంది. పరోపకార సరోగసీలో గర్భధారణ సమయంలో వైద్య ఖర్చులు మరియు బీమా కవరేజీ మినహా సర్టోగేట్ తల్లికి ఎలాంటి ద్రవ్య పరిహారం ఉండదు. ఇది వాణిజ్య సరోగసీని శిక్షార్థమైన నేరంగా పరిగణిస్తూ 10 సంవత్సరాల జైలు శిక్ష మరియు రూ. 10 లక్షల వరకు జరిమానా విధించింది.

నూతన జాతీయ పాఠ్య ప్రణాళిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఎనిమిదో తరగతి వరకు మాతృభాషలోనే బోధించాలని నూతన విద్యా విధాన ఫ్రేమ్వర్క్ సూచిస్తుంది. ప్రాథమిక తరగతులన్నీ ప్రాథమిక విద్యలో జరిగినప్పుడే అంశాల పట్ల విద్యార్థులకు స్పష్టమైన అవగాహన వస్తుందని ఈ విధానం పేర్కొంది. విద్యాశాఖా మంత్రి ప్రారంభించిన పునాది స్థాయిలో విద్య కొరకు నూతన జాతీయ పాఠ్యప్రణాళిక ఫ్రేమ్వర్క్ ఎనిమిదేళ్లలోపు పిల్లలకు ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేట్ పాఠశాలల్లో మాతృభాష ప్రాథమిక బోధనా మాధ్యమంగా ఉండాలని సిఫార్సు చేసింది.

ఒక దేశం ఒక యూనిఫాం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ దేశ వ్యాప్తంగా పోలీస్ వ్యవస్థలో ఉన్న వారందరూ ఒకే యూనిఫాం ఉంటే మంచిదంటూ 'ఒక దేశం ఒక యూనిఫాం'ను భారత ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ ప్రతిపాదించారు. వివిధ రాష్ట్రాల హోం మంత్రులు, పోలీస్ ఉన్నతాధికారులతో ఢిల్లీలో సమావేశం అయ్యారు. ఈ సందర్భంగా పలు అంశాలు చర్చకొచ్చాయి. శాంతి భద్రతలు కాపడడంలో పోలీస్ బలగాల కృషిని ప్రశంసించారు. ఇటీవలి కాలంలో పెరుగుతున్న సైబర్ నేరాలను అడ్డుకొనే వ్యూహాలను రచించాలని ప్రధాని సూచించారు.

సిల్వర్ ట్రంపెట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ రాష్ట్రపతి అంగరక్షక దళానికి వెండి ట్రంపెట్‌ను బహుకరించారు రాష్ట్రపతి ద్రౌపది ముర్ము
- ★ ప్రెసిడెంట్స్ బాడీగార్డ్ అనేది 1773లో గవర్నర్-జనరల్ బాడీగార్డ్ (తరువాత వైస్రాయ్ అంగరక్షకుడు) గా ఎదిగిన భారతీయ సైన్యంలోని పురాతన రెజిమెంట్. అప్పటి గవర్నర్ జనరల్ వారెన్ హేస్టింగ్స్ బనారస్ (వారణాసి)లో ఈ రెజిమెంట్‌ను ఏర్పరిచారు.
- ★ భారత రాష్ట్రపతి యొక్క స్వంత అంగరక్షక దళంగా మరియు రాష్ట్రపతి సిల్వర్ ట్రంపెట్ మరియు ట్రంపెట్ బ్యానర్‌ను మోయగలిగే ప్రత్యేకత కలిగిన భారత సైన్యంలోని ఏకైక సైనిక విభాగంగా దీనికి ప్రత్యేక గుర్తింపు ఉంది.

విదేశీ విరాళాల (నియంత్రణ) చట్టం

ఎఫ్.సీ.ఆర్.పి చట్టం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ రాజీవ్ గాంధీ ఫౌండేషన్ మరియు రాజీవ్ గాంధీ ఛారిటబుల్ ట్రస్ట్ యొక్క ఫారిన్ కంట్రీబ్యూషన్ (రెగ్యులేషన్) చట్టం లైసెన్స్ ను హోం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ రద్దు చేసింది.

- ★ ఈ సంస్థలు నెహ్రూ-గాంధీ కుటుంబానికి సంబంధించినవి, చట్టంలోని నిబంధనల ఉల్లంఘనలకు పాల్పడినట్లు ఆరోపణలను ఎదుర్కొంటున్నాయి.
- ★ నిర్దిష్ట వ్యక్తులు లేదా సంఘాలు లేదా సంస్థల ద్వారా విదేశీ విరాళాల లేదా విదేశీ ఆతిథ్యం యొక్క అంగీకారాన్ని మరియు వినియోగాన్ని నియంత్రించడం మరియు జాతీయ ప్రయోజనాలకు హాని కలిగించే ఏదైనా కార్యకలాపాలకు సంబంధించి అటువంటి ఆమోదాన్ని మరియు వినియోగాన్ని నిషేధించడం దీని లక్ష్యం.

సీబీఐకి అనుమతి వునరుద్ధరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ సీబీఐకి తమ రాష్ట్రంలో అనుమతిస్తూ మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం తాజాగా నిర్ణయం తీసుకుంది. సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ అనే వ్యవస్థ, ఢిల్లీ పోలీస్ చట్టం ప్రకారం ఏర్పాటు అయింది. ఆయా రాష్ట్రాలలోకి వెళ్లాలంటే కచ్చితంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల అనుమతి తప్పనిసరి, గతంలోని ఉద్దావ్ థాకరే ప్రభుత్వం సీబీఐకి అనుమతి నిరాకరించింది. అయితే ఏకనాథ్ శిండే నేతృత్వంలోని ప్రభుత్వం అనుమతి వునరుద్ధరించింది.

ఓటరు కార్డ్-ఆధార్ అనుసంధానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఆధార్ డేటాబేస్ ను ఓటరు గుర్తింపు కార్డులతో అనుసంధానం చేయడంలో ఎన్నికల సంఘం అధికారాన్ని సవాలు చేస్తూ దాఖలైన పిటిషన్ పై సుప్రీంకోర్టు కేంద్ర ప్రభుత్వానికి నోటీసు జారీ చేసింది.
- ★ డిసెంబర్ 2021లో, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఎన్నికల చట్టాల (సవరణ) బిల్లు, 2021ని ఆమోదించింది.
- ★ ఓటర్ల జాబితాలో ఏ వ్యక్తిని చేర్చడం నిరాకరించబడదని, లేదా “సూచించబడిన తగిన కారణం” కారణంగా వారు తమ ఆధార్ నంబర్ ను అందించలేకపోతే ఓటర్ల జాబితాలోనుండి వారి పేర్లు తొలగించబడదని కూడా ఈ చట్టం పేర్కొంది.

రవాణా విమానాల తయారీ కేంద్రం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఎయిర్ బస్ డిఫెన్స్ అండ్ స్పేస్ మరియు టాటా అడ్వాన్స్డ్ సిస్టమ్స్ లిమిటెడ్ లు స్థాపించనున్న సి-295 రవాణా విమానాల తయారీ కేంద్రానికి వడోదరలో ప్రధాన మంత్రి శంకుస్థాపన చేశారు.
- ★ దేశంలో ఒక ప్రైవేట్ రంగ సంస్థ పూర్తి విమానాన్ని తయారు చేయడం ఇదే మొదటిసారి. అంతర్జాతీయ ఎయిర్ క్రాఫ్ట్ తయారీ రంగంలో భారత్ కు ఇది పెద్ద ముందడుగు.

ఐటీ చట్ట సవరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఐటీ మంత్రిత్వ శాఖ ఆక్టోబర్ లో ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ (మధ్యవర్తి మార్గదర్శకాలు మరియు డిజిటల్ మీడియా ఎథిక్స్ కోడ్) రూల్స్, 2021 (ఐటీ రూల్స్, 2021)కి సవరణలను తెలియజేసింది.
- ★ జూన్ 2022లో, ఈ మంత్రిత్వ శాఖ సవరణల ముసాయిదాను విడుదల చేసింది మరియు సంబంధిత భాగస్వాముల నుండి అభిప్రాయాన్ని కోరింది. ముసాయిదా భారతదేశంలో సోషల్ మీడియా నియంత్రణపై గణనీయమైన చర్చను మరియు వ్యాఖ్యానాలను మొదలు పెట్టింది.
- ★ ప్రపంచవ్యాప్తంగా, సోషల్ మీడియా మధ్యవర్తులను నియంత్రించే సమస్యతో ప్రభుత్వాలు పోరాడుతున్నాయి. సమస్య యొక్క బహుళ స్వభావాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని - పబ్లిక్ చర్చను రూపొందించడంలో సోషల్ మీడియా మధ్యవర్తుల (ఎస్ఎంఐలు) ప్రాముఖ్యత, వాక్ మరియు వ్యక్తికరణ స్వేచ్ఛపై వారి పాలన ప్రభావం, వారు అందించే సమాచార పరిమాణం మరియు వారి పాలనను ప్రభావితం చేసే స్థిరమైన సాంకేతిక ఆవిష్కరణల కారణంగా అత్యవసర సవాళ్లను ఎదుర్కొనేందుకు ప్రభుత్వాలు తమ నియంత్రణ ఫ్రేమ్ వర్క్ ను నవీకరించడం చాలా ముఖ్యం.

AMIGOS IAS

.... Journey To Achievement Starts Here

UPSC CSE 2024 OUR OPTIONAL SUBJECTS

www.amigosias.com

1. **TELUGU LITERATURE** by Akella Raghavendra Sir
2. **ANTHROPOLOGY** by Sudheer Sir
3. **History** by Naga Sridhar Sir
4. **GEOGRAPHY** by Ramesh Sir
5. **PUBLIC ADMINISTRATION** by P. Satish Sir
6. **POLITICAL SCIENCE AND INTERNATIONAL RELATIONS** by Adnan Sir
7. **SOCIOLOGY** by Janardhan Sir

CIVILS PCM BATCH ADMISSIONS IN PROGRESS

PH : 040-35052121, 9000230735

Address : Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad.

Amigos IAS

103వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అగ్రవర్ణాల్లోని పేదలకు 10% రిజర్వేషన్ కల్పిస్తూ తీసుకొచ్చిన 103వ రాజ్యాంగ సవరణ చట్టాన్ని సుప్రీంకోర్ట్ సమర్థించింది. ఈ రాజ్యాంగ సవరణలో ఏ విధంగానూ మౌలిక నిర్మాణం ఉల్లంఘనకు గురి కాలేదని వెల్లడించింది.

కన్నడ భాష సమగ్రాభివృద్ధి బిల్లుకు వ్యతిరేకత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కన్నడ భాష సమగ్ర అభివృద్ధి భాష బిల్లునకు తుకు, కొడవ మాట్లాడే ప్రజలు తీవ్రంగా వ్యతిరేకిస్తున్నారు. దీనిని కర్ణాటక రాష్ట్రంలో ప్రవేశపెట్టాలన్నది యోచన.
- ★ బిల్లు కన్నడకు మాత్రమే ప్రాముఖ్యతనిస్తుంది మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వంతో లేదా కోర్టులలో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు వంటి పరిపాలనా ప్రయోజనాల కోసం ఇంగ్లీషును ఉపయోగిస్తుంది, కానీ కొడవ మరియు తుకు ప్రస్తావన లేనందున ఆయా భాషలు మాట్లాడే ప్రజలు దీనిని వ్యతిరేకిస్తున్నారు

జాతీయ ఆహార భద్రత చట్టం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది? నేపథ్యం?

- ★ కోవిడ్ సమయంలో ఉచిత ఆహార ధాన్యాలను పేదలకు అందించింది. తాజాగా దీనిని జాతీయ ఆహార భద్రత చట్టంలో విలీనం చేసింది. అంతోడయా అన్న యోజన, కింద ఇచ్చే ఆహార ధాన్యాలతో పాటు మరో 5 కిలోల ఆహార బియాన్ని ఉచితంగా ఇవ్వనున్నారు.

ఓపెన్ యాక్సెస్ పోర్టల్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర విద్యుత్ మరియు నూతన మరియు పునరుత్పాదక ఇంధన శాఖ మంత్రి గ్రీన్ ఎనర్జీ ఓపెన్ యాక్సెస్ పోర్టల్ను ప్రారంభించారు.

గ్రీన్ ఎనర్జీ ఓపెన్ యాక్సెస్ పోర్టల్

- ★ **లక్ష్యం:** అందరికీ సరసమైన, విశ్వసనీయమైన, స్థిరమైన మరియు పరిశుభ్రమైన మరియు పర్యావరణసహితమైన శక్తిని నిర్ధారించడం మరియు భారత ప్రభుత్వం క్లీన్ అండ్

గ్రీన్ ఎనర్జీని ప్రోత్సహించడానికి అనేక కార్యక్రమాల కొనసాగింపు.

లక్షణాలు:

- ★ 100 కిలో వాట్లు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ అనుసంధానం చేయబడిన లోడ్ ఉన్న వినియోగదారుడు స్వయంగా ఏర్పాటు చేసుకున్న ఏదైనా పునరుత్పాదక ఇంధన ఉత్పత్తి ప్లాంట్ నుండి లేదా ఏదైనా ఉత్పత్తిదారుని ద్వారా బహిరంగ ప్రాప్యత ద్వారా పునరుత్పాదక శక్తిని పొందవచ్చు.

పాత పింఛను విధానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కాంగ్రెస్ మరియు ఆప్ పాత పెన్షన్ విధానానికి మారడానికి హామీ ఇస్తున్నాయి. కాంగ్రెస్ ఇప్పటికే రాజస్థాన్ మరియు ఛత్తీస్ గఢ్ లలో పాత పెన్షన్ పథకం తిరిగి అమలులోనికి వచ్చింది మరియు పంజాబ్ లో ఆప్ ప్రభుత్వం ఈ విధానాన్ని తీసుకొచ్చింది. ఒక ఉద్యోగి తాను పదవి విరమణ పొందినప్పుడు తీసుకున్న మూల వేతనంలో 50% పింఛను రూపంలో అందేది. 2004 సంవత్సరంలో కొత్త పింఛను విధానాన్ని తీసుకొచ్చారు
- ★ ప్రాజెక్ట్ ఒయాసిస్ నివేదిక ప్రతిపాదించిన కొత్త పింఛను విధానం పెన్షన్ సంస్కరణలకు ఆధారమైంది - మరియు అసంఘటిత రంగ కార్మికుల కోసం మొదటగా రూపొందించబడినది. అయితే దీనిని ప్రభుత్వం తన స్వంత ఉద్యోగుల కోసం స్వీకరించింది.
- ★ కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగుల కోసం కొత్త పెన్షన్ పథకం డిసెంబర్ 22, 2003న నోటిఫై చేయబడింది. కొన్ని ఇతర దేశాల మాదిరిగా కాకుండా, ఎన్ పిఎస్ కాబోయే ఉద్యోగుల కోసం ఇది జనవరి 1, 2004 నుండి ప్రభుత్వ ఉద్యోగంలో చేరే కొత్త ఉద్యోగులందరికీ తప్పనిసరి చేయబడింది.
- ★ **టైర్ 1** లో నిర్వచించిన కంట్రీబ్యూషన్ లో ఉద్యోగి ప్రాథమిక జీతం మరియు డియర్ నెస్ అలవెన్స్ లో 10 శాతం మరియు ప్రభుత్వం అందించే దానికి సరిపోయే వాటా తప్పనిసరి. జనవరి 2019లో, ప్రభుత్వం తన సహకారాన్ని బేసిక్ జీతం మరియు డియర్ నెస్ అలవెన్స్ లో 14 శాతానికి పెంచింది.

- ★ వ్యక్తులు తక్కువ రిస్క్ నుండి ఎక్కువ రిస్క్ వరకు అనేక రకాల పథకాలను ఎంచుకోవచ్చు మరియు ప్రభుత్వ రంగ బ్యాంకులు మరియు ఆర్థిక సంస్థలు అలాగే ప్రైవేట్ కంపెనీలచే ప్రమాట్ చేయబడిన పెన్షన్ ఫండ్ మేనేజర్లను ఎంచుకోవచ్చు.

ఏకలవ్య పాఠశాలలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ గిరిజన విద్యార్థుల కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వం 740 ఏకలవ్య నమూనా గురుకుల పాఠశాలలు ఏర్పాటు చేయనుంది.
- ★ ఏకలవ్య గురుకుల పాఠశాలల నమూనాను మొదటిసారిగా 1997-98లో ప్రవేశపెట్టారు.
- ★ మారుమూల ప్రాంతాలలో నివాస సౌకర్యాలతో గిరిజన విద్యార్థులకు నాణ్యమైన విద్యను అందించడం.
- ★ జవహర్ నవోదయ విద్యాలయాలు మరియు కేంద్రీయ విద్యాలయాలతో సమానంగా పాఠశాలలను నిర్మించడం.

నిబంధనలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, యూనివర్సిటీ గ్రాంట్స్ కమిషన్ (యూజీసీ) పీహెచ్డీల అవార్డును నియంత్రించే నిబంధనలలో భారీ మార్పులు చేసింది.
- ★ ఎంఫిల్స్ ను రద్దు చేయడం, పీహెచ్డీలు పొందేందుకు కోర్సు పనిని సడలించడం మరియు గ్రాడ్యుయేషన్ ప్రోగ్రామ్ లో నాలుగు సంవత్సరాలు పూర్తయిన తర్వాత అభ్యర్థులు పీహెచ్డీ కోసం నమోదు చేసుకునేందుకు అనుమతించడం వంటి ముఖ్యమైన మార్పులు, ఫెర్చుచరులలో అకడమిక్ దృఢత్వం తగ్గడానికి దారితీసే దశలుగా గుర్తించబడ్డాయి.

రుబ్బండ్లలో 77% లజర్వేషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, జార్బండ్ అసెంబ్లీ రెండు బిల్లులను ఆమోదించింది, ఒకటి రాష్ట్రంలో ఖాళీగా ఉన్న ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలు మరియు సేవలలో రిజర్వేషన్లను 77 శాతానికి పెంచింది మరియు రెండవది 1932 భూ రికార్డులను

కటాఫ్ సంవత్సరంగా ఉపయోగించుకుని నివాస స్థితిని నిర్ణయించడం మరియు 'స్థానిక నివాసితుల'ను నిర్ణయించడం.

- ★ అయితే, వీటిని రాజ్యాంగంలోని తొమ్మిదో షెడ్యూల్ లో చేర్చేందుకు కేంద్రం సవరణలు చేసిన తర్వాత అవి అమల్లోకి వస్తాయనే కేవియట్ తో పాటు బిల్లు తీసుకునిరాబడినది.

మయన్మార్ పై చర్చ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మయన్మార్ లో ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాన్ని పునరుద్ధరించాలని ఆసియాన్ దేశాలు డిమాండ్ చేశాయి. ఆసియాన్ విదేశాంగ మంత్రులు జకార్తాలో సమావేశమయ్యారు. మయన్మార్ లో జరుగుతున్న ఉద్యమాల అణిచివేతకు జుంటా నేతృత్వంలోని మిలటరీ ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్న చర్యలను కూడా ఆసియాన్ దేశాల నేతలు ఖండించారు. ఆసియాన్ అంటే అసాసియేషన్ ఆఫ్ సౌత్ ఈస్ట్ నేషన్స్, ఆగ్నేయ ఆసియా దేశాల కూటమిగా చెప్పొచ్చు. ఇందులో పది దేశాలు సభ్యత్వాన్ని కలిగి ఉన్నాయి. ఈస్ట్ టైమూర్ ను చేర్చుకొనే అవకాశం కూడా ఉంది.

తప్పుడు సమాచార వ్యాప్తిపై చర్యలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, టర్కీ పార్లమెంటు 'తప్పుడు సమాచారం' వ్యాప్తి చేసినందుకు సోషల్ మీడియా వినియోగదారులకు మరియు జర్నలిస్టులకు మూడు సంవత్సరాల వరకు జైలు శిక్ష విధించే 'తప్పుడు సమాచార చట్టం'ను ఆమోదించింది.
- ★ అధ్యక్షుడు రెసెప్ ఎర్దోగాన్ యొక్క పాలక AK పార్టీ దాని జాతీయవాద మిత్రపక్షమైన MHP తో పాటు దేశంలో సోషల్ మీడియా మరియు పాత్రికేయ స్వేచ్ఛను తగ్గించడం గురించి ఆందోళన కలిగించే బిల్లుకు ఓటు వేసింది.

యూకే ప్రధానిగా రుషి సునాక్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది? నేపథ్యం?

- ★ యునైటెడ్ కింగ్ డమ్ 57వ ప్రధానమంత్రిగా రిషి సునాక్ బాధ్యతలు స్వీకరించారు. పాలక కన్జర్వేటివ్ పార్టీలో

తిరుగుబాటు కారణంగా మొదట బోరిస్ జాన్సన్ మరియు తరువాత లిజ్ ట్రస్ పదవి నుండి బలవంతం చేయబడిన 50 రోజుల తర్వాత అతను దేశానికి మూడవ ప్రధాని. UK ఇటీవలి జ్ఞాపకార్థం తీవ్రమైన ఆర్థిక మరియు రాజకీయ సంక్షోభాలను ఎదుర్కొంటున్న సమయంలో సునక్ పగ్గాలు చేపట్టాడు.

శ్రీలంకకు బెయిలౌట్ ప్యాకేజీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఆర్థిక సంక్షోభంలో చిక్కుకున్న శ్రీలంకకు అంతర్జాతీయ ద్రవ్యనిధి సంస్థ 2.9 బిలియన్ డాలర్ల ప్యాకేజీని ప్రకటించింది. అయితే ఈ మొత్తానికి సంబంధించి శ్రీలంక కేంద్ర బ్యాంక్ మాజీ గవర్నర్ డాక్టర్ ఇంద్రజిత్ కుమారస్వామి పలు అంశాలను విశ్లేషించారు. సమర్థంగా ఉత్పాదకతను పెంచే రంగాల్లో వినియోగించాలని సూచించారు.
- ★ కరోనాతో పర్యాటక రంగం కుదేలు కావడం, అలాగే వివిధ పరిపాలన పరమైన తప్పుడు నిర్ణయాలు, ఉచిత హామీ పథకాలతో శ్రీలంక సంక్షోభంలో కూరుకుపోయిన సంగతి తెలిసిందే.

భారత్-ఆఫ్రికా డిఫెన్స్ ఎక్స్ పో

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత రక్షణ మంత్రి రాజ్ నాథ్ సింగ్ ఇటీవల రెండో ఇండియా-ఆఫ్రికా డిఫెన్స్ డైలాగ్ (IADD)లో ప్రసంగించారు.
- ★ గుజరాత్ లోని గాంధీ నగర్ లో DefExpo 2022 సందర్భంగా ఇండియా-ఆఫ్రికా డిఫెన్స్ డైలాగ్ జరిగింది.
- ★ రెండవ భారతదేశం-ఆఫ్రికా రక్షణ సంభాషణ యొక్క ఇతివృత్తం: “రక్షణ మరియు భద్రతా సహకారాన్ని సమన్వయం చేయడం మరియు బలోపేతం చేయడం కోసం వ్యూహాలను అనుసరించడం”.
- ★ శిక్షణ & సైనిక వ్యాయామాల రంగాలలో సహకారాన్ని పెంపొందించుకోవడానికి గాంధీ నగర్ డిక్లరేషన్ ఆమోదించబడింది.
- ★ భారతదేశం మరియు ఆఫ్రికన్ దేశాలు సామర్థ్య నిర్మాణం,

శిక్షణ సైబర్ భద్రత, సముద్ర భద్రత మరియు తీవ్రవాద నిరోధకం వంటి కొత్త రంగాలను అన్వేషించవచ్చని రక్షణ మంత్రి చెప్పారు.

- ★ ఆఫ్రికా ఇండియా ఫీల్డ్ ట్రైనింగ్ ఎక్స్ చేంజ్ తదుపరి ఎడిషన్ వచ్చే ఏడాది మొదటి త్రైమాసికంలో జరుగుతుంది. చివరి ఎడిషన్ 2019లో జరిగింది.
- ★ సంభాషణ సందర్భంగా, భారతదేశం యొక్క రక్షణ మంత్రి క్రమానుగత ప్రపంచ క్రమంలో భారతదేశానికి నమ్మకం లేదని మరియు ఐక్యరాజ్యసమితి భద్రతా మండలి (UNSC) విస్తరణను కోరింది.

విదేశాంగ విధానంలో మార్పులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతంలో బహుముఖ పరిణామాలు మరియు జోక్యాల నేపథ్యంలో, భారతదేశ విదేశాంగ విధానం గత కొన్ని దశాబ్దాలుగా గణనీయమైన మార్పులకు గురైంది.
- ★ 1990వ దశకంలో లుక్ ఈస్ట్ పాలసీతో ప్రారంభించి, భారతదేశం 2014లో యాక్ట్ ఈస్ట్ పాలసీగా ఆగ్నేయాసియా దేశాల అసోసియేషన్ (ఆసియాన్)తో తన భాగస్వామ్యాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్లింది, ఇది ఆగ్నేయాసియాను అన్వేషించడానికి భారతదేశానికి అవకాశం కల్పించింది. .
- ★ భారతదేశం-ఆసియాన్ రవాణా సజావుగా జరగడానికి ఆటంకం కలిగించే అనేక భౌగోళిక రాజకీయ సవాళ్లు ఉన్నందున, భారతదేశం యాక్ట్ ఈస్ట్ పాలసీ ఆసియాన్ అవకాశాలకు ఎలా సరిపోతుందో మరియు భారతదేశం-ఆసియాన్ సంబంధాల సవాళ్లను అధిగమిస్తుంది.

కాప్-27 సదస్సు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఈజిప్టులోని షర్మ్ ఎల్ షేక్ లో జరిగిన కాన్ఫరెన్స్ ఆఫ్ పార్టీస్ (కాప్) 27వ ఎడిషన్ లో యూరోపియన్ యూనియన్ ప్రతిపాదించిన కార్పస్ బోర్డర్ పన్నులను భారతదేశంతో కూడిన దేశాల కన్సర్టియం సంయుక్తంగా వ్యతిరేకించింది.

కార్పస్ బోర్డర్ ట్యాక్స్ అంటే ఏమిటి?

★ కార్పస్ సరిహద్దు సర్దుబాటు పన్ను అనేది సందేహాస్పద ఉత్పత్తి యొక్క ఉత్పత్తి ఫలితంగా ఏర్పడే కార్పస్ ఉద్ధారాల పరిమాణం ఆధారంగా దిగుమతులపై విధి. కార్పస్పై ధరగా, ఇది ఉద్ధారాలను నిరుత్సాహపరుస్తుంది. వాణిజ్య సంబంధిత కొలతగా, ఇది ఉత్పత్తి మరియు ఎగుమతులపై ప్రభావం చూపుతుంది.

తూర్పు ఆసియా సదస్సు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కంబోడియాలోని నమ్ పెన్ లో జరిగిన 17వ తూర్పు ఆసియా సదస్సు లో భారత ఉపరాష్ట్రపతి ప్రసంగించారు.
- ఎ) నావిగేషన్ మరియు విమాయయాన స్వేచ్ఛతో ఇండో-పసిఫిక్ ని స్వేచ్ఛగా, బహిరంగంగా మరియు కలుపుకొని పోవడాన్ని ప్రోత్సహించడంలో తూర్పు ఆసియా శిఖరాగ్ర యంత్రాంగం పాత్రను భారత ఉపాధ్యక్షుడు నొక్కిచెప్పారు.
- బి) **చైనా దూకుడు:** ఈ ప్రాంతంలో చైనా యొక్క పెరుగుతున్న సైనిక విన్యాసాల నేపథ్యంలో యుఎస్, ఇండియా మరియు అనేక ఇతర ప్రపంచ శక్తులు స్వేచ్ఛా, బహిరంగ మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న ఇండో-పసిఫిక్ ను నిర్ధారించాల్సిన అవసరాన్ని చర్చిస్తున్నాయి.

ఇంటర్నేషనల్ ఇయర్ ఆఫ్ మిలైట్స్ - 2023

- ★ భారత ప్రభుత్వం పిలుపు మేరకు ఐక్యరాజ్యసమితి 2023ని అంతర్జాతీయ చిరు ధాన్యాల సంవత్సరంగా ప్రకటించింది.
- ★ అవగాహన కల్పించడం మరియు చిరు ధాన్యాల ఉత్పత్తి మరియు వినియోగాన్ని పెంచడం దీని లక్ష్యం.
- ★ 2018లో భారత ప్రభుత్వం జాతీయ చిరు ధాన్యాల సంవత్సరాన్ని గుర్తించాలని నిర్ణయించింది. 2023ని అంతర్జాతీయ చిరు ధాన్యాల సంవత్సరంగా ప్రకటించాలని ఐక్యరాజ్యసమితికి భారత్ ప్రతిపాదన చేసింది. 72 ఇతర దేశాల మద్దతుతో, చిరు ధాన్యాలను ప్రోత్సహించడానికి భారతదేశం యొక్క చొరవ గుర్తించబడింది

కరెన్సీ మానిటరింగ్ జాబితా నుంచి భారత్ తొలగింపు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ యూఎస్ ట్రెజరీ శాఖ విడుదల చేసిన కరెన్సీ మానిటరింగ్ జాబితా నుండి తొలగించబడిన కొన్ని దేశాలలో

భారతదేశం ఒకటి.

- ★ ఇది కాంగ్రెస్ కు ద్వితీయ నివేదిక.
- ★ జూన్ 2022తో ముగిసే గత నాలుగు త్రైమాసికాలలో యుఎస్ వాణిజ్య భాగస్వాముల విధానాలను నివేదిక సమీక్షిస్తుంది.
- ★ ఇది జాబితా నుండి ఇటలీ, మెక్సికో, వియత్నాం మరియు థాయిలాండ్ లను కూడా తొలగించింది.
- ★ నివేదికలో బ్రెజిల్ యొక్క ‘మానిటరింగ్ జాబితా’ యొక్క సమీక్ష కూడా ఉంది. యుఎస్ యొక్క కొన్ని ప్రధాన వాణిజ్య భాగస్వాముల యొక్క కరెన్సీ పద్ధతులు మరియు విధానాలను జాబితా నిశితంగా పర్యవేక్షిస్తుంది.
- ★ 2015 చట్టంలోని రెండు లేదా మూడు ప్రమాణాలకు అనుగుణంగా ఉన్న ఆర్థిక వ్యవస్థలను జాబితాలో ఉంచినట్లు నివేదిక పేర్కొంది.
- ★ జాబితాలో చేరిన తర్వాత, ఒక ఆర్థిక వ్యవస్థ కనీసం రెండు వరుస నివేదికల వరకు అక్కడే ఉంటుంది, తద్వారా పనితీరులో ఏవైనా మెరుగుదలలు మన్నికగా ఉన్నాయా మరియు తాత్కాలిక కారకాల వల్ల కాదా అని ట్రెజరీ అంచనా వేయగలదు.

అంతర్గత భద్రత నో మనీ ఫర్ టెర్రర్ సదస్సు

ఉగ్రవాదానికి నిధులు (టెర్రర్ ఫండింగ్)

- ★ ఉగ్రవాదానికి నిధులు చేకూర్చడానికి వ్యతిరేకంగా ప్రపంచవ్యాప్త కార్యక్రమాల నిర్మాణంలో భారతదేశం పాటుపడుతోంది. ఉగ్రవాదంపై పోరును తదుపరి స్థాయికి తీసుకెళ్లడంలో ప్రపంచాన్ని ఏకతాటిపైకి తీసుకురావడమే మన ఉద్దేశం.
 - ★ మూడవ మంత్రివర్గ ‘నో మనీ ఫర్ టెర్రర్’ సదస్సు 2022 నవంబర్ 18 మరియు 19 తేదీల్లో జరిగింది.
1. ఫ్రాన్స్ లో 2018 సమావేశం: ఉగ్రవాదానికి నిధులు అందించడాన్నివూర్తి నేరంగా వరిగణించాలని ప్రకటించబడినది.
 2. ఆస్ట్రేలియాలో 2019 సమావేశం: ఈ సమావేశం “డబ్బు వసూలు చేయడానికి కిడ్నాప్ లు చేయడం” మరియు “అభివృద్ధి చెందుతున్న సాంకేతికత” లను ఉగ్రవాదానికి ఆర్థిక సహాయం చేసే కొత్త మార్గాలుగా గుర్తించింది.

సామాజిక సమస్యలు

సీబిఐ మేఘ చక్ర

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది? నేపథ్యం:

★ కేంద్ర దర్యాప్తు సంస్థ (సిబిఐ) దేశవ్యాప్తంగా జరిపిన ఆపరేషన్ “మేఘ చక్ర”లో భాగంగా రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలలో అనేక సోదాలు నిర్వహించింది. బాలల సెక్యువల్ అబ్యూజివ్ మెటీరియల్ ను ఆన్లైన్ లో వ్యాపింపచేయడం మరియు పంచుకోవడానికి వ్యతిరేకంగా ఈ ఆపరేషన్ క్లౌడ్ ఆధారిత సమాచారాన్ని ఉపయోగించి, సింగపూర్ ఇంటర్పోల్ ప్రత్యేక విభాగం నుండి అందిన సమాచారం ఆధారంగా జరిగింది. ఈ సమాచారం న్యూజిలాండ్ నుండి సింగపూర్ కు అందింది.

★ నవంబర్ 2021లో, “ఆపరేషన్ కార్బన్” అనే కోడ్ నేమ్ తో ఇదే విధమైన ఆపరేషన్ ను సిబిఐ ప్రారంభించింది. అనేక మందిపై ఐటీ చట్టం, 2000 కింద కేసులు నమోదుచేయబడినవి.

గ్లోబల్ మల్టీమెన్షనల్ పావర్టీ ఇండెక్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, ప్రపంచ బహుముఖీయ పేదరిక సూచీ (గ్లోబల్ మల్టీమెన్షనల్ పావర్టీ ఇండెక్స్) విడుదల చేయబడింది. నివేదికలోని ముఖ్యాంశాలు

- ★ 2005-06 మరియు 2019-21 మధ్య 15 సంవత్సరాల కాలంలో భారతదేశంలో 41.5 కోట్ల మంది ప్రజలు పేదరికం నుండి బయటపడ్డారు.
- ★ వీరిలో మొదటి 10 సంవత్సరాల్లో మూడింట రెండు వంతుల మంది, తర్వాతి ఐదేళ్లలో మూడింట ఒక వంతు మంది బయటపడ్డారని నివేదిక పేర్కొంది.

- ★ దేశంలో పేదరికం 2005/06లో 55.1% నుండి 2019/21 నాటికి 16.4%కి తగ్గిందని ఇది తెలియజేస్తుంది.
- ★ మొత్తం 10 బహుముఖీయ పేదరిక సూచిలలో లేమిలు గణనీయమైన తగ్గింపులను చూసాయి, దీని ఫలితంగా సూచిక విలువ మరియు పేదరికం యొక్క సంభవం సగానికి పైగా తగ్గింది.

రాష్ట్రాల వారీగా డేటా

- ★ 2015/2016లో అత్యంత పేద రాష్ట్రంగా ఉన్న బీహార్, సంపూర్ణ పరంగా బహుముఖీయ పేదరిక సూచీ విలువను అత్యంత వేగంగా తగ్గించింది.
- ★ 2015/2016లోని 10 పేద రాష్ట్రాలలో, 2019/2021లో 10 పేద రాష్ట్రాల్లో ఒకటి (పశ్చిమ బెంగాల్) మాత్రమే లేదు.

- ★ **మిగిలినవి** - బీహార్, జార్ఖండ్, మేఘాలయ, మధ్యప్రదేశ్, ఉత్తరప్రదేశ్, అస్సాం, ఒడిశా, ఛత్తీస్‌గఢ్ మరియు రాజస్థాన్ - 10 పేద రాష్ట్రాలలో ఉన్నాయి.

ఆకలి సూచి

వార్షికోపాధి ఎందుకు ఉంది?

- ★ 121 దేశాలలో భారతదేశానికి 107వ ర్యాంక్ ఇచ్చిన గ్లోబల్ హంగర్ ఇండెక్స్ (ప్రపంచ ఆకలి సూచి)ని రెండేళ్లలో రెండోసారి మహిళా మరియు శిశు అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ తిరస్కరించింది.
- ★ భారతదేశానికి 100కి 29.1 స్కోరు ఇవ్వబడినది (0 స్కోరు ఆకలితో బాధపడకుండా ఉండటాన్ని సూచిస్తుంది). దీంతో భారత దేశం శ్రీలంక (66), మయన్మార్ (71), నేపాల్ (81) మరియు బంగ్లాదేశ్ (84) తర్వాతి స్థానంలో నిలిచింది. మంత్రిత్వ శాఖ ఈ సూచికను “ఆకలిని తప్పుగా కొలవడం”గా పరిగణించింది.

గ్లోబల్ హంగర్ ఇండెక్స్ అంటే ఏమిటి?

- ★ ప్రపంచ ఆకలి సూచి అనేది ఒక వార్షిక నివేదిక. ఇది “ప్రపంచ, ప్రాంతీయ మరియు దేశ స్థాయిలలో ఆకలిని సమగ్రంగా అంచనా వేయడానికి మరియు నిరంతరం పర్యవేక్షణ చేయడానికి” ప్రయత్నిస్తుంది.

- ★ నివేదిక తయారీదారులు ప్రాథమికంగా 2030 నాటికి

‘నున్నా ఆకలిని’ సాధించడానికి ప్రయత్నించే ఐక్యరాజ్యసమితి యొక్క సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యం-2 నిర్దేశక ఆధారంగా పనిచేస్తారు. వారి ప్రకారం, ఈ నివేదిక “ఆకలికి వ్యతిరేకంగా పోరాటాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి మరియు అవగాహన పెంచడానికి ప్రయత్నిస్తుంది”.

కరోనాతో పెరిగిన ఆహార ఇబ్బందులు

వార్షికోపాధి ఎందుకు ఉంది?

- ★ ప్రపంచవ్యాప్తంగా, కొవిడ్-19 మహమ్మారి, వాతావరణ మార్పులు, పెరుగుతున్న ఆహార ద్రవ్యోల్బణం, సంఘర్షణ మరియు అసమానతల ప్రభావాల వల్ల ఆహారం మరియు పోషకాహార భద్రత దెబ్బతింటోంది. నేడు, ప్రపంచవ్యాప్తంగా దాదాపు 828 మిలియన్ల మంది ప్రజలకు తినడానికి సరిపడా తిండిలేదు మరియు 50 మిలియన్లకు పైగా ప్రజలు తీవ్రమైన ఆకలిని ఎదుర్కొంటున్నారు.
- ★ ఐక్యరాజ్యసమితి యొక్క ఆహార మరియు వ్యవసాయ సంస్థ మరియు ప్రపంచ ఆహార కార్యక్రమం యొక్క నివేదిక హంగర్ హాట్‌స్పాట్స్ ఔట్‌లుక్ (2022-23) పెరుగుతున్న ఆకలిని తెలియజేస్తుంది. దీని ప్రకారం 45 దేశాలలో 205 మిలియన్లకు పైగా ప్రజలకు జీవించడానికి అత్యవసర ఆహార సహాయం అవసరం.

AMIGOS IAS

The Journey To Achievement Starts Here

UPSC CSE 2024 PRELIMS CUM MAINS

ONLINE /
Classroom Sessions

www.amigosias.com

OUR CIVILS FACULTY

New Batch Starts

E. SEENIAH SIR
World History

C. Hari Krishna Sir
Science & Technology,
Environment

Dr. Ramesh Sir
Geography &
Geography optional

Dr. Naga Sridhar Sir
History &
History Optional

Kalyan Sir
Chief Mentor

Sri Akella Raghavendra Sir
Senior Faculty

Chandra Shekar Yadav Sir
Governance

PENDYALA SATISH SIR
Polity & Governance &
Public Administration Optional

Neeraj Nachiketa Sir
S&T and Environment

Prabhakar Chouti Sir
Economy

Sudheer Kumar Ambati
Anthropology

Fazal Sir
Economy

Dr. Rajkumar Sharma Sir
International Relations

Janardhan Sir
Sociology Optional

Adnan Sir
Political Science &
International Relations

Ankur Agarwal Sir
Ethics

Scan this QR code
for Registration

More Info :

04035052121, 9000230735

AMIGOS IAS

సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ

బాలిస్టిక్ క్షిపణి ప్రయోగం విజయవంతం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, ఐఎన్ఎస్ అరిహంత్ జలాంతర్గామి నుండి బాలిస్టిక్ మిస్సైల్ ని విజయవంతంగా ప్రయోగించింది.

ఐఎన్ఎస్ అరిహంత్ గురించి

★ ఇది 2009లో ప్రారంభించబడింది మరియు 2016లో అందుబాటులోకి తెచ్చారు

★ ఇది 1990లలో ప్రారంభించబడిన రహస్య అడ్వాన్స్డ్ టెక్నాలజీ వెసెల్ (ATV) ప్రాజెక్ట్ కింద నిర్మించబడిన భారతదేశపు మొట్టమొదటి స్వదేశీ అణుశక్తితో నడిచే బాలిస్టిక్ క్షిపణి సామర్థ్యం గల జలాంతర్గామి.

★ ఐఎన్ఎస్ అరిహంత్ మరియు దాని తరగతి జలాంతర్గాములు 'ఎస్ ఎస్ బిఎస్'గా వర్గీకరించబడ్డాయి, ఇది అణు శక్తితో నడిచే బాలిస్టిక్ క్షిపణిని మోసుకెళ్ళే జలాంతర్గాముల వర్గీకరణ చిహ్నం.

★ నౌకాదళం నౌకను నడుపుతున్నప్పుడు, ఎస్ ఎస్ బిఎస్ నుండి బాలిస్టిక్ క్షిపణుల కార్యకలాపాలు భారతదేశం యొక్క న్యూక్లియర్ కమాండ్ అథారిటీలో భాగమైన భారతదేశ వ్యూహాత్మక దళాల కమాండ్ పరిధిలో ఉంటాయి.

★ అరిహంత్ ప్రస్తుతం 750 కి.మీ పరిధి గల K15 బాలిస్టిక్ క్షిపణులను కలిగి ఉంది.

★ అరిహంత్ ఒక డజను K-15 క్షిపణులను మోసుకెళ్లగలదు.

సవ్యతూ ఉన్న సూర్యుడి చిత్రం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, నాసా సన్ టీవీట్టర్ హ్యండిల్ 'సవ్యతూ ఉన్న సూర్యుని' చిత్రాన్ని షేర్ చేసింది. నాసా సోలార్ డైనమిక్స్ అబ్జర్వేటరీ ద్వారా సంగ్రహించబడిన ఈ చిత్రం సూర్యుని ఉపరితలంపై కళ్ళు మరియు చిరునవ్వును పోలిన నల్లని మచ్చలను కలిగి ఉంది.

★ ఈ మచ్చలను కరోనల్ హెల్మ్ అని పిలుస్తారని, వీటిని అతినీలలోహిత కాంతిలో చూడవచ్చు కానీ సాధారణంగా మన కంటికి కనిపించవు అని నాసా వివరించింది.

★ కరోనల్ రంధ్రాలు సూర్యుని ఉపరితలంపై వేగంగా సౌర గాలి అంతరిక్షంలోకి వచ్చే ప్రాంతాలు. అవి తక్కువ సౌర పదార్థాన్ని కలిగి ఉన్నందున, అవి తక్కువ ఉష్ణోగ్రతలను కలిగి ఉంటాయి మరియు వాటి పరిసరాల కంటే చాలా ముదురు రంగులో కనిపిస్తాయి. ఇక్కడ, అయస్కాంత క్షేత్రం అంతర్ గ్రహ అంతరిక్షానికి తెరవబడి ఉంటుంది, సౌర గాలి యొక్క అధిక-వేగవంతమైన ప్రవాహంలో సౌర పదార్థాన్ని బయటకు పంపుతుంది.

ఎల్ఎంవి3 ప్రయోగం విజయవంతం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఎల్ఎంవి3 ఎం2/వన్ వెబ్ ఇండియా-1 మిషన్ ను విజయవంతంగా ప్రయోగించడంతో భారత అంతరిక్ష పరిశోధనా సంస్థ (ఇస్రో) ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయిని అధిగమించింది. ఎల్ఎంవి3 రాకెట్ దాదాపు 6 టన్నుల పేలోడ్ ను దిగువ-భూమి కక్ష్యలోకి తీసుకువెళ్లింది, ఇప్పటి వరకు ఇస్రో మిషన్ అంతరిక్షంలోకి పంపిన అన్నిటికంటే ఇది అధికం.

★ ఈ మిషన్ విజయం గగన్యాన్ వంటి ఆసక్తిగా ఎదురుచూస్తున్న మిషన్ల కోసం ఇస్రో యొక్క అత్యంత అధునాతన ప్రయోగ వాహనం అయిన ఎల్ఎంవి3 రాకెట్ యొక్క సామర్థ్యాన్ని మరలా ధృవీకరించడమే కాకుండా, భారీ ఉపగ్రహ ప్రయోగ మార్కెట్లో ఒక మంచి పోటీదారునిగా ఇస్రో యొక్క వాదనను సమర్థించింది.

ఆర్ఆర్ఆర్ రుణాల పరిధి పెంపు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ప్రాంతీయ గ్రామీణ బ్యాంకులు త్వరలో గ్రామీణ భారతదేశంలో విద్య, గృహాలు మరియు చిన్న వ్యాపారాలకు కూడా పరపతిని అందజేస్తాయి.
- ★ గ్రామీణ వినియోగదారులకు పరపతిని అందించడానికి, కొత్త విభాగాలను జోడించడం ద్వారా వారి పోర్ట్ ఫోలియోను విస్తరించమని కోరడం ద్వారా దేశంలోని 43 ప్రాంతీయ గ్రామీణ బ్యాంకుల యొక్క 15,000కు పైగా బలమైన నెట్వర్క్ ను ప్రభావితం చేయాలని ప్రభుత్వం యొచిస్తోంది.

బొగ్గు గనుల వినియోగంలో వెనుకబాటు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ గ్లోబల్ ఎనర్జీ మానిటర్ యొక్క విశ్లేషణ ప్రకారం, భారత దేశంలో ఒకవైపు కొత్త బొగ్గు గనుల కోసం ఒత్తిడి ఉండగా మరోవైపు ఇప్పుడు ఉన్న బొగ్గు గనులనే పూర్తి స్థాయిలో ఉపయోగించుకోవడం లేదు.
- ★ గ్లోబల్ ఎనర్జీ మానిటర్ అనేది అంతర్జాతీయంగా ఇంధన వనరుల వినియోగాన్ని నిరంతరం గమనించే ఒక సంస్థ.
- ★ కోల్ ఇండియా లిమిటెడ్ (ప్రపంచంలో అతిపెద్ద బొగ్గు ఉత్పత్తిదారు) మరియు దాని అనుబంధ సంస్థల వార్షిక నివేదికలను సర్వే చేయడం ద్వారా గ్లోబల్ ఎనర్జీ మానిటర్ తన విశ్లేషణను నిర్వహించింది.

కృత్రిమ మాంసానికి పెరిగిన డిమాండ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కృత్రిమ మాంసానికి భారతదేశంలో డిమాండ్ పెరిగింది.
- ★ “ప్లాంట్-బేస్డ్” అనేది రూపంలో, వాసనలో మరియు

రుచిలో జంతువుల నుండి తీసుకోబడిన మాంసం, మత్స్య, గుడ్లు మరియు పాలతో చేసే ఉత్పత్తులను దాదాపు పోలి ఉండే మొక్కల ఆధారిత ఉత్పత్తులను సూచిస్తుంది.

- ★ మొక్కల ఆధారిత పాల ఉత్పత్తులతో తయారు చేయబడిన ఐస్క్రీమ్ లో పాల కొవ్వు కూరగాయల నూనెతో భర్తీ చేయబడి ప్రోటీన్లు మరియు ఇతర ఘనపదార్థాలు, కొవ్వు-కాని పదార్థాలు కూడా మొక్కల నుండి తీసుకోబడ్డాయి.

డిజిటల్ బ్యాంకింగ్లు జాతికి అంకితం

- ★ దేశ వ్యాప్తంగా 75 డిజిటల్ బ్యాంకింగ్లను భారత ప్రధాన మంత్రి నరేంద్రమోడి జాతికి అంకితం చేశారు. ★ ఈ కార్యక్రమంలో వర్చువల్ గా ప్రసంగించిన మోడీ, డిజిటల్ బ్యాంకింగ్ యూనిట్లు “మరింత ఆర్థిక చేరికను” మరియు “పౌరులకు బ్యాంకింగ్ అనుభవాన్ని” గణనీయంగా మెరుగుపరుస్తాయి అని అన్నారు.

పెద్ద నోట్ల రద్దుతో మేలు: కేంద్రం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2016లో నోట్ల రద్దు వల్ల డిజిటల్ లావాదేవీలు అనూహ్యంగా పెరిగాయని, నకిలీ కరెన్సీ తగ్గిందని, ఆదాయపు పన్ను చెల్లింపుదారుల సంఖ్య ఎక్కువగా ఉందని కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ ఇటీవల సుప్రీంకోర్టుకు తెలిపింది. రూ 1000, రూ 500 నోట్లను నవంబర్ 8, 2016న రద్దు చేశారు. దీనిపై విచారణ సందర్భంగా పలు వివరాలను కేంద్రం వెల్లడించింది

పాకిస్తాన్లో గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్లు

- ★ ఇటీవల పాకిస్తాన్ చోలిస్థాన్ ఎడారిలో మూడు గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్లు (GIB) కనిపించడంతో అవి భారతదేశ ఎడారి జాతీయ ఉద్యానవనం నుండి అంతర్జాతీయ నరిహద్దు గుండా ప్రయాణించి ఉండవచ్చనే ఊహాగానాలకు దారితీసింది.

గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్లు గురించి

- ★ శాస్త్రీయ నామం: ఆర్థియోటిస్ నిగ్రిసెప్స్
- ★ ఇది ప్రపంచంలోని అరుదైన పక్షులలో ఒకటి మరియు రాజస్థాన్ రాష్ట్ర పక్షి.
- ★ రాజస్థాన్ లో సుమారు 150 వక్షులు అనగా

ప్రపంచవ్యాప్తంగా వాటి మొత్తం సంఖ్య లో 95% మంది ఉన్నారు.

- ★ ఇది శుష్క మరియు పాక్షిక-శుష్క గడ్డి భూముల్లో చెల్లాచెదురుగా ఉన్న పొట్టి పొదలు, పొదలు మరియు చదునైన లేదా సున్నితంగా ముడుతలు పడిన భూభాగంలో నివశిస్తాయి.

రాబంధుల పరిరక్షణ

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- ★ తమిళనాడు ప్రభుత్వం రాబంధుల పరిరక్షణ కోసం ఒక సంస్థాగత ఫ్రీమ్ వర్క్ ను ఏర్పాటు చేయడానికి ఒక కమిటీని నియమించింది
- ★ తమిళనాడు రాష్ట్రం నాలుగు జాతుల రాబంధులకు నిలయంగా ఉంది. అవి- వైట్-రంప్ రాబంధు (జిప్స్ బెంగాలెస్నిస్), పొడవాటి ముక్కు రాబంధులు (జిప్స్ ఇండికస్), ఆసియన్ కింగ్-రాబంధు (సార్కోజిప్స్ కాల్యస్) మరియు ఈజిప్షియన్ రాబంధు (నియోఫ్రాస్ పెర్ఫెక్టెర్స్).

మిషన్ లైఫ్

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ గుజరాత్ లోని స్టాట్యూ ఆఫ్ యూనిటీ వద్ద ఐక్యరాజ్యసమితి సెక్రటరీ జనరల్ ఆంటోనియో గుటెరెస్ సమక్షంలో 'మిషన్ లైఫ్' (పర్యావరణం కొరకు జీవనశైలి)ని ప్రారంభించారు.
- ★ మిషన్ లైఫ్ అనేది స్థిరమైన మరియు ఆరోగ్యకరమైన జీవనశైలి కోసం ఒక కొత్త పథకం.
- ★ ప్రతి వ్యక్తి సహకారంతో, మిషన్ లైఫ్ వాతావరణ మార్పులపై పోరాటాన్ని ప్రజాస్వామ్యబద్ధంగా చేస్తుంది.
- ★ ఇది ప్రపంచం మరియు మానవజాతి ముందున్న ప్రధాన సవాళ్లుగా వాతావరణ మార్పు మరియు గ్లోబల్ వార్మింగ్ ను ఎదుర్కోవడంలో సహాయపడుతుంది.
- ★ ఈ కార్యక్రమంలో గుటెరెస్ లైఫ్ లోగోను, ట్యాగ్ లైన్ ను ఆవిష్కరించారు మరియు మిషన్ డాక్యుమెంట్ ను విడుదల చేశారు.

పెరుగుతున్న భూ ఉష్ణోగ్రత

వార్షికో ఎందుకు ఉంది? నేపథ్య?

- ★ భూతాపాన్ని 1.5 డిగ్రీలు లేదా 2 డిగ్రీల సెల్సియస్ లోపు పరిమితం చేయడం గురించి ప్రపంచం ఆందోళన చెందుతున్నప్పటికీ, ప్రస్తుత సగటు ప్రపంచ ఉష్ణోగ్రతల స్థాయి కూడా పారిశ్రామిక పూర్వ కాలం కంటే దాదాపు 1.1 డిగ్రీల సెల్సియస్ ఎక్కువ ఉండటం అనేక వాతావరణ వ్యవస్థలలో వివత్తు మార్పులను ప్రేరేపించడానికి సరిపోతుందని ఒక కొత్త అధ్యయనం కనుగొంది.
- ★ సైన్స్ జర్నల్ లో ఇటీవల ప్రచురించబడిన అధ్యయనం, ప్రస్తుతం వేడెక్కుతున్న స్థాయిల కారణంగా ఈ వ్యవస్థల్లో చాలా వరకు అధిక పరిమితులు దాటిపోవచ్చని హెచ్చరించింది. ఇది జీవులను తీవ్రమైన ప్రమాదంలో పడవేసే స్వీయ-శాశ్వత మార్పులను ఏర్పరుస్తుంది.
- ★ ఈ పరిశోధన ముఖ్యమైన వాతావరణ పరిస్థితుల చిట్టచివరి పరిమితుల యొక్క నవీకరించబడిన అంచనా, లేదా భూమి యొక్క వ్యవస్థలలో మార్పులను నియంత్రించలేని మరియు తిరిగి పొందలేనిదిగా మారే పరిమితులు. ఈ పరిశోధనలు వాతావరణ మార్పులతో పోరాడటానికి ప్రపంచ ప్రయత్నాల పునఃపరిశీలనకు దారితీయవచ్చు మరియు శాస్త్రీయ వర్గాల్లో విస్తృతంగా చర్చించబడుతున్నాయి.

నార్మల్ స్ట్రీమ్ లో పేలుళ్లు

వార్షికో ఎందుకు ఉంది?

- ★ జర్మన్ రసాయనాలు మరియు మస్టర్డ్ గ్యాస్ తో సహా పేలుడు పదార్థాల ఒక ప్రధాన డంపింగ్ ప్రదేశంలో ఇటీవల బాల్టిక్ లో నార్మల్ స్ట్రీమ్ పేలుళ్లు జరిగాయి.
- ★ ప్రపంచంలో అత్యంత సాధారణంగా ఉపయోగించిన రసాయన ఆయుధం బహుశా ఇదే అయి ఉంటుంది.
- ★ ఇది మొదటి ప్రపంచ యుద్ధంలో విస్తృతంగా ఉపయోగించబడింది.
- ★ కుళ్ళిన ఆవాల యొక్క విలక్షణమైన వాసన నుండి దానికి ఆ పేరు వచ్చింది.

బయోస్పియర్ రిజర్వ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది? నేపథ్యం:

- ★ నవంబర్ 3 మొదటి 'ది ఇంటర్నేషనల్ డే ఫర్ బయోస్పియర్ రిజర్వ్'. దీనిని 2022 నుండి జరుపుకుంటారు. 1971లో వరల్డ్ నెట్వర్క్ ఆఫ్ బయోస్పియర్ రిజర్వ్ ల జీవవైవిధ్య పరిరక్షణ, పర్యావరణ వ్యవస్థ పునరుద్ధరణ మరియు ప్రకృతితో సామరస్య జీవనానికి వెన్నెముకగా ఏర్పడింది. భారతదేశంలో 12, శ్రీలంకలో నాలుగు, మాల్దీవుల్లో మూడు సహా 134 దేశాల్లో ఇప్పుడు 738 బయోస్పియర్ రిజర్వ్ లు ఉన్నాయి.
- ★ బంగ్లాదేశ్, భూటాన్ మరియు నేపాల్ లకు ఇంకా బయోస్పియర్లు లేవు

పెరిగిన ప్రకృతి విపత్తులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ సెంటర్ ఫర్ సైన్స్ అండ్ ఎన్విరాన్మెంట్, CSEμs India 2022: An Assessment of Extreme Weather Events అనే నివేదిక ప్రకారం, 2022లో కేవలం తొమ్మిది నెలల్లో, భారతదేశం దాదాపు ప్రతిరోజూ ఏదో ఒక రకమైన ప్రకృతి విపత్తును చూసింది.
- ★ జనవరి 1 మరియు సెప్టెంబరు 30, 2022 మధ్య 273 రోజులలో 241 రోజులలో భారతదేశం తీవ్రమైన వాతావరణ సంఘటనలను నమోదు చేసింది.

నివేదికలోని ప్రధానాంశాలు

- ★ **దాదాపు ప్రతిరోజూ ఒక విపత్తు:** భారతదేశం ఈ సంవత్సరం తొమ్మిది నెలల్లో వేడి మరియు చలిగాలులు, తుఫానులు మరియు మెరుపుల నుండి భారీ వర్షాలు, వరదలు మరియు కొండచరియలు విరిగిపడటం వరకు ప్రతిరోజూ ఒక విపత్తుకు గురయింది.
- ★ **నష్టం మరియు దెబ్బతినడం తక్కువగా అంచనా వేయబడింది:** ఈ విపత్తులు 2,755 మంది ప్రాణాలను బలిగొన్నాయి, 1.8 మిలియన్ హెక్టార్ల పంట విస్తీర్ణం ప్రభావితమైంది, 416,667 ఇళ్లు ధ్వంసమయ్యాయి మరియు దాదాపు 70,000 పశువులు చనిపోయాయి.

ప్రజా ఆస్తులు ధ్వంసం కావడంతో పాటు పంటలు నష్టపోయాయి.

ఇండోనేషియాను రక్షించేందుకు ప్రతిపాదనలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ బాలిలో జరిగిన జి-20 శిఖరాగ్ర సమావేశంలో, యుఎస్, జపాన్ మరియు కెనడాతో సహా సంపన్న దేశాలు ఇండోనేషియాను బొగ్గు కాలుష్యం కోరలనుండి రక్షించడానికి 20 బిలియన్ డాలర్లను వాగ్దానం చేశాయి. 2050 నాటికి కార్బన్ న్యూట్రాలిటీని చేరుకోవడానికి ఇండోనేషియా చేస్తున్న ప్రయత్నాలకు మద్దతుగా ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేట్ రంగం నుండి నిధులను సమీకరించడానికి యుఎస్ మరియు జపాన్ అంతర్జాతీయ భాగస్వాముల బృందానికి నాయకత్వం వహించాయి.
- ★ అయితే ఇంకా చాలా చేయాల్సి ఉంది మరియు ఈ సందర్భంలో, ఈజిప్టులో జరుగుతున్న వాతావరణ మార్పులపై సదస్సు (కాప్27)లో, వాతావరణ మార్పుల వల్ల నష్టం మరియు నష్టానికి పరిహారం మునుపటి సంవత్సరాలలా కాకుండా ప్రధాన అజెండాలో ఉంది.

చూస్కో ఉద్ధార మార్గం ఆవిష్కరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2070 నాటికి నికర-సున్నా ఉద్ధార స్థాయిని సాధించాలనే ఉద్దేశాన్ని ప్రకటించిన ఒక సంవత్సరం తర్వాత, భారతదేశం దాన్ని ఎలా చేరుకోబోతుందో ప్రపంచానికి ఇటీవల తెలియజేసింది.
- ★ 121 పేజీల డాక్యుమెంట్లో, భారతదేశం కొన్ని చర్యలను జాబితా చేసింది - విద్యుత్ మరియు రవాణా రంగాలను డీకార్బనైజ్ చేయడం, పట్టణ ప్రాంతాలను పునఃరూపకల్పన చేయడం, శక్తి మరియు వస్తు సామర్థ్యాన్ని పెంచడం, అడవుల పునరుజ్జీవనం మరియు వాతావరణ ఆధారిత పరిశోధన మరియు అభివృద్ధికి తోడ్పాటు - ఇది నికర-సున్నా స్థితిని సాధించడానికి రాబోయే దశాబ్దాల్లో తీసుకోవాలని ప్రణాళిక వేసింది.

చరిత్ర

వినాయక్ దామోదర్ సావర్కర్ గురించి

- ★ వీర్ సావర్కర్ బహుమితీయ వ్యక్తిత్వం - స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు, సంఘ సంస్కర్త, రచయిత, కవి, చరిత్రకారుడు, రాజకీయ నాయకుడు మరియు తత్వవేత్తల సమ్మిశ్రితం.
- ★ అతను 1857 తిరుగుబాటును మొదటి స్వాతంత్ర్య యుద్ధంగా పేర్కొన్నాడు.
- ★ అతను హిందూ జాతీయవాద సంస్థ మరియు రాజకీయ పార్టీ అయిన హిందూ మహాసభ (“గ్రేట్ సాసైటీ ఆఫ్ హిందుస్”) యొక్క అత్యంత ముఖ్యమైన వ్యక్తులలో ఒకరు.

భావజాలం

- ★ అతని ప్రకారం, కఠినమైన కుల వ్యవస్థ చరిత్ర యొక్క చెత్తబుట్టల్లోకి విసిరేయడానికి అర్హమైనది. కులాంతర భోజనంపై నిషేధం నుంచి వైదొలగాలనుకున్నాడు.
- ★ అతను వేద సాహిత్యాన్ని ఒక నిర్దిష్ట కులానికే కాకుండా ప్రతి ఒక్కరికీ ప్రాచుర్యం కల్పించాలని కోరుకున్నాడు.
- ★ అతను “ప్రపంచంలోని అత్యుత్తమమైన వాటిని తిరిగి తీసుకురావడానికి మరియు భారతదేశం మరియు దాని సంస్కృతి యొక్క సువాసనను ప్రపంచంలోని ప్రతి మూలకు తీసుకువెళ్ళడానికి” భారతీయుల ప్రపంచవ్యాప్త కదలికలు మరియు విదేశీ దేశాలకు వెళ్లవలసిన అవసరాన్ని విశ్వసించాడు.
- ★ అతను కులాంతర వివాహాల ప్రోత్సాహానికి మద్దతుగా ఉన్నాడు.

ఆచార్య కృపలాసీ జయంతి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత ప్రధాని ఆచార్య కృపలాసీ జయంతి సందర్భంగా ఆయనకు నివాళులర్పించారు.
- ★ అతను 1888 నవంబర్ 11వ తేదీన సింధ్ లోని

హైదరాబాద్ లో జన్మించాడు. అతని అసలు పేరు జీవత్రామ్ భగవాన్ దాస్ కృపలాసీ, అయితే ఆచార్య కృపలాసీగా ప్రసిద్ధి చెందారు. అతను స్వాతంత్ర్య ఉద్యమకారుడు, భారతీయ రాజకీయవేత్త మరియు విద్యావేత్త.

స్వామిర్లను గుర్తించడంలో చందాదారులకు సహాయం చేయడానికి ట్రాయ్ యొక్క ప్రతిపాదన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) కాలింగ్ నేమ్ ప్రజెంటేషన్ కు సంబంధించి **టెలికాం రెగ్యులేటరీ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా** ఒక సంప్రదింపుల పత్రాన్ని విడుదల చేసింది. ఫోన్ చేసిన వ్యక్తి పేరును తెలిపే ఒక సాంకేతిక పరిష్కారమే ఇది
 - 2) ఇది ఒక ట్రూ కాలర్ లాంటిది. ఫోన్ చేసిన వారికి సంబంధించిన సమాచారాన్ని అందిస్తుంది
 - 3) అనవసర ఫోన్ కాల్స్ ను ఎత్తకుండా ఉండేందుకు వీలు కల్పించే ప్రక్రియగా దీనిని చెప్పొచ్చు
 - 4) ప్రస్తుతం ఉన్న సాంకేతిక పరిష్కారం చాలా పరిమితం అయింది. ఫోన్ చేసిన వారి నెంబర్ మాత్రమే చూడొచ్చు.
- 2) తాజా పరిష్కారంతో ఫోన్ చేస్తున్న వారి పేరు, అది వాణిజ్య పరమైనదా? కాదా? అనేది కూడా తెలిసిపోతుంది. రోబో కాల్స్ ను కూడా ఇది గుర్తిస్తుంది.

ప్రతిపాదిత సమూహాలు

- 1) **మొదటి సమూహాలో** ప్రతి టెలికాం సర్వీస్ ప్రొవైడర్ తన చందాదారుల సీఎన్ఎపీ సమాచారాన్ని సేకరించి, నిర్వహించడం
- 2) **రెండవ సమూహాలో**, ఫోన్ చేసిన వారికి సంబంధించిన సమాచారాన్ని కాల్ అందుకున్న వారి ఆపరేటర్ తో పంచుకుంటుంది
- 3) **మూడవ సమూహా** కేంద్రీకృత డేటాబేస్ ఉంటుంది. కొత్త సబ్స్క్రిబర్లను నమోదు చేసేటప్పుడు లేదా ఇప్పటికే ఉన్న వాటిని పనిచేయకుండా చేసేటప్పుడు టెలికాం సర్వీస్ ప్రొవైడర్లు డేటాబేస్ కు తెలియజేయడం ఈ సమూహాకు అవసరం.

ఈ నమూనా 2018లో డిపార్ట్మెంట్ ఆఫ్ టెలికమ్యూనికేషన్స్ రూపొందించిన ప్రణళికను పోలి ఉంటుంది,

4) **నాలుగో నమూనా** ప్రతి సర్వీస్ ప్రొవైడర్ సీఎన్ఎఫ్సీని నిర్వహించాలి.

ఖైదీలకు వెసులుబాటు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఖైదీలకు జీవించే హక్కుతో పాటు వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛను కలిగించే పలు కీలక నిర్ణయాలను పంజాబ్ రాష్ట్రం తీసుకుంది
- 2) వైవాహిక బంధాలను బలోపేతం చేయడానికి దారి తీస్తుందని అలాగే ఖైదీల నత్ప్రవర్తన కూడా ప్రయోజనకరంగా ఉంటుంది.

దాంపత్య హక్కులు అంటే ఏమిటి?

- 1) స్థూలంగా చెప్పాలంటే, వైవాహిక హక్కులు వివాహం ద్వారా వచ్చిన హక్కులు, అంటే భర్త లేదా భార్యకు వారి జీవిత భాగస్వామితో సహచర్యానికి సంబంధించిన హక్కులు.
- 2) ఖైదీ తన జీవిత భాగస్వామితో కొంత సమయం గడపడానికి అనుమతించే భావన ఇందులో ఇమిడి ఉంది.
- 3) సంయోగ సందర్భాలతో పలు ప్రయోజనాలను ఆశిస్తున్నారు. ఖైదీలకు మానసిక ఆరోగ్య ప్రయోజనాలతో పాటు వైవాహిక సంబంధాల పరిరక్షణ, జైళ్లలో స్వలింగ సంపర్కం, లైంగిక అకృత్యాల రేట్లు తగ్గొచ్చు
- 4) అలాగే సంయోగ సందర్భం అనేది ఖైదీల జీవిత భాగస్వాముల ప్రాథమిక హక్కుగా కూడా చెప్పొచ్చు.

న్యాయపరమైన అభిప్రాయాలు ఏమిటి?

- 1) సునీల్ బాత్రా వరెస్ ఢిల్లీ అడ్మినిస్ట్రేషన్ (1979, సుప్రీం కోర్టు) కేసులో జస్టిస్ అయ్యర్ పలు అంశాలను ప్రస్తావించారు, 'కుటుంబ సభ్యులు, స్నేహితుల సందర్భంతో ఖైదీలకు ఓదార్పు లభిస్తుంది, వీరికి ఆ సదుపాయాన్ని కల్పించాలి, ఈ వెసులుబాటు లేకపోవడం అన్నది అవమానవీయమైంది'
- 2) ఖైదీల దాంపత్య (సంయోగ) హక్కులకు చెందిన నిర్దిష్ట ప్రశ్నకు సంబంధించి, హైకోర్టులు తమ తీర్పుల్లో భిన్నాభిప్రాయాలు వ్యక్తం చేశాయి.
 - ఎ) జస్టిస్ సింగ్ వరెస్ స్టేట్ ఆఫ్ పంజాబ్ కేసులో, హత్యకు పాల్పడి మరణశిక్ష ఎదుర్కొంటున్న ఒక జంట

సంతానం పొందే హక్కును అమలు చేయాలని కోర్టులో పిటిషన్ వేశారు. సంయోగం, సంతానం పొందే హక్కు జీవించే హక్కులో భాగమా అన్నది చట్టం ముందున్న ప్రాథమిక ప్రశ్న. ఆంక్షలకు లోబడి, ప్రకరణ 21 ప్రకారం ఖైదీలకు ఈ దాంపత్య హక్కు అందుబాటులో ఉంటుందని హైకోర్టు పేర్కొంది.

బి) అయితే, **మెహరాజ్ వరెస్ స్టేట్ (2022) కేసులో** మద్రాస్ హైకోర్టు వేర్వేరు ప్రమాణాలు సూచించింది. ప్రకరణ 21 ద్వారా దక్కన్ జీవించే హక్కు వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛలో దాంపత్య హక్కులు భాగమేనా అనే ప్రశ్న ఉత్పన్నం అయినప్పుడు చట్టాలను పాటించే వారికి, వాటిని ఉల్లంఘించే వారికి మధ్య తేడా ఉంటుందని పేర్కొంది

దాంపత్య సందర్భాలను ప్రాథమిక హక్కుగా పరిగణించబడనప్పటికీ, 'పంధ్యత్వానికి చికిత్సలు' వంటి 'అసాధారణ కారణాలు' ఉన్నట్లయితే, ఖైదీలు సంయోగ సందర్భాల కొరకు అనుమతి పొందేందుకు అర్హులని కోర్టు పేర్కొంది.

పంజాబ్ నమూనా ఎలా ఉండబోతోంది?

- 1) దాంపత్య సందర్భాలను ఒక హక్కుగా కాకుండా కొన్ని ప్రత్యేక సదుపాయంలాగా మాత్రమే ఉంటాయి అని రాష్ట్ర మార్గదర్శకాలు స్పష్టం చేస్తున్నాయి.
- 2) సంయోగ సందర్భాల కోసం సగటు సమయం రెండు గంటలు, ప్రతి రెండు నెలలకు ఒకసారి అనుమతిస్తారు
- 3) సందర్భించే జీవిత భాగస్వామి వివాహ రుజువు పత్రాలను మరియు అతనికి లేదా ఆమెకు హెచ్ఐవి లేదా ఏదైనా ఇతర లైంగిక సంక్రమణ వ్యాధి, కోవిడ్-19 లేదా ఏదైనా ఇతర అంటు వ్యాధుల వంటివి ఏవీ లేనట్లు నిర్ధారించిన వైద్య ధృవీకరణ పత్రాలను అందించాలి

అసమానత్వ నివేదిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ రాజకీయ రంగంలో నేరం అనేది నిత్యం చర్చనీయాంశంగా ఉంటుంది. రాజకీయాల్లో నేరస్తుల భాగస్వామ్యాన్నే రాజకీయాల నేరమయం గా చెప్పొచ్చు. నేర నేపథ్యం ఉన్న వ్యక్తుల ఎన్నికల్లో పోటీ చేసి చట్టసభలకు ఎన్నిక అవుతారు.

ప్రధాన కారణాలు

- 1) నేరస్థులు, రాజకీయ నాయకుల మధ్య సంబంధం, అలాగే ఓటు బ్యాంకు రాజకీయాల ఫలితంగా రాజకీయాల్లో నేరాలు సాధారణంగా మారాయి
- 2) చట్టాల ఉల్లంఘన, అమలులో లోపాలు తీర్పులను సక్రమంగా అమలు చేయకపోవడం
- 3) ఎన్నికల సంఘం పనితీరులో నైతికత, విలువలు లేకపోవడంతో పాటు ఇతర లోపాలు.

సమస్యలు :

- 1) నేర నేపథ్యం ఉంటూ పార్లమెంటు, రాష్ట్ర శాసనసభలకు ఎన్ని అవుతున్న వారి సంఖ్య పెరుగుతుంది.
- 2) ఇది అత్యంత ప్రమాదకరమైంది, ఉదాహరణకు, నేరస్థులు, గ్యాంగ్స్టర్లు లేదా మాఫియా డాన్లు ప్రభుత్వ అధికారులకు రాజకీయ బాన్లుగా మారితే వారి ప్రయోజనాల కోసం వ్యవస్థను నాశనం చేసినప్పుడు సుపరిపాలన తీవ్రంగా దెబ్బతింటుంది.
- 4) అటువంటి సందర్భంలో, అధికార వ్యవస్థ అవినీతిని నిరోధించడాన్ని నిలిపివేస్తుంది, నేరపూరిత రాజకీయ ఉన్నతాధికారుల ఆదేశాలను అమలు చేయడానికి మరియు దాని స్వంత ప్రయోజనాలకు అనుగుణంగా దానిని తరచుగా స్వీకరిస్తుంది.
- 5) ఫలితంగా, మన ప్రజాస్వామ్యానికి మూడు ప్రధాన స్తంభాలైన పార్లమెంటు, న్యాయవ్యవస్థ మరియు కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థ క్రమంగా బలహీనపడతాయి మరియు ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ యొక్క ప్రాథమిక భావన తారుమారు అవుతుంది.

సమస్యను పరిష్కరించడానికి తీసుకున్న వివిధ కార్యక్రమాలు ఏమిటి?

- 1) కొన్ని సంవత్సరాలుగా, రాజకీయాలను నేరరహితం చేయడానికి కొన్ని ప్రయత్నాలు జరిగాయి. సంస్కరణల అత్యవసర అవసరానికి సంబంధించి మేల్కొలుపులు లేవనెత్తబడ్డాయి.
- 2) 1993లో కేంద్రం ఏర్పాటు చేసిన వోట్రో కమిటీ, పలు కీలక వ్యాఖ్యలు చేసింది. కొందరు రాజకీయ నాయకులు ముతాలకు/సాయుధ సేనలకు నాయకులుగా మారి, సంవత్సరాలు గడిచే కొద్దీ స్థానిక సంస్థలకు, రాష్ట్ర అసెంబ్లీలకు మరియు జాతీయ పార్లమెంటుకు ఎన్నిక అవుతున్నారని పరిశీలించింది.
- 3) 2002లో, సుప్రీంకోర్టు ఎన్నికల్లో పోటీ చేసే ప్రతి అభ్యర్థి

విద్యార్హతలతో పాటు తన నేర మరియు ఆర్థిక రికార్డులను ప్రకటించాలని తీర్పునిచ్చింది.

- 4) ఎన్నికలకు ముందు ఎన్నికల సంఘానికి సమర్పించే స్వీయ-ప్రమాణ పత్రాలలో ఆస్తులు మరియు ఇప్పటికే ఉన్న నేరారోపణలను తప్పనిసరి వెల్లడించడం కొంత పారదర్శకతకు దారితీసింది.
- 5) 2005లో, ఒక సిట్టింగ్ ఎంపీ లేదా ఎమ్మెల్యే దోషిగా నిర్ధారించబడి, న్యాయస్థానం ద్వారా రెండు సంవత్సరాలు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ జైలు శిక్ష విధించబడితే, ఎన్నికలలో పోటీ చేయడానికి అనర్హులు అవుతారని సుప్రీంకోర్టు తీర్పునిచ్చింది.
- 6) 2014లో, సుప్రీం కోర్టు న్యాయ కమిషన్ సిఫార్సులను ఆమోదించింది మరియు సిట్టింగ్ ఎంపీలు మరియు ఎమ్మెల్యేలపై నేరారోపణలు రూపొందించబడి రోజువారీ ప్రాతిపదికన నిర్వహించబడి ఒక సంవత్సరంలోపు విచారణలను ముగించాలని ఆదేశిస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది.
- 7) ఈ ఆదేశాలకు కొనసాగింపుగా, 2017లో, ఎంపీలు మరియు ఎమ్మెల్యేలపై క్రిమినల్ కేసుల విచారణను వేగవంతం చేసేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఒక సంవత్సరానికి 12 ప్రత్యేక కోర్టులను ఏర్పాటు చేసే పథకాన్ని ప్రారంభించింది.
- 8) 2021లో సుప్రీంకోర్టు రాజకీయ పార్టీలు తమ అభ్యర్థులపై పెండింగ్లో ఉన్న క్రిమినల్ కేసుల వివరాలను, వారికి టికెట్లు ఇవ్వడానికి చేయడానికి గల కారణాలను, అలాగే నేర చరిత్ర లేని వారికి టికెట్లు ఇవ్వకపోవడానికి గల వివరాలను తమ వెబ్సైట్లను మరియు సోషల్ మీడియా వేదికలలో అప్లోడ్ చేయాలని ఆదేశించింది.

ముందున్న మార్గం

- 1) సామాన్యులకు వ్యవస్థ యొక్క న్యాయబద్ధతపై విశ్వాసం ఉండేలా, ఎలాంటి ఆలస్యం లేకుండా సకాలంలో దిద్దుబాటు చర్యలు చేపట్టాలి.
- 2) సమయానుకూలమైన న్యాయ బట్వాడా వ్యవస్థ, భారత ఎన్నికల సంఘం యొక్క దృఢమైన చర్యలు మరియు సంబంధిత చట్టాలను సరిగ్గా పటిష్టం చేయడం ద్వారా ఈ కుళ్ళు నుండి రాజకీయాలను శుద్ధి చేయవచ్చు.
- 3) త్వరితమైన విచారణ మరియు సమయ-అధారిత న్యాయ

బట్వాడా వ్యవస్థ ద్వారా న్యాయ ప్రక్రియను వేగవంతం చేయడం.

- 4) నేరం, డబ్బు మరియు కండబలం మధ్య సంబంధాన్ని నిలువరించడం అనేది తీసుకోవలసిన మొదటి కొన్ని దశలలో ఒకటి.
- 5) కండబలం మరియు “ఎన్నికవడం” కోసం నేరస్థులపై రాజకీయ పార్టీలు ఆధారపడటాన్ని పెరగకుండా ఆపాలి. రాజకీయాలలో పెరిగిన నేరీకరణను ఎదుర్కోవడానికి దృఢమైన యంత్రాంగాలను ఏర్పాటు చేయడానికి పార్లమెంటు, న్యాయవ్యవస్థ మరియు కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థ ఒక ఉమ్మడి పరిష్కారాన్ని కనుగొనవలసి ఉంటుంది.
- 6) కిడ్నాప్, అత్యాచారం, హత్య, తీవ్రమైన అవినీతి మరియు మహిళలపై నేరాలు వంటి తీవ్రమైన నేరారోపణలు ఉన్న నేరస్థులను వ్యవస్థకు దూరంగా ఉంచడంపై అన్ని రాజకీయ పార్టీలు కలిసి ఏకాభిప్రాయాన్ని పెంపొందించుకోవడానికి ఇది సరైన సమయం.
- 7) ఎన్నికల సమయంలో డబ్బు, బహుమతులు మరియు ఇతర ప్రలోభాల దుర్వినియోగం పట్ల ఓటర్లు కూడా అప్రమత్తంగా ఉండాలి.

పేలవమైన నేల నిర్వహణ ఆహార భద్రతను దెబ్బతీస్తుంది

- 1) ఎఫ్ఎఓ, గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖతో కలిసి, దీన్ దయాళ్ అంత్యేదయ యోజన-నేషనల్ రూరల్ లైఫ్లైన్ మిషన్ కమ్యూనిటీ రిసోర్స్ పర్సన్లకు స్థిరమైన మరియు స్థితిస్థాపకత కోసం వ్యవసాయ జీవనోపాధికి మద్దతు ఇవ్వడం కోసం అభ్యాసాలు, ఆర్గానిక్ సర్టిఫికేషన్ మరియు అగ్రి-న్యూట్రీ-గార్డెన్స్ ద్వారా వారి సామర్థ్యాలను పెంచడానికి మద్దతు ఇస్తుంది.
- 2) పంటల వైవిధ్యం మరియు ల్యాండ్ స్కేప్-స్థాయి ప్రణాళికను పెంచడం కోసం ఎనిమిది లక్ష్య రాష్ట్రాలైన మధ్యప్రదేశ్, మిజోరం, ఒడిషా, రాజస్థాన్, ఉత్తరాఖండ్, ఛత్తీస్ గఢ్, హర్యానా మరియు పంజాబ్ లో ఎఫ్ఎఓ పనిచేస్తుంది.
- 3) ఆంధ్రప్రదేశ్ లో, వ్యవసాయ-పర్యావరణ విధానాలు మరియు సేంద్రీయ వ్యవసాయానికి స్థిరమైన పరివర్తనలో రైతులకు మద్దతు ఇవ్వడానికి ఎఫ్ఎఓ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మరియు ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ అగ్రికల్చరల్ రీసెర్చ్ తో భాగస్వామ్యం కలిగి ఉంది.

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ బాలీవుడ్ స్టార్ అమితాబ్ బచ్చన్ పేరును, రూపాన్ని మరియు గొంతుని చట్టవిరుద్ధంగా ఉపయోగించడాన్ని నిరోధించాలని ఢిల్లీ హైకోర్టు ఇటీవల మధ్యంతర ఉత్తర్వులు జారీ చేసింది. కోర్టు, తన ఉత్తర్వు ద్వారా, నటుడి వ్యక్తిత్వ హక్కులను ఉల్లంఘించకుండా వ్యక్తులను నిరోధించింది.

వ్యక్తిత్వ హక్కులు ఏమిటి?

- 1) వ్యక్తిత్వ హక్కులు గోప్యత హక్కు లేదా ఆస్తి హక్కు కింద అతని/ఆమె వ్యక్తిత్వాన్ని రక్షించుకునే హక్కును సూచిస్తాయి.
- 2) ఈ హక్కులు ప్రముఖులకు ముఖ్యమైనవి, ఎందుకంటే వారి పేర్లు, ఫోటోగ్రాఫ్లు లేదా గొంతులు కూడా వివిధ కంపెనీలు తమ విక్రయాలను పెంచుకోవడానికి వివిధ ప్రకటనలలో సులభంగా దుర్వినియోగం చేయబడతాయి. కాబట్టి, ప్రఖ్యాత వ్యక్తులు/ప్రముఖులు తమ వ్యక్తిత్వ హక్కులను కాపాడుకోవడానికి తమ పేర్లను నమోదు చేసుకోవడం అవసరం.
- 3) విశిష్టమైన వ్యక్తిగత లక్షణాల యొక్క పెద్ద జాబితా ఒక ప్రముఖుడిని తయారు చేయడానికి దోహదపడుతుంది. పేరు, మారుపేరు, వేదిక పేరు, చిత్రం, పోలిక, చిత్రం మరియు విలక్షణమైన రేస్ కారు వంటి ఏదైనా గుర్తించదగిన వ్యక్తిగత ఆస్తి వంటి ఈ లక్షణాలన్నీ రక్షించబడాలి.

వ్యక్తిత్వ హక్కులు, ప్రచార హక్కులు భిన్నమైనవా?

- 1) వ్యక్తిత్వ హక్కులు ప్రచార హక్కులకు భిన్నంగా ఉంటాయి. వ్యక్తిత్వ హక్కులు రెండు రకాల హక్కులను కలిగి ఉంటాయి:
 - ఎ) ముందుగా, ప్రచార హక్కు లేదా అనుమతి లేదా ఒప్పంద పరిహారం లేకుండా ఒకరి రూపాన్ని మరియు పోలికను వాణిజ్యపరంగా దోపిడీ చేయకుండా ఉంచే హక్కు ఇది (ట్రేడ్ మార్క్ ను ఉపయోగించడాన్ని పోలి ఉంటుంది (కానీ ఒకేలా ఉండదు).
 - బి) రెండవది, గోప్యత హక్కు లేదా ఒకరి వ్యక్తిత్వ అనుమతి లేకుండా బహిరంగంగా ప్రాతినిధ్యం వహించకుండా ఉండే హక్కు.
- 2) అయితే, సాధారణ న్యాయ పరిధుల కింద, ప్రచార హక్కులు ‘టార్ట్ ఆఫ్ పాస్’ పరిధిలోకి వస్తాయి. ఎవరైనా ఉద్దేశపూర్వకంగా లేదా అనాలోచితంగా వారి వస్తువులు లేదా సేవలను మరొక పార్టీకి చెందిన వారిగా పంపినప్పుడు పాస్ చేయడం జరుగుతుంది. తరచుగా, ఈ రకమైన తప్పుడు ప్రాతినిధ్యం ఒక వ్యక్తి లేదా వ్యాపారం యొక్క

సద్భావనను దెబ్బతీస్తుంది, ఫలితంగా ఆర్థిక లేదా ప్రతిష్ఠ దెబ్బతింటుంది.

- 3) ప్రచార హక్కులు ట్రేడ్ మార్క్ యాక్ట్ 1999 మరియు కాపీరైట్ యాక్ట్ 1957 వంటి శాసనాల ద్వారా నిర్వహించబడతాయి.

ఇంటర్నెట్‌లో పేరును ఉపయోగించడం వ్యక్తిత్వ హక్కులను ప్రభావితం చేస్తుందా?

- 1) 2011లో ఢిల్లీ హైకోర్టు అరుణ్ జైట్లీ వర్సెస్ నెట్‌వర్క్ సొల్యూషన్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ అండ్ ఓర్స్ కేసులో ఒక పరిశీలన చేసింది, దీనిలో డబ్బూడబ్బూడబ్బూడబ్బూ అరుణ్ జైట్లీ. కామ్ డొమైన్ పేరును దుర్వినియోగం చేయకుండా మరియు తక్షణమే బదిలీ చేయకుండా ముద్దాయిలపై శాశ్వత నిషేధం విధించాలని కోరుతూ జైట్లీ దావా వేశారు.
- 2) “వ్యక్తి యొక్క ప్రజాదరణ లేదా కీర్తి వాస్తవం కంటే ఇంటర్నెట్‌లో భిన్నంగా ఏమీ ఉండదు” అని కోర్టు పేర్కొంది. న్యాయస్థానం అరుణ్ జైట్లీకి అనుకూలంగా నిర్ణయం తీసుకుంది, “పేరు కూడా వ్యక్తిగత పేరు కాకుండా దాని స్వంత విలక్షణమైన సూచికలను పొందిన వర్గంలోకి వస్తుంది. అందువల్ల, చెప్పబడిన పేరు దాని విచిత్ర స్వభావం/విలక్షణమైన పాత్రతో పాటు రాజకీయాల్లో ఉన్నా, లేదా న్యాయవాదంలో ఉన్నా అనేక రంగాలలో ప్రజాదరణ పొందడం వలన ట్రేడ్ మార్క్ చట్టం ప్రకారం సుప్రసిద్ధ వ్యక్తిగత పేరు/గుర్తుగా మారింది. ఇది ఇతరులు తన పేరును దుర్వినియోగం చేసినందుకు వారిపై దావా వేయడానికి అతని వ్యక్తిగత హక్కుతో పాటుగా అతని పేరును చట్ట వ్యతిరేకంగా ఉపయోగించడం నుండి దూరంగా ఉంచటం వలన ప్రయోజనం పొందేలా చేస్తుంది” అని పేర్కొంది.

వినియోగదారుల హక్కుల గురించి ఏమిటి?

- 1) ప్రముఖులు/సెలబ్రిటీలు తమ పేరు మరియు వ్యక్తిత్వాన్ని వాణిజ్యవరంగా దుర్వినియోగం చేయకుండా రక్షించబడుతున్నప్పటికీ, అలాంటి వ్యక్తుల తప్పుడు ప్రకటనలు లేదా ఆమోదాల కారణంగా వినియోగదారులు తప్పుదారి పట్టించే సందర్భాలు కూడా ఉన్నాయి.
- 2) ఇటువంటి కేసుల కారణంగా, ఎండోర్సర్‌పై పెనాల్టీ విధించడం ద్వారా వినియోగదారు ఉత్పత్తుల యొక్క తప్పుదారి పట్టించే ప్రకటనలు మరియు ఎండోర్స్ మెంట్‌లను నిరోధించడానికి వినియోగదారుల వ్యవహారాల

మంత్రిత్వ శాఖ 2022లో నోటిఫికేషన్ జారీ చేసింది.

పునర్ వ్యవస్థీకరణ చట్టంపై వాదనలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ రాష్ట్ర పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టం, 1956లోని కొన్ని నిబంధనలను సవాలు చేస్తూ, కర్ణాటకలోని ఐదు జిల్లాల నుంచి 865 గ్రామాలను కోరుతూ మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం దాఖలు చేసిన పిటిషన్‌ను కొనసాగించడంపై సుప్రీంకోర్టు వాదనలు వింటుంది.

వివాదం ఎప్పుడు మొదలైంది?

- ★ రాష్ట్ర పునర్వ్యవస్థీకరణ చట్టాన్ని 1956లో పార్లమెంటు ఆమోదించినప్పటి నుండి రాష్ట్ర సరిహద్దులో కొన్ని పట్టణాలు మరియు గ్రామాలను చేర్చడంపై మహారాష్ట్ర మరియు కర్ణాటకలు కలహించాయి. జస్టిస్ ఫజల్ అలీ కమీషన్ కనుగొన్న అంశాల ఆధారంగా ఈ చట్టం రూపొందించబడింది. ఈ కమీషన్ 1953లో నియమించబడి రెండు సంవత్సరాల తర్వాత దాని నివేదికను సమర్పించింది.
- 2) నవంబర్ 1, 1956న, మైసూర్ రాష్ట్రం (తరువాత కర్ణాటకగా పేరు మార్చబడింది) ఏర్పడింది మరియు దానికి పొరుగున ఉన్న బొంబాయి రాష్ట్రం (తరువాత కాలంలో మహారాష్ట్ర) మధ్య విభేదాలు చెలరేగాయి.
- 3) కర్ణాటకలోని వాయువ్య జిల్లా బెలగావి రాష్ట్రంలో భాగం కావాలని మహారాష్ట్ర అభిప్రాయపడింది, ఇది ఒక దశాబ్దం పాటు హింసాత్మక ఆందోళనకు దారితీసింది మరియు మహారాష్ట్ర ఏకీకరణ సమితి ఏర్పాటుకు దారితీసింది, ఇది ఇప్పటికీ జిల్లాలోని కొన్ని ప్రాంతాల్లో అధికారంలో ఉంది.

స్వలింగ వివాహాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ 1954లో చేసిన ప్రత్యేక వివాహ చట్టం ప్రకారం స్వలింగ వివాహాలు చేసుకోవడానికి అనుమతించాలని స్వలింగ సంపర్కులు దాఖలు చేసిన పిటిషన్‌పై కేంద్రం అభిప్రాయాన్ని సుప్రీంకోర్ట్ కోరింది అయితే భారత సమాజం, సాంప్రదాయాలు, జనాభా అంశాల రిశ్యా తాము వ్యతిరేకిస్తున్నట్లు కేంద్రం పేర్కొంది. అయితే దీనిని 145 ప్రకరణ ప్రకారం, అయిదుగురు సభ్యులతో కూడిన ధర్మాసనానికి బదిలీ చేస్తు సుప్రీంకోర్ట్

నిర్ణయం తీసుకుంది, దీని వట్ల కూడా కేంద్రం స్పందించింది, శాసన వ్యవస్థ చేయాల్సిన చట్టాలను, శాసనసభలకే వదిలి వేయాలని కోరింది.

కేరళలోనూ నేరుగా గవర్నర్ ఒక మంత్రిని ఉద్దేశించి గవర్నర్ కు విశ్వాసం ఉన్నంత వరకే పదవిలో ఉంటారు అంటూ హెచ్చరించడం తదితరాలు

ఆత్మహత్యల నిరోధక వ్యూహం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఆరోగ్య మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ జాతీయ ఆత్మహత్య నిరోధక వ్యూహాన్ని ఆవిష్కరించింది ఇది ప్రజారోగ్య ప్రాధాన్యతగా ఆత్మహత్యలను నిరోధించడానికి ప్రభుత్వం రూపొందించిన మొదటి-రకం విధానం.

1) రాబోయే దశాబ్దంలో మానసిక ఆరోగ్యాన్ని పెంపొందించడానికి మరియు ఆత్మహత్యల నివారణకు వేదికను నిర్మిస్తుంది. 2023 నాటికి దేశంలో ఆత్మహత్యల మరణాలను 10 శాతం తగ్గించడం ఈ వ్యూహం యొక్క లక్ష్యం. దేశంలో ఆత్మహత్యల నివారణకు కార్యాచరణను అమలు చేయడానికి బహుళ వాటాదారులకు వ్యూహం ఒక ఫ్రేమ్వర్క్ను అందిస్తుంది.

నికోబార్ లో మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్ట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ గ్రేట్ నికోబార్ దీవుల్లో రూ 72,000 కోట్లతో మౌలిక సదుపాయాల ప్రాజెక్ట్ ను చేపట్టనున్నారు. మూడు దశల్లో అమలు చేసేందుకు ఉద్దేశించింది ఇది. ఇందులో కంటైనర్ ట్రాన్స్ షిప్ మెంట్, పవర్ ప్లాంట్, గ్రీన్ ఫీల్డ్ ఏయిర్ పోర్ట్ తదితరాలు ఉన్నాయి, దీనికి పర్యావరణం, అటవీ వాతావరణ మార్పు మంత్రిత్వ శాఖ అనుమతి ఇచ్చినా, తాజాగా జాతీయ ఎస్టీ కమిషన్ అభ్యంతరాను వ్యక్తం చేసింది

గవర్నర్ల పాత్రపై వివాదాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది? నేపథ్యం?

★ ఇటీవలి పలు రాష్ట్రాల్లో గవర్నర్ల పాత్రపై విమర్శలు వస్తున్నాయి. కేంద్ర ప్రభుత్వానికి అనుకూలంగా వ్యవహరిస్తున్నారన్న అపవాదు లేకపోలేదు. తెలంగాణ, తమిళనాడు రాష్ట్రాల్లో బిల్లుల ఆమోదానికి సంబంధించిన అంశం. అలాగే తమిళనాడు శాసనసభలో ప్రభుత్వం ఇచ్చిన అంశాలకు భిన్నంగా గవర్నర్ ఉపన్యసించడం, అలాగే

గ్రీన్ ఎనర్జీ ఓపెన్ యాక్సెస్ పోర్టల్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, కేంద్ర విద్యుత్ మరియు నూతన మరియు పునరుత్పాదక ఇంధన శాఖ మంత్రి గ్రీన్ ఎనర్జీ ఓపెన్ యాక్సెస్ పోర్టల్ ను ప్రారంభించారు.

గ్రీన్ ఎనర్జీ ఓపెన్ యాక్సెస్ పోర్టల్

1) **లక్ష్యం:** అందరికీ సరసమైన, విశ్వసనీయమైన, స్థిరమైన మరియు పరిశుభ్రమైన మరియు పర్యావరణసహితమైన శక్తిని నిర్ధారించడం మరియు భారత ప్రభుత్వం క్లీన్ అండ్ గ్రీన్ ఎనర్జీని ప్రోత్సహించడానికి అనేక కార్యక్రమాల కొనసాగింపు.

2) లక్షణాలు:

★ 100 కిలో వాట్లు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ అనుసంధానం చేయబడిన లోడ్ ఉన్న వినియోగదారుడు స్వయంగా ఏర్పాటు చేసుకున్న ఏదైనా పునరుత్పాదక ఇంధన ఉత్పత్తి ప్లాంట్ నుండి లేదా ఏదైనా ఉత్పత్తిదారుని ద్వారా బహిరంగ ప్రాప్యత ద్వారా పునరుత్పాదక శక్తిని పొందవచ్చు.

★ ఓపెన్ యాక్సెస్ కోసం ఈ పోర్టల్ లో దరఖాస్తు చేయవచ్చు.

★ ఓపెన్ యాక్సెస్ ను 15 రోజులలోపు మంజూరు చేయాలి లేదంటే అది మంజూరు చేయబడినట్లు పరిగణించబడుతుంది.

3) వాటాదారులకు బహిరంగ లభ్యత ఈ క్రింది వాటిని కలిగి ఉంటుంది:

ఓపెన్ యాక్సెస్ పార్టిసిపెంట్స్, ట్రేడర్స్, పవర్ ఎక్స్చేంజీలు, నేషనల్ / రీజిసల్ / స్టేట్ లోడ్ డెస్పాచ్ సెంటర్లు, సెంట్రల్/స్టేట్ ట్రాన్స్ మిషన్ యుటిలిటీస్.

4) ప్రాముఖ్యత:

★ గ్రీన్ ఎనర్జీకి బహిరంగ ప్రాప్యతను మంజూరు చేయడానికి పోర్టల్ పారదర్శక, సరళీకృత, ఏకరీతి మరియు క్రమబద్ధమైన విధానాన్ని అందిస్తుంది.

★ విద్యుత్ మార్కెట్ లోతును సులభతరం చేయడానికి మరియు గ్రీడ్ లో పునరుత్పాదక శక్తి వనరులను ఏకీకృతం చేయడానికి ఇది కీలకం.

5) విద్యుత్ (గ్రీన్ ఎనర్జీ ఓపెన్ యాక్సెస్ ద్వారా పునరుత్పాదక శక్తిని ప్రోత్సహించడం) నియమాలు, 2022:

- ★ విద్యుత్ మంత్రిత్వ శాఖ జూన్ 2022లో విద్యుత్ (గ్రీన్ ఎనర్జీ ఓపెన్ యాక్సెస్ ద్వారా పునరుత్పాదక శక్తిని ప్రోత్సహించడం) రూల్స్, 2022ని నోటిఫై చేసింది.
 - ★ వ్యర్థ-శక్తి ప్లాంట్ల నుండి శక్తితో సహా గ్రీన్ ఎనర్జీ ఉత్పత్తి, కొనుగోలు మరియు వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడం ఈ నియమాల లక్ష్యం.
 - ★ అన్ని విద్యుత్ ఉత్పాదకారులు, డిస్కంలు మరియు ఇతర వాటాదారుల భాగస్వామ్యంతో క్లీన్ ఎనర్జీకి పరివర్తన చెందాలనే భారతదేశ దృష్టికి ఈ నియమాలు మద్దతు ఇస్తున్నాయి.
- 6) భారతదేశ స్థితి**
- ★ ప్రపంచ జనాభాలో 17 శాతం మంది ఉన్నప్పటికీ ప్రపంచ ఉద్గారాలకు భారతదేశం 3.5 శాతం మాత్రమే కారణమవుతోంది.
 - ★ భారతదేశం ప్రపంచవ్యాప్తంగా స్వచ్ఛమైన శక్తి పరివర్తనలో అగ్రగామిగా ఉంది మరియు పునరుత్పాదక శక్తి సామర్థ్యం జోడింపు యొక్క వేగవంతమైన వృద్ధిని కలిగి ఉంది.

పాత పింఛను విధానం

- వార్షికో ఎందుకు ఉంది?**
- ★ ఇటీవలే పలు రాష్ట్రాలు పాత పింఛను విధానం దిశగా వెళుతున్నాయి. కేంద్ర లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఉద్యోగి తాను చివర తీసుకున్న వేతనంలో 50% ప్రతి నెలా పింఛనగా గతంలో ఇచ్చే వాళ్లు. దీనిని 2004లో మార్చి వేశారు. =
 - ★ కొత్త పింఛను విధానంలో మొత్తం వేతనం, టైర్-1, టైర్-2గా విభజిస్తారు. వీటిని పథకాలలో పెట్టుబడిగా పెడతారు, లాభాల్లో కొంత మొత్తాన్ని పింఛనుగా ఇస్తారు. అయితే దీని పట్ల ఉద్యోగులు నిరసన వ్యక్తం చేస్తున్నారు. దేలా స్థానికీకరణ

ఏకలవ్య గురుకుల పాఠశాలలు

- వార్షికో ఎందుకు ఉంది?**
- ★ గిరిజన విద్యార్థుల కోసం కేంద్ర ప్రభుత్వం 740 ఏకలవ్య నమూనా గురుకుల పాఠశాలలు ఏర్పాటు చేయనుంది. ఏకలవ్య గురుకుల పాఠశాలల నమూనాను మొదటిసారిగా 1997-98లో ప్రవేశపెట్టారు. మారుమూల ప్రాంతాలలో నివాస సౌకర్యాలతో గిరిజన విద్యార్థులకు నాణ్యమైన విద్యను అందించడం ప్రధాన లక్ష్యంగా ఈ పాఠశాలలను నిర్మించారు.

APPSC

GROUP-II

Hybrid Batch **With Regular Tests**

ENGLISH MEDIUM

ONLINE / Offline

Scan this QR code for Registration

NEW BATCH STARTS

Admissions Are Open

21stcenturyiashyderabad

More Info : 04035052121, 9000230734

పర్యావరణం మరియు జీవవైవిధ్యం

విదేశాల నుంచి చిరుతలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ సమీబియా నుంచి 2022 సెప్టెంబర్ లో అలాగే 2023 ఫిబ్రవరిలో దక్షిణాఫ్రికా నుంచి చిరుతలను భారత్ లోకి తీసుకొచ్చారు. మధ్యప్రదేశ్ లోని కున్ జాతీయ పార్క్ లో వీటిని వదిలిపెట్టారు.

భారతదేశంలో పులుల సంఖ్య

- 1) ప్రతి నాలుగు సంవత్సరాలకు, భారతదేశం అంతటా పులుల గణన నిర్వహించబడుతుంది. తాజా అంచనా ప్రకారం పులుల సంఖ్య 2,967గా ఉంది.
- 2) పులులు సంవత్సరానికి 6% చొప్పున పెరుగుతున్నాయని నివేదించబడింది మరియు 2014 నుండి అవి ఆక్రమించిన ప్రాంతం దాదాపు 89,000 చదరపు కి.మీ.లో స్థిరంగా ఉంది.
- 3) కెమెరా ట్రాప్ ల ద్వారా జంతువులను ఫోటో తీయడంతోపాటు గణిత విశ్లేషణతో కూడిన అధునాతన వ్యవస్థను ఉపయోగించి ఈ సంఖ్యలు అంచనా వేయబడతాయి.
- 4) 2006లో, భారతదేశంలో 1,411 పులులు ఉన్నాయి. మెరుగైన పరిరక్షణ చర్యలు మరియు కొత్త అంచనా పద్ధతుల నేపథ్యంలో ఇది 2010లో 1,706కి మరియు 2014లో 2,226కి పెరిగింది.

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) మౌనా లోవా, ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద చురుకైన అగ్నిపర్వతం. ఇటీవల 38 సంవత్సరాల తర్వాత విస్ఫోటనం చెంది బూడిద మరియు శిథిలాలను వెదజల్లింది మరియు హవాయి బిగ్ ఐలాండ్ యొక్క రాత్రిపూట ఆకాశాన్ని ప్రకాశించే ఎరుపు రంగులో కప్పింది.
- 2) వైమానిక చిత్రాలు అగ్నిపర్వతం నుండి కరిగిన లావా ప్రవహిస్తున్నట్లు చూపించాయి, దీని పేరు స్థానిక హవాయి భాషలో “పొడవైన పర్వతం” అని అనువదిస్తుంది. హవాయి కౌంటీ మేయర్ మిచ్ రోత్ ఈ విస్ఫోటనం దిగువన ఉన్న ఏ కమ్యూనిటీలకూ ముప్పు కలిగించేలా కనిపించడం లేదని పేర్కొన్నారు.

ఎల్ నిసో

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ వాతావరణ మార్పు ముందుగా ఊహించిన దానికంటే ఒక దశాబ్దం ముందుగానే అనగా దాదాపు 2030 నాటికి ఎల్ నిసో-లా నినా వాతావరణ నమూనాలను గణనీయంగా ప్రభావితం చేస్తుందని ఒక కొత్త అధ్యయనం అంచనా వేసింది. ఇది మరింత ప్రపంచ వాతావరణ అంతరాయాలకు దారి తీస్తుంది.

ఎల్ నిసో దృగ్విషయం ఏమిటి?

- 1) ఎల్ నిసో అనేది మధ్య-తూర్పు ఈక్వటోరియల్ పసిఫిక్ లో సముద్రపు నీటి వేడెక్కడం, ఇది కొన్ని సంవత్సరాలకు ఒకసారి సంభవిస్తుంది.
- 2) ఎల్ నిసో సమయంలో, భూమధ్యరేఖ పసిఫిక్ లో ఉపరితల ఉష్ణోగ్రతలు పెరుగుతాయి మరియు వాణిజ్య గాలులు - భూమధ్యరేఖకు సమీపంలో వీచే తూర్పు-పడమర గాలులు - బలహీనపడతాయి.

కాప్-27 సదస్సు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది? నేపథ్యం?

- 1) నష్ట నిధిని ఏర్పాటు చేయడంతో పాటు భూతాపాన్ని తగ్గించేందుకు అన్ని దేశాలు కలిసి కట్టుగా నిర్ణయం తీసుకోవాలని కాప్-27 సదస్సులో నిర్ణయించారు. ఈజిప్టులోని షర్మ్-షేక్ లో ఈ సదస్సు నిర్వహించారు

కాలుష్య కట్టడికి నిర్ణయం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ తీవ్ర కాలుష్యంతో ఇబ్బంది పడుతున్న ఇండోనేషియాకు సాయం చేయాలని జీ-20 దేశాలు నిర్ణయించాయి. బాలీలో ఈ కూటమి సమావేశాలను నిర్వహించారు. ఇండోనేషియా దేశానికి 20 బిలియన్ డాలర్ల సాయం చేసి, కాలుష్య కట్టడిలో చేయూతను ఇవ్వాలని నిర్ణయించాయి. అలాగే భూతాపాన్ని తగ్గించాలని అన్ని దేశాలు సంకల్పించాయి

ఆర్థిక వ్యవస్థ

రెమిటెన్స్ లో అగ్రస్థానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ రెమిటెన్స్ లను అందుకోవడంలో ప్రపంచంలోనే భారత్ అగ్రస్థానంలో ఉంది. 2022 సంవత్సరానికిగాను భారత్ 100 బిలియన్ డాలర్ల రెమిటెన్స్ ను అందుకుంది. రెమిటెన్స్ రూపంలో ఒక దేశం 100 బిలియన్ల మార్కును దాటడం ఇదే ప్రథమం. రెమిటెన్స్ అంటే ఒకరు మరొకరికి పంపిన డబ్బు మొత్తాన్ని సూచిస్తుంది. ఈ రోజుల్లో, ఈ పదం విదేశాలలో పనిచేస్తున్న వారు వారి కుటుంబానికి స్వదేశానికి పంపిన డబ్బును తెలియజేస్తుంది.

కిరీట్ కమిటీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ గ్యాస్ ధరను నిర్ణయించేందుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం కిరీట్ పారిక్ కమిటీని నియమించింది. గ్యాస్ ఆధారిత వ్యవస్థను నిర్ధారించడం, దేశపు దీర్ఘకాలిక దృష్టి కోసం మార్కెట్ ఆధారిత పారదర్శక, విశ్వసనీయ ధరల విధానాన్ని అనుసరించడం దీని ప్రధాన లక్ష్యం

సెంట్రల్ బ్యాంక్ డిజిటల్ కరెన్సీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ డిజిటల్ లావాదేవీలను ప్రోత్సహించేందుకు సెంట్రల్ బ్యాంక్ డిజిటల్ కరెన్సీని రిజర్వ్ బ్యాంక్ ప్రారంభించింది. దీనినే సంక్షిప్తంగా సీబీడీసీ అని వ్యవహరిస్తున్నారు.

1) సిబిడిసీ అనేది డిజిటల్ రూపంలో ఆర్బిఐ జారీ చేసిన చట్టపరమైన మార్పిడి ద్రవ్యం. ఇది ఫియట్ కరెన్సీకి సమానంగా ఉంటుంది మరియు ఫియట్ కరెన్సీతో ఒకదానికొకటి మార్పిడి చేసుకోవచ్చు. దాని రూపం మాత్రమే భిన్నంగా ఉంటుంది - ఇది భౌతిక నగదు వంటి కాగితం (లేదా పాలిమర్) కాదు.

ఒక వ్యక్తి ఇ-రూపాయిని ఎలా ఉపయోగించగలడు?

- 1) ఇ-రూపాయిలు పేపర్ కరెన్సీ మరియు నాణేల వలె అదే విలువలతో జారీ చేయబడతాయి మరియు మధ్యవర్తుల అంటే బ్యాంకుల ద్వారా పంపిణీ చేయబడతాయి.
- 2) పాల్గానే బ్యాంకులు అందించే డిజిటల్ వాలెట్ ద్వారా మరియు మొబైల్ ఫోన్లు మరియు పరికరాలలో ఈ లావాదేవీలు నిల్వ చేయబడతాయి.
- 3) లావాదేవీలు వ్యక్తికి వ్యక్తికి మరియు వ్యక్తి నుండి వ్యాపారికి రెండూ కావచ్చు. వ్యక్తి నుండి వ్యాపారికి లావాదేవీల కోసం (షాపింగ్ వంటివి), వ్యాపారి స్థానంలో క్యూ ఆర్ కోడ్లు ఉంటాయి.
- 4) ఒక వినియోగదారు ప్రస్తుతం భౌతిక నగదును విత్డ్రా చేసుకునే విధంగానే బ్యాంకుల నుండి డిజిటల్ టోకెన్లను ఉపసంహరించుకోగలరు. వారు తమ డిజిటల్ టోకెన్లను వాలెట్ లో ఉంచుకోవచ్చు మరియు వాటిని ఆన్లైన్ లో లేదా వ్యక్తిగతంగా ఖర్చు చేయగలరు లేదా యాప్ ద్వారా బదిలీ చేయగలరు.

మందకొడి డిపాజిట్ వృద్ధిపై లిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా ఆందోళన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, అత్యున్నత బ్యాంకింగ్ నియంత్రణదారు అయిన రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా యొక్క గవర్నర్, డిప్యూటీ గవర్నర్ మరియు ముఖ్యమంత్రి సీనియర్ అధికారులు ప్రభుత్వ మరియు కొన్ని ప్రైవేట్ రంగ బ్యాంకుల ఎండీలను మరియు సీఈఓలను కలిశారు.
- 2) మహమ్మారి సమయంలో ఆర్థిక వృద్ధికి తోడ్పాటు అందించడంలో ప్రైవేట్ వాణిజ్య బ్యాంకులు పోషించిన పాత్రను మరియు కొనసాగుతున్న ఆర్థిక మార్కెట్ గందరగోళంలో, ప్రపంచ స్పిల్ ఓవర్లతో సహా అభివృద్ధి చెందుతున్న స్థూల ఆర్థిక పరిస్థితిపై బ్యాంకులు “జాగ్రత్తగా ఉండాలని” గవర్నర్ సలహా ఇచ్చారు.

3) పరపతి వృద్ధికి సంబంధించి డిపాజిట్లలో వెనుకబడిన వృద్ధి, ఆస్తుల నాణ్యత మరియు ఇతర విషయాలతోపాటు కొత్త-యుగం సాంకేతిక పరిష్కారాలను స్వీకరించడం వంటి చర్య అంశాలు ఉన్నాయి.

బ్యాంకులు “జాగ్రత్తగా” ఉండమని ఎందుకు చెప్పబడినది?

1) ప్రస్తుతం ప్రపంచ ప్రతికూల పరిస్థితులు మూడు మూలాల నుండి వెలువడుతున్నాయి:

- ఎ) ఉక్రెయిన్లో రష్యా చర్యలు ఇంధన సరఫరాలు మరియు ధరలను ప్రభావితం చేస్తున్నాయి (ముఖ్యంగా ఐరోపాలో)
- బి) చైనాలో ఆర్థిక మందగమనం, దాని జీరో-కోవిడ్ విధానం కారణంగా తరచుగా లాక్డౌన్లు మరియు
- సి) ఫలితంగా ద్రవ్యోల్బణ ఒత్తిళ్ల కారణంగా పెరిగిన జీవన వ్యయం.

★ అందువల్ల, ప్రపంచవ్యాప్తంగా ద్రవ్య విధానాలు, ముఖ్యంగా అభివృద్ధి చెందిన ఆర్థిక వ్యవస్థలు కఠినతరం చేయబడుతున్నాయి, అభివృద్ధి చెందుతున్న మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న ఆర్థిక వ్యవస్థలలో ఆర్థిక స్థిరత్వ ప్రమాదం గురించి ఆందోళనలను రేకెత్తిస్తాయి.

2) ‘డ్రాగ్’ రెండు విస్తృత మార్కెట్లలో జరుగుతుంది:

- ఎ) ముందుగా, తక్కువ బాహ్య డిమాండ్ ఎగుమతి డిమాండ్ను తగ్గిస్తుంది, ఆర్థిక వృద్ధిని దేశీయ డిమాండ్తో మాత్రమే నడపాలి, ఇది తగినంత బలంగా ఉండకపోవచ్చు.
- బి) రెండవది, అధిక ప్రపంచ ద్రవ్యోల్బణం మరియు వడ్డీ రేట్లు ఆర్థిక వ్యవస్థలోకి మూలధన ప్రవాహాన్ని ప్రభావితం చేస్తాయి, దేశీయ కరెన్సీపై మరియు కొన్ని పరిస్థితులలో అధిక దిగుమతి ద్రవ్యోల్బణంపై ఒత్తిడి పెంచుతుంది.

★ ఈ ప్రభావానికి, ఆర్బిఐ తన నవంబర్ బులెటిన్లో ఇలా పేర్కొంది, “(దేశీయ) స్థూల ఆర్థిక దృక్పథాన్ని ఉత్తమంగా స్థితిస్థాపకంగా వర్ణించవచ్చు కానీ బలీయమైన ప్రపంచ ప్రతికూలతలకు ప్రభావితం అయ్యే విధంగా ఉంటుంది.”

పరపతి వృద్ధికి సంబంధించి డిపాజిట్ వృద్ధి గురించి ఏమిటి?

1) ముఖ్యమైనది, బ్యాంకుల రుణ-పంపిణీ సామర్థ్యం దాని అంతర్గత నిల్వల ద్వారా నిర్ణయించబడుతుంది. మరీ ముఖ్యంగా, ఎక్కువ ఆర్థిక కార్యకలాపాల కారణంగా రుణ కోసం డిమాండ్ పెరుగుతుంది. ఆర్బిఐ బులెటిన్ ప్రకారం,

దేశీయంగా మొత్తం డిమాండ్ ప్రస్తుతం “అసమాన చిత్రాన్ని” కలిగి ఉంది.

- 2) పట్టణ డిమాండ్ బలంగా కనిపిస్తోంది మరియు తక్కువగా ఉన్న గ్రామీణ డిమాండ్ కూడా ఇటీవల కొంత బలాన్ని పొందడం ప్రారంభించింది. ఆ క్రమంలో సేవలు, వ్యక్తిగత రుణాలు, వ్యవసాయం మరియు పరిశ్రమల ద్వారా వాణిజ్య బ్యాంకు రుణ వృద్ధి కూడా వుంజుకుంది.
- 3) ఇది మూలధన అవసరాలను తీర్చడానికి బ్యాంక్ రుణాల కోసం పెరుగుతున్న ప్రాధాన్యతను ప్రతిబింబిస్తుంది.

డిపాజిట్ల మరియు రుణ వృద్ధికి సంబంధించి మన పరిస్థితి ఎలా ఉంటుంది?

- 1) షెడ్యూల్డ్ వాణిజ్య బ్యాంకుల కోసం ఆర్బిఐ యొక్క తాజా వారాంతపు డేటా ప్రకారం, ఏడాది ప్రాతిపదికన 11.4%తో పోలితే మొత్తం డిపాజిట్లు 8.2% పెరిగాయి, అయితే క్రెడిట్ ఆఫ్-బేక్ 7.1% పెరుగుదలతో పోలిస్తే 17% పెరిగింది. ఒక సంవత్సరంతం ఆధారంగా.
- 2) క్రిసిల్ రేటింగ్స్లో సీనియర్ డైరెక్టర్ మరియు డిప్యూటీ చీఫ్ రేటింగ్స్ ఆఫీసర్ కృష్ణన్ సీతారామన్, డిపాజిట్ వృద్ధి భౌతికంగా పడిపోయిందని కాదు కానీ గత కొన్ని త్రైమాసికాల్లో రుణ వృద్ధి పెరిగింది. మహమ్మారి సమయంలో, తక్కువ ఆర్థిక కార్యకలాపాల కారణంగా రుణవృద్ధి తక్కువ పథంలో ఉంది. ఇప్పుడు ఆర్థిక కార్యకలాపాలు సాధారణ స్థితికి రావడంతో, ముఖ్యంగా గత మూడు త్రైమాసికాల్లో రుణ వృద్ధి వుంజుకుంది.
- 3) డిపాజిట్ రేట్లు పెరగకపోవడాన్ని కూడా నెమ్మదించిన డిపాజిట్ వృద్ధికి మరో కారణంగా విశ్లేషకులు సూచించారు. బ్యాంకులు రుణ పోర్ట్ఫోలియోల ద్వారా అధిక రేట్లను ఆమోదించినప్పటికీ, వాటిలో ఎక్కువ భాగం ఫ్లోటింగ్ రేట్లలో ఉన్నాయి, ఈ విధానం డిపాజిట్ రేట్లకు సంబంధించి ఎక్కువగా కొలుస్తారు. ఇది బ్యాంకుల నికర వడ్డీ మార్జిన్లకు సహాయం చేసినప్పటికీ, తదుపరి రుణాలను పంపిణీ చేయడానికి వారి సామర్థ్యాన్ని పెంచలేదు.

బ్యాంకుల ఆస్తుల నాణ్యత గురించి ఏమిటి?

- 1) ఆర్బిఐ యొక్క నవంబర్ బులెటిన్ స్థూల నిరర్థక ఆస్తులు స్థిరంగా క్షీణించాయని, నికర నిరర్థక ఆస్తులు మొత్తం ఆస్తులలో 1%కి పడిపోయాయని తెలియజేసింది. లిక్విడిటీ కవర్ బలంగా ఉంది మరియు లాభదాయకత పెరుగుతుంది.
- 2) అయితే, మార్కెట్ భాగస్వాములు స్థూల ఆర్థిక పరిస్థితి

దృష్ట్యా కార్పొరేట్లకు సంబంధించి ఆందోళనలు చేశారు. సీతారామన్ ప్రకారం, “కార్పొరేట్ లోన్ బుక్లో ఆస్తి నాణ్యత మెరుగుపడుతుందని మేము ఆశించవచ్చు. చాలా కార్పొరేట్ సంస్థలు తమ రుణ స్థాయిని తగ్గించుకుని, తమ క్రెడిట్ ప్రొఫైల్లను మెరుగుపరుచుకోగలిగారు.

3) నేషనల్ అసెట్ రీకన్స్ట్రక్షన్ కంపెనీ లిమిటెడ్ ఏర్పాటు కారణంగా ప్రస్తుత మరియు రాబోయే ఆర్థిక సంవత్సరాల్లో కార్పొరేట్ నిరర్థక ఆస్తులు తగ్గుతాయని భావిస్తున్నారు, ఇది ఇప్పటికీ బ్యాంకుల వద్ద ఉన్న కొన్ని వారసత్వ కార్పొరేట్ రుణ నిరర్థక ఆస్తులను స్వాధీనం చేసుకుంటుందని భావిస్తున్నారు.

★ అయినప్పటికీ, బ్యాంకుల రుణ పుస్తకంలో దాదాపు 15% రుణ వాటా కలిగిన సూక్ష్మ, చిన్న మరియు మధ్య తరహా పరిశ్రమల నిరర్థక ఆస్తులు పెరుగుతాయని ఆయన అంచనా వేస్తున్నారు. అయితే, కార్పొరేట్ల బ్యాంకుల యొక్క మొత్తం నిరర్థక ఆస్తులు మధ్యస్థాయికి తగ్గుతాయని అంచనా వేయబడింది, ఇది రుణ పుస్తకాలలో 45% వాటాను కలిగి ఉంది, ఇది దిగువ స్థాయికి దారి తీస్తుంది.

ఆర్థిక ప్రయాణాన్ని శక్తివంతం చేయడం

నేపథ్యం

1) 25 సంవత్సరాల తర్వాత దాని ఆర్థిక వ్యవస్థ ఎక్కడ ఉంటుంది అనేది భారతదేశం ముందున్న పెద్ద ప్రశ్న: 2047 నాటికి భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చి 100 సంవత్సరాలు పూర్తవుతాయి. ఆ సమయానికి, భారతదేశం అభివృద్ధి చెందిన ఆర్థిక వ్యవస్థ హోదాను సాధిస్తుందా, అంటే 13,000 దాలర్లకి సమానమైన కనీస తలసరి ఆదాయాన్ని సాధిస్తుందా? భారతదేశాన్ని ప్రపంచంలోని ఇతర దేశాల నుండి విడదీయలేనందున ప్రపంచ పరిస్థితి ఎలా ఉంటుందో కూడా మనం తెలుసుకోవాలి.

2) భారతదేశ ఆర్థిక ప్రయాణం స్వాతంత్ర్యంతో ప్రారంభమైంది. బ్రిటీష్ పాలనలో 20వ శతాబ్దపు ప్రథమార్థంలో భారతదేశం యొక్క ఆర్థిక పురోగతి దుర్భరంగా ఉందని తరచుగా గుర్తించబడదు. ఒక అంచనా ప్రకారం, ఐదు దశాబ్దాల కాలంలో భారతదేశ వార్షిక వృద్ధి రేటు కేవలం 0.89% మాత్రమే. జనాభా పెరుగుదల 0.83%, తలసరి ఆదాయం 0.06% పెరిగింది.

స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన వెంటనే, విధాన నిర్ణేతలకు వృద్ధి అనునది అత్యంత అత్యవసర ఆందోళన అంశంగా మారడంలో ఆశ్చర్యం లేదు.

ప్రారంభ వ్యూహం

1) ప్రారంభ కాలంలో, భారతదేశం యొక్క అభివృద్ధి వ్యూహం నాలుగు అంశాలను కలిగి ఉంది - పొదుపులు మరియు పెట్టుబడి రేటును పెంచడం ద్వారా రాజ్య జోక్యం యొక్క ఆధిపత్యం దిగుమతి ప్రత్యామ్నాయం, మరియు మూలధన వస్తువుల దేశీయ తయారీ.

2) 1950లు మరియు 1960లలో భారతదేశంలోని విధాన రూపకర్తలు కొంత వరకు ఏమీ చేయలేని స్థితిలో ఉన్నారు. ఆ సమయంలో, అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలలో వృద్ధిని వేగవంతం చేయడానికి స్పష్టమైన నమూనా అందుబాటులో లేదు. ఆ సమయంలో కూడా కొందరు విమర్శలు చేసినప్పటికీ, విస్తృత స్థాయిలో రాజ్య (ప్రభుత్వ) జోక్యం సరైనదనిపించింది.

3) అయితే, 1970ల చివరినాటికి, భారతదేశం ఎంచుకున్న నమూనా ఫలితాలను ఇవ్వడం లేదని మరియు దానికి సవరణ అవసరమని స్పష్టమవుతోంది. అప్పటికీ, భారత వ్యూహంపై చాలా మంది విమర్శకులు ఉన్నారు. కానీ భారత విధాన నిర్ణేతలు దీనిని గుర్తించడానికి నిరాకరించారు. ఆ సమయంలోనే చైనా పెద్ద మార్పు చేసింది.

★ 1990-91 నాటి సంక్షోభం విధాన నిర్ణేతలను ‘**ఎవరి సమయం వచ్చిందనే ఆలోచన**’ వైపు మళ్లెలా చేసింది. గతంతో విరామం మూడు ముఖ్యమైన దిశల్లో వచ్చింది: మొదటిది, లైసెన్సులు మరియు అనుమతుల సంక్లిష్ట పాలనను ఉపసంహరించుకోవడంలో బీ రెండవది, ప్రభుత్వ పాత్రను పునర్నిర్వచించడంలో బీ మరియు మూడవది, అంతర్గతంగా చూసే వాణిజ్య విధానాన్ని వదులుకోవడం.

4) 1970ల చివరి వరకు భారతదేశ నగటు వృద్ధి నిరాడంబరంగా ఉంది, నగటు వృద్ధి రేటు 3.6%. 2.2% జనాభా పెరుగుదలతో, తలసరి ఆదాయ వృద్ధి రేటు 1.4% వద్ద చాలా స్వల్పంగా ఉంది. అయినప్పటికీ, అక్షరాస్యత రేటు మరియు ఆయుర్దాయం వంటి కొన్ని ఆరోగ్య మరియు సామాజిక పారామితులలో గుర్తించదగిన మెరుగుదలలు ఉన్నాయి.

5) భారతదేశం రాయితీ ప్రాతిపదికన ఆహారధాన్యాల భారీ దిగుమతులపై ఆధారపడవలసి ఉండగా, ప్రారంభంలో,

హారిత విప్లవం తర్వాత వ్యవసాయంలో వురోగతి కనిపించింది. పారిశ్రామిక పునాది కూడా విస్తరించింది. భారతదేశం ఉక్కు మరియు యంత్రాలతో సహా అనేక రకాల వస్తువులను ఉత్పత్తి చేయగలదు. స్వాతంత్ర్యానికి ముందు కాలంతో పోల్చినప్పుడు భారతదేశం యొక్క స్వాతంత్ర్యానంతర ఆర్థిక పనితీరు భరోసా కలిగించేదిగా ఉన్నప్పటికీ, ఆసియాలోని అనేక అభివృద్ధి చెందుతున్న దేశాలతో పోల్చినప్పుడు ఇది అంతగా ఆకట్టుకోలేదు. ఇది కూడా భారత్ అంచనాల కంటే తక్కువ. ప్రణాళిక తర్వాత ప్రణాళిక, వాస్తవ వృద్ధి అంచనా వేసిన దాని కంటే తక్కువగా ఉంది.

- 6) భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ 1980లలో 5.6% వద్ద వృద్ధి చెందింది. కానీ అది ఆర్థిక మరియు కరెంట్ ఖాతా లోటులలో తీవ్ర క్షీణితో కూడి ఉంది మరియు ఆర్థిక వ్యవస్థ 1991-92లో దాని అత్యంత దారుణమైన సంక్షోభాన్ని ఎదుర్కొంది. అభివృద్ధి వ్యూహంలో మార్పు లేకుండా, వృద్ధి పుంజుకుంటుంది అనేది చాలా సందేహాస్పదమే.
- 7) 1992-93 మరియు 2000-01 మధ్య, ఉత్పత్తి కారకాల వద్ద జిడిపి వార్షికంగా 6.20% పెరిగింది. 2001-02 మరియు 2012-13 మధ్య, ఇది 7.4% పెరిగింది మరియు 2013-14 మరియు 2019-20 మధ్య వృద్ధి రేటు 6.7%.
- ★ 2005-06 మరియు 2010-11 మధ్య అత్యుత్తమ పనితీరు జిడిపి 8.8% వృద్ధి చెందింది, ఇది భారతదేశ సంభావ్య వృద్ధి రేటు ఏమిటో స్పష్టంగా చూపిస్తుంది. ఐదు నుంచి ఆరేళ్ల కాలంలో భారత్ సాధించిన అత్యధిక వృద్ధి ఇదే. ఈ కాలంలో 2008-09 ప్రపంచ సంక్షోభ సంవత్సరం కూడా ఉంది. ఈ కాలంలో (2007-08), పెట్టుబడి రేటు 39.1% గరిష్ట స్థాయికి చేరుకుంది. పొదుపు రేటులో తగిన పెరుగుదల ఉంది. చెల్లింపుల సమతౌల్యం లో కరెంట్ ఖాతా లోటు సగటున 1.9% వద్ద తక్కువగానే ఉంది.
- 8) అయితే, వృద్ధి కథ 2011-12 తర్వాత ఎదురుదెబ్బ తిన్నది. 2004-05 సిరీస్ ప్రకారం 2012-13లో వృద్ధి రేటు 4.5%కి పడిపోయింది. అప్పటి నుంచి వృద్ధి రేటు హెచ్చు తగ్గులు చూసింది. 2019-20లో వృద్ధి రేటు 3.7% స్థాయిని తాకింది.

వృద్ధి రేటును పెంచాలి

- 1) కోవిడ్-19 మరియు రష్యా-ఉక్రెయిన్ యుద్ధం తర్వాత, భారతదేశ భవిష్యత్తు అభివృద్ధికి రోడ్ మ్యాప్ ను రూపొందించాల్సిన అవసరం ఉంది. వృద్ధి రేటును పెంచడమే మొదటి మరియు ప్రధానమైన పని. భారతదేశం రాబోయే రెండు దశాబ్దాలు మరియు అంతకంటే ఎక్కువ కాలంలో నిరంతరంగా 7% వృద్ధి రేటును సాధిస్తే, అది ఆర్థిక వ్యవస్థ స్థాయికి గణనీయమైన మార్పును కలిగిస్తుందని లెక్కలు చూపిస్తున్నాయి. భారతదేశం దాదాపు అభివృద్ధి చెందిన ఆర్థిక వ్యవస్థ స్థితిని తాకవచ్చు. దీని ప్రకారం భారతదేశం స్థూల స్థిర మూలధన నిర్మాణ రేటును ప్రస్తుత జిడిపిలో 28% నుండి 33%కి పెంచాల్సిన అవసరం ఉంది. అదే సమయంలో, భారతదేశం పెరుగుతున్న మూలధన ఉత్పత్తి నిష్పత్తిని 4 వద్ద నిర్వహిస్తే, ఇది మనం మూలధనాన్ని ఉపయోగించే సామర్థ్యాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది, భారతదేశం 7% వృద్ధి రేటును సౌకర్యవంతంగా సాధించగలదు.
- 2) పెట్టుబడి రేటును పెంచడం అనేక అంశాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. సరైన పెట్టుబడి వాతావరణాన్ని సృష్టించాలి మరియు కొనసాగించాలి. ప్రభుత్వ పెట్టుబడి కూడా పెరగాలి, పెట్టుబడిలో ప్రధాన భాగం ప్రైవేట్ పెట్టుబడి అనగా కార్పొరేట్ మరియు నాన్-కార్పొరేట్ రెండింటిదీ. ఇది స్థిరమైన ఆర్థిక మరియు ఆర్థిక వ్యవస్థపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ సందర్భంలో ధర స్థిరత్వం యొక్క ప్రాముఖ్యతను విస్మరించలేము.

సామాజిక భద్రతా వలలను బలోపేతం చేయాలి

- 1) భారతదేశం ఉద్భవించిన, ఉద్భవిస్తున్న కొత్త సాంకేతికతలను గ్రహించాలి. దాని అభివృద్ధి వ్యూహం బహుమితీయంగా ఉండాలి. భారతదేశానికి బలమైన ఎగుమతి రంగం అవసరం. ఇది సమర్థతకు ఒక పరీక్ష.
- 2) అదే సమయంలో, భారతదేశానికి బలమైన తయారీ రంగం

అవసరం. ఈ రంగంలో వ్యవస్థీకృత విభాగం కూడా పెరగాలి. ఉత్పత్తి మరియు ఆదాయం పెరిగేకొద్దీ, భారతదేశం సామాజిక భద్రతా వలల వ్యవస్థను కూడా బలోపేతం చేయాలి. ఈక్విటీ లేని వృద్ధి నిలకడగా ఉండదు.

- 3) 1990ల ప్రారంభం నుండి భారతదేశం చూసిన ప్రపంచీకరణ వేగవంతమైన వేగం వివిధ కారణాల వల్ల మందగిస్తుంది. ప్రపంచీకరణను సమర్థించిన కొన్ని దేశాలు వెనక్కి తగ్గుతున్నాయి. క్రూడ్ ఆయిల్ లేదా సెమీ కండక్టర్ చిప్స్ వంటి కొన్ని కీలకమైన ఇన్పుట్ల కోసం ఇతర దేశాలపై ఆధారపడటం వల్ల కొన్నిసార్లు ఇబ్బందులు ఎదురవుతాయని కొన్ని దేశాలు భావిస్తున్నాయి. రష్యా-ఉక్రెయిన్ యుద్ధం ఈ సమస్యను పూర్తిగా బహిర్గతం చేసింది. కొన్ని పరిమితులతో కూడిన బహిరంగ ఆర్థిక వ్యవస్థ ఇప్పటికీ అనుసరించడానికి ఉత్తమ మార్గం.
 - 4) భారతదేశం నేడు ఐదవ అతిపెద్ద ఆర్థిక వ్యవస్థ. ఇది ఆకట్టుకునే విజయం. అయితే, తలసరి ఆదాయానికి సంబంధించి, ఇది వేరే కథ. 2020లో, భారతదేశం 197 దేశాలలో 142వ స్థానంలో ఉంది. ఇది మనం ప్రయాణించాల్సిన దూరాన్ని మాత్రమే చూపుతుంది.
 - 5) బాహ్య వాతావరణం అనుకూలంగా ఉండదు. ఆర్గనైజేషన్ ఫర్ ఎకనామిక్స్ కో-ఆపరేషన్ అండ్ డెవలప్‌మెంట్ అభివృద్ధి చెందిన దేశాలలో వృద్ధిలో లౌకిక క్షీణతను నివేదించింది.
- ★ పర్యావరణ పరిగణనలు కూడా వృద్ధిపై అవరోధకంగా పనిచేస్తాయి. పెరుగుదల కూర్పుపై కొంత సర్దుబాటు అవసరం కావచ్చు. అదే విధంగా, తలసరి ఆదాయం ప్రస్తుత స్థాయిని బట్టి చూస్తే వేగంగా వృద్ధి చెందడం తప్ప మనకు వేరే మార్గం లేదు.

పెద్ద నోట్ల రద్దుతో పెరిగిన డిజిటల్ లావాదేవీలు

- ★ 2016లో నోట్ల రద్దుతో డిజిటల్ లావాదేవీలు అనూహ్యంగా పెరిగాయని, నకిలీ కరెన్సీ తగ్గిందని, ఆదాయపు పన్ను చెల్లింపుదారుల సంఖ్య ఎక్కువగా ఉందని కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ ఇటీవల సుప్రీంకోర్టుకు తెలిపింది.
- పెద్ద నోట్ల రద్దు విషయంలో తప్పు పట్టలేమని సుప్రీంకోర్ట్ కూడా తీర్పు చెప్పింది. నవంబర్ 8, 2016న ప్రభుత్వం పెద్ద నోట్ల రద్దును ప్రకటించింది. నల్ల ధనాన్ని వెలికితీయడంలో భాగంగా ఈ చర్య తీసుకున్నట్లు అప్పట్లో వెల్లడించింది.

AMIGOS IAS
 The Journey To Achievement Starts Here

APPSC / TSPSC

GROUP-I

* PRELIMS CUM MAINS

* ENGLISH MEDIUM

* ONLINE / OFFLINE

ADMISSIONS OPEN

www.amigosias.com AMIGOS IAS

More Info : 04035052121, 9000230734

Address : Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad.

www.amigosias.com

APPSC / TSPSC

GROUP-II
 English Medium

ONLINE / OFFLINE

ADMISSIONS OPEN

AMIGOS IAS

AMIGOS IAS
 The Journey To Achievement Starts Here

More Info : 04035052121, 9000230734

Address : Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad.

జీ-20కి నాయకత్వం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 46 దేశాలతో కూడిన జీ-20 కూటమికి భారత్ డిసెంబర్ 1వ తేదీన స్వీకరించింది. ఇది ఒక ఏడాది పాటు ఉంటుంది. అంటే నవంబర్ 30, 2023 వరకు భారత నాయకత్వంలో 100కు పైగా నమావేశాలు నిర్వహించనున్నారు. అలాగే అదే రోజున భద్రత మండలికి కూడా భారత్ నాయకత్వ బాధ్యతలను స్వీకరించింది. అయితే కేవలం ఒక నెల పాటే ఇది అమలులో ఉంటుంది. నిజానికి 2021 డిసెంబర్ తో భద్రత మండలిలో భారత్ సభ్యత్వం ముగియనుంది. అలాగే వాసనార్ ఒప్పందానికి కూడా డిసెంబర్ 1వ తేదీనే భారత్ నాయకత్వ బాధ్యతలకు ఎన్నిక అయింది. 2023 జనవరి 1వ తేదీ నుంచి భారత్ దీనిని స్వీకరించనుంది.
- ★ జీ-20కి నాయకత్వతో ఏర్పాటు చేసిన సచివాలయానికి భారత ప్రధాని నేతృత్వం వహిస్తారు. ఇందులో సభ్యులుగా అమిత్ షా, నిర్మల సీతారామన్, జైశంకర్ ఉండనున్నారు.

చమురు ధర చెల్లింపుపై పరిమితి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) రష్యా నుంచి కొనుగోలు చేసే ముడిచమురుకు బారెల్ లకు 60 అమెరికన్ డాలర్లను మించి చెల్లించరాదని జీ-7 కూటమి దేశాలు నిర్ణయించాయి. అలాగే ఆస్ట్రేలియా కూడా దీనిని సమర్థించింది. జీ-7 కూటమిలో అమెరికా, కెనడా, యూకే, ఫ్రాన్స్, జర్మనీ, ఇటలీ, జపాన్ దేశాలు సభ్యత్వాన్ని కలిగి ఉన్నాయి. ఉక్రేయన్ తో యుద్ధం మూలంగా, రష్యాకు ఆర్థిక వనరులు సమకూరకుండా ఉండేందుకు ఈ మేరకు నిర్ణయం తీసుకున్నాయి.

రష్యాలో ఐస్ బ్రేకర్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అణుశక్తితో పనిచేసే ఐస్ బ్రేకర్లను రష్యా ప్రారంభించింది. ఆర్కిటిక్ ప్రాంతంలో ప్రయాణించేందుకు ఇవి ఉపకరిస్తాయి. ఖనిజాల అన్వేషణ, వరిశోధనకు ప్రయోజనకరంగా ఉంటాయి. 33,540 టన్నుల వరకు

స్థానభ్రంశ శక్తి కలిగిన 173.3-మీటర్ల పొడవు గల 'యాకుటియా' నీటిలోకి ఈ ఐస్ బ్రేకర్లను ప్రవేశపెట్టారు.

మాలిన విదేశాంగ విధానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇండో-పసిఫిక్ ప్రాంతంలో బహుముఖ పరిణామాలు, జోక్యాల నేపథ్యంలో, భారతదేశ విదేశాంగ విధానం గత కొన్ని దశాబ్దాలుగా గణనీయమైన మార్పులకు గురైంది. 1990వ దశకంలో లుక్ ఈస్ట్ పాలసీతో ప్రారంభించి, భారతదేశం 2014లో యాక్ట్ ఈస్ట్ పాలసీగా ఆగ్నేయాసియా దేశాల అసోసియేషన్ (ఆసియాన్)తో తన భాగస్వామ్యాన్ని ముందుకు తీసుకువెళ్లింది, ఇది ఆగ్నేయాసియాను అన్వేషించడానికి భారతదేశానికి అవకాశం కల్పించింది. భారతదేశం-ఆసియాన్ రవాణా సజావుగా జరగడానికి ఆటంకం కలిగించే అనేక భౌగోళిక రాజకీయ సవాళ్లు ఉన్నందున, భారతదేశం యాక్ట్ ఈస్ట్ పాలసీ ఆసియాన్ అవకాశాలకు సరిపోతుంది, అలాగే భారతదేశం-ఆసియాన్ సంబంధాల నవాళ్లను అధిగమిస్తుంది.

తూర్పు ఆసియా సదస్సు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ నావిగేషన్, విమానయాన స్వేచ్ఛతో ఇండో పసిఫిక్ ప్రాంతం స్వేచ్ఛగా ఉండాలని భారత్ ఆకాంక్షించింది. కాంబోడియాలోని నామ్ పెన్ లో 17వ తూర్పు ఆసియా సదస్సు నిర్వహించారు. భారత ఉప రాష్ట్రపతి ఇందులో పాల్గొన్నారు. ఆసియా పసిఫిక్ ప్రాంతంలో దుందుడుకుగా వ్యవహరిస్తున్న చైనాను నిలువరించే అంశంపైన చర్చించాయి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అమెరికా ట్రెజరీ శాఖ విడుదల చేసిన యునైటెడ్ స్టేట్స్ కరెన్సీ మానిటరింగ్ జాబితా నుంచి భారత్తో సహా మరొకరిని దేశాలను తొలగించారు. కరెన్సీ మానిటరింగ్ జాబితా అంటే అమెరికాలోని కాంగ్రెస్కు ద్వీవార్షిక నివేదికగా చెప్పొచ్చు. ఇతర దేశంతో కరెన్సీ మార్పిడి అంశాలను పరిశీలించేందుకు ఉద్దేశించిన నివేదిక ఇది

సరిహద్దు వివాదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఈశాన్య రాష్ట్రాల్లో సరిహద్దు వివాదం కాల్పులకు దారితీసింది. ఆరుగురు మృతి చెందారు. అసోం రాష్ట్రానికి పలు ఇతర రాష్ట్రాలతో సరిహద్దు వివాదం ఉంది. బ్రిటీష్ పాలన కాలం నాటి అస్తవ్యస్త విధానాలే ఇందుకు కారణం. ఈ వివాదాలలో కొన్ని 1951లో అప్పటి అస్సాం ముఖ్యమంత్రి గోపీనాథ్ బోర్డోలోయ్ నేతృత్వంలోని కమిటీ చేసిన సిఫార్సుల నుండి ఉత్పన్నమయ్యాయి.
- బి) జైంతియా హిల్స్ (మేఘాలయ)లోని 1 మరియు 2 బ్లాక్లను అస్సాంలోని మికిర్ హిల్ (కర్నీ ఆంగ్లాంగ్) జిల్లాకు, మేఘాలయలోని గారో హిల్స్ నుండి అస్సాంలోని గోల్పరా జిల్లాకు కొన్ని ప్రాంతాలకు బదిలీ చేయాలని సిఫార్సు చేసింది.
- ★ 1969 చట్టం ఈ సిఫార్సుల ఆధారంగా రూపొందించబడింది, ఈ ప్రాంతాలు వాస్తవానికి ఖాసీ-జైంతియా హిల్స్ కు చెందినవని మేఘాలయ తిరస్కరించింది.
- ★ ఈ ప్రాంతాలు చారిత్రాత్మకంగా మేఘాలయకు చెందినవని నిరూపించడానికి అవసరమైన పత్రాలు మేఘాలయ వద్ద లేవని అస్సాం చెప్పింది.

ఉగ్రవాదానికి నిధులు (టెర్రర్ ఫండింగ్)

- ★ ఉగ్రవాదానికి నిధులు అందకుండా చేసేందుకు ఉద్దేశించిన విధానాలకు భారత్ మద్దతునిస్తోంది. 2022 నవంబర్ 18, 19 తేదీలలో 'నో మనీ ఫర్ టెర్రర్ సడన్సు' జరిగింది. ఈ సందర్భంగా భారత్ తన విధానాన్ని స్పష్టం చేసింది. ఉగ్రవాదం ఏ రూపంలో ఉన్న దానికి ఏ దేశం మద్దతు ఇవ్వరాదని గట్టిగా వాదించింది

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) అంతర్జాతీయ కార్మిక సంస్థ (ఐఎల్ఓ) మహామూరి అనంతరం పలు అంశాలపై అంతర్జాతీయ కార్మిక సంస్థ ఒక నివేదికను విడుదల చేసింది. వేతనాలు, అలాగే ప్రజల కొనుగోలు శక్తి, ద్రవ్యోల్బణం తదితర అంశాలు ఆ నివేదికలో భాగంగా ఉన్నాయి. సృష్టించింది. ఈ పరిస్థితికి ఉక్రెయిన్ యుద్ధం మరియు ప్రపంచ ఇంధన సంక్షోభం కారణమని నివేదిక పేర్కొంది. వేతనాలు తగ్గడం లేదా
- ★ ఉపాధి లేకపోవడం కారణాలతో ప్రజల కొనుగోలు శక్తి తగ్గిందని పేర్కొంది. మరోవైపు ద్రవ్యోల్బణ ఇబ్బందిని కూడా ప్రజలు ఎదుర్కొంటున్నారని వెల్లడించింది

ప్రపంచ జనాభా

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2022 నవంబర్ 15వ తేదీ నాటికి ప్రపంచ జనాభా 800 కోట్లకు చేరుకుంది. ఈ స్థాయికి జనాభా చేరుతుందని జూలై 11న విడుదల చేసిన నివేదికలోనే పేర్కొంది. అలాగే 2023 మధ్య నాటికి, అంటే జూన్ నెల నాటికి ప్రపంచంలోనే అతి ఎక్కువ జనాభా గలిగిన దేశంగా భారత్ అవతరించనుందని తాజా గణాంకాల్లో ఐక్యరాజ్య సమితి వెల్లడించింది. అంటే భారత్ చైనా జనాభాను అధికమించనుంది అని అర్థం అవుతుంది.

లుసోఫోన్ ఉత్పాదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ప్రపంచ దేశాలతో భారత సంబంధాలను మరింత బలోపేతం చేసేందుకు ఉద్దేశించిందే లుసోఫోన్ ఫెస్టివెల్. దీనిని డిసెంబర్ 3 నుంచి 6వ తేదీ వరకు నిర్వహించారు. భారత విదేశాంగ మంత్రిత్వ శాఖతో పాటు భారత సాంస్కృతిక సంబంధాల మండలి, అలాగే గోవా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కలిసి సంయుక్తంగా దీనిని చేపట్టాయి.

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ మంకీపాక్స్ కోసం “ఎం పాక్స్” అనే పదాన్ని ఉపయోగించడం ప్రారంభించనున్నట్లు ప్రకటించింది, ఇది ఈ వేసవి ప్రారంభంలో ప్రారంభమైన ఆఫ్రికా వెలుపల వైరల్ వ్యాధి యొక్క మొదటి ప్రధాన వ్యాప్తిలో సుమారు 80,000 మందికి సోకింది.
- 2) ఈ వ్యాధి ప్రధానంగా యునైటెడ్ స్టేట్స్ మరియు యూరప్తో సహా అమెరికాలో వ్యాపించింది, ప్రధానంగా పురుషులతో లైంగిక సంబంధం కలిగి ఉన్న పురుషులలో.

మార్పు వెనుక హేతుబద్ధత

- 1) ప్రపంచ నిపుణులతో వరుస సంప్రదింపుల తర్వాత ప్రకటించిన పేరు మార్పు, “మంకీపాక్స్” కొన్నిసార్లు కలిగి ఉండే జాత్యహంకార అర్థాల ద్వారా రెచ్చగొట్టబడింది.
- 2) “మంకీపాక్స్” దశలవారిగా తొలగించబడినప్పుడు రెండు పేర్లను ఒక సంవత్సరం పాటు ఏకకాలంలో ఉపయోగించబడతాయని డబ్ల్యుహెచ్ఓ తెలిపింది.
- 3) మంకీపాక్స్ వ్యాప్తి ఈ సంవత్సరం ప్రారంభంలో విస్తరించినప్పుడు, జాత్యహంకార మరియు కళంకం కలిగించే భాష ఆన్లైన్లో, ఇతర మాధ్యమాలలో మరియు కొన్ని సంఘాలలో గమనించబడింది మరియు డబ్ల్యుహెచ్ఓ కి నివేదించబడింది.
- 4) అనేక పబ్లిక్ మరియు ప్రైవేట్ సమావేశాలలో, అనేక మంది వ్యక్తులు మరియు దేశాలు ఆందోళనలను లేవనెత్తాయి మరియు పేరును మార్చడానికి ఒక మార్గాన్ని ప్రతిపాదించమని డబ్ల్యుహెచ్ఓని కోరాయి.

వ్యాధికి పేరు పెట్టడం

- 1) 1970లో హ్యూమన్ మంకీపాక్స్ కు దాని పేరు పెట్టారు (1958లో బందిగా ఉన్న కోతులలో వ్యాధికి కారణమయ్యే వైరస్ కనుగొనబడిన తర్వాత), 2015లో ప్రచురించబడిన వ్యాధులకు పేరు పెట్టడంలో డబ్ల్యుహెచ్ఓ ఉత్తమ విధానాలను ప్రచురించడానికి ముందు.
- 2) ఈ ఉత్తమ పద్ధతుల ప్రకారం, వాణిజ్యం, ప్రయాణం, పర్యాటకం లేదా జంతు సంక్షేమంపై పేర్ల యొక్క అనవసరమైన ప్రతికూల ప్రభావాన్ని తగ్గించడానికి మరియు సాంస్కృతిక, సామాజిక, జాతీయ, ప్రాంతీయ, వృత్తిపరమైన లేదా జాతి సమూహాల మనోభావాలకు ఇబ్బంది కలిగించకుండా నిరోధించే లక్ష్యంతో కొత్త వ్యాధి పేర్లను ఇవ్వాలి.

- 3) కొత్త పేర్లను మరియు చాలా అసాధారణంగా, ఇప్పటికే ఉన్న వ్యాధులకు కొత్త పేర్లను కేటాయించడం డబ్ల్యుహెచ్ఓ యొక్క బాధ్యత.

వైరస్ లకు పేరు పెట్టడం

- 1) వైరస్లకు పేరు పెట్టడం అనేది వైరస్ల వర్గీకరణపై అంతర్జాతీయ కమిటీ (ఐసిటివి) యొక్క బాధ్యత.
- 2) 2022 మంకీపాక్స్ ప్రపంచ వ్యాప్తికి ముందు, మంకీపాక్స్ వైరస్తో సహా అన్ని ఆర్థోపాక్స్ వైరస్ జాతుల పేర్లను పునఃపరిశీలించే ప్రక్రియ ఇప్పటికే ఉంది. ఇది ఐసిటివి నాయకత్వంలో కొనసాగుతుంది.

రాజకీయ నాయకుల వాక్ స్వాతంత్ర్యం

★ మంత్రుల వాక్ స్వాతంత్ర్య హక్కుపై “అదనపు ఆంక్షలు” విధించడానికి ఎటువంటి కారణం లేదని ఇటీవల సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది. అయితే దీనికి మద్దతు, అలాగే వ్యతిరేక వాదనలు కూడా వినిపిస్తున్నాయి.

లడఖ్ ఉన్నత అధికార సంఘం ఎందుకు ఏర్పాటు చేయబడింది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

లడక్ సంస్కృతి, భాష పరిరక్షించాలన్న ఉద్దేశంతో కేంద్రం ఒక ఉన్నత స్థాయి కమిటీని నియమించింది. దీనికి హోం శాఖ సహాయ మంత్రి నిత్యానంద్ రాయ్ నేతృత్వం వహించనున్నారు. లడక్ అభివృద్ధికి అవసరం అయిన అంశాలను కూడా ఇది సూచిస్తుంది.

కాస్టింగ్ ఇన్స్ట్రక్టర్ మలయు నెట్వర్క్ డెవలప్ మెంట్ (బైండెడ్) పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ “ట్రాన్స్కాస్టింగ్ ఇన్స్ట్రక్టర్ అండ్ నెట్వర్క్ డెవలప్ మెంట్” (బైండెడ్)కి సంబంధించి సమాచార మరియు ప్రసార మంత్రిత్వ శాఖ ప్రతిపాదనను ఆర్థిక వ్యవహారాల క్యాబినెట్ కమిటీ ఆమోదించింది. దీనిని కేంద్ర ప్రభుత్వ పథకంగా చెప్పొచ్చు. 2025-26 సంవత్సరానికిగాను రూ 2539.61 కోట్లను కేటాయించారు. ప్రసార సంస్థలు

అయిన ప్రసార భారతి, దూరదర్శనలను ఆధునీకరించాలన్నది దీని ముఖ్య ఉద్దేశం

ఆన్‌లైన్ గేమింగ్‌ను నియంత్రించడానికి భారతదేశం ఎలా ముందుకు వెళుతోంది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ ఆన్‌లైన్ గేమింగ్‌కు సంబంధించి ముస్సయిదా సవరణలను విడుదల చేసింది. సంభాష్య హాని నుండి వినియోగదారులను రక్షించడం కొరకు ఆన్‌లైన్ గేమ్‌లు భారతీయ చట్టాలకు అనుగుణంగా ఉన్నాయని నిర్ధారించుకోవడం అనేది దీని ప్రధాన ఆలోచన.

డీలిమిటేషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) డిసెంబర్ 27, 2022న అస్సాంలోని అసెంబ్లీ మరియు పార్లమెంటరీ నియోజకవర్గాల డీలిమిటేషన్‌ను ప్రారంభించాలని భారత ఎన్నికల సంఘం నోటిఫై చేసిన నాలుగు రోజుల తర్వాత అస్సాం నాలుగు జిల్లాలను వేరు చేసింది.
- 2) చాలా మంది ఎన్నికల సంఘం నిర్ణయాన్ని స్వాగతించారు, అయితే నియోజకవర్గాల పునర్విభజన కోసం 2001 జనాభా లెక్కల వినియోగాన్ని మరియు ముస్లింలను రాజకీయంగా తక్కువ సంబంధం కలిగి ఉంచడానికి ప్రయత్నించడాన్ని వారు ప్రశ్నించారు.

ఉచితంగా ఆహార ధాన్యాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) దాదాపు 81 కోట్ల మందికి ఉచితంగా ఆహార ధాన్యాలను ఇవ్వాలని కేంద్రం నిర్ణయించింది. ఇప్పటికే జాతీయ ఆహార భద్రతా చట్టం క్రింది బియ్యం కిలోకు 3 రూపాయలు, గోధుమలు కిలోకు 2 రూపాయలు మరియు ముతక తృణధాన్యాలు కిలోకు 1 రూపాయి చొప్పున సబ్సిడీ ధరకు ఇస్తున్నారు. వీటిని కొనసాగిస్తూనే నెలకు 5 కిలోల ఉచిత

ఆహారధాన్యాలు అందించాలని కేంద్రం నిర్ణయించింది. కొవిడ్ వ్యాప్తి తగ్గినా, ఇంకా పేదల ఆర్థిక పరిస్థితి కొలిక్కి రాని నేపథ్యంలో ఈ మేరకు నిర్ణయం తీసుకున్నారు.

వివాదాస్పద ప్రాజెక్ట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ గోవా, మహారాష్ట్రల నుంచి వ్యతిరేకత వ్యక్తం అవుతున్న కర్ణాటక ప్రతిపాదించిన కలసా-బండూరి తాగునీటి ప్రాజెక్టుకు కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆమోదం తెలిపింది. కలసా డ్యాం నుండి 1.72 టి ఎం సి మరియు బండూరి డ్యాం నుండి 2.18 టి ఎం సిల నీటి మళ్లింపుకు కేంద్ర జల సంఘం అనుమతినిచ్చింది. అంతర్-రాష్ట్ర దృక్పథం నుండి కూడా ఈ ప్రాజెక్ట్ ఆమోదయోగ్యమైనది అని దీని అర్థం.

2010లో ఏర్పడిన మహాదాయి జల వివాదాల ట్రిబ్యునల్, 2018లో ప్రాజెక్టును అనుమతినిచ్చింది, అయితే కర్ణాటక కోరిన దానికంటే తక్కువ మొత్తంలో నీరు వచ్చింది.

కలసా-బండూరి ప్రాజెక్ట్ గురించి

- 1) ఇది మహాదాయి పరివాహక ప్రాంతం నుండి మల-ప్రభ నది లోటు బేసిన్‌కు నీటిని మళ్లించడానికి రూపొందించబడిన ఆనకట్ట.
- 2) కరువు పీడిత ఉత్తర కర్ణాటకలోని 13 పట్టణాలకు తాగునీటి సౌకర్యం కల్పించడం ఈ ప్రణాళిక లక్ష్యం.
- 3) ఇతర ప్రాంతాలలో ధార్యాద్, బెలగావి, బాగల్‌కోట్ మరియు గడగ్ ఉన్నాయి.
- 4) ఈ ప్రాంతాలు రాజస్థాన్ తర్వాత దేశంలో రెండవ అత్యంత శుష్క ప్రాంతంగా ఉన్నాయి.

సమస్యలు :

- 1) బ్రిట్యూనల్ నిర్దేశించిన విధంగా సవివరమైన ప్రాజెక్ట్ నివేదికల యొక్క తాజా తయారీకి మరియు అటవీ సంరక్షణ చట్టం 1981, పర్యావరణ పరిరక్షణ చట్టం మరియు ఇతరాల క్రింద కేంద్ర ప్రభుత్వం నుండి వర్తించే అనుమతులను పొందడం ద్వారా కేటాయింపులు చేయబడతాయి. దీని అర్థం ఇంకా పూర్తి చేయడానికి చాలా పని ఉంది.
- 2) మహాదాయి జల వివాదాల బ్రిట్యూనల్ అవార్డులో పేర్కొన్న చట్టం ప్రకారం అవసరమైన అన్ని తప్పనిసరి/చట్టబద్ధమైన అనుమతులను ప్రాజెక్ట్ అథారిటీ పొందాలి.
- 3) సుప్రీంకోర్టులో పెండింగ్ లో ఉన్న కేసులు ఉన్నాయి, వాటిని పూర్తి చేయాలి.

వైబ్రెంట్ విలేజ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

సరిహద్దు భద్రతను పెంపొందించడానికి 'వైబ్రెంట్ విలేజ్ ప్రోగ్రామ్'ను ప్రారంభించనున్నారు. పర్యాటక రంగాన్ని కూడా అభివృద్ధి చేయనున్నారు. భారత్, చైనా సరిహద్దుల్లో ఉన్న గ్రామాల్లో మౌలిక సదుపాయాలను పెంచేందుకు ఉద్దేశించింది ఇది. ప్రధానమంత్రి గతిశక్తి యోజనాలో దీనిని విలీనం చేయాలని కూడా ఇటీవలే సంకల్పించారు.

లోకాయుక్త చట్టానికి ఆమోదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ లోకాయుక్త చట్టానికి మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం శాసనసభ ఆమోదం తెలిపింది. కేంద్రంలోని లోక్ పాల్ చట్టం తరహాలో రాష్ట్రంలో లోకాయుక్తను ప్రవేశపెట్టే అన్నా హజారే కమిటీ నివేదికను మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆమోదించింది. ముఖ్యమంత్రి మరియు రాష్ట్ర మంత్రులతో సహా ప్రభుత్వ ఉద్యోగులపై విచారణ జరిపేందుకు రాష్ట్ర ఏజెన్సీలను ఆదేశించేందుకు లోకాయుక్తకు ఈ చట్టం అదనపు అధికారాలను ఇస్తుంది. ముఖ్యమంత్రి ఎవరైనా లోకాయుక్త ద్వారా విచారణ చేయబడవచ్చు, అయితే దీని కొరకు శాసనసభ మూడింట రెండు వంతుల మెజారిటీతో తీర్మానాన్ని ఆమోదించాలి.

స్టేషన్ల ఆధునికీకరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ “అమృత్ భారత్ స్టేషన్” పథకం పేరుతో స్టేషన్ల ఆధునికీకరణ కోసం కొత్త విధానాన్ని రైల్వే మంత్రిత్వ శాఖ రూపొందించింది.
- 1) **విజన్:** అమృత్ భారత్ స్టేషన్ పథకం దీర్ఘకాలిక దృష్టితో నిరంతర ప్రాతిపదికన స్టేషన్ల అభివృద్ధిని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది.

సిగరెట్ల అమ్మకపు నిషేధం పై సిఫారసు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) క్యాన్సర్ నివారణలో భాగంగా విడి సిగరెట్ల అమ్మకాలను నిలిపివేయాలని ఆరోగ్యం మరియు కుటుంబ సంక్షేమంపై పార్లమెంటరీ స్టాండింగ్ కమిటీ తన తాజా నివేదికలో సూచించింది. దేశంలో పొగాకు మరియు మద్యపానాన్ని నిషేధించాల్సిన అవసరం ఉందని కమిటీ గమనించింది. వివిధ మార్గాల్లో వినియోగించే పొగాకు మొత్తం క్యాన్సర్ లలో దాదాపు 50%కి కారణమని పేర్కొంది, వీటిని సమిష్టిగా పొగాకు సంబంధిత క్యాన్సర్లుగా సూచిస్తారు - వీటిని నివారించవచ్చు. వినియోగం వక్కతో లేదా వక్క లేకుండా పొగాకును నమలడం రూపంలో ఉందని, ఇది మౌత్ ఫ్రెషనర్ రూపంలో అధికంగా విక్రయించబడుతుందనే పరిశీలనపై ఆధారపడింది.

ఎవిజిసి-చిస్తలించిన రియాలిటీ మిషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ యూనిమేషన్, విజువల్ ఎఫెక్ట్స్, గేమింగ్ మరియు కామిక్ (ఎవిజిసి) టాస్క్ ఫోర్స్ ఇటీవల జాతీయ ఎవిజిసి- ఎక్స్ ఆర్ మిషన్ కోసం పిలుపునిచ్చింది.

నివేదిక సిఫార్సుల గురించి

- 1) యూనిమేషన్, విజువల్ ఎఫెక్ట్స్, గేమింగ్ మరియు కామిక్స్ (ఎవిజిసి) ప్రమోషన్ టాస్క్ ఫోర్స్ నివేదిక ప్రభుత్వానికి పరిశీలన కోసం సమర్పించబడింది. ఈ రంగాన్ని ప్రోత్సహించడానికి జాతీయ మరియు రాష్ట్ర

విధానాల ముసాయిదా కూడా టాస్క్ ఫోర్స్ ద్వారా సమర్పించబడింది.

- 2) ఎవిజిసి రంగం యొక్క సమీకృత ప్రచారం మరియు వృద్ధి కోసం బడ్జెట్ వ్యయాన్ని రూపొందించడాన్ని నివేదిక సిఫారసు చేసింది.
- 3) టాస్క్ ఫోర్స్ యొక్క సిఫార్సులలో “క్రియేట్ ఇన్ ఇండియా” ప్రచారం ఉంది.

★ ఈ ప్రచారం కింది వాటిపై ప్రత్యేక దృష్టిని కలిగి ఉంటుంది:

- ఎ) కంటెంట్ సృష్టి,
- బి) విదేశీ ప్రత్యక్ష పెట్టుబడులను ఆకర్షించే లక్ష్యంతో అంతర్జాతీయ ఎవిజిసి వేదిక,
- సి) అంతర్జాతీయ సహచరులతో కలిసి సహ-ఉత్పత్తి ఒప్పందాలు మరియు అవిప్పురణ,

తీర్థయాత్ర స్థలాల పునరుజ్జీవనం మరియు ఆధ్యాత్మిక వృద్ధి డ్రైవ్ (ప్రసాద్) ప్రాజెక్ట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని పుణ్యక్షేత్రం శ్రీశైలంలోని టూరిజం ఫెసిలిటీషన్ సెంటర్ లో రాష్ట్రపతి ద్రౌపది ముర్ము ప్రసాద్ ప్రాజెక్టును ప్రారంభించారు.
- 2) రాష్ట్రపతి చెంచు తెగతో కూడా ఒక ముఖాముఖీ సమావేశాన్ని నిర్వహించారు.

ప్రసాద్ పథకం గురించి

- 1) ప్రసాద్ పథకం యొక్క పూర్తి రూపం ‘పిలిగ్రిమేజ్ రిజువినేషన్ అండ్ స్పిరిచువల్ ఆగ్నెంటేషన్ డ్రైవ్’- తీర్థయాత్ర స్థలాల పునరుజ్జీవనం మరియు ఆధ్యాత్మిక వృద్ధి చోదన’.
- 2) ఈ పథకం 2014-2015 సంవత్సరంలో ప్రారంభించబడింది.

అస్సాం జాతీయ పౌర జాబితాపై కాంగ్రెస్ ఆడిట్ నివేదిక ఏమిటి?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ అస్సాంలో నేషనల్ రిజిస్టర్ ఆఫ్ సిటిజన్స్ (ఎన్ ఆర్ సి) యొక్క నవీకరణ కనరత్తుపై ఇటీవలి కంట్రోలర్ మరియు ఆడిటర్ జనరల్ ఆఫ్ ఇండియా నివేదిక తీవ్రమైన

అవకతవకలను ఎత్తి చూపింది. ఈ కనరత్తు కోసం సాఫ్ట్ వేర్ ను “అనుకూలంగా అభివృద్ధి” చేయడంతో సహా డేటా ట్యాంపరింగ్ మరియు కనీస వేతనాల చట్టాన్ని ఉల్లంఘించడం ద్వారా సిస్టమ్ ఇంటిగ్రేటర్ సేకరించిన కోట్ల విలువైన అక్రమ లాభాలను వెల్లడించింది. డి సెంబర్ 24న అస్సాం అసెంబ్లీలో సమర్పించిన ‘అస్సాంలో ఎన్ఆర్సి అప్డేట్ ప్రాజెక్ట్ కోసం లాజిస్టికల్ ఏర్పాట్ల’ సమ్మతి నివేదికలో కాంగ్రెస్ అందోళనలను ఎత్తి చూపారు.

సుపరిపాలన దినోత్సవం 2022

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఉత్తరాఖండ్ రాష్ట్ర మత స్వేచ్ఛ (సవరణ) చట్టానికి ఆ రాష్ట్ర గవర్నర్ ఆమోదం తెలియజేశారు.
- ఎ) ఈ చట్టం 2018లో ఉత్తరాఖండ్ లో రూపొందించబడింది.
- బి) బలవంతంగా లేదా ప్రేరేపణ ద్వారా మతం మార్చినందుకు ఒక సంవత్సరం నుండి ఐదు సంవత్సరాల వరకు శిక్ష విధించే నిబంధన ఉంది.

సముద్రయాన్ మిషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) భారతదేశం తన సముద్రయాన్ మిషన్ తో సముద్ర లోతుల్లోని వనరులను అన్వేషించాలని యోచిస్తోంది, ఇది 2026 నాటికి సాకారం అవుతుంది.
- 2) భారత ప్రభుత్వం 2021లో సముద్రయాన్ మిషన్ ను ప్రారంభించింది. సముద్ర లోతుల్లో ఖనిజాల వంటి వనరుల అన్వేషణ కోసం భారతదేశం మత్స్య 6000 అనే వాహనంలో ముగ్గురు సిబ్బందిని 6,000 మీటర్ల లోతుకు పంపుతుంది.
- 2) మత్స్య 6000 వాహనాన్ని చెన్నైకి చెందిన నేషనల్ ఇన్ స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఓషన్ టెక్నాలజీ (ఎన్ఐఓటి) రూపొందించింది మరియు అభివృద్ధి చేస్తోంది. ఇది మినిస్ట్రీ ఆఫ్ ఎర్త్ సైన్సెస్ కింద స్వయంప్రతిపత్తి కలిగిన ఒక సంస్థ.
- 3) మనుషులతో కూడిన జలాంతర్గత వాహనంలోని కొన్ని

కీలకమైన భాగాలు టిఐ అల్లాయ్ పర్సనల్ స్పియర్స్, ఎన్కోజ్డ్ స్పేస్లో హ్యూమన్ సపోర్ట్ మరియు భద్రతా వ్యవస్థలు, తక్కువ-సాంద్రత తుల్యత మాడ్యూల్స్, బ్యాలన్స్ మరియు ట్రిమ్ సిస్టమ్లు మరియు తక్కువ-సాంద్రత తుల్యత మాడ్యూల్స్ అభివృద్ధి చేయడం.

- 4) ఈ వాహనం సాధారణ ఆపరేషన్లలో 12 గంటలు మరియు అత్యవసర పరిస్థితుల్లో సిబ్బంది భద్రత కోసం 96 గంటల సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటుంది.
- 5) భారత అంతరిక్ష సంస్థ (ఇస్రో), ఐఐఐఐఐ, మరియు డిఫెన్స్ రీసెర్చ్ అండ్ డెవలప్ మెంట్ ఆర్గనైజేషన్ (డిఆర్ డిఓ) ఈ మిషన్లో చురుకుగా పాల్గొంటాయి.
- 6) ఐదేళ్లకు మొత్తం 4,077 కోట్ల బడ్జెట్తో డీప్ ఓషన్ మిషన్ కి కేంద్రం ఆమోదం తెలిపింది.
- 7) భారతదేశం యుఎస్, రష్యా, జపాన్, ఫ్రాన్స్ మరియు చైనా వంటి దేశాల సరసన చేరి, సముచిత సాంకేతికత మరియు జలాంతర్గత కార్యకలాపాలను నిర్వహించడానికి వాహనాలను కలిగి ఉంటుంది.

మానవ రహిత వివాద బీమా

★ హెచ్డిఎఫ్సి ఎరో, ఐసిఐఐఐ లాంబార్డ్, బజాజ్ అలయన్స్ మరియు టాటా ఎఐఐ వంటి వివిధ కంపెనీలు మరియు న్యూ ఇండియా అస్యూరెన్స్ వంటి ప్రభుత్వ రంగ సంస్థలు తమ మానవరహిత విమాన వ్యవస్థ (యుఎఎస్) బీమాను ప్రారంభించాయి.

బీమా పాలసీ యొక్క ప్రధాన ముఖ్యాంశాలు

- 1) ఇన్సూరెన్స్ రెగ్యులేటరీ అండ్ డెవలప్ మెంట్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా (ఐఆర్ డిఎ) నిర్దేశించిన ఫ్రేమ్వర్క్ లో ఇన్సూరెన్స్

సంస్థలు ఇప్పుడు డ్రోన్ కవరేజీని అందిస్తున్నాయి.

- 2) ఇది పెద్ద విమానాలకు మరియు ఏక వ్యక్తి ఫ్లయింగ్ గైడర్లకు వర్తింపజేయబడుతుంది.
- 3) ఇది డ్రోన్ యజమానులు, ఆపరేటర్లు మరియు తయారీదారులకు అందించబడుతుంది.

సౌర-శక్తి ఖరీదీ భారతీ భారీ అంచనాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ నూతన మరియు పునరుత్పాదక ఇంధన శాఖ మంత్రి ప్రకారం, ఇప్పటివరకు మంజూరైన సౌర విద్యుత్ ప్రాజెక్టులలో నాలుగింట ఒక వంతు మాత్రమే ప్రారంభించబడ్డాయి. ప్రపంచ వాతావరణ సంక్షోభాన్ని పరిష్కరించాలనే నిబద్ధత ఆధారంగా, భారతదేశం 2030 నాటికి దాదాపు సగం శక్తిని శిలాజ రహిత ఇంధన వనరుల నుండి మరియు తక్కువ వ్యవధిలో సౌర శక్తి నుండి కనీసం 60% పునరుత్పాదక ఇంధన వనరుల నుండి పొందుతుందని వాగ్దానం చేసింది. . భారతదేశం 2022 నాటికి 175,000 మెగావాట్ల పునరుత్పాదక శక్తిని వ్యవస్థాపించడానికి కట్టుబడి ఉంది, అందులో సౌరశక్తి వాటా 100,000 మెగావాట్లు. అక్టోబర్ 2022 నాటికి, ఇప్పటివరకు 61,000 మెగావాట్ల సౌర విద్యుత్ను ఏర్పాటు చేశారు.

పాండా టాస్క్ ఫోర్స్

ఎన్టీ జాబితా

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ పార్లమెంట్ షెడ్యూల్డ్ తెగల జాబితాలో వివిధ వర్గాలను చేర్చడంపై చర్చించింది, అయితే ఇటీవల ప్రతిపక్ష ఎంపీలు ఎనిమిదేళ్ల క్రితం ప్రభుత్వ టాస్క్ ఫోర్స్ (పాండా టాస్క్ ఫోర్స్) చే ప్రాధాన్యతా ప్రాతిపదికన చేర్చడానికి ఇప్పటికే సిఫార్సు చేసిన వర్గాల జాబితా గురించి ప్రభుత్వాన్ని ప్రశ్నించారు.

పాండా టాస్క్ ఫోర్స్ గురించి

- 1) ఇది ఫిబ్రవరి 2014లో పూర్వపు గిరిజన వ్యవహారాల కార్యదర్శి హృషికేశ్ పాండా నేతృత్వంలో ఏర్పాటైంది.

- 2) ఇది ప్రాధాన్యతా ప్రాతిపదికన ఎస్టీ జాబితాలలో చేర్చాలని భావించిన దేశవ్యాప్తంగా 40 కంటే ఎక్కువ సామాజిక వర్గాల సమగ్ర జాబితాను రూపొందించింది.
- 3) ఆ సామాజిక వర్గాలలో తొమ్మిది ఒడిశాలో ఉన్నాయి, 26 టీ తెగలు అస్సాంలో, ఎనిమిది ఛత్తీస్ గఢ్ లో మరియు కొన్ని ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మరియు తమిళనాడులో ఉన్నాయి.

సిఫార్సులు :

- 1) బీహార్, జారండ్ మరియు ఒడిశా వంటి రాష్ట్రాల నుండి బలవంతంగా ఒప్పంద కార్మికులుగా తీసుకున్న అస్సాంలోని టీ తెగలలో 26 ని ఎస్టీ జాబితాలో చేర్చాలని టాస్క్ ఫోర్స్ నిర్ధారించింది.
ఇది “ఒప్పందించిన కార్మికులు” అనేది ‘స్వచ్ఛంద వలస’ నుండి భిన్నమైన వర్గం అనే కీలక సూత్రం ఆధారంగా” దీనిని సమర్థించింది.
- 2) అదే సూత్రాన్ని అనుసరించి, సర్మదా డ్యామ్ ప్రాజెక్ట్ కారణంగా నిర్వాసితులైన మహారాష్ట్ర, గుజరాత్ మరియు మధ్యప్రదేశ్ లోని గిరిజన సంఘాలను కూడా చేర్చాలని సిఫారసు చేసింది, ఇది కూడా “అసంకల్పిత వలస”గా అర్హత పొందింది.
- 3) ఛత్తీస్ గఢ్ లోని వివిధ దేవ్ నాగ్రి తెగల జాతులను ఎస్టీ జాబితాలో చేర్చాలని కూడా ఇది సిఫార్సు చేసింది.

ఆధార్ ప్రతిపాదిత కుటుంబ గుర్తింపు కార్డు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ కేంద్ర పాలిత ప్రాంత నివాసితులకు కుటుంబ పెహచాన్ పత్ర (గుర్తింపు కార్డు)ను ప్రవేశపెట్టాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించిందిని జమ్మూ కాశ్మీర్ లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ మనోజ్ సిన్హా చేసిన ప్రకటనను కాశ్మీర్ లోని ప్రధాన ప్రతిపక్షాలు విమర్శించాయి. కాశ్మీరీలపై నిషగా ఉంచడానికి ఉద్దేశించబడిన నిఘా సాధనంగా పిడిపి దీనిని అభివర్ణించింది.. కుటుంబ పెద్ద ద్వారా ప్రతి కుటుంబాన్ని మరియు దాని సభ్యులను గుర్తించడానికి ఇది ప్రత్యేకమైన ఎనిమిది అంకెల ఆల్ఫాన్యూమరిక్ సంబర్తో కూడిన గుర్తింపు కార్డు అవుతుంది.
కార్డులో కుటుంబంలోని సభ్యులందరి పేర్లు, వయస్సు, అర్హతలు, ఉద్యోగ స్థితి మొదలైన వాటి వివరాలు ఉంటాయి.

3) కార్డు కుటుంబ పెద్ద యొక్క ఆధార్ మరియు బ్యాంక్ ఖాతా సంఖ్యతో అనుసంధానం చేయబడుతుంది. ఇది జమ్మూ & కాశ్మీర్ కేంద్రపాలిత ప్రాంతం లోని ప్రతి కుటుంబం మరియు వ్యక్తికి ఒకే గుర్తింపుగా ఉంటుంది, ఇది ప్రభుత్వ సంక్షేమ పథకాలకు వారి అర్హతను తక్షణమే నిర్ధారిస్తుంది మరియు కనీస మానవ జోక్యంతో వారి బ్యాంక్ ఖాతాలకు ప్రయోజనాలను నేరుగా బదిలీ చేయడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.

సింగపూర్ ప్రకటన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ “సింగపూర్ డిక్లరేషన్”, ఇటీవల అంతర్జాతీయ కార్మిక సంస్థ యొక్క 17వ ఆసియా మరియు పసిఫిక్ ప్రాంతీయ సమావేశం సందర్భంగా ఆమోదించబడింది.
- ★ విశ్వాసం మరియు స్థితిస్థాపకమైన కార్మిక మార్కెట్ సంస్థలను నిర్మించడంలో సామాజిక సంభాషణ కీలకమని ఈ ప్రకటన పేర్కొంది.
- ★ స్థిరమైన పునరుద్ధరణ మరియు సమ్మిళిత మరియు స్థిరమైన వృద్ధికి ఇది చాలా అవసరం మరియు ఆయా ప్రాంతాలలో బలోపేతం కావాలి.

వాస్సేనార్ ఏర్పాటుకు భారతదేశ అధ్యక్షత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) జనవరి 1, 2023 నుండి ప్రారంభమయ్యే వాస్సేనార్ ఏర్పాటు ప్లీనరీకి భారతదేశం అధ్యక్షత వహించింది.
- 2) భారతదేశం ఒక సంవత్సరం పాటు అధ్యక్ష పదవిని కలిగి ఉంటుంది.
 - ఎ) వాసెనార్ ఏర్పాటు అనేది జూలై 1996లో అధికారికంగా స్థాపించబడిన స్వచ్ఛంద ఎగుమతి నియంత్రణ పాలన.
 - బి) హేగ్ శివారు ప్రాంతమైన వాస్సేనార్ నుండి ఈ పేరు వచ్చింది, అటువంటి బహుపాక్షిక సహకారాన్ని

ప్రారంభించడానికి ఒప్పందం 1995లో కుదిరింది.

- సి) ఇది న్యూక్లియర్ సప్లయర్స్ గ్రూప్, ఆస్ట్రేలియా గ్రూప్ మరియు మిస్సైల్ టెక్నాలజీ కంట్రోల్ రెజిమ్ మాదిరిగానే ఆయుధాల ఎగుమతి నియంత్రణలకు సిఫారసు చేసే దేశాల శ్రేష్టమైన కూటమి.

యు ఆస్ట్రేలియా ఒప్పందం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత్ మరియు ఆస్ట్రేలియా వలసలు మరియు ప్రయాణాల ఒప్పందంపై సంతకం చేయనున్నాయి. భారతదేశం ఆస్ట్రేలియాతో “సమగ్ర మైగ్రేషన్ మరియు మొబిలిటీ భాగస్వామ్య ఒప్పందం” పై సంతకం చేస్తుంది. ఇది ఇప్పటికే ఫ్రాన్స్, యునైటెడ్ కింగ్డమ్, జర్మనీ మరియు ఫిన్లాండ్లతో ఇలాంటి మొబిలిటీ ఒప్పందాలను కలిగి ఉంది. దీర్ఘకాలంగా పెండింగ్లో ఉన్న భారతదేశం-యూరోపియన్ యూనియన్ స్వేచ్ఛా వాణిజ్య ఒప్పందంపై సమస్యలను పరిష్కరించడానికి మరియు ఈ దేశాలలో పనిచేసే భారతీయ నిపుణుల కదలికలను సులభతరం చేయడానికి యూరోపియన్ దేశాలతో ఈ ఒప్పందాలను పూర్తి చేయడానికి భారతదేశం ఆసక్తిగా ఉంది, యూరోపియన్ దేశాలు కూడా వాటిని చూస్తాయి. భారతదేశం నుండి అక్రమ వలసలను అరికట్టడానికి ఒక మార్గం.

ఆస్ట్రేలియా మరియు యుఎఇతో భారత వాణిజ్య ఒప్పందాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఇటీవల, యుఎఇ మరియు ఆస్ట్రేలియాతో భారతదేశం సంతకం చేసిన వాణిజ్య ఒప్పందాలను వివిధ ఎగుమతి ప్రమాషన్ కౌన్సిల్లు ప్రశంసించాయి. యుఎఇతో సమగ్ర వాణిజ్య భాగస్వామ్య ఒప్పందం కుదిరింది. ప్రస్తుతం భారత్, యుఎఇకల మధ్య 60 బిలియన్ డాలర్ల వాణిజ్యం ఉంది, దీనిని రానున్న అయిదేళ్లలో 100 బిలియన్ డాలర్లకు చేర్చాలన్నది లక్ష్యం, అలాగే ఆస్ట్రేలియాతో ఆర్థిక సమకారం, వాణిజ్య ఒప్పందం కుదిరింది. డిసెంబర్ 29, 2022న ఇది అమలులోకి వచ్చింది.

విజయదీపాస్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 1971 యుద్ధంలో పాకిస్తాన్పై భారతదేశం సాధించిన విజయం మరియు స్వతంత్ర దేశంగా బంగ్లాదేశ్ పుట్టినందుకు గుర్తుగా ప్రతి సంవత్సరం డిసెంబర్ 16వ తేదీని భారత సాయుధ దళాలు మరియు బంగ్లాదేశ్ లు విజయ దివస్ (బిజోయ్ డిబోస్)గా పాటిస్తారు.

ప్రిస్మా ల్యాబ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) గూగుల్ ప్లేలో ఒక కోటికి పైగా డౌన్లోడ్లతో, ప్రిస్మా ల్యాబ్స్ యొక్క ఫోటో ఎడిటింగ్ యాప్ లెస్సా, ప్రపంచవ్యాప్తంగా సెల్ఫీలను పొంది, రోజువారీ వినియోగదారులను అత్యుత్తమైన పాత్రలుగా మార్చింది.
- 2) అయినప్పటికీ, లెస్సా అతి పెరుగుదల మరియు యాప్ స్టోర్లలో కృత్రిమ మేధ - ఆధారిత ఎడిటింగ్ యాప్ల వరద కేవలం గోప్యతా ఆందోళనలు మరియు నైతిక ప్రశ్నలను మాత్రమే కాకుండా, వినియోగదారు భద్రత గురించి తీవ్రమైన ఆందోళనలను కలిగిస్తుంది. వాస్తవానికి, లెస్సా వంటి యాప్ నేరాలు చేయడానికి ఉపయోగించబడుతుంది, దీని కోసం మనకు ఇప్పటికీ చట్టపరమైన భాష మరియు ప్రామాణిక పోలీసు విధానాలు లేవు.

సత్యేంద్ర నాథ్ బోస్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల సత్యేంద్ర నాథ్ బోస్ 129వ జయంతి వేడుకలు జరిగాయి. ఆయన జనవరి 1, 1894 న జన్మించిన అతను కోల్కతాలో పెరిగాడు మరియు చదువుకున్నాడు, అక్కడ అతను ఆదర్శప్రాయమైన విద్యావేత్తగా తన స్థానాన్ని పదిలం చేసుకున్నాడు. ఆయనను సత్యగ్రహి, శాస్త్రవేత్తగా భావిస్తారు. వృక్షాల వయస్సు నిర్ధారణలో కీలకం అయిన క్రెస్టోగ్రాఫ్ ను ఆయన కనుగొన్నారు. అలాగే వైర్లెస్ కమ్యూనికేషన్ పై కూడా పరిశోధనలు జరిపారు.

భారత్ లో 2022 ఆవిష్కరణలు

- ★ భారతదేశం యొక్క శాస్త్రీయ ప్రయత్నాలు 2022లో చాలా వేగంగా అభివృద్ధి చెందాయి. మొదటి ప్రైవేట్ గా నిర్మించిన రాకెట్ ను ప్రారంభించడం నుండి మొదటి ముక్కు ద్వారా తీసుకొనే (ఇంట్రానాసల్) కోవిడ్-19 వ్యాక్సిన్ ను అభివృద్ధి చేయడం వరకు, శాస్త్రీయ సమాజం ఆవిష్కరణ మరియు చాతుర్యం యొక్క సరిహద్దులను ముందుకు తెచ్చింది.

2022లో జరిగిన కొన్ని అతిపెద్ద ఆవిష్కరణలు మరియు

- ★ చంద్రయాన్-2 చంద్రుని ఉపరితలంపై సోడియం పరిమాణాన్ని అంచనా వేస్తుంది
భారత్ బయోటెక్ అభివృద్ధి చేసిన మొదటి నాసికా కోవిడ్-19 వ్యాక్సిన్
భారతీయ పరిశోధకులు సౌర శక్తిని సంగ్రహించడానికి కృత్రిమ కిరణజన్య సంయోగ వ్యవస్థను అభివృద్ధి చేశారు

ఐఎన్ఎస్ మర్చుగావో

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) దేశం యొక్క సముద్ర సామర్థ్యాలను పెంపొందించడానికి, ఐఎన్ఎస్ మోర్చుగావో అధికారికంగా భారత నావికాదళంలో చేరింది, ఇది స్వదేశీ సైనిక యాత్రకు ఒక ముఖ్యమైన మైలురాయిని సూచిస్తుంది.
- 2) గోవా నౌకాశ్రయ నగరం మోర్చుగావో పేరు మీదుగా పేరు పెట్టబడిన 'యార్డ్ 12705' అనే యుద్ధనౌక, ఇండియన్ నేవీ ప్రాజెక్ట్ 15బి లేదా పి15బి కింద నిర్మించబడుతున్న నాలుగు విశాఖపట్నం-శ్రేణి డిస్ట్రాయర్ లలో రెండవది.
- 3) ఈ డిస్ట్రాయర్ బహుముఖ పోరాట సామర్థ్యాలను కలిగి ఉంది, ఇందులో ఉపరితలం నుండి ఉపరితల క్షిపణులు, ఉపరితలం నుండి గగనతలానికి క్షిపణులు మరియు ఆధునిక నిఘా రాడార్ ఉన్నాయి.
- 4) ప్రాజెక్ట్ 15 1990లలో భారత నావికాదళం యొక్క జాబితాకు గైడెడ్ మిస్సైల్ డిస్ట్రాయర్లను జోడించడానికి ప్రారంభించబడింది. ఈ ప్రాజెక్టుకు 'థిల్లీ క్లాస్' అని పేరు పెట్టారు. దీని తరువాత ప్రాజెక్ట్ 15%గా% లేదా కోల్ కతా క్లాస్ ప్రధానంగా ఉపరితల నౌకల్లో అధునాతన సాంకేతికత మరియు పరికరాలపై దృష్టి సారించింది.

సెర్వావాక్ ప్రారంభం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ గర్భాశయ క్యాన్సర్ ను నిరోధించడానికి భారతదేశం 2023లో హెచ్ పి వి వ్యాక్సిన్ సెర్వావాక్ ని ప్రారంభించనుంది.
ఇది గర్భాశయ కణాలలో మొదలయ్యే క్యాన్సర్. సెర్విక్స్ అనేది గర్భాశయం (గర్భం) యొక్క దిగువ, ఇరుకైన ముగింపు. ఇది గర్భాశయాన్ని యోనికి (జన్మ కాలువ) కలుపుతుంది. గర్భాశయ క్యాన్సర్ సాధారణంగా కాలక్రమేణా నెమ్మదిగా అభివృద్ధి చెందుతుంది.
- ★ రొమ్ము క్యాన్సర్ తర్వాత స్త్రీలలో ఇది రెండవ అత్యంత సాధారణ క్యాన్సర్, ఇది భారతదేశంలోని మహిళలు ఎదుర్కొంటున్న ప్రధాన ముప్పు. ప్రపంచంలోని మొత్తం గర్భాశయ క్యాన్సర్ మరణాలలో 15 శాతానికి పైగా భారతదేశంలో ప్రతి ఎనిమిది నిమిషాలకు ఒక మహిళ గర్భాశయ క్యాన్సర్ కు గురవుతోంది.
- ★ ఈ సంఖ్యలు భయంకరమైన వాస్తవికతను ప్రతిబింబిస్తాయి, అయితే గర్భాశయ క్యాన్సర్ నివారించడగిన మరియు చికిత్స చేయగల వ్యాధి కాబట్టి ఈ గణాంకాన్ని మార్చవచ్చు.
- ★ ప్రభావవంతమైన ప్రాథమిక (హెచ్ పి వి వ్యాక్సినేషన్) మరియు ద్వితీయ నిరోధక విధానాలు (క్యాన్సర్ కు ముందు ఉన్న గాయాలను పరీక్షించడం మరియు చికిత్స చేయడం) చాలా గర్భాశయ క్యాన్సర్ కేసులను నివారిస్తుంది.

లజర్వు బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా యొక్క ఉత్పత్తి 2.0

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2023-2025 కాలానికి సంబంధించి భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంక్ మధ్యస్థ-కాల వ్యూహ కార్యచరణాన్ని ఆర్బిఐ గవర్నర్ ప్రారంభించారు.
2019-2022 కాలానికి సంబంధించిన మొదటి వ్యూహాత్మక ఫ్రేమ్ వర్క్ (ఉత్పత్తి 2022) జూలై 2019లో ప్రారంభించబడింది.
గుర్తించబడిన మైలురాళ్లను సాధించే దిశగా బ్యాంక్ పురోగతిని మార్గనిర్దేశం చేసే మధ్యకాలిక వ్యూహ పత్రంగా

ఇది మారింది.

2023-25 కాలంలో రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియాకు మార్గనిర్దేశం చేసే ఉత్కర్ష 2.0లోని విజన్:

- దాని విధుల పనితీరులో శ్రేష్ఠత
- ఆర్బిఐపై పౌరులు మరియు సంస్థల విశ్వాసాన్ని బలోపేతం చేయడం
- జాతీయ మరియు ప్రపంచ పాత్రలలో మెరుగైన ఔచిత్యం మరియు ప్రాముఖ్యత
- పారదర్శక, జవాబుదారీ మరియు నైతికతతో నడిచే అంతర్గత పాలన
- ఉత్తమ-తరగతి మరియు పర్యావరణ అనుకూలమైన డిజిటల్ మరియు భౌతిక మౌలిక సదుపాయాలు మరియు
- వినుత, గతిశీల మరియు నైపుణ్యం కలిగిన మానవ వనరులు.

విద్యారంగంలో నిరర్థక ఆస్థులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ప్రభుత్వ రంగ బ్యాంకుల (పిఎస్బి) విద్యారంగాలలో నిరర్థక ఆస్తుల (ఎన్పిఎ) డేటా సమాచార హక్కు చట్టం ద్వారా వెల్లడి అయింది
- ★ ద్వితీయ శ్రేణి ఇన్స్టిట్యూట్లతో పోలిస్తే ఉన్నత స్థాయి ఇన్స్టిట్యూట్లలోని విద్యార్థులకు పంపిణీ చేయబడిన రుణాలకు ఎగవేత రేటు చాలా తక్కువగా ఉందని డేటా చూపిస్తుంది.

ఐఐఐఐలు, ఐఐఎంలు, ఎన్ఐఐఐలు మరియు ఎయిమ్స్ వంటి దాదాపు 239 ఇన్స్టిట్యూట్లు బ్యాంకుల ద్వారా ఉన్నత స్థాయి ఇన్స్టిట్యూట్లుగా వర్గీకరించబడ్డాయి.

తక్కువ-విలువ విద్యా రుణాలు: తక్కువ-విలువ గల విద్యా రుణాలు (రూ. 7.5 లక్షల వరకు) బ్యాంకు యొక్క విద్యా రుణ పోర్ట్ ఫోలియోలో ఎగవేతలలో ఎక్కువ భాగాన్ని ఆక్రమిస్తున్నాయి.

సమర్థ నిర్వహణలో వైఫల్యం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, కాగ్, ఒక ఆడిట్ నివేదికలో, ప్లాస్టిక్ వ్యర్థాల నిర్వహణ నిబంధనలు సమర్థవంతంగా అమలుకావడం లేదని పేర్కొంది.

పర్యావరణం, అటవీ మరియు వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖ ప్లాస్టిక్ వేస్ట్ మేనేజ్మెంట్ రూల్స్ 2016 అమలు కోసం ఎటువంటి కార్యాచరణ ప్రణాళికను కలిగి లేదు, ఫలితంగా, ప్లాస్టిక్ వ్యర్థ పదార్థాల నిర్వహణ నియమాలను ప్రభావవంతంగా మరియు సమర్థవంతంగా అమలు చేయలేకపోయిందని నివేదిక పేర్కొంది.

2015-20 కాలంలో దేశవ్యాప్తంగా ప్లాస్టిక్ వ్యర్థాల ఉత్పత్తికి సంబంధించి సెంట్రల్ పొల్యూషన్ కంట్రోల్ బోర్డ్ మరియు పర్యావరణం, అటవీ మరియు వాతావరణ మార్పుల మంత్రిత్వ శాఖ పూర్తి మరియు సమగ్రమైన చిత్రాన్ని కలిగి లేనందున సమాచార లోపాలను కలిగి ఉన్నాయి.

రాజస్థాన్ పవిత్ర వనాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, పశ్చిమ రాజస్థాన్లోని మారుమూల గ్రామాలు మరియు కుగ్రామాల గుండా ఓరాన్స్ లేదా పవిత్రమైన వనాల రక్షణ కోసం డిమాండ్ను పెంచడానికి ఒక ప్రత్యేకమైన యాత్రను చేపట్టారు. ఈ 225 కి.మీ యాత్రలో పాల్గొన్నవారు ఎడారికి జీవనాధారాలుగా పవిత్రమైన వనాలను సంరక్షిస్తానని ప్రతిజ్ఞ చేశారు. సాంప్రదాయం ప్రకారం ఈ వనాలలోని ఏ చెట్టు లేదా

మొక్కను కత్తిరించకూడదు మరియు వ శువులను కాలానుగుణంగా వేవ డానికి మాత్రవే అనుమతించబడుతుంది.

హరిత హైడ్రోజన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, కేంద్ర మంత్రివర్గం హరిత హైడ్రోజన్‌ను ఉపయోగించడం, ఉత్పత్తి చేయడం మరియు ఎగుమతి చేయడం కోసం భారతదేశాన్ని 'ప్రపంచ కేంద్రం' గా మార్చే లక్ష్యంతో రూ. 19,744 కోట్ల జాతీయ హరిత హైడ్రోజన్ మిషన్‌కు ఆమోదం తెలిపింది.
- హైడ్రోజన్ అనునది అమ్మోనియా (ఒక కీలకమైన ఎరువు), ఉక్కు శుద్ధి కర్మాగారాలు మరియు విద్యుత్‌తో సహా అనేక రకాల అనువర్తనాలను కలిగి ఉన్న ఒక కీలకమైన పారిశ్రామిక ఇంధనం.

జీవ వైవిధ్యాన్ని కాపాడేందుకు నిర్ణయం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మాంట్రీయల్‌లో జరిగిన ఒక సమావేశంలో 196 సభ్య ప్రభుత్వాలలో 188 ప్రభుత్వాలు జీవ జాతుల స్థిరమైన నష్టాన్ని నిలుపుదల చేసేందుకు ఒక కొత్త ఫ్రేమ్‌వర్క్ ను అంగీకరించాయి. దీని వలన భూమి యొక్క జీవవైవిధ్యాన్ని పరిరక్షించడానికి మరియు స్థిరంగా
 - ★ ఉపయోగించుకోవడానికి ఐక్యరాజ్యసమితి ఒప్పందం అయిన జీవ వైవిధ్యంపై ఒప్పందం నూతన శక్తిని పొందింది.
- యు.ఎస్ మరియు వాటికన్ల మద్దతుతో, ఈ ఒప్పందంలో లేని ఈ ప్రభుత్వాలు, ప్రస్తుతం ఉన్న జీవవైవిధ్యాన్ని కాపాడేందుకు 2050కి నాలుగు లక్షలను మరియు 2030కి 23 లక్షలను నిర్దేశించే కున్మింగ్-మాంట్రీయల్ గ్లోబల్ బయోడైవర్సిటీ ఫ్రేమ్‌వర్క్ ని ఆమోదించాయి. మరియు 30% క్షీణించిన భూసంబంధమైన, లోతట్టు నీరు, తీర మరియు సముద్ర పర్యావరణ వ్యవస్థల సమర్థవంతమైన పునరుద్ధరణ కొరకు పూనుకొన్నాయి.

వన్యప్రాణుల (రక్షణ) సవరణ బిల్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, వన్యప్రాణుల (రక్షణ) సవరణ బిల్లు 2022, రాజ్యసభ ఆమోదం పొందింది.

రాజ్యసభ రెండు ప్రధాన అంశాలపై పరిశీలనను ఆహ్వానించింది:

- 1) బందీగా ఉన్న ఏనుగుల బదిలీని అనుమతించడానికి చేసిన మినహాయింపు, మరియు
- 2) కొన్ని జాతులను హానికారక జంతువులుగా (వర్మిన్) గా ప్రకటించడానికి కేంద్రానికి ఇచ్చిన అధికారాలు.

2) ఏనుగుకు సంబంధించిన సందిగ్ధత:

ఎ) చట్టపరమైన కోణం:

- ★ ఏకకాలంలో అంతరించిపోతున్న వన్యప్రాణుల జాతిగా మరియు విలువైన పెంపుడు జంతువుగా చాలా కాలంగా ఏనుగు స్థితిపై చట్టపరమైన గందరగోళం కొనసాగుతోంది.

మెదడు వ్యాధిపై అధ్యయనం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ టెక్నాలజీ, మద్రాస్, టెల్ అవీవ్ విశ్వవిద్యాలయం మరియు కొలంబియా విశ్వవిద్యాలయ పరిశోధకులు “జిఎన్ బి1 ఎన్సెఫలోపతి” అనే అరుదైన జన్యు మెదడు వ్యాధిని అధ్యయనం చేశారు మరియు దానిని సమర్థవంతంగా చికిత్స చేయడానికి ఒక ఔషధాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు.

జాప్యంపై ప్రశ్న

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారతపై పార్లమెంటరీ ప్యానెల్ 260 కంటే ఎక్కువ డీనోటిఫైడ్, సంచార మరియు పాక్షిక-సంచార తెగలను ఎస్సీ/ఎస్టీ/ఓబిసి జాబితాల క్రింద వర్గీకరించడానికి “చాలా నెమ్మదిగా” జరుగుతున్న ప్రక్రియపై కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని నిలదీసింది.

లక్ష్యం: విద్యార్థులకు ఉచిత పోటీ పరీక్షల కోచింగ్ అందించడం, జీవనోపాధి కార్యక్రమాల ద్వారా ఈ

వర్గాలకు గృహనిర్మాణం మరియు పునరుద్ధరణ కోసం ఆరోగ్య బీమా మరియు ఆర్థిక సహాయం.

2) అమలు:

- ★ సామాజిక న్యాయం, సాధికారత శాఖ అభివృద్ధి చేసిన పోర్టల్ ద్వారా పథకం అమలు చేయబడుతుంది.
- ★ నిధులు నేరుగా లబ్ధిదారులకు వారి ఖాతాలో బదిలీ చేయబడతాయి.
- ★ గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ, నేషనల్ రూరల్ లైవ్లిహూడ్ మిషన్ మరియు నేషనల్ హెల్త్ అథారిటీ ఇతర అమలు చేసే ఏజెన్సీలు.

3) 4 భాగాలు:

- ★ డీ నోటిఫైడ్ తెగల అభ్యర్థులు పోటీ పరీక్షలకు హాజరు కావడానికి వారికి మంచి నాణ్యతతో కూడిన కోచింగ్ అందించడం.
- ★ వారికి ఆరోగ్య బీమా కల్పించడం.
- ★ కమ్యూనిటీ స్థాయిలో జీవనోపాధి చొరవను సులభతరం చేయడానికి మరియు
- ★ ఈ సంఘాల సభ్యులకు ఇళ్ల నిర్మాణానికి ఆర్థిక సహాయం అందించడం.

బిటి చట్టం సెక్షన్ 69(ఎ)

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఎలక్ట్రానిక్స్ మరియు ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ మంత్రిత్వ శాఖ 138 ఆన్లైన్ జూదం ప్లాట్ఫారమ్లను మరియు 94 రుణ యాప్లను “తక్షణ” మరియు “అత్యవసర” ప్రాతిపదికన నిలిపివేయాలని ఆదేశాలు జారీ చేసింది. ఇది సమాచార సాంకేతికత చట్టం, 2000లోని సెక్షన్ 69(ఎ) ప్రకారం జరుగుతుంది.
- ★ కొన్ని సైట్లు మరియు యాప్లు చైనాతో అనుసంధానించబడి ఉన్నాయని మరియు “భారత సార్వభౌమాధికారం మరియు సమగ్రతకు హాని కలిగించే అంశాలు” ఉన్నాయని కేంద్ర నిఘా సంస్థల నుండి సమాచారాన్ని స్వీకరించిన హెమాన్ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ సిఫారసు పై ఈ ఆదేశాలు జారీ చేయబడినవి.

అల్డర్మెన్

- ★ మునిసిపాలిటీలో నామినేట్ చేయబడిన విశిష్ట సభ్యులు (అల్డర్మెన్) మున్సిపల్ సమావేశాలలో ఓటు వేసే హక్కును రాజ్యాంగం అనుమతించదని ఇటీవల సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది.

అల్డర్మెన్ అనేది నగర కౌన్సిల్ లేదా మునిసిపల్ సంస్థ సభ్యుడిని సూచిస్తుంది, వారి యొక్క స్థానాన్ని బట్టి ఖచ్చితమైన బాధ్యతలు ఉంటాయి. ఇది పాత ఆంగ్లం నుండి వచ్చింది.

ఆరోషెడ్యూల్లో చేర్చాలంటూ డిమాండ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ లడక్ ప్రాంతంలో జీవ వైవిధ్యాన్ని కాపడడంతో పాటు ఈ ప్రాంతాన్ని ఆరోషెడ్యూల్లో చేర్చాలంటూ ప్రముఖ ఇంజనీర్ సోనమ్ వాంగ్చుక్ ఐదు రోజుల “శీతోష్ణ స్థితి నిరాహార దీక్ష (క్వేట్ ఫాస్ట్)ను” నిర్వహించారు. రాజకీయ నాయకులు, ప్రభుత్వం దృష్టిని ఆకర్షించేందుకు ఆయన ఈ యత్నం చేశారు.

ప్రధాన మంత్రి- కుసుమ్ పథకం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కుసుమ్ పథకం అమలును 2026 వరకు పొడిగిస్తూ కేంద్రం నిర్ణయం తీసుకుంది. నిజానికి ఈ పథకం ముఖ్య లక్ష్యం 2022 నాటికి గ్రామీణ భారతదేశంలో 30,000 మెగావాట్ల సౌర విద్యుత్ సామర్థ్యాన్ని అందుబాటులోకి తేవడం. కరోనా ఆంక్షల నేపథ్యంలో ఇది సాధించనందున పథకం లక్ష్యాలను సాధించేందుకు 2026 వరకు పొడిగించారు.

ఇండియన్ రైల్వేస్ భారత్ గౌరవ్ రైలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ‘ఏక్ భారత్ శ్రేష్ట భారత్లో భాగంగా’ భారత్ గౌరవ్ డీలక్స్ ఏసీ పర్యాటక రైలును ప్రవేశపెట్టనుంది.
- 2) భారత్ గౌరవ్ టూరిస్ట్ రైలు ప్రారంభం దేశీయ

పర్యాటకాన్ని ప్రోత్సహించడానికి భారత ప్రభుత్వ చొరవ “దేశో అప్నా దేశ్”కు అనుగుణంగా ఉంది.

ఏక్ భారత్ త్రేష్ భారత్ పథకం

- 1) సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేల్ జయంతిని పురస్కరించుకుని 31 అక్టోబర్, 2015న జరిగిన రాష్ట్రీయ ఏక్తా దివస్ లో ప్రధానమంత్రి దీనిని ప్రారంభించారు.
- 2) రాష్ట్రం/ కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలను అనుసంధానించడం అనే భావన ద్వారా వివిధ రాష్ట్రాలు/కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలకు చెందిన ప్రజల మధ్య పరస్పర అవగాహనను పెంపొందించడం మరియు వరన్నర చర్యను మెరుగుపరచడం దీని లక్ష్యం.
- 3) దేశంలో ప్రతి రాష్ట్రం మరియు కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం మరొక రాష్ట్రం/కేంద్రపాలిత ప్రాంతంతో కొంత కాలానికి అనుసంధానించబడి ఉంటాయి, ఈ సమయంలో అవి భాష, సాహిత్యం, వంటకాలు, పండుగలు, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు, పర్యాటక రంగాలు మొదలైనవాటిలో ఒకదానితో ఒకటి నిర్మాణాత్మక సంబంధాలను నిర్వహిస్తాయి.
- 4) కార్యక్రమాల సమన్వయం కోసం విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ నోడల్ మంత్రిత్వ శాఖగా నియమించబడింది.

ద్రవ్య లోటు లక్ష్యాలపై ప్రభుత్వం అడుగులు వేస్తోందా?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరం అంటే, 2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరంలో ఆర్థిక లోటు గత ఆర్థిక సంవత్సరంతో పోలిస్తే తగ్గుతుందని కేంద్ర ఆర్థిక శాఖ మంత్రి నిర్మలా సీతారామన్ పేర్కొన్నారు. 2022-23 సంవత్సరంలో ద్రవ్యలోటు 6.4% మేర ఉండగా, 2023-24 ఆర్థిక సంవత్సరంలో 5.9 శాతం మేర ఉంటుందని వెల్లడించారు.

‘ప్యూని న్యాయమూర్తి’

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి కొలీజియం “జడ్జీలను సిఫారసు చేయడంపై నిర్ణయం తీసుకునేటప్పుడు ప్రధాన న్యాయమూర్తులు మరియు సీనియర్ ప్యూని

న్యాయమూర్తుల సీనియారిటీని వరిగణనలోకి తీసుకుంటుంది” అని పునరుద్ఘాటించారు.

కొన్ని కీలకాంశాలు

- 1) ప్యూని (పియుఐఎస్ఎన్ఇ) అనేది ఫ్రెంచ్ పదం, దీని అర్థం “తరువాత జన్మించినది” లేదా “చిన్నవాడు”.
- 2) ఈ వదం దాదాపు ఎల్లప్పుడూ న్యాయమూర్తులకు సంబంధించి ఉపయోగించబడుతుంది మరియు ర్యాంక్ యొక్క సీనియారిటీని సూచిస్తుంది.
- 3) ప్యూని న్యాయమూర్తి అంటే ఆ న్యాయస్థానంలో ప్రధాన న్యాయమూర్తి కంటే సీనియారిటీలో తక్కువ ర్యాంక్ ఉన్న న్యాయమూర్తి.

ప్రయోగశాలలో వజ్రాల తయారీ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

ప్రయోగశాలల్లో తయారీ అయిన వజ్రాలను ప్రోత్సహించే అంశాన్ని 2023-24 బడ్జెట్ ప్రస్తావించింది. ఈ రంగం అధికంగా ఉపాధి అవకాశాలను కల్పిస్తుందని బడ్జెట్ లో ప్రస్తావించారు. సహజంగా లభించే వజ్రాలకు విరుద్ధంగా ప్రయోగశాలలో తయారు చేసిన వాతినే ప్రయోగశాల డైమండ్స్ అంటారు.

రాష్ట్రపతి భవన్ లోని మొఘల్ గార్డెన్స్ ఇప్పుడు అమ్మత్ ఉద్యాన్

మొఘల్ గార్డెన్స్ పేరును అమ్మత్ ఉదయన్ గా మారుస్తూ కేంద్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది. మొఘల్ గార్డెన్స్ ను న్యూఢిల్లీలో ఎక్కువ భాగాన్ని ప్రణాళిక చేసిన బ్రిటిష్ ఆర్కిటెక్ట్ సర్ ఎడ్విన్ లుటియన్స్ రూపొందించారు.

ఓబిసి కులాల ఉప-వర్గీకరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఓబీసీ కులాల వర్గీకరణకు సంబంధించి ఏర్పాటు చేసిన జస్టిస్ రోహిణి కమిషన్ కు మరింత గడువు ఇవ్వవచ్చు. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 340 ప్రకారం ఈ కమిషన్ ఏర్పాటు అయింది. ఇప్పటి వరకు ఈ కమిషన్ పదవి కాలాన్ని 13 సార్లు పొడిగించారు, తాజా పొడిగింపు పద్నాలుగోది.

భారతదేశంలో పునరుత్పాదక శక్తి

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ పునరుత్పాదక శక్తి ఉన్న దేశాల జాబితాలో భారత్ ఏడో స్థానంలో ఉంది. గ్లోబల్ సోలార్ పవర్ ట్రాకర్ మరియు గ్లోబల్ విండ్ పవర్ ట్రాకర్లు సంయుక్తంగా ఈ అంశాన్ని వెల్లడించాయి. 2025 నాటికి 76 గిగావాట్ల సౌర మరియు పవన శక్తిని అందుబాటులోకి తేవాలని భారతదేశం యోచిస్తోంది, అలాగే 2030 నాటికి అదనంగా 420 గిగావాట్ల పవన మరియు సౌర శక్తిని ఉత్పత్తి చేయాలన్నది లక్ష్యం,

జైళ్ళ సంస్కరణలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఖైదీలలో మార్పును తీసుకొచ్చే వ్యవస్థలుగా జైళ్లు ఉండాలని భారత ప్రధాని నరేంద్రమోడి అభిప్రాయపడ్డారు. వార్షిక పోలీసు సమావేశంలో, జైళ్ళ సంస్కరణల కోసం ప్రధానమంత్రి సూచన చేశారు. ఈ సమావేశం న్యూఢిల్లీలో నిర్వహించారు. ఈ సందర్భంగా ప్రధాని పలు సూచనలు చేశారు అవి. వాడుకలో లేని క్రిమినల్ చట్టాలను రద్దు చేయాలని పేర్కొన్నారు. పోలీసు బలగాలను మరింత సున్నితంగా మార్చాలని చెప్పారు. సామర్థ్యాలను పెంచుకోవడానికి, ఉత్తమ పద్ధతులను పంచుకోవడానికి రాష్ట్ర పోలీసు మరియు కేంద్ర ఏజెన్సీల మధ్య మెరుగైన సహకారాన్ని కూడా ఆయన నొక్కి చెప్పారు.

కెన్-బెట్యూ నదీ అనుసంధాన ప్రాజెక్ట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ బుందేల్ ఖండ్ ప్రాంత సామాజిక-ఆర్థిక వృద్ధితో పాటు, ఆ ప్రాంతానికి నీళ్లను అందించే బృహత్తర ప్రాజెక్ట్ కెన్-బెట్యూ నదుల అనుసంధానం. ఈ రెండు నదులను కలిపేందుకు ఏర్పాటు చేసిన కెన్-బెట్యూ లింక్ ప్రాజెక్ట్ (కె.బి.ఎల్.పి) స్టీరింగ్ కమిటీ తన మూడవ సమావేశాన్ని న్యూఢిల్లీలో నిర్వహించింది. రూ.44,605 కోట్లతో కెబిఎల్పి ఆమోదించింది. ★ ఈ అనుసంధానం పన్నా టైగర్ రిజర్వులో కెన్ నదిపై

నిర్మించబడే కొత్త దౌధన్ డ్యామ్ ద్వారా సరఫరా చేయబడే కాలువ రూపంలో ఉంటుంది. ఈ డ్యామ్ ద్వారా 103 మెగావాట్ల జలవిద్యుత్ ఉత్పత్తి అవుతుందని కేంద్ర ప్రభుత్వం తెలిపింది. లింకింగ్ కెనాల్ ఛతర్పూర్, తికమ్గఢ్ మరియు ఝాన్సీ జిల్లాల గుండా ప్రవహిస్తుంది, ఈ ప్రాజెక్టు ద్వారా ప్రతి సంవత్సరం 6.3 లక్షల హెక్టార్ల భూమికి సాగునీరు అందించబడుతుంది.

సర్వీసుల నియంత్రణపై వివాదం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఇటీవల, సర్వీసుల నియంత్రణపై ఢిల్లీ ప్రభుత్వం మరియు కేంద్రం మధ్య వివాదంపై సుప్రీంకోర్టులోని ఐదుగురు న్యాయమూర్తుల రాజ్యాంగ ధర్మాసనం విచారణ జరుపుతోంది.

నేపథ్యం

- 1) ఢిల్లీలోని జాతీయ రాజధాని ప్రాంతంలో బదిలీలు మరియు అడ్మినిస్ట్రేటివ్ సర్వీసుల యొక్క మొత్తం పనితీరుపై నియంత్రణకు సంబంధించిన విషయాలపై కేంద్రం మరియు ఢిల్లీ ప్రభుత్వానికి మధ్య ఉన్న వివాదాన్ని సుప్రీంకోర్టు విచారణచేస్తోంది.
2) కొందరి అభిప్రాయం ప్రకారం, ఢిల్లీ ప్రభుత్వానికి పరిపాలనా సర్వీసులపై ఎటువంటి అధికారం లేదు. అయితే ఇతరుల ప్రకారం, భారత ప్రభుత్వ జాయింట్ సెక్రటరీ స్థాయి మరియు అంతకంటే ఎక్కువ స్థాయిలో ఉన్న కార్యదర్శులు, విభాగాధిపతులు మరియు ఇతర అధికారుల బదిలీలు మరియు పోస్టింగ్లను లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ చేయవచ్చు మరియు దానిక్స్ (ఢిల్లీ, అండమాన్ మరియు నికోబార్ దీవుల సర్వీస్) తో సహా ఇతర అధికారుల పైక్షను ముఖ్యమంత్రి ద్వారా లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ కి పంపవచ్చు.
3) ఢిల్లీ జాతీయ రాజధాని మరియు “దేశానికి ముఖం వంటిది” అయినందున అధికారుల బదిలీలు మరియు పోస్టింగ్లు చేసే అధికారం తమకు అవసరమని వాదిస్తూ, కేంద్రం ఒక పెద్ద ధర్మాసనాన్ని సూచించాలని కోరింది.
4) ఢిల్లీ ప్రభుత్వం ప్రకారం, సి విల్ న రెస్పాన్స్ మినహాయించడం పాలనను నిరాకరిస్తుంది మరియు

ప్రజలకు జవాబుదారీగా లేని అధికారులను చేస్తుంది కాబట్టి, సేవలపై నియంత్రణ లేకపోతే ప్రభుత్వం పనిచేయలేదు.

ఐదుగురు న్యాయమూర్తుల రాజ్యాంగ ధర్మాసనం యొక్క ప్రాముఖ్యత

- 1) “సేవలు” అనే పదానికి సంబంధించి ఢిల్లీలోని కేంద్రం మరియు జాతీయ రాజధాని ప్రాంతం యొక్క శాసన మరియు కార్యనిర్వాహక అధికారాల పరిధికి సంబంధించిన పరిమిత ప్రశ్నకు, ప్రకరణ 145(3) ప్రకారం రాజ్యాంగ బెంచ్ అధికారిక వ్రకటన అవసరమని కోర్టు అంగీకరించింది.
- 2) ప్రకరణ 145(3) కనీసం ఐదుగురు న్యాయమూర్తులతో కూడిన రాజ్యాంగ ధర్మాసనాన్ని “రాజ్యాంగం యొక్క వివరణకు సంబంధించి చట్టం యొక్క గణనీయమైన ప్రశ్నకు సంబంధించిన ఏదైనా కేసును నిర్ణయించే ఉద్దేశ్యంతో” వ్యవహరిస్తుంది.

ఢిల్లీ ద్వంద్వ పాలన

- 1) ఢిల్లీ కేంద్రపాలిత ప్రాంతం మరియు జాతీయ రాజధాని ప్రాంతం:
 - ఎ) భారతదేశ పరిపాలనా చట్టంలో ఢిల్లీకి ప్రత్యేక స్థానం ఉంది.
 - బి) కేంద్రపాలిత ప్రాంతంగా, ఇది గవర్నమెంట్ ఆఫ్ నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ ఆఫ్ ఢిల్లీ యాక్ట్ 1991 ద్వారా పాలించబడుతుంది, ఇది ఎన్నుకోబడిన అసెంబ్లీని మరియు కేంద్ర హోం మంత్రిత్వ శాఖచే నియమించబడిన లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ ఇద్దరినీ అందిస్తుంది. ఇది సవరించబడింది మరియు ఇప్పుడు ఢిల్లీ గవర్నమెంట్ ఆఫ్ నేషనల్ క్యాపిటల్ టెరిటరీ (సవరణ) చట్టం, 2021 ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది.
 - సి) రాజ్యాంగంలోని షెడ్యూల్ 1 ప్రకారం ఢిల్లీ యొక్క స్థితి మరియు ‘రాజ్యాంగం (అరవై-తొమ్మిదవ సవరణ) చట్టం, 2014 ద్వారా పొందుపరచబడిన 239ఎవ ప్రకారం జాతీయ రాజధాని ప్రాంతం’ రెండూ ఎన్నికైన మంత్రిమండలి మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వం మధ్య సంబంధాల యొక్క గతీశీలతను తీవ్ర ఒత్తిడికి గురిచేస్తున్నాయి.

2) స్థితి:

- ఎ) 1991లో రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా ఢిల్లీకి పూర్తిగా ఎన్నికైన శాసన సభ మరియు బాధ్యతాయుతమైన ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేయబడినవి.
- బి) 1991 నుండి, ఢిల్లీ “పరిమిత శాసన అధికారాలు” కలిగిన శాసన సభతో కేంద్రపాలిత ప్రాంతం చేయబడింది.

డిజిటల్ ఇండియా భూ యాజమాన్య రికార్డుల ఆధునీకరణ కార్యక్రమం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ భూ యాజమాన్య రికార్డుల కంప్యూటరీకరణలో గణనీయమైన పురోగతి సాధించామని, ఇప్పటివరకు ఆరు లక్షలకు పైగా గ్రామాలలో 35% వివరణాత్మక పటాలను జియోట్యాగింగ్ చేసినట్లు ఇటీవల కేంద్ర ప్రభుత్వం సుప్రీంకోర్టుకు తెలియజేసింది.

దీనికి సంబంధించి:

- 1) కాడాస్ట్రల్ మ్యాప్లు: అవి భూమి రికార్డుల యొక్క డిజిటల్ రూపం, ఇవి వాటి పొడవు, ప్రాంతం మరియు దిశ ఆధారంగా భూమి యొక్క వివిధ భాగాల యొక్క అన్ని సరిహద్దులను చూపుతాయి.
- 2) డిజిటల్ ఇండియా భూ యాజమాన్య రికార్డుల ఆధునీకరణ కార్యక్రమం:
 - ఎ) ఇది కేంద్ర ప్రభుత్వ పథకం, దీని అసలు లక్ష్యాలను పూర్తి చేయడానికి మరియు కొత్త పథకాలతో దాని పరిధిని విస్తరించడానికి 2023-24 వరకు పొడిగించబడింది.
 - బి) 2008లో, భూ రికార్డుల కంప్యూటరైజేషన్ మరియు రెవెన్యూ పరిపాలనను బలోపేతం చేయడం మరియు భూ రికార్డుల నవీకరణ అనే రెండు పథకాలు డిజిటల్ ఆర్ఎంపి పేరుతో సవరించబడిన పథకంలో విలీనం చేయబడ్డాయి.
 - సి) ఇది గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ కింద భూ వనరుల శాఖచే అమలు చేయబడుతుంది.
 - డి) డిజిటల్ ఆర్ఎంపి మూడు ప్రధాన భాగాలను కలిగి ఉంది - (ఎ) భూమి రికార్డు యొక్క కంప్యూటరీకరణ (బి) సర్వే/రీ-సర్వే (సి) రిజిస్ట్రేషన్ యొక్క కంప్యూటరీకరణ.

దత్త శాసనం/అధికార దత్తత యొక్క చెల్లుబాటు

వార్షికో ఎండుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, సుప్రీం కోర్టు మెజారిటీ తీర్పు 2016లో పెద్ద నోట్ల రద్దుపై కేంద్రం నిర్ణయంలో దత్త శాసనం/ అధికార దత్తత యొక్క చెల్లుబాటును సమర్థించింది.
- 1) ప్రతి అంశాన్ని చట్టసభ సభ్యులు నేరుగా పరిష్కరించ లేనందున చట్టం ద్వారా స్థాపించబడిన అధికారులకు పార్లమెంటు మామూలుగా కొన్ని విధులను అప్పగిస్తుంది.
- 2) ఈ అధికారాల యొక్క దత్తత శాసనాలలో సూచించబడుతుంది. వీటిని సాధారణంగా దత్త శాసనాలు/ అధికార దత్తత గా పరిగణిస్తారు.
- 3) దత్త శాసనం కార్యచరణ వివరాలను పేర్కొంటుంది మరియు ఈ వివరాలను అమలు చేసే వారికి అధికారం ఇస్తుంది.
- 4) శాసనం క్రింద ఉన్న నిబంధనలు మరియు ఉప-చట్టాలు దత్త శాసనానికి సరియైన ఉదాహరణలు.
- 5) **1973 నాటి సుప్రీం కోర్టు తీర్పు ఈ భావనను ఇలా వివరిస్తుంది:** “నిర్దేశిత పరిధిలో అధీన చట్టాన్ని రూపొందించడానికి కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థకు అధికారం ఇచ్చే అభ్యాసం ఆధునిక సంక్షేమ రాజ్యానికి ఆచరణాత్మక అవసరాల నుండి ఉద్భవించింది”.

పెద్ద నోట్ల రద్దు కేసులో దత్త శాసనం/ అధికార దత్తత

- ★ రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా చట్టం, 1934లోని సెక్షన్ 26(2) ఒక నిర్దిష్ట విలువ కలిగిన కరెన్సీ యొక్క చట్టబద్ధమైన చెల్లుబాటును నిలిపివేయడమైనది అని తెలియజేయడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి అధికారాలను ఇస్తుంది.

నేషనల్ జియోస్పేషియల్ పాలసీ 2022

వార్షికో ఎండుకు ఉంది?

- 1) 2021లో జియోస్పేషియల్ డేటా రంగంలో సరళీకరణతో ప్రకంపనాలు సృష్టించిన తర్వాత, ప్రభుత్వం 2022 నేషనల్ జియోస్పేషియల్ పాలసీని డిసెంబర్ 28, 2022న వెంటనే అమలులోకి తీసుకురావడానికి నోటిఫై చేసింది.
- 2) ఈ విధానాన్ని గతంలో డిసెంబర్ 16న కేంద్ర మంత్రివర్గం

ఆమోదించింది.

జాతీయ జియోస్పేషియల్ విధానం అంటే ఏమిటి?

- 1) కొత్త జియోస్పేషియల్ పాలసీ అనేది జాతీయ మ్యాప్ పాలసీ, 2005 స్థానంలో ప్రవేశపెట్టబడినది. సమాచార ఆర్థిక వ్యవస్థకు మద్దతుగా స్థాన- కేంద్రీకృత పరిశ్రమను బలోపేతం చేయడమే దీని లక్ష్యం.
- 2) ఫిబ్రవరి 2021లో సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీ విభాగం (డి.ఎస్.టి) జారీ చేసిన మ్యాప్లతో సహా జియోస్పేషియల్ డేటా మరియు సంబంధిత సేవలను పొందడం మరియు ఉత్పత్తి చేయడం కోసం ఇది మార్గదర్శకాలను ఉపయోగిస్తుంది. డి.ఎస్.టి మార్గదర్శకాలు జియోస్పేషియల్ రంగాన్ని ప్రమబద్ధీకరించలేదు మరియు క్షేత్ర డేటా సేకరణ, ఉత్పత్తి మరియు ప్రాప్యతను సరళీకృతం చేశాయి.
- 3) 2022 విధానం భౌగోళిక పర్యావరణ వ్యవస్థ అభివృద్ధికి ఒక కార్యచక్రాన్ని నిర్దేశిస్తుంది, ఇందులో లక్ష్యాలు మరియు దానిని సాధించడానికి వ్యూహాలు ఉన్నాయి.

ఆకాంక్షణీయ భ్లాకుల కార్యక్రమం

వార్షికో ఎండుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ప్రధాన మంత్రి ప్రభుత్వ ఆకాంక్షణీయ భ్లాకుల కార్యక్రమం (ఎబిపి)ని ప్రారంభించారు.

కొన్ని కీలకాంశాలు

- 1) వివిధ అభివృద్ధి ప్రమాణాలలో వెనుకబడిన భ్లాకుల పనితీరును మెరుగుపరచడం ఈ కార్యక్రమం లక్ష్యం.
- 2) ఇది 2022-23 కేంద్ర బడ్జెట్లో ప్రకటించబడింది.
- 3) ఇది ప్రారంభంలో 31 రాష్ట్రాలు మరియు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలలో 500 జిల్లాలకు వర్తిస్తుంది, వీటిలో సగానికి పైగా భ్లాక్లు ఆరు రాష్ట్రాల్లో ఉన్నాయి. అవి - ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్, మధ్యప్రదేశ్, జారండ్, ఒడిశా మరియు పశ్చిమ బెంగాల్.
- 4) ఎబిపి ఆకాంక్షణీయ జిల్లాల కార్యక్రమం (ఎబిపి)పై ఆధారపడి ఉంటుంది.

ప్రాజెక్ట్ సంబంధ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ సైనికులకు ఉద్దేశించిన విధానమే ప్రాజెక్ట్ సంబంధ్. దాడులలో మాత్రమే కాకుండా ప్రమాదాలు, అనారోగ్యం, తదితర రూపాలతో పాటు ఆత్మహత్యలు కూడా సైన్యంలో జరుగుతూ ఉంటాయి. ఆయా సైనిక కుటుంబాలకు సాయం చేసేందుకు ఉద్దేశించిందే ఈ ప్రాజెక్ట్. వెంబు శంకర్ అనే మాజీ సైనికుడు దీనికి రూపకర్త. ఆయన విశ్రాంత సైనిక అధికారి, శౌర్య చక్ర అవార్డ్ గ్రహీత. కుటుంబీకులు, ముఖ్యంగా యువ వితంతువులు మరియు సైనిక సిబ్బంది యొక్క పిల్లలు ఆర్థిక, భావోద్వేగ మరియు సామాజికంగా మూడు రకాల నవాళ్లను ఎదుర్కొంటున్నారని ప్రాజెక్ట్ సంబంధ్ గుర్తించింది.
- 5) భౌతిక ప్రాణనష్టం యొక్క కుటుంబీకులు ఎదుర్కొన్న సవాళ్ల గురించి అవగాహన కల్పించడం మరియు వారిని భారతీయ ఆర్మీ వెటరన్స్ డైరెక్టరేట్ కు అనుసంధానం చేయడం ద్వారా వారికి సహాయం చేయడం ప్రాజెక్ట్ యొక్క ప్రధాన ఉద్దేశ్యం, ఇది చనిపోయిన సైనిక సిబ్బంది యొక్క వితంతువులకు మరియు పిల్లలకు అనేక విద్యా మరియు సామాజిక పథకాలను అందించింది.

నీటిపై వార్షిక రాష్ట్ర మంత్రుల సమావేశం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ జల వివాదాలను పరిష్కరించుకోవడంతో పాటు జలభద్రత, నీటి కాలుష్యం తదితర సవాళ్లపై భోపాల్ లో తొలి జల సమావేశం నిర్వహించారు. అన్ని రాష్ట్రాల జల వనరుల శాఖ మంత్రులు ఇందులో పాల్గొన్నారు. సమావేశపు ఇతివృత్తం- 'వాటర్ విజన్ ఎట్ 2047'. ఇది రాబోయే 25 సంవత్సరాల 'అమృత్ కాల' ప్రయాణంలో ఒక ముఖ్యమైన కోణం.

యూరోపియన్ కమిషన్ యొక్క గ్రీన్ డీల్ ఇండస్ట్రియల్ ప్లాన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ యురప్ పరిశ్రమల్లో పోటీ తత్వాన్ని పెంచడంతో పాటు

అవసరం అయిన పరిశ్రమలకు నిధులను వేగంగా అందించడం, నైపుణ్యాల మెరుగు తదితర అంశాలతో యూరోపియన్ కమిషన్ సరికొత్తగా గ్రీన్ డీల్ ఇండస్ట్రియల్ ప్లాన్ ను ప్రకటించింది.

స్ట్రైబెలూన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) చైనాకు సంబంధించిన కొన్ని బెలూన్లు అమెరికా గగనతలంలో కనిపించాయి. ఖచ్చితంగా ఇది నిఘాకు ఉద్దేశించినవే, సమాచారాన్ని సేకరించేందుకే అంటూ అమెరికా ఆరోపణ. ఇది అంతర్జాతీయ గగనతల ఉల్లంఘనలకు పాల్పడడమే అంటూ అమెరికా పేర్కొంది, అయితే ఇవన్నీ నిరాధారమైనవని చైనా ఖండించింది. పౌర వాతావరణ పరిశోధనకు ఉద్దేశించినవే అంటూ వివరణ ఇచ్చింది.

న్యూస్టార్ట్ ఒప్పందం నుంచి రష్యా నిష్క్రమణ

న్యూస్టార్ట్ ఒప్పందం నుంచి రష్యా నిష్క్రమించింది. రెండు దేశాల మధ్య ఈ ఒప్పందం 2011లో కుదిరింది. ఆయుధాల సంఖ్యను నియంత్రించేందుకు ఉద్దేశించిన ఒప్పందం ఇది. 2011 ఫిబ్రవరి 5న ఇది కుదిరింది. 2021 ఫిబ్రవరి 5న ముగిసింది. అయితే అప్పట్లో రష్యా, అమెరికాలు దీనిని మరో అయిదేళ్ల పాటు పొగిగించాయి. అంటే ఒప్పందం 2026 ఫిబ్రవరి 5 వరకు కొనసాగాలి. అయితే ఉక్రెయిన్ తో యుద్ధం నేపథ్యంలో రష్యాపై అనేక ఆంక్షలను విధించిన నేపథ్యంలో ఈ ఒప్పందం నుంచి రష్యా వైదొలిగింది.

చైనా జనాభా ఎందుకు తగ్గిపోతోంది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) చైనా జనాభా తగ్గుతోంది. చైనా నేషనల్ బ్యూరో ఆఫ్ స్టాటిస్టిక్స్ ఇచ్చిన నివేదిక ఈ అంశాన్ని వెల్లడించింది. 2022 సంవత్సరంలో దేశ జనాభా 8,50,000 తగ్గిందని ప్రకటించింది. 1961 లో నాలుగు సంవత్సరాల కరవు, దాని తర్వాత విఫలమైన 'గ్రేట్ లీప్ ఫార్వర్డ్' ప్రచారం తర్వాత ఇది మొదటిసారిగా గుర్తింపబడిన జనాభా క్షీణత.

ఈ ధోరణికి కారణాలు ఏమిటి?

బలవంతుడు గర్భస్రావాలు మరియు అధిక ఆర్థిక జరిమానాలు వంటి కఠినమైన చర్యలను ప్రవేశపెట్టిన “ఒక బిడ్డ విధానం” నేపథ్యంలో మరియు 1980ల నుండి చైనాలో జనన రేట్లు తగ్గాయి.

కలాష్నికోవ్ ఎకె-203 అసాల్ట్ రైఫిల్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ భారత్-రష్యాలు సంయుక్తంగా కలాష్నికోవ్ ఎకె-203 అసాల్ట్ రైఫిల్స్ తయారీని ప్రారంభించింది.

ఎకె-203 అసాల్ట్ రైఫిల్స్

- 1) ప్రపంచ ప్రఖ్యాత తుపాకుల బ్రాండ్ ఎకె-200 శ్రేణి అసాల్ట్ రైఫిళ్ళను ఉత్పత్తి చేయడం ప్రారంభించిన మొదటి దేశం భారతదేశం.
- 2) ఉత్తరప్రదేశ్ లోని అమేధిలోని కోర్వా ఆర్డినెన్స్ ఫ్యాక్టరీ మొదటి బ్యాచ్ 7.62 మిమీ కలాష్నికోవ్ ఎకె-203 అసాల్ట్ రైఫిళ్ళను ఉత్పత్తి చేసింది.
- 3) ఎకె-203 రైఫిల్స్, 10 సంవత్సరాల వ్యవధిలో రూ. 5,124 కోట్లతో తయారు చేయబడనున్న మొత్తం 6,01,427 రైఫిళ్ళలో మొదటి లాట్ 5,000 రైఫిళ్ళు తయారయ్యాయి.
- 4) భారతదేశం మరియు రష్యాలు ఎకె 203 అసాల్ట్ రైఫిల్స్ ఉత్పత్తి కోసం ఫిబ్రవరి 2019లో ఒక అంతర్ ప్రభుత్వ ఒప్పందంపై సంతకం చేశాయి. దీని కోసం, భారతదేశం వైపున ఆర్డినెన్స్ ఫ్యాక్టరీస్ బోర్డు మరియు రష్యా వైపు రోసన్ బోరాన్ ఎక్స్ పోర్ట్ మరియు కస్పర్స్ కలాష్నికోవ్ మధ్య ఉమ్మడి వెంచర్ ఏర్పడింది.
- 5) ఇండో-రష్యాన్ రైఫిల్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ భారతదేశ ప్రభుత్వం యొక్క మేడ్ ఇన్ ఇండియా చొరవ మరియు రక్షణ సేకరణ విధానం (డిఫెన్స్ అక్విజిషన్ ప్రొసీజర్) 2020కి పూర్తిగా కట్టుబడి ఉంది. ఇది భారతదేశంలో ఎకె-203 రైఫిల్స్ ఉత్పత్తి యొక్క 100 శాతం స్థానికీకరణను నిర్ధారించాలని యోచిస్తోంది.
- 6) ఈ చర్య భారత సాయుధ దళాలకు మరింత మందుగుండు సామగ్రిని అందిస్తుంది.

విదేశీ విశ్వ విద్యాలయాలు ఇప్పుడు భారతదేశంలో క్యాంపస్ లను ఏర్పాటు చేయవచ్చా?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ యూనివర్సిటీ గ్రాంట్స్ కమిషన్ జారీ చేసిన ముసాయిదా నిబంధనల ప్రకారం విదేశీ విశ్వవిద్యాలయాలు మరియు విద్యాసంస్థలు త్వరలో భారతదేశంలో క్యాంపస్ ల ఏర్పాటుకు అనుమతించబడతాయి. ఈ మేరకు భారత్ లోకి ప్రవేశించనున్న తొలి విశ్వ విద్యాలయం డెకిన్ యూనివర్సిటీ. ఇది ఆన్లైన్ లియాకు చెందింది. గుజరాత్ లోని గిడ్డ సిటీలో ఈ విశ్వవిద్యాలయం ప్రారంభం కానుంది..

టోక్యో నుండి బయటకు వెళ్లడానికి జపాన్ పౌరులకు డబ్బు ఎందుకు అందిస్తోంది?

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) జనాభా అధికం కావడంతో పాటు, వనరులపై భారం పడుతుండడం, కాలుష్యం పెరుగుతూ ఉన్న నేపథ్యంలో టోక్యో నగర పాలక వ్యవస్థ ఒక కొత్త ప్రతిపాదనను తీసుకొచ్చింది. స్థానికులు నగరాన్ని విడిచి ఇతర ప్రాంతాల్లో స్థిరపడితే, వారికి నగదు బహుమతిగా అందనుంది. జపాన్ టోక్యో మెట్రోపాలిటన్ ప్రాంతం నుండి బయటికి వెళ్లినట్లయితే, ఒక పిల్లవాడి కుటుంబాలకు ఒక మిలియన్ యెన్ (సుమారు రూ6 లక్షలు) వరకు చెల్లిస్తుంది.

పెట్టుబడుల ఉపసంహరణల స్థితి మరియు ఆదాయాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

1) 2023-24 కేంద్ర బడ్జెట్ లో, ప్రభుత్వం రూ. 51,000 కోట్ల పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ లక్ష్యాన్ని నిర్దేశించింది, అయితే కేంద్రం 2022-23లో పెట్టుబడుల ఉపసంహరణ లక్ష్యాన్ని చేరుకోలేదు. తాజా అంచనాలు ఎంత మేరకు చేరుకుంటుందో పరిశీలించాల్సి ఉంది.

రివర్స్-ఫ్లిప్పింగ్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ ఆర్థిక సర్వే 2022-23 భారతీయ అంకుర సంస్థలు (స్టార్టప్ కంపెనీలు) 'రివర్స్ ఫ్లిప్పింగ్' వైపు చూస్తున్నాయని పేర్కొంది.

రివర్స్-ఫ్లిప్పింగ్ అంటే ఏమిటి?

- 1) ఫ్లిప్పింగ్ అనేది భారతీయ కంపెనీ యొక్క మొత్తం యాజమాన్యాన్ని విదేశీ సంస్థకు బదిలీ చేసే ప్రక్రియ.
2) ఇది సాధారణంగా భారతీయ కంపెనీకి చెందిన మొత్తం మేధో సంపత్తి మరియు డేటా బదిలీతో కూడి ఉంటుంది.
3) రివర్స్ ఫ్లిప్పింగ్ అనేది ఆ కంపెనీలను బదిలీ చేయబడిన దేశం నుండి తిరిగి భారతదేశానికి మార్చే ప్రక్రియ.
4) ప్రైవేట్ ఈక్విటీ మరియు వెంచర్ క్యాపిటల్ నుండి మూలధనానికి సులభమైన ప్రాప్యత కొరకు, రౌండ్-ట్రాప్పింగ్ కు సంబంధించిన నియమాలలో మార్పులు మరియు పెరుగుతున్న భారతదేశ మూలధన మార్కెట్ పరిపక్వత వంటి కారణాల వలన కంపెనీలు రివర్స్ ఫ్లిప్ అవుతున్నాయి.

ఐఎంఎఫ్ వరల్డ్ ఎకనామిక్ అవుట్ లుక్ అప్ డేట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ అంతర్జాతీయ ద్రవ్య నిధి (ఐఎంఎఫ్) తన ప్రపంచ ఆర్థిక ముఖచిత్రం యొక్క జనవరి అప్ డేట్ ను విడుదల చేసింది.

తాజా వరల్డ్ ఎకనామిక్ ఔట్ లుక్ అప్ డేట్ నుండి కీలకమైన అంశాలు:

- 1) ప్రపంచ వృద్ధి:
ఎ) ప్రపంచ వృద్ధి 2023లో 2.9 శాతానికి పడిపోతుందని, అయితే 2024లో 3.1 శాతానికి పెరుగుతుందని అంచనా వేసింది.
బి) 2023 అంచనా అక్టోబరు 2022 వరల్డ్ ఎకనామిక్ ఔట్ లుక్ లో అంచనా వేసిన దాని కంటే 0.2 శాతం పాయింట్లు ఎక్కువగా ఉంది కానీ చారిత్రక సగటు 3.8 శాతం కంటే తక్కువగా ఉంది. పెరుగుతున్న వడ్డీ రేట్లు మరియు ఉక్రెయిన్ లో యుద్ధం ఆర్థిక కార్యకలాపాలపై ప్రభావం చూపుతున్నాయి.

2) ద్రవ్యోల్బణం:

ఎ) ప్రపంచ ద్రవ్యోల్బణం 2022లో 8.8 శాతం నుండి 2023లో 6.6 శాతానికి మరియు 2024లో 4.3 శాతానికి తగ్గుతుందని అంచనా వేయబడింది, ఇది ఇప్పటికీ మహమ్మారికి ముందు (2017-19) స్థాయిల కంటే దాదాపు 3.5 శాతం కంటే ఎక్కువగా ఉంటుంది.

బి) రెండు ప్రధాన కారణాల వల్ల ధరల పెరుగుదల మందగిస్తోంది:

- ★ ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ద్రవ్య కఠినత - అధిక వడ్డీ రేట్లు వస్తువులు మరియు సేవలకు మొత్తం డిమాండ్ ను తగ్గిస్తాయి మరియు అది ద్రవ్యోల్బణాన్ని తగ్గిస్తుంది.
★ క్షీణిస్తున్న డిమాండ్ నేపథ్యంలో, వివిధ వస్తువుల ధరలు - ఇంధనం మరియు ఇంధనేతర రెండూ - వాటి ఇటీవలి గరిష్టాల నుండి తగ్గాయి.

ఆర్థిక సర్వే 2022-23 యొక్క ముఖ్య ముఖ్యాంశాలు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

★ రాబోయే సంవత్సరాల్లో భారతదేశం యొక్క వృద్ధి, ద్రవ్యోల్బణం మరియు నిరుద్యోగం యొక్క దృక్పథాన్ని ప్రధానంగా ప్రస్తావిస్తూ 2022-23 ఆర్థిక సర్వేను కేంద్ర ఆర్థిక మంత్రి పార్లమెంట్ లో సమర్పించారు.

మరింత సమాచారం

- 1) కోవిడ్ అంతరాయం నుండి ఆర్థిక వ్యవస్థ కోలుకుంది మరియు మిగిలిన దశాబ్దంలో స్థిరమైన బలమైన వృద్ధికి సిద్ధంగా ఉందని భారత ఆర్థిక సర్వే సూచిస్తుంది.
2) ఆర్థిక వ్యవస్థ మూలాధారాలను బలోపేతం చేసి, దాని సామర్థ్యాన్ని పెంచిన విస్తృత-శ్రేణి నిర్మాణ మరియు పాలనా సంస్కరణలే పునరుద్ధరణకు కారణమని సర్వే పేర్కొంది.
3) భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ 2003 తర్వాత వృద్ధి అనుభవంతో సమానంగా వృద్ధి చెందుతుందని అంచనా వేయబడింది, అయితే వృద్ధి అంచనా 6% కంటే ఎక్కువగా ఉండే అవకాశం లేదు.
4) భారతదేశంలో వృద్ధి రేటు ఎక్కువగా మూలధన-ప్రధానంగా మారింది, ఇది తక్కువ శ్రామిక శక్తి భాగస్వామ్య

రేటు మరియు విస్తృతమైన నిరుద్యోగానికి దారితీసింది, ఇది ఆర్థిక వృద్ధిపై భారంగా పనిచేస్తుంది.

- 5) భారతదేశం యొక్క జనాభా అధిక యువత, అధిక స్థాయి పేదరికం మరియు పోషకాహార లోపం ఉన్న పిల్లలతో పెరుగుతోంది. పెరుగుతున్న జనాభాను సంతృప్తి పరచడానికి వేగవంతమైన పెరుగుదల అవసరం.
- 6) 6% వృద్ధి రేటు పెరుగుతున్న జనాభా నుండి వచ్చే డిమాండ్ కు తగినన్ని ఉద్యోగాలను సృష్టించకపోవచ్చని సర్వే హెచ్చరించింది.

వరల్డ్ ఎకనామిక్స్ ఫోరమ్ వార్షిక సమావేశం, 2023

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ స్విట్జర్లాండ్ లోని దావోస్ లో ప్రపంచ ఆర్థిక వేదిక వార్షిక సమావేశం 2023 జరిగింది.

దావోస్ 2023లో భారతదేశం

- 1) సెంటర్ ఫర్ ఎకనామిక్స్ అండ్ బిజినెస్ రీసెర్చ్ ప్రకారం, 2035 నాటికి భారతదేశం మూడవ 10 ట్రిలియన్ డాలర్ల ఆర్థిక వ్యవస్థగా అవతరిస్తుంది.
- 2) ప్రపంచ నాయకులు భారతదేశం యొక్క డిజిటల్ మరియు భౌతిక అవస్థావన వరాక్రమాన్ని మరియు ఉత్పత్తి అనుసంధాన ప్రోత్సాహకాలు (పిఎల్ఐ) వంటి దాని విధానాలతో ప్రపంచ పెట్టుబడులను ఆకర్షించగల సామర్థ్యాన్ని ప్రశంసించారు. కానీ వారు భూమి మరియు కార్మిక మార్కెట్లలో సంస్కరణల అవసరాన్ని కూడా ఎత్తిచూపారు.
- 3) ఈ వేదిక మరియు మహారాష్ట్ర ఇన్స్టిట్యూషన్ ఫర్ ట్రాన్స్ఫర్మేషన్ (మిత్ర) పట్టణ పరివర్తన ఎజెండాలో కలిసి పనిచేయడానికి భాగస్వామ్యంపై సంతకం చేశాయి.
- 4) ఈ వేదిక తెలంగాణలో ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు జీవ శాస్త్రాలపై తన మొదటి నేపథ్య కేంద్రాన్ని కూడా ప్రారంభించింది.
- 5) ఎల్.ఐ.పి (లిథియం ఐరన్ ఫాస్ఫేట్) క్రియాశీల బ్యాటరీ పదార్థ ఉత్పత్తి యూనిట్ ఏర్పాటు కోసం అలాక్స్ ఎడ్వాన్స్డ్ మెటీరియల్ లిమిటెడ్ తో తెలంగాణ ఒప్పందం కూడా కుదుర్చుకుంది.

దివాలా కోడ్ కి ప్రతిపాదిత మార్పులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ కార్పొరేట్ వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ దివాలా కోడ్ (ఇన్సాల్వెన్సీ అండ్ బ్యాంకర్ ట్రస్టీ కోడ్- ఐబిసి) కి విస్తృత శ్రేణి మార్పులను ప్రతిపాదించింది. ఐబిసి నిబంధనలను ఉల్లంఘించిన వాటిపై భారీ జరిమానాలు విధించేందుకు నేషనల్ కంపెనీ లా ట్రిబ్యూనల్ (ఎన్సీఎల్టి)కి అధికారం ఇవ్వాలని మంత్రిత్వ శాఖ ప్రతిపాదించింది. ఈ నూతన చర్యలలో ఎన్సీఎల్టి యొక్క విచక్షణ పెంచబడినది, కాబట్టి సమర్థవంతమైన అమలు కోసం ఎన్సీఎల్టిని బలోపేతం చేయడంపై దృష్టి సారిస్తుంది. దివాలా చెందినట్లుగా నిరూపణ అయితే, దరఖాస్తుల అడ్మిషన్ ను ఆలస్యం చేస్తున్న ఆ దివాలాకు కారణం ఇతర, అంశాలలోకి పోవలసిన అవసరం లేదని, ఆ అధికారి తప్పనిసరిగా దివాలా కేసును అంగీకరించాలని కూడా ఇది స్పష్టంగా స్పష్టం చేసింది. కనీస మానవ ఇంటర్ ఫేస్ తో ఈ కోడ్ కింద అనేక ప్రక్రియలను నిర్వహించగల అత్యాధునిక ఎలక్ట్రానిక్ ప్లాట్ ఫారమ్ ను అభివృద్ధి చేయాలని మంత్రిత్వ శాఖ సూచించింది.

లాకర్ నిర్వహణ కోసం లిజర్ను బ్యాంకు మార్గదర్శకాల సవరణ

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) బ్యాంకులు అందించే సేఫ్ డిపాజిట్ లాకర్ల భద్రత, పారదర్శకత మరియు సమర్థవంతమైన నిర్వహణను మెరుగుపరచడానికి, అత్యున్నత బ్యాంకింగ్ నియంత్రణదారు అయిన రిజర్వ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా జనవరి 1, 2022 నుండి అమల్లోకి వచ్చిన సవరించిన మార్గదర్శకాల జాబితాను విడుదల చేసింది.
- 2) అవి కొత్త మరియు ఇప్పటికే ఉన్న సేఫ్ డిపాజిట్ లాకర్లు మరియు వస్తువుల యొక్క సురక్షిత కస్టడీ కోసం బ్యాంక్ సౌకర్యాలు రెండింటికీ వర్తిస్తాయి. దీనికి కట్టుబడి, బ్యాంకులు తమ ప్రస్తుత లాకర్ వినియోగదారులతో జనవరి 1, 2023 నాటికి ఒప్పందాలను

పునరుద్ధరించుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది.

- 3) అమితాభా దాస్ గుప్తా వరెన్ యునైటెడ్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా (ఫిబ్రవరి 2021) కేసులో సుప్రీంకోర్టు చేసిన పరిశీలనలను అనుసరించి మార్గదర్శకాలు వచ్చాయి. జాబితాను కూడా సిద్ధం చేయాల్సి ఉంటుంది. మొత్తం ప్రక్రియను వీడియో తీయాలి.

పశు సఖి ప్రాజెక్ట్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ డాక్టర్ దీదీలు (జంతువుల స్నేహితులు) పశు సఖి ప్రాజెక్ట్ కింద గ్రామీణ జార్ఖండ్ లో సామాజిక మూలధనాన్ని సృష్టిస్తున్నారు.

పశు సఖి ప్రాజెక్ట్ గురించి

- 1) పశు సఖి అనేది సమాజ జంతు సంరక్షణ సేవ అందజేత కార్యక్రమం. ఇది గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో పశువుల కోసం వైద్య సేవల సమయానికి అందుబాటులో లేనివారికి లేదా ఖర్చుతో కూడిన వైద్య సేవలను భరించలేని గ్రామీణ పేదలకు అందించడానికి చివరివరకు అనుసంధానతకు వీలుకల్పిస్తుంది.
- 2) కమ్యూనిటీ రిసోర్స్ వర్కస్ శ్రేణిని నిర్మించే లక్ష్యంతో జాతీయ గ్రామీణ జీవనోపాధి మిషన్ కింద ఈ ప్రాజెక్ట్ రూపొందించబడింది. దీనికి ప్రపంచ బ్యాంకు నిధులు సమకూరుస్తుంది.

నీటి పక్షుల గణన

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఇటీవల, ఏషియన్ నీటి పక్షుల గణన (ఎడబ్ల్యుసి) 2023 నిర్వహించారు

గుర్తించిన కీలక అంశాలు

- 1) అలప్పుజ ఉత్తర ప్రాంతాలలో నీటి పక్షుల వలసల తీరులో మార్పు కనిపిస్తోంది.
- 2) ఈ ప్రాంతాన్ని సందర్శించే కొన్ని వలస నీటి పక్షులు, ముఖ్యంగా బాతు జాతుల సంఖ్య తగ్గముఖం పడుతోందని ఇది చూపింది.
- 3) అత్యంత దిగ్భ్రాంతికరమైన అంశం ఏమిటంటే, మునుపటి సర్వేలలో కనిపించిన నార్తర్న్ షోవెలర్, కామన్ టీల్

మరియు యురేసియన్ విజియన్ వంటి బాతు జాతులు ఈసారి పూర్తిగా కనిపించలేదు. వాతావరణ మార్పు ఈ ప్రాంతాన్ని సందర్శించే పక్షుల సంఖ్యను ప్రభావితం చేసింది.

- 3) భారత ప్రభుత్వంలోని శాస్త్ర మరియు సాంకేతిక విభాగం ద్వారా బాంబే నేచురల్ హిస్టరీ సొసైటీ సైంటిఫిక్ అండ్ ఇండస్ట్రియల్ రీసెర్చ్ ఆర్గనైజేషన్ గా గుర్తించబడింది మరియు భారతదేశంలో బర్డ్ లైఫ్ ఇంటర్నేషనల్ యొక్క భాగస్వామి.

(గమనిక: బర్డ్ లైఫ్ ఇంటర్నేషనల్ అనేది పక్షులు మరియు వాటి ఆవాసాల పరిరక్షణను ప్రోత్సహించే ప్రభుత్వేతర సంస్థల ప్రపంచవ్యాప్త కూటమి)

టైటానోసార్ల గుర్తింపు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారతీయ పరిశోధకులు మధ్య భారతదేశంలో టైటానోసార్లకు చెందిన 92 గూళ్ళు, 256 శిలాజ గుడ్లను కనుగొన్నారు. టైటానోసార్లు ఇప్పటివరకు జీవించిన అతిపెద్ద డైనోసార్లు. గూళ్ల నిర్మాణం ఆధారంగా, ఈ డైనోసార్లు తమ గుడ్లను ఆధునిక కాలపు మొసళ్ల వలె లోతులేని గుంతల్లో పాతిపెట్టాయని పరిశోధక బృందం భావిస్తోంది.

జోషిమర్ ఇళ్లలో పగుళ్లు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) ఉత్తరాఖండ్ లోని జోషిమర్ పట్టణంలోని మొత్తం తొమ్మిది వార్డులలోని 723 ఇళ్ళు అంతస్తులు, పైకప్పులు మరియు గోడలపై పెద్ద లేదా చిన్న పగుళ్లు ఏర్పడ్డాయి. పలు ఇళ్లలో బీమ్లు కూడా తొలగిపోయాయి. భారతదేశంలోని భూకంప మండలాల వర్గీకరణ పథకం ప్రకారం జోషిమర్ 5 వ జోన్ లో ఉంది, ఇది అధిక-ప్రమాదకర ప్రాంతాన్ని సూచిస్తుంది.

జలవిద్యుత్ ప్రాజెక్టుకు వ్యతిరేకత

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) అరుణాచల్ ప్రదేశ్ లోని ఎటాలిన్ జలవిద్యుత్ ప్రాజెక్ట్ నిర్మాణంపై విపరీతమైన వ్యతిరేకత నేపథ్యంలో అటవీ సలహా కమిటీ దానిని ప్రస్తుత రూపంలో తిరస్కరించింది.
- 2) ఎఫ్ఎసి నిర్దేశించిన షరతులను పాటించకపోవడం మరియు ఈ ప్రాంతంలో ప్రాజెక్టు నిర్మాణంపై విపరీతమైన వ్యతిరేకత కారణంగా అటవీ మళ్లింపు మరియు ఎటాలిన్ జలవిద్యుత్ ప్రాజెక్ట్ (ఇహెచ్ఇపి) నిర్మాణం కోసం తాజా ప్రతిపాదనను దాఖలు చేయాలని అటవీ సలహా కమిటీ అరుణాచల్ ప్రదేశ్ ప్రభుత్వాన్ని కోరింది.

డాల్ఫిన్లకు ఇబ్బందులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) మానవ కార్యకలాపాల ద్వారా ఉత్పన్నమయ్యే శబ్దం వలన డాల్ఫిన్లకు ఒకదానితో ఒకటి సంభాషించడం, సమన్వయం చేసుకోవడం కష్టతరం అవుతుందని ఒక కొత్త అధ్యయనం కనుగొంది.
- 2) నీటి అడుగున శబ్దం యొక్క స్థాయిలు పెరిగేకొద్దీ, ఈ క్షీరదాలు ఒకదానికొకటి “గట్టిగా అరచు”కోవాలి.

ఉన్నత విద్య (బిపీ) 2020-21పై అఖిల భారత సర్వే

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఉన్నత విద్యలో కొంత మేర లింగ సమానత్వాన్ని సాధించింది భారత్, అయితే కొవిడ్ మహమ్మారితో మరోసారి ఈ సమానత్వానికి ఇబ్బందికర పరిణామాలు సంభవించాయని తాజా సర్వేలో తేలింది. భారత ప్రభుత్వ విద్యా మంత్రిత్వ శాఖ, ఉన్నత విద్యపై అఖిల భారత సర్వే 2020-2021ని విడుదల చేసింది. ఉన్నత విద్యలో మొత్తం నమోదు 2019-20లో 3.85 కోట్ల నుండి 2020-21లో దాదాపు 4.14 కోట్లకు పెరిగింది. 2014-15 నుండి, దాదాపు 72 లక్షల మంది నమోదు (21%) పెరిగింది.

ఉష్ణ మండల వ్యాధులపై నివేదిక

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ నీటి లభ్యత అంతగా లేని ప్రాంతాలు, అలాగే ఆరోగ్య సంరక్షణ చర్యలు అంతంత మాత్రంగానే ఉన్న దగ్గర సైతం ఉష్ణ మండల వ్యాధులు విజృంభిస్తున్నాయని ఒక నివేదిక వెల్లడించింది. దీనిని జనవరి 30 వ తేదీన విడుదల చేశారు.

తట్టు, రూబెల్లాలపై లక్ష్యం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) భారతదేశం 2023 నాటికి తట్టు మరియు రుబెల్లాలను నిర్మూలించాలనే లక్ష్యాన్ని నిర్దేశించుకుంది, వివిధ కారణాల వల్ల, మహమ్మారి కారణంగా అంతరాయాల వల్ల తీవ్రతరం అయిన 2020 యొక్క మునుపటి గడువును కోల్పోయింది. అంతకుముందు 2015లో పెట్టుకున్న లక్ష్యం కూడా తప్పిపోయింది.
- 2) 2020 లక్ష్యాన్ని చేరుకోలేమని ఊహించి, 2023 నాటికి మీజిల్స్ మరియు రుబెల్లా నిర్మూలన లక్ష్యాన్ని 2019లో భారత్ స్వీకరించింది.

కాలా ఆజార్ నిర్మూలన లక్ష్యం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ 2023 నాటికి దేశం నుండి కాలా-అజర్ ను నిర్మూలించ దానికి భారతదేశం కట్టుబడి ఉందని కేంద్ర ఆరోగ్య మంత్రిత్వ శాఖ నివేదించింది.
- 1) కాలా-అజార్ లేదా విసెరల్ లీష్యానియాసిస్ అనేది ప్రోటోజోవా పరాన్నజీవి వల్ల నెమ్మదిగా అభివృద్ధి చెందుతున్న వ్యాధి.
 - 2) కాలా-అజర్ అత్యంత ప్రాణాంతకమైన మరియు నిర్లక్ష్యం చేయబడిన ఉష్ణమండల వ్యాధులలో (ఎన్.డి.టి) ఒకటి.
 - 3) పరాన్నజీవి రెటిక్యులోఎండ్ థెలియల్ వ్యవస్థను సోకుతుంది మరియు దీనిని ఎముక మజ్జ, ప్లీహము మరియు కాలేయంలో సమృద్ధిగా గుర్తించవచ్చు.
 - 4) మలేరియా తర్వాత ప్రపంచంలో రెండవ అత్యధిక పరాన్నజీవి కారక మరణాలకు కాలా అజర్ కారణం.

ఓపీఎస్ అలర్ట్ విన్యాసం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ సరిహద్దు భద్రతా దళం (బి.ఎస్.ఎఫ్) ఏడు రోజుల “ఓపీఎస్ అలర్ట్” విన్యాసాన్ని ప్రారంభించింది.
- ఎ) జనవరి 21న ప్రారంభమై జనవరి 28 వరకు కొనసాగింది. సర్ క్రీక్ (మార్చి ప్రాంతం) నుండి గుజరాత్ లోని రాన్ ఆఫ్ కచ్ మరియు రాజస్థాన్ లోని బార్మర్ జిల్లా వరకు భారత-పాక్ అంతర్జాతీయ సరిహద్దు వెంట నిర్వహించారు
- సి) బి.ఎస్.ఎఫ్ విన్యాసంలో భాగంగా ఫార్వర్డ్ మరియు లోతైన ప్రాంతాలతో పాటు క్రీక్ లు మరియు ‘హరామీ నల్ల’లో ప్రత్యేక కార్యకలాపాలను నిర్వహిస్తుంది.
- డి) ఇది విన్యాసాలలో భాగంగా ప్రజలకు చేరువయ్యే కార్యక్రమాలను కూడా ప్రణాళిక చేసింది.

అబ్దుల్ రెహమాన్ మక్కిషై తీర్మానం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అబ్దుల్ రెహమాన్ మక్కిషై అంతర్జాతీయ ఉగ్రవాదిగా గుర్తిస్తూ ఐక్యరాజ్య సమితి సర్వ ప్రతినిధి సభ తీర్మానాన్ని ఆమోదించింది. భారత్ లో ముంబాయిలో దాడులకు ఆయననే సూత్రధారిగా ఆరోపణ. ఈ దాడినే 26-11గా వ్యవహరిస్తారు.

విలేజ్ డిఫెన్స్ గార్డ్స్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ విలేజ్ డిఫెన్స్ గార్డ్స్ ను జమ్ము కాశ్మీర్ లో ఏర్పాటు చేయనున్నారు. ఈ మేరకు ఆ కేంద్ర పాలిత ప్రాంత లెఫ్టినెంట్ మనోజ్ సిన్హా ప్రకటన చేశారు. స్థానికంగా ముప్పు కలిగిన ప్రాంతాల్లో ఈ దళాలు సాయపడతాయి. కేంద్ర హోం శాఖను సంప్రదించిన తర్వాతే ఈ తరహా వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేశారు.

కుకీ-చిన్ సంఘం సభ్యులు

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ మిజోరం-బంగాదేశ్ సరిహద్దులో శరణార్థుల సంక్షోభం యొక్క మరొక సారి ఏర్పడినందున, కుకీ-చిన్ కమ్యూనిటీకి చెందిన అనేక మంది సభ్యులను సరిహద్దు భద్రతా దళం వెనక్కి పంపింది.

కుకీ-చిన్ శరణార్థుల గురించి

- 1) కుకీ-చిన్, బంగాదేశ్ లోని చిట్టగాంగ్ కొండ ప్రాంతాల నుండి క్రైస్తవ సమాజం, మిజోరంలోని ప్రజలతో సన్నిహిత జాతి సంబంధాలను పంచుకుంటారు. దాదాపు 300 మంది శరణార్థుల మొదటి బృందం నవంబర్ 2022లో వచ్చింది.
- 2) ఈ నమూనానికి చెందిన కొంతమంది తిరుగుబాటుదారులపై బంగాదేశ్ ర్యాపిడ్ యాక్షన్ బెటాలియన్ చర్య తీసుకున్న తర్వాత, మిజోరాం ప్రభుత్వం కమ్యూనిటీ కోసం తాత్కాలిక ఆశ్రయాలను మరియు ఇతర సౌకర్యాలను ఏర్పాటు చేయడానికి ఆమోదించింది.

భారతదేశం యొక్క స్థానం

- 1) భారతదేశం 1951 నాటి ఐక్యరాజ్యసమితి శరణార్థుల సమావేశం మరియు దాని 1967 ప్రోటోకాల్ పై సంతకం చేయలేదు మరియు శరణార్థులను గుర్తించదు మరియు విదేశీయుల చట్టాన్ని ఉల్లంఘించినందుకు పత్రాలు లేని వలసదారులు ప్రాసిక్యూట్ చేయబడతారు.
- 2) కుకీ-చిన్ కాకుండా, ఫిబ్రవరి 2021లో పొరుగు దేశం మయన్మార్ లో జరిగిన సైనిక తిరుగుబాటు వలన మిజోరాంలో ఆశ్రయం పొందిన 40,000 మందికి పైగా శరణార్థులు ఉన్నారు.

సూర్యుడిపై అధ్యయనం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ సూర్యుడిపై అధ్యయనానికి మిషన్ చేపట్టనున్నట్లు ఇస్రో ప్రకటించింది. దీనికి ఆదిత్య ఎల్1 అని పేరు పెట్టింది
- 1) ఆదిత్య-ఎల్1 కోసం ప్రాథమిక పేలోడ్ విజిబుల్ లైన్ ఎమిషన్ కరోనాగ్రాఫ్ (వి.ఇ.ఎల్.సి) ఇటీవలే ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఆస్ట్రోఫిజిక్స్ ద్వారా ఇండియన్ స్పేస్

రీసెన్స్ ఆర్గనైజేషన్ (ఇస్రో)కి అందజేయబడింది. ఆదిత్య-ఎల్1 అనేది భూమి నుండి దాదాపు 1.5 మిలియన్ కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్న సూర్య-భూమి వ్యవస్థలోని లాగ్రాంజియన్ పాయింట్ 1 (ఎల్1) నుండి సూర్యుడిని అధ్యయనం చేయనున్న మొదటి అంతరిక్ష ఆధారిత భారతీయ మిషన్.

వాగ్డీర్ ప్రారంభం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ భారత నావికాదళం ఐదవ డీజిల్-ఎలక్ట్రిక్ కల్వరి-తరగతి జలాంతర్గామి వాగ్డీర్ ను ప్రారంభించింది.
- 1) ఇసుక పార్క్ అని కూడా పిలువబడే ఈ జలాంతర్గామిని డిసెంబర్ 2022లో భారత నౌకాదళానికి అందించారు.
- 2) వాగ్డీర్ అనేది కల్వరి-తరగతి జలాంతర్గామి, ఇందులో ప్రాజెక్ట్ 75 కింద అభివృద్ధి చేయబడిన ఆరు జలాంతర్గాములు ఉన్నాయి.

జ్యూస్ (జూపిటర్ బహిష్ మూన్స్ ఎక్స్ ప్లోరర్) మిషన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ జ్యూస్ మిషన్ అనునది యూరోపియన్ స్పేస్ ఏజెన్సీ చేపట్టనున్న ప్రయోగం. అతిపెద్ద వాయు గ్రహం బృహస్పతి మరియు దాని అతిపెద్ద మూడు ఉపగ్రహాలు అయిన గనిమీడ్, కాలిస్టో, యూరోపాలపై అధ్యయనం చేస్తుంది యొక్క వివరణాత్మక పరిశీలనలను చేయడానికి కనీసం మూడు సంవత్సరాలు గడుపుతుంది. భూమి కాకుండా ఇతర గ్రహాలకు చెందిన ఉపగ్రహాలపై అధ్యయనం ఇదే తొలిసారి

గ్రీష్మ-శ్వర జ్యోతిర్లింగ దేవాలయం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ అమెరికా మాజీ విదేశాంగ మంత్రి హిల్లరీ క్లింటన్ దేశంలోని 12వ జ్యోతిర్లింగాన్ని ఉన్న చారిత్రక ఘృష్ణేశ్వర్ ఆలయాన్ని సందర్శించారు. ఘృష్ణేశ్వర్ ఆలయం అని కూడా పిలువబడే ఘృష్ణేశ్వర్ జ్యోతిర్లింగ ఆలయం, శివ పురాణంలో ప్రస్తావించబడిన

శివునికి అంకితం చేయబడిన పుణ్యక్షేత్రాలలో ఒకటి. ఈ ఆలయంలో అనేక హిందూ దేవుళ్ళు మరియు దేవతల శిల్పాలు మరియు శిల్పాలు ఉన్నాయి. ఇది మహారాష్ట్రలో ఉంది. ఈ క్షేత్రం ఎల్లోరాలో ఉంది (వెరూల్ అని కూడా పిలుస్తారు), ఎల్లోరా గుహల నుండి ఒక కిలోమీటర్ కంటే తక్కువ దూరంలో ఉంది - ఇది యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశం.

చారైడియో మైదన్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- 1) యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ కేంద్రానికి అస్సాంలోని చారైడియో మైదామ్లను నామినేట్ చేయాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.
- 2) ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశం ట్యాగ్నిని కోరుతూ దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న 52 ప్రదేశాల నుండి ఇది ఎంపిక చేయబడింది. అస్సాంలోని చరైడియో మైదామ్లు పురాతన ఈజిప్షియన్ పిరమిడ్లకు సమానమైన అహోమ్. ఈ మైదామ్లు అస్సాంలోని తాయ్ అహోమ్ తెగ యొక్క చివరి మధ్యయుగ (క్రీ.శ 13వ-19వ శతాబ్దం) మట్టిదిబ్బల సమాధి సంప్రదాయాన్ని సూచిస్తాయి. చారైడియో మైదామ్లలో అహోం రాజ కుటుంబ సభ్యుల యొక్క మృత దేహాలను ప్రతిష్ఠించారు, వారు వారి వస్తువులతో సహా ఖననం చేయబడ్డారు.

పరశురామ కుండ్ ఉత్సవం

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ జనవరి 12 నుంచి 16వ తేదీ వరకు అరుణాచల్ ప్రదేశ్ లో పరశురామ కుండ్ ఉత్సవం నిర్వహించబడినది.
- 1) పరశురామ్ కుండ్ అనేది అరుణాచల్ ప్రదేశ్ లోని లోహిత్ నది దిగువ ప్రాంతంలో మిష్మి పీఠభూమిలోని తేలు శాతి/తైలుంగ్ ప్రాంతంలో ఉన్న ఒక హిందూ పుణ్యక్షేత్రం. ఈ హిల్స్ జిల్లాలో మిష్మి నివాస ప్రాంతాలు ఉన్నాయి.
- 2) ఇది హిందూమతానికి చెందిన ప్రసిద్ధ పవిత్ర ప్రార్థనా స్థలం మరియు వారిచే ఎంతో గౌరవించబడుతుంది.

- 3) ఇది కమ్యూన్ రిజర్వ్ అడవుల పరిధిలోకి వస్తుంది మరియు చుట్టూ దట్టమైన అడవులు ఉన్నాయి.
- 4) పరశురామ్ మేళా: జనవరి 14 మరియు 15 తేదీల్లో వచ్చే మకర సంక్రాంతికి కేంద్ర బిందువు పరశురామ్ కుండ్ మేళా, ఇది లోహిత్ జిల్లాలోని తేలు శాతి/త్రైలుంగ్ ప్రాంతంలో జరుపుకుంటారు మరియు ఇది 1972 నుండి సాధారణ కార్యక్రమం.

ఫాతిమా షేక్

వార్తల్లో ఎందుకు ఉంది?

- ★ ఫాతిమా షేక్ 192వ జయంతిని ఘనంగా నిర్వహించారు.
- 1) ఆమె 19వ శతాబ్దపు మహారాష్ట్రలో ఒక మార్గదర్శక ఉపాధ్యాయురాలు, కుల వ్యతిరేక కార్యకర్త, బాలికల విద్య యొక్క ప్రతిపాదకురాలు మరియు సంఘ సంస్కర్త.
 - 2) ఆమె 9 జనవరి 1831న పూణేలో జన్మించింది.
 - 3) ఆమె స్త్రీవాద చిహ్నంగా పరిగణించబడింది మరియు స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వం భారతదేశంలో, ఆమె దేశంలో మార్పు తీసుకురావడానికి సామాజిక బహిష్కరణ మరియు వివక్షకు వ్యతిరేకంగా పోరాడవలసి వచ్చింది.
 - 4) ఆమె జ్యోతిబా ఫూలే మరియు అతని భార్య సావిత్రిబాయి ఫూలే యొక్క సహోద్యోగి, షేక్తో కలిసి కులం, సతీ, స్త్రీ సాధికారత, వితంతు పునర్వివాహాలు, కులాంతర వివాహం మరియు విద్య వంటి సమస్యలపై దృష్టి సారించడానికి ఆమె నిరంతరం కృషి చేసింది.

AMIGOS IAS

.... The Journey To Achievement Starts Here

www.amigosias.com

UPSC CSE 2024

PRELIMS CUM MAINS

FREE DEMO

06th AUGUST, 2023
 Sunday @ 10 AM

New Batch Starts From **7th AUGUST 2023**

Features :

1. In time completion of the syllabus
2. Faculty from all over India.
3. Orientation classes by Eminent personalities and Bureaucrats
4. Digitalised classrooms and free studyhall.

ADMISSION OPEN

AMIGOS IAS

Cal us : **04035052121, 9000230735**

AMIGOS IAS

The Journey To Achievement Starts Here

APPSC GROUP-I

- * PRELIMS CUM MAINS
- * ENGLISH MEDIUM
- * ONLINE / OFFLINE

ADMISSIONS OPEN

FREE DEMO

13th AUG 2023
 SUNDAY @ 9 AM

www.amigosias.com

NEW BATCH STARTS FROM **14th AUGUST, 2023**

AMIGOS IAS

More Info : 04035052121, 9000230734

Address : Beside Sub Registrar Office, Ashok Nagar, Hyderabad.